

מדינת ישראל

משרד הממשלה

18

משרד

מס' ליד

למ- מנכ"ל משרד ההגנה
גנרל הרדניס
המטות מ- 6.1988 - 3.1987

תיק מס'

מחלקה

מדינת ישראל

שם תיק: לשכת מנכ"ל -גנרל המדינה

4438/3-א

מזהה פנימי

מזהה פריט R00049ek

28/07/2020

תאריך הדפסה

כתובת 3-312-4-10-4

רש"י / פרקי - שינוי מוצא

קס"ט-ט.

ההקדמה - שמייה - ה. פרקי

מכתב.

ויציאו-ט"ז :

הקדמה השפה הלשון.

ירושלים, ג' באדר תשמ"ז
4 במרץ 1987

363.2-1

קצין המבחן - אונתו ונסמ
הנכדון: תיעוד משפט דמניוק
אל: שר המשפטים
הנכדון: תיעוד משפט דמניוק
אל: שר המשפטים
הנכדון: תיעוד משפט דמניוק
אל: שר המשפטים

הנדון: תיעוד משפט דמניוק

אדוני השר,

הנני פונה אליך כיו"ר ועדת השרים לעניין עזבונות לטובת המדינה, בבקשה לאשר לגנזך המדינה הקצבה מיוחדת בסך \$25,000, עבור העתקים של סרטי הוידאו ממהלך המשפט ועבור סרטי המחשב עליהם נרשם הפרוטוקול.

אין ספק שמתפקידו של גנזך המדינה לשמור את התיעוד של מוסד ממוסדות המדינה, אך בגלל יוקר החומרים איננו מסוגלים לקבל את החומר מהקבלנים המבצעים את הצילום והמחשוב עבור הנהלת בתי המשפט ללא כיסוי ההוצאות.

מאחר ואין בתקציב הגנזך סכום מתאים, אודה לך על סיפולך.

בברכה
פרופ' א. אלסכסג
גנז המדינה

העתיק: מר י. בן-אהרון, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

ק"מ אל"ף הדי"ן
אגרון

ירושלים: כח' בשבט התשמ"ז
27 בפברואר 1987

204.3

אל: מר אשר ארין - סגן הממונה על הכנסות המדינה, משרד האוצר

הנדון: שינויים באגרות

בהמשך למכתבי מיום י"א בשבט התשמ"ז, 10 בפברואר 1987, הנני מעביר אליך את התיקון לתקנות הארכיונים (אגרות), התשמ"ז-1987, חתום על-ידי ראש הממשלה.

בכרחה
פרופ' א. אלסברג
גנז המדינה

העתק: מר יוסף בן-אהרון, מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מר מאיר ארן, היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה

תקנות הארכיונים (אגרות), התשמ"ז-1987

(1) בתוקף הסמכות לפי סעיפים 17א' ו-18 לחוק הארכיונים, התשט"ו-1955,
(2) שהועברה אלי, לאחר התייעצות עם מועצת הארכיונים העליונה ובאישור ועדת
הכספים של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

(3) החלפת 1. במקום התוספת לתקנות הארכיונים (אגרות), התשמ"ב-1982,
התוספת יבוא:

" ת ו ס פ ת "

הסכום בשקלים חדשים

האגרה

5	1. אגרת עיון או אגרת העתק (תקנה 2)
10	2. אגרת עיון בספרי נפוס (תקנה 3)
" 5	3. אגרת העתק צילומי (תקנה 4), עד
15 צילומים

יצחק שמיר
ראש-הממשלה

כ"ו בשבט התשמ"ז
27 בפברואר 1987

(1) ס"ח התשט"ו, עמ' 14; התשכ"ד, עמ' 144; התשמ"א, עמ' 152;

(2) י"פ התשט"ו, עמ' 639;

(3) ק"ת התשמ"ב, עמ' 1071.

ירושלים, י"א בשבט תשמ"ז
10 בפברואר 1987
204.3

אל: מר אשר ארין, סגן ממונה על הכנסות המדינה, משרד האוצר, ירושלים

הנדון: שינויים באגרות

על-פי פנייתך מיום ו' בטבת תשמ"ז, 7 בינואר 1987, הכינונו תקנות לחתימת ראש הממשלה:

העתק הצעת התקנות הננו מצרפים:

על-פי חוק הארכיונים עלינו להביא להתייעצות עם מועצת הארכיונים העליונה התקנת תקנות, והפצנו את ההצעה בין חברי המועצה בהתאם למכתב שהעתק ממנו מצורף בזה:

יש להניח שנוכל להעביר אליך את התקנות חתומות על-ידי ראש הממשלה בסוף חודש זה:

כברכה
פרופ' א' אלסברג
גנז המדינה

העתק: מר מ. ארן, היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה
מר י. בן-אהרון, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

מדינת ישראל

י"ו טבת תשמ"ז
7 בינואר 1987

אל: מר י' בן-אהרון, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, ירושלים

הנדון: שינויים באגרות

בדיונים שקויימו לאחרונה בועדת האגרות הבינמסדית הוחלט על ביצוע שינויים באגרות משרדך. פירוס הסיכומים בועדה הועבר לנוגעים בדבר במשרדך.

כמו כן, סוכם כי אגרות שלא שונו, יעודכנו במלוא עליית המדד מאז העדכון האחרון ועד הגשת התקנות, הינו עד מדד דצמבר 1986 שיתפרסם ב-15 בינואר 1987.

כיוון שבדעחנו להגיש במרוכז לועדת הכספים של הכנסת את השינויים באגרות משרדי הממשלה, אבקשך לדאוג להעביר אלי בהקדם האפשרי את התקנות המתאימות בדבר השינויים האמורים במשרדך, חתומות ע"י השר.

הזמנה לדיון בועדת הכספים תקבלו במועד הדיון.

בברכה,

אשר ארנון
הממונה על הכנסות המדינה
יו"ר (בפועל) של ועדת האגרות הבינמסדית

העתק:

מר ישראל ברוך, הממונה על הכנסות המדינה
מר אברהם אלסברג, הממונה על גנזך המדינה, משרד ראש הממשלה, ירושלים

מדינת ישראל

המנהל
תאריך

המנהל

אל:

מאת: לשכת ראשיהממשלה.

לכבוד

כל המנהל

למטה

המנהל + 30 חלק

המנהל

ירושלים, ט"ו בסיון תשמ"ו

22 ביוני 1986

157

אל: מר אברהם טמיר, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

מאת: גנז המדינה

הנדון: בנין שערי צדק - גיוס כספים

בימים אלו נמצא בארץ מר לודביג ג'סלזון, שנחשב כאחד התורמים הגדולים למפעלי תרבות בישראל.

מוצע שראש הממשלה יתקשר עמו כדי לשכנעו לממן את שיפוץ בנין שערי צדק הישן עבור גנז המדינה.

מר ג'סלזון תרם כספים רבים להקמת המרכז הרפואי של שערי צדק, ועל תרומותיו למפעלים אחרים הוענק לו בימים אלו תואר ד"ר כבוד מטעם האוניברסיטה העברית. כפי שנודע לי יש למר ג'סלזון ענין בשימור הבנין הישן של שערי צדק, ולדעתי זו הזדמנות מצוינת לגייס את התרומה הדרושה לשיפוץ הבנין.

מאחר וישהה בודאי רק זמן קצר בישראל, אודה לך אם תטפל בכך בדחיפות.

בברכה

א. אלסברג

מדינת ישראל

מחלקת
תאריך

החלטות

אל:

מאת: לשכת ראשיהממשלה.

מקשהו צפ

ואחריהם

חשבונית

לוארץ תפיל

החלטה + סבי חזק

חלק
מחלק

סבי

האנדר

האנדר

האנדר האנדר האנדר

האנדר האנדר האנדר

האנדר האנדר האנדר

האנדר האנדר האנדר

האנדר = האנדר

האנדר האנדר האנדר

האנדר האנדר האנדר

האנדר

האנדר

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

יוני 1986

סיון תשמ"ו

מועצת הארכיונים העליונה

ביום כ' באייר תשמ"ו, 29 במאי 1986, התקיים באולם האקדמיה הלאומית למדעים המושב ה"א" של מועצת הארכיונים העליונה. בעקבות סקירת הגנז על הפעולות לבצוע חוק הארכיונים בשנת 1985/86 קיימה המועצה דיון בשני הנושאים המרכזיים שעמדו על סדר יומה:

א. חשיפת חומר ארכיוני לעיון בארכיונים הממלכתיים והציבוריים;

ב. הקמת מוסדות ארכיונים להנצחת אישים.

בשנה האחרונה היו מספר מקרים בהם נחשף בארכיונים ציבוריים חומר ארכיוני ממלכתי בניגוד לתקנות העיון. מדובר בחומר ארכיוני שהיה ברשות שרים, עובדי מדינה וקציני צה"ל בכירים ושהופקד על ידם, בהתאם להשתייכותם הפוליטית, כאחד הארכיונים המפלגתיים-תנועתיים. כך קרה שתעוד מסווג חסוי עדיין לעיון כגנזך המדינה או בארכיון צה"ל נחשף לעיון לפני מועד פתיחתו הרשמי. במגמה למנוע הישנותם של מקרים כאלה בעתיד, החליטה מועצת הארכיונים העליונה להגביר את הפקוח על סדרי העיון בארכיונים, בעיקר לגבי חומר בעל אופי אישי ולגבי חומר בעל רגישות מדינית ובטחונית גבוהה.

הוחל בצילום ארכיון לשכת הקשר של החלוץ בג'נבה מתקופת השואה

בעקבות פניית הגנז למזכ"ל ההסתדרות וההדים שאי פתיחת הארכיון עוררו בכלי התקשורת, בעתונות ובטלוויזיה, חלה התפתחות שתאפשר את פתיחת הארכיון בעתיד הקרוב. לאחר השלמת סידור ורישום ארכיון לשכת הקשר של החלוץ בג'נבה בתקופת מלחמת העולם השנייה, הוחל לפני שבועיים בצילום הארכיון במכון לבון. מבצע הצילום, המשותף לגנזך המדינה ולמכון לבון, כולל את צילום הארכיון בשלמותו בצילום מזוער ובצילום רגיל. לאחר סיום פעולת צילום הארכיון הכולל למעלה ממאתיים תיקים (כ-40,000 צילומים) ישמר העותק המצולם בזיכור כעותק בטחון בגנזך המדינה, והעותק המצולם על נייר ימסר לשימוש החוקרים.

הארכיונים האישיים של יהודה אלמוג וברל כצנלסון במכון לבון

הארכיון האישי של יהודה אלמוג (קופילביץ) הופקד לאחרונה בארכיון העבודה שבמכון לבון. החומר הארכיוני בהיקף 10 מיכלים כולל בין השאר חומר רב ערך לתולדות העליה השלישית, גדוד העבודה, ההתיישבות בשנות העשרים ופיתוח אזור ים המלח והערבה. מבין פריטי הארכיון מן הראוי לציין במיוחד כ-20 פנקסי יומן אישי משנות העשרים עד שנות השבעים, תיקי

התכתבות עם דוד בן-גוריון, בעיקר משנות החמישים והשישים, וחומר רב הקשור לפיתוח הערכה ולמפעלי ים המלח. החומר יפתח לעיון לאחר סיום עבודות הסידור והרישום. בעקבות העברת ארכיון העבודה למשכנו החדש ברח' נהרדעא, התגלה חלק בלתי ידוע מארכיונו האישי של ברל כצנלסון. החומר הארכיוני ובו, בין השאר, מאות מכתבים אל ברל כצנלסון בעיקר משנות העשרים, עוסק בפעילות הציבורית והפוליטית של ברל וביצירתו הפובליציסטית כעורך דבר. החומר החדש שהתגלה לאחרונה משלים את ארכיונו האישי של ברל כצנלסון שהופקד בזמנו בארכיון העבודה.

רכש חדש בארכיון יד ושם

ארכיון יד ושם קיבל לאחרונה מהארכיון הלאומי של ארצות הברית 127 סלילי זעור (כ-400,000 תצלומים) הכוללים 150,000 דו"חות חקירה ותקצירים ביוגרפים של אנשים שנחקרו על-ידי היחידה האמריקאית לחקר פושעי מלחמה, תעוד הקשור למשפטי נירנברג ותיקים של משרד החוץ האמריקאי העוסקים ביחסי ממשלה ארצות הברית עם מדינות מזרח אירופה והארצות הבלטיות, בעיקר סביב גורל היהודים בארצות אלה בתקופת השואה.

אוסף אלכסנדר אהרונסון לארכיון בית אהרונסון

הארכיון האישי של אלכסנדר אהרונסון, שבחלקו הושאל בזמנו לצורך כתיבת ביוגרפיה עליו לעתונאי והסופר אורי קיסרי, הופקד על-פי צוואתו של קיסרי בארכיון עירית תל-אביב. על-פי דרישת ארכיון בית אהרונסון בזכרון יעקב, ובהתערבות הגנז, העביר ארכיון עירית תל-אביב את רוב החומר המקורי (23 תיקים) לארכיון בית אהרונסון ו-7 תיקים שהיה בהם חומר על תל-אביב-יפו צולמו ורק העתקיהם הועברו לזכרון יעקב. החומר שהועבר הינו מסודר ורשום ונפתח לאחרונה לעיון.

יום עיון להכרת מרכזי המידע והתעוד בכנסת

ביום ט"ז בסיון תשמ"ו, 23 ביוני 1986, החקיים בכנסת יום עיון להכרת מערכות המידע והתעוד של המוסד. מערכות אלה כללו את מערכת הרשומות הפעילות, ארכיון הכנסת, הספריה ומחלקת המיחשוב. להמחשת נושאי הדיון הוקרן תהליך שליפת מידע מהמערכת הממוחשבת על גבי מסך מיוחד. בחלק השני של יום העיון נערך דיון בנושא: חברי ועובדי הכנסת כצרכני מידע, ובו השתתפו מספר חברי כנסת, עוזרים פרלמנטרים, רכזי מידע ומזכיר ועדה. המסקנה העיקרית מהדיון היא שחברי ועובדי הכנסת אינם מודעים מספיק למגוון האפשרויות הגלום במערכות המידע המשוכללות של הכנסת ולפיכך אינם מנצלים אותם כיאוו לצורכי עבודתם הפוליטית. יום העיון אורגן על-ידי הועדה להכשרה מקצועית והשתתפו בו כ-160 איש.

ירושלים, י"ז באייר תשמ"ו

26 במאי 1986

030

אל: מר א. טמיר, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

הנני מעביר אליך את הסקירה על הפעולות לביצוע חוק הארכיונים בשנת העבודה 1985/86.

סקירה זו תוגש לחברי מועצת הארכיונים העליונה לקראת המושב הקרוב של המועצה.

כפי שכתבתי כבר במכתבי אל ראש הממשלה, עומד הגנזך על סף התמוטטות השרותים בגלל חוסר כח אדם ובגלל דיור בלתי מתאים לחלוטין. עמדתי על הדברים בפתח הסקירה למועצה. הנני מקווה שתתרשם מההיקף הרב של פעולות הגנזך ותתמוך בהגדלת תקן הגנזך בשני עובדים טכניים לפחות, וכן תפעל למען הבניין שלנו.

מאוד אשמח אם תסכים להיות נוכח במושב המועצה שיתקיים ב-29 במאי 1986 בשעה 11.00 באקדמיה הלאומית למדעים ותברך את המועצה בשם ראש הממשלה.

בדיוק לפני 30 שנה נתקיים המושב הראשון.

בברכה

א. אלסברג

הודעה לעתונות

מועצת הארכיונים מתכנסת למושב ה-31 ביום ה', כ' באייר התשמ"ו, 29 במאי 1986, בשעה 11.00, בחדר הישיבות של האקדמיה הישראלית הלאומית למדעים, ירושלים, רח' ז'בוטינסקי 43.

מידע רקע

מועצת הארכיונים העליונה פועלת על-פי חוק הארכיונים תשט"ו - 1955. תפקידה של המועצה להתוות את המדיניות הארכיונית ולהיוועץ על תקנות לפי חוק הארכיונים לפני אישורן על-ידי ראש הממשלה.

המועצה מורכבת מ-43 חברים: נציגי מוסדות ארכיוניים (הארכיון הציוני המרכזי, ארכיון צה"ל, ארכיוני התנועות הקיבוציות, מכון ז'בוטינסקי וכו'), נציגי משרדי ממשלה (משרד ראש הממשלה, משרד החוץ, משרד המשפטים, משרד החינוך והתרבות וכו'), נציגי מוסדות ציבוריים (אגודת הסופרים, החברה ההיסטורית הישראלית, מרכז השלטון המקומי, שלוש העיריות הגדולות וכו') ומומחים בארכיונאות ובתחומי מדע שונים (היסטוריה כללית וישראלית, מזרח תיכון, חינוך, כלכלה וכו').

מאז 1956, כאשר הוחל בהפעלת חוק הארכיונים, נתכנסה המועצה לפחות פעם בשנה.

דיוני המועצה

המושב ה-31 של מועצת הארכיונים העליונה ידון במדיניות הארכיונית בישראל ב-3 תחומים: (1) החשיפה של חומר ארכיוני לעיון. (2) הקמת מוסדות הנצחה ארכיוניים לאישים. (3) ביעור תיקים של בתי משפט ובתי הדין הדתיים.

1. חשיפת חומר ארכיוני או אי-חשיפתו בניגוד לתקנות הארכיונים - נתעוררה השנה הבעיה של פתיחת חומר ארכיוני לעיון, בניגוד לתקנות, על-ידי מספר ארכיונים ציבוריים. מדובר בעיקר בחומר ארכיוני שהיה ברשות שרים, עובדי מדינה וקציני צה"ל בכירים, שהופקד על-ידם, בהתאם להשתייכותם הפוליטית, באחד הארכיונים המפלגתיים-תנועתיים. כך קרה שתעוד מסווג חסוי עדיין לעיון בגנזך המדינה או בארכיון צה"ל נחשף לעיון. מועצת הארכיונים העליונה תתבקש להחליט על החלת כללים מחייבים עבור המוסדות הלא-ממלכתיים.

מאידך, לא נפתחו לעיון מלא בארכיון העבודה שבמכון לבון תיקי "לשכת הקשר של החלוץ" בז'נבה מתקופת השואה. על פרשה זו של אי-פתיחת התעוד דנה המועצה כבר מספר פעמים והפרשה לא הגיעה לפתרון הרצוי. הסתדרות העובדים הכללית, שנחשבת כבעלים של החומר,

ממשיכה לחת גיבוי לשליח התנועה דאז המתנגד לפתיחה המיידית של החומר, על-אף שחלפו למעלה מ-40 שנה. גנז המדינה חזר על טיעונו שדרך הטיפול מעוררת את החשד בחוגים רחבים שהסתדרות, כביכול, מעונינת בהשתקת מחדלי שליחיה מתקופת השואה; כמו כן התנגד הגנז ל"מיון" של החומר הארכיוני על-ידי אותו שליח, כי הדבר עלול להרוס את האופי האותנטי של התעוד.

2. הקמת מוסדות הנצחה ארכיוניים לאישי המדינה - מבקר המדינה, בדין וחשבון השנתי ה-36, עמד על הליקויים בהקמת "יד לוי אשכול". עמותה זו הוקמה ב-1970 לצורך סידור המסמכים הנוגעים לפעולותיו של ראש הממשלה המנוח. בהסכם מדצמבר 1971 נקבע כי החומר שייך לגנזך המדינה ולשם כך יראו את חדרי העבודה של "היד" כחלק מגנזך המדינה. "היד" לא דיווחה לגנזך ולא למשרד ראש הממשלה על פעולותיה בסידור החומר הארכיוני שבטיפולו ולא העמידה את החומר לרשות הגנזך למרות פניות חוזרות ונשנות. איסוף החומר וסידורו נמשים כ-14 שנה במקום 3 שנים, כפי שהחליטה הממשלה בזמנו.

גנז המדינה עמד במשך כל השנים על דעתו שאין להקים מוסדות הנצחה ארכיוניים המנוהלים על-ידי גופים אינטרסנטיים ויש לצמצם את ההנצחה לתחום המוזיאלי ולפרסום כתבים ולמחקר. גם בארצות הברית, הארץ היחידה בעולם המערבי שהקימה במשך 50 השנה האחרונות מוסדות מעין אלו לנשיאי ארצות הברית, מצמצמת כעשר השנים האחרונות את תפקידם לתחום המוזיאלי, על-אף שהמוסדות מנוהלים באופן ישיר על-ידי הארכיון הלאומי. באנגליה או בצרפת אין ארכיונים להנצחת צ'רצ'יל או דה-גול. לאור הבעיות התקציביות בישראל וההיקף המצומצם של המדינה - וכל השוואה עם ארצות הברית לקויה בחוש לפרופורציה - התנגד הגנז להקמת מוסדות כאלו העלולים להרוס את האורגניות הארכיונית ולחבל למעשה באפשרות של מחקר הסטורי כולל.

3. שמירה וביעור של תיקים בבתי משפט ובבתי הדין הדתיים - מועצת הארכיונים העליונה תידרש לאשר תקנות בדבר שמירה וביעור של תיקים של מערכת בתי המשפט ובתי הדין הדתיים. סדרי השמירה של חומר ארכיוני היו מבוססים עד כה על נוהלים שנקבעו ברובם עוד על-ידי ממשלת המנדט לפני 50 שנה. לאור האינטרס הציבורי הרב בתיקים, מוצע להחליף את הסדרים בתקנות על-פי חוק הארכיונים תשט"ו-1955, בהן תקבענה תקופות השמירה של סוגי התיקים.

העיתונאים מוזמנים להיות נוכחים בדיוני המועצה.

פרופ' פ.א. אלסברג

גנז המדינה

סקירת הגנז על הפעולות לכיצוע חוק הארכיונים

אפריל 1985 עד מרס 1986

=====

פעולות הגנז מבוצעות באמצעות הגנזך ובהתאם לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 והתקנות שהותקנו על-פיו.

שנת העבודה 1985/86 עמדה בסימן ההחמרה הגוברת והולכת בתנאי הדיור והעבודה: ללא מקומות אחסון מתאימים, במחסנים מפוזרים על פני העיר בין בנין משרד ראש הממשלה לאזורי התעשיה בגבעת שאול ותל-ארזה, ללא אמצעי תחבורה לקיום הקשר עם המחסנים וללא מנגנון טכני במחסני הגנזך. שיטות האחסון של הגנזך, המבוססות על חסכון מירבי בשטחי מחסן, מחייבות העסקה של עובדים טכניים בעלי אחריות גבוהה בעבודה ויכולת פיזית מתאימה, כי האחסון במיכלים השוקלים 14 ק"ג בממוצע והמאוחסנים בשתי שכבות, מחייב מאמץ בלתי פוסק בשירות לקהל ובהחזרת תיקים. העדר המנגנון הטכני והצפיפות הגוברת במחסני הגנזך מלווים באובדן חומר ובירידה מתמדת ביעילות השירות. עם גידול אוצרות הגנזך וראשית הפתיחה של חומר ממלכתי לעיון הקהל בתום תקופת החיסוי של 30 שנה, יש צורך להגדיל את צוות העובדים של הגנזך ולא לקצץ במנגנון כפי שקרה למעשה בשנה החולפת. בתקן הגנזך, הכולל 23½ משרות, יש רק שתי משרות של עובדי מחסנים, וגם במשרות המקצועיות אין היום אחראי לאוספי התצלומים, הסרטים והחומר המוזיאלי. מחסני הגנזך כמעט מלאים וכל הפקדה חדשה עלולה להביא להזזות במחסנים, להעברת חומר ארכיוני ממחסן אחד למשנהו ולאובדן של שעות עבודה רבות. לא היתה שום התקדמות בטיפול בקבלת הכנין הישן של בית החולים "שערי צדק", אשר הוכרז כאתר הסטורי ואשר הועמד לרשות הגנזך על-ידי העיריה בתנאי שהמשרד יממן את שיפוצו של הכנין.

עבודתו המקצועית של הגנזך התרכזה בשנה שחלפה בשלוש פעולות חדשות שלא מצאו ביטוי בדינים וחשבונות בשנים הקודמות: הוכן נוסח חדש של כל התקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות וכן במערכת בתי המשפט ובתי הדין הדתיים; פורסם בתקשי"ר נוהל טיפול ברשומות המצויות בלשכותיהם או ברשותם של עובדי מדינה; ופרוייקט הפרסום של רשומות משפט אייכמן עבר לטיפול הגנזך, תוך שיתוף עם הקרן שהוקמה לצורך זה ואשר ממומנת על-ידי קרן העזבונות ויד ושם.

1. גנזך המדינה ואוספיו

א. הפקדות חדשות

במשך שנת התקציב 1985/86 נוספו לגנזך כ-1100 מטר חומר ארכיוני ותיעודי. היקף כל האוספים של חומר ארכיוני (למעט הספריה ואוסף העתונות) הגיע בסוף מרס 1986 ל-28.5 ק"מ מדף.

בין החומר שהופקד בגנזך יצויינו התיקים דלהלן:

הכנסת - פרוטוקולים משיבות הועדות של הכנסת העשירית.

מזכירות הממשלה - סדרי יום לישיבות הממשלה וועדות שרים, כולל הנספחים לישיבות מהשנים 1981 - 1983.

משרד ראש הממשלה - תיקים של לשכת המנכ"ל, מהשנים 1979 - 1984 ותיקים של לשכת סגן ראש הממשלה שמחה ארליך, 1979 - 1981.

משרד ראש הממשלה - תיקי היועץ לענייני ערבים, כולל תיקי הלשכות בצפון ובדרום, מהשנים 1976 - 1982.

משרד האוצר - תיקי החשב הכללי, מהשנים 1952 - 1972, כולל תיקים על הרשות לפיתוח החולה וכן תיקים של היחידה לקשרים בינלאומיים מהשנים 1974 - 1982.

משרד הבינוי והשיכון - תיקים של היחידה לבניה כפרית וחומר על העיר ימית מהשנים 1975 - 1982 וכן תיקים של היחידה לפיצוי מפוני סיני מהשנים 1979 - 1985.

משרד הבינוי והשיכון - מ.ע.צ. - תיקי בינוי ממשלתי ובניה ציבורית 1948 - 1963.

משרד החוץ - תיקי מחלקת החקר 1948 - 1958 ומברקי צופן 1976 - 1984.

משרד החינוך והתרבות - תיקי לשכת השר זבולון המר, 1975 - 1984 וסגנית השר מרים תעסה-גלזר, 1981 - 1984 וכן תיקי מוסדות חינוך על-יסודיים.

משרד החינוך והתרבות - המרכז לטלויזיה לימודית, תיקי מחלקת הפקה ומחקר, 1967 - 1980.

משרד החקלאות - תיקי לשכת סגן השר מיכאל דקל, 1981 - 1984.

משרד המשפטים - תיקי ועדת החקירה בדבר רצח ארלוזורוב וכן תיקים מינהליים ופרוטוקולים מועדת החקירה בדבר האירועים במחנות הפליטים סברה ושטילה.

משרד המשטרה, המטה הארצי - תיקי תחנות משטרת ישראל, 1950 - 1981.

משרד הפנים - תיקים של מינהל מחוז חיפה, ועדות משנה אזוריות לתכנון ולבניה, 1953 - 1978.

משרד התיירות - תיקים ענייניים של ההנהלה, 1955 - 1980.

בית המשפט העליון הפקיד בגנזך את כל התיקים מהשנים 1980 - 1981.

במגנזה שליד הגנזך נתקבלו תיקי עולים של משרד הקליטה המיועדים לשמירה לחקופה מוגבלת.

ב. רישום וקיטלוג חומר ארכיוני

בשנה שחלפה המשיך הגנזך ברישום וסידור ידני ובעיבוד ממוכן של חומר ארכיוני. ברישום הידני נערכו בדרך כלל רשימות הפקדה מסודרות של תיקים אשר הועברו לגנזך עם רשימות לקויות או ללא רישום כלל. במקרים אחדים הועתקו רשימות ההפקדה למחשב ונערכו מפתחות אוטומטיים לרשימות. לגבי העיבוד הממוכן ראה פסקה ט' להלן.

ועדת החקירה לרצח ארלוזורוב (חט' 30/10) - החומר של הועדה הופקד בגנזך, סודר ונרשם רישום מפורט. הרשימות הועברו למזכיר הועדה לקביעת מועד החשיפה של התיקים. החומר כולל פרוטוקולים משיבות הועדה ועדויות וחומר רקע עשיר אשר צולם בארכיונים בארץ ובלונדון, סה"כ 6 מיכלים.

משרד ראש הממשלה (חט' 43) - נסתיים הרישום הידני בכרססת של נושאים ושמות לתיקי המשרד
מהשנים 1948 - 1961 (240 מיכלים); כרססת זו משלימה את רשימת ההפקדה שהוכנה בזמנו.

לשכת סגן ראש הממשלה (חט' 43/6) - הושלמה הכנת רשימת הפקדה לתיקי סגן ראש הממשלה
שמחה ארליך מהשנים 1979 - 1981 בהיקף של 2 מיכלים.

היחידה לפיצויים למפוני סיני (חט' 43/21) - הסתימה הכנת רשימת הפקדה של תיקי היחידה
מהשנים 1979 - 1985 המתיחסת למפוני א-טור, אופירה, נביעות ודי-זהב. היקף החומר 46
מיכלים. חומר זה משלים את הרשימות של מפוני ימית בהיקף של 67 מיכלים.

משרד הדתות (חט' 98) - נרשמו תיקי מחלקות שונות בהנהלת המשרד מהשנים 1952 - 1970:
עניני הקדשות, קשרים עם יהדות התפוצות וטיפול המשרד בעניני מיעוטים, שרותים דתיים
צבוריים.

במסגרת ההפקדה של תיקי הרכנות הראשית הועברו לגנזך שני מיכלים של חומר ארכיוני של
ד"ר זרח וורהפטיג המתיחס לפעילותו בדבר סיוע לפליטים באירופה בשנות המלחמה ואחריה
והחרם נגד גרמניה הנאצית, וכן לפעולתו בועד הלאומי ובמשרד הדתות עד 1963. החומר הנ"ל
צורף לתיקי לשכת שר הדתות מתקופת כהונתו של ד"ר וורהפטיג.

היועץ לעניני ערבים (חט' 102) - נרשמו תיקים מהשנים 1961 - 1974, בעיקר בעניני נכסים,
כלכלה ופיתוח בכפרים ערביים, איחוד משפחות ומילגות ופעילות ועדות שונות. היקף החומר
40 מיכלים.

לשכת נשיא המדינה (חט' 105) - הוכנו רשימות הפקדה לחומר מתקופת כהונתו של זלמן שזר
שהועבר לגנזך ממכון "גנזים". תיקים אחדים מתקופת כהונתו כשר החינוך והתרבות וחומר
אישי הופרדו וצורפו לחטיבות המתאימות.

משרד החוץ, לשכת השר והמנכ"ל (חט' 130/2) - הוכנה רשימה ממוכנת של התיקים מהשנים
1948-1958 ומפתח א'-ב', סה"כ 1183 תיקים.

הרכנות הראשית (חט' 140) - הוכנו רשימות הפקדה ורשימה נושאת לחומר מהשנים 1922-1970
שנוצר במזכירות הרכנות, במחלקת הכשרות ובוועדות השונות. הוחל ברישום תיקי לשכות הרכנים
הראשיים מאיר עוזיאל ויצחק נסים.

ג. ספרית הגנזך

לפי פקודת העתונות הגיעו לגנזך 1504 ספרים; מהם הועברו 1028 ספרים (ספרות יפה, ספרי לימוד וספרים במדעים שאין לגנזך ענין בהם) לספריה העירונית בבאר-שבע. כמו כן נרכשו או נתקבלו במסגרת חילופין בינלאומיים או כמתנות 127 ספרים. סה"כ נוספו לגנזך 603 ספרים.

ד. אוסף הפרסומים הרשמיים

בשנת 1985/86 נתקבלו כסדרם פרסומים של כל משרדי הממשלה, של רשויות מקומיות ותאגידים ממשלתיים. האוסף גדל ב-30 מטר בקירוב, ואין בזה שינוי משמעותי של היקף הפרסומים המתקבלים לגבי השנים הקודמות. כל החומר קוטלג, סודר ונרשם בביליוגרפיה השנתית המתפרסמת בסדרה על-ידי הגנזך "רשימת פרסומי הממשלה". בפרסום החוברת לשנת 1984 חל עיכוב רב בעקבות התקלה במחשב לפני שנה וחצי כאשר נמחק דיסק שלם והיה צורך להעלות את כל הנתונים מחדש למחשב. החוברת לשנת 1984 נמצאת עתה בדפוס.

ה. אוסף הסרטים וההקלטות

בעת כתיבת הדין וחשבון הנוכחי התחיל הגנזך לטפל בהכנה להעתקה בסרטי וידאו את אוסף הסרטים של נתן אקסלרוד. הגנזך ניסה במשך תקופה ממושכת לבוא להסכם עם ארכיון הסרטים הישראלי (בראשות הגב' ון-ליר) ועם ארכיון הסרטים ע"ש רד ליד המכון ליהדות זמננו על מבצע קיטלוג, סידור והעתקה של הסרטים, אך בסיס המימון בשני המוסדות לא היה מובטח לכיצוע הפרויקט. הגנזך הציע שיתופם של שני המוסדות כדי לאפשר ניצול מירבי של מקורות המימון בארץ ובחו"ל והמתקנים הטכניים שברשות שני המוסדות אך טרם הושג הסכם על שיתוף פעולה בין שני ארכיוני הסרטים. מאידך התחייבה הממשלה כלפי משפחת אקסלרוד על ביצוע ההעתקה של סרטי הניטראט לסרטים על בסיס אצטאט, והגנזך התחיל, כאמור, עתה בפעולה על מנת למנוע הפרת החוזה.

היה שימוש תדיר יחסית בחומר הקולי של משפט אייכמן ונתכרר שיש צורך דחוף בהעתקה של כל סרטי הקול כדי להמשיך ולשמור על איכות ההקלטה הטובה.

ו. אוסף התצלומים והמוצגים המוזאליים

בגלל חוסר כח אדם הופסק הקיטלוג של אוסף התצלומים. אוסף המוצגים המוזאליים לא היה מקוטלג באופן מקצועי ומבקר המדינה עמד על ליקוי זה. בעקבות הביקורת הוחל ברישום כל המוצגים, כולל הכנת צילומי זיהוי.

ז. מעבדת השיקום

בשנת התקציב 1985/86 שוקמו 23 ספרי נפוס עותמניים (כולל דאצידיפיקציה, למינציה וכריכה). כמו כן שוקמו בתהליך זהה 552 דפי תעודות של הארכיון הציוני. סה"כ שיקמה המעבדה 2294 דף. (טכנאי השיקום הועסק גם בעבודות בדיקה טכנולוגיות של כל סרטי הזיכור המצולמים והמפותחים בגנזך ובעבודות טכניות אחרות).

ח. צילום במיקרופילם

במסגרת מבצע האבטחה של תיקי משרד החוץ צולמו 38 סרטי מיקרופילם (כ-82000 מסגרות). כל הסרטים צולמו בשני עותקים ופותחו ונבדקו סה"כ 76 סרטים. צולמו תיקים שהשימוש בהם על-ידי חוקרים רב ביותר, ולמעשה מדובר לעת עתה באחוז קטן ביותר שצולם מאז תחילת המבצע לפני שנתיים (כ-2% מכלל תיקי משרד החוץ).

ט. יחידת המחשב

לאחר תקלת המחשב הגדולה שארעה בשנה הקודמת קיבלה היחידה בהחכרה שני כונני דיסקים לצורך גיבוי. כמו כן נתקבל בגנזך מחשב נוסף - 11/23 - המיועד למערכת תעודות המדינה ונרכשו שני מסופים נוספים להפעלת מחשב זה.

נערכו תכניות קליטה חדשות בעלות תכונות של מעבד תמלילים ונערכו תכניות חדשות לקליטת פרסומי הממשלה (אף הן בעלות תכונות של עיבוד תמלילים).

עיבוד רשימות ומפתחות - נקלטו במחשב 302 טפסי משתמשים חדשים בחדר הקריאה, ומדי שלושה חודשים הוצאה רשימה מעודכנת, כולל מפתח שמות המשתמשים ומפתח נושאים.

פנקס הנכנסות של הגנזך שנוהל החל מ-1957 נקלט במחשב (כ-2,536 רשומות) והקלט עובד לרשימה, לספרי מחסן לדפי חטיבות ולאינדקס א"ב של ערכי המפתח.

נקלטה במחשב רשימת החטיבות הארכיוניות של הגנזך והוצאו רשימה ואינדקס מעודכנים. נקלט במחשב רישום ה"תעודות בודדות" (חט' 999/101), סה"כ 14 מיכלים הכוללים 360 פריטים, חלקם בעלות ערך תצוגתי מיוחד.

נסתיימה קליטה ראשונית של תיקי משרד החוץ (חט' 130/2) סה"כ 1183 רשומות, והודפסו רשימה ומפתח, נערכה הגהה וסומנו השגיאות.

קיטלוג פרסומי הממשלה - בעברית ובאנגלית נקלטו סה"כ כ-3,800 שורות קיטלוג של הפרסומים לשנת 1984. החומר עובד ונמסר לדפוס.

עיבוד תמלילים - הודפס נוסח חדש של תקנות לביעור חומר ארכיוני של מוסדות המדינה, הרשויות המקומיות ומערכת הכטחון, הודפסו ושוכפלו 67 הודעות ביעור ונסתיימה קליטת רשימת הרשימות החטיבתיות של הגנזך.

הדפסת מדבקות - הוצאו כ-200 מערכות מדבקות של כתובות לרשימות תפוצה עבור יחידות משרד ראש הממשלה והגנזך.

2. שימוש באוספי הגנזך

השימוש המחקרי באוספי הגנזך גדל בשנה האחרונה בהשוואה לשנה הקודמת.

כוללת המגמה של חקר יחסי חוץ של ישראל וכן של נושאים פוליטיים וחברתיים כשנים

הראשונות של המדינה. סה"כ נערכו 2285 ביקורים בחדר העיון על-ידי 237 חוקרים, מהם

23 חוקרים מחו"ל. מספר הביקורים הממוצע לחוקר הגיע ל-9.6 ביקורים. התפוסה המירבית

ליום בחדר העיון הגיעה ל-16 איש. כמחצית מספר החוקרים השתמשו בחומר ארכיוני לשם

כתיבת עבודות תואר באוניברסיטאות, מהם 16 דוקטורנטים. אין כמעט שימוש לעבודות גנאלוגיות.

נושאי המחקר בתקופה שבין אפריל 1985 עד מרס 1986

ברשימת נושאי המחקר לא נכללו עבודותיהם של מבקרים שבאו לגנזך פעם אחת בלבד או השתמשו במקורות בדפוס בלבד. מחקרים שהיו כרוכים בשימוש רב וממושך צוינו כ * ;

הקונסוליה הבריטית והאמריקנית בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20;

המיסיונות הבריטית בא"י;

החקלאות במושבות הגרמניות של הטמפלרים בא"י *;

התפתחות חקלאית וקרקעית בתקופת המנדט *;

התיישבות ואדמות בנגב, 1930-1947 *;

יחסים בין יהודים וערבים בתקופת השלטון הבריטי;

העמדה הבריטית ביחס לציונות וא"י בתקופת המנדט;

ארגון ומבנה של ממשלת המנדט *;

יעור בתקופת המנדט הבריטי;

השיקולים הבריטים לקביעת מפת ההגבלות לרכישת קרקעות בידי יהודים מ-1940 והנסיונות לשנותה

ההתיישבות העברית בעמק יזרעאל;

חיפה בשנות העשרים;

ארכיטקטורה מודרנית בתקופת המנדט;

שירותי כיבוי בריטים בא"י;

טבריה בתקופת המנדט *;

התפתחות העיר לוד בתקופת המנדט;

החינוך היהודי בא"י והממשלה, 1920-1932;

בתי ספר ערביים בתקופת המנדט;

הסטטוס של הכותל המערבי;

הציונות באנגליה בתקופת המנדט;

הציונות ויהדות אוסטרליה, 1920-1948;

הגירת רופאים מגרמניה, 1933-1939;

ביקור אייכמן בארץ ישראל;

דפוסי הגירה של יהודי גרמניה, 1918-1938;

היהודים בארצות האיסלאם מאז 1918 ועד 1970 *;

פרשת מאוריציזוס;

רצח הלורד מויין;

הפעילות והמאבק הציוני ברומניה, 1944-1949;

העפלה מאיטליה, 1945-1948;
המופתי חאג' אמין אל חוסייני;
עבדאללה וא"י, 1945-1948*;
ג'ורג' אנטוניוס*;
הועד הערבי העליון, 1946-1948*;
תולדות שידורי הרדיו בא"י, 1925-1951;
ההיסטוריה של הדואר;
תולדות קופת חולים והרפואה הציבורית בישראל;
תולדות חברת החשמל;
התפתחות הבניה הציבורית בירושלים;
ההיסטוריה של המשטרה;
יציאת יהודי עירק, 1938-1952*;
ברית הבריונים;
הלוגיסטיקה במלחמת העצמאות;
תוכנית ברנדוט*;
הקמת משרד הבריאות במעבר מישוב למדינה;
שאלת א"י במערכת הבינערבית, 1945-1952;
רעיון פדראצית סוריה הגדולה, 1945-1951, כפתרון לבעיית א"י;
יחסי ישראל-סוריה מאמצע שנות ה-30 עד אמצע שנות ה-50;
הצעת חוקה למדינת ישראל;
המנורה כסמל דתי וחילוני;
קליטת עולים, 1948-1952*;
המעברות בא"י בשנות ה-50*;
מדיניות הממשלה בנושא החינוך בשנות ה-50 עם קליטת העליה ההמונית*;
עליות מתימן והעלמות ילדי עולים בארץ*;
התאחדות התימנים בשנים 1920-1960;
העליה והקליטה ממרוקו בשנות החמישים;
ציונות והתנועה הציונית כברית המועצות אחרי קום המדינה;

יהדות עירק, 1948-1951; *

העליה מאיראן, 1948-1951; *

סוריה, 1949-1954;

ועדות שביתות הנשק;

יחסי ישראל - ירדן, 1947-1951; *

"ברית המיעוטים";

טבה והסכמי שביתת הנשק עם מצרים; *

יחסי גרמניה - ישראל 1945-1965; *

השילומים מגרמניה; *

יחסי ישראל-אנגליה, 1949-1956; *

יחסי ישראל-ארה"ב בתקופת שלטונו של בן-גוריון; *

יחסי ישראל-ברית המועצות, 1948-1949;

יחסי ישראל-הותיקן; *

יחסי ישראל-צ'כוסלובקיה, 1948-1954;

קשרי ישראל עם מדינות אפריקה; *

יחסי ישראל-יפן, 1953-1956;

יחסים דיפלומטים ישראל-ספרד;

פרנקו, ישראל והיהודים; *

מדיניות החוץ של ישראל, 1948-1956; *

דיפלומטים ישראלים;

מתווך האום ראלף באנץ;

ראובן שילוח: ביוגרפיה; *

גיבוש מדיניות הממשלה בנושא הפליטים; *

הערבים בישראל בעשור הראשון לקום המדינה;

השלטון המקומי הערבי בישראל;

פליטי מלחמת הקוממיות;

גיבוש מדיניות הממשלה לגבי אדמות נטושות;

הרפורמה בחינוך;

תולדות הנחלת הלשון בארץ; *

עיצוב המפה הישובית, 1948-1951;

בולי דואר ישראל;

פנחס רוזן: ביוגרפיה*;

רצח קסטנר;

משפט קסטנר: מחקר השוואתי;

נמשך השימוש הרגיל לצרכים משפטיים ומינהליים ברשומות הגנוזות בגנזך. כ-5000 תיקים הוצאו מהמחסן, רובם תיקי מערכת בתי המשפט ומשרדי רישום מקרקעין. הגנזך המשיך ביתר הדגשה לא להשאיל תיקים כשאין הכרח והמציא למבקשים העתקים מאומתים. יש לציין ירידה ניכרת ביותר בבקשות לאישורי לידה מהתקופה העותומאנית. במשך השנה כולה הוגשו 50 בקשות בלבד, ורק במקרים בודדים ביותר אותר שם המבקש, אם כי אותר רישום בית האב. יש להניח שהשימוש בספרי הנפוס העותומאנים יהיה בקרוב לצורכי מחקר בלבד, ויפסק השימוש התדיר לצרכים משפטיים.

3. פרסום תעודות המדינה ורשומות משפט אייכמן

בחודש אפריל 1985 נמסר לדפוס כרך מס' 4 של "תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל" המתייחס לתקופה מאי - דצמבר 1949. המדפיס הממשלתי החליט לא להוציא את ההדפסה לאחד מבתי הדפוס הגדולים, כפי שעשה לגבי הכרכים הקודמים, אלא להדפיס את הכרך בעצמו. עבודות הסדר נסתיימו מזמן ברמה מעולה אך ההוצאה של הכרך מתעכבת זמן רב כי המדפיס הממשלתי לא ערוך לעבודות מסוג זה ומכשולים רבים עיכבו את הדפסת הספר. בשנה שחלפה נמשכה עבודת העריכה של כרך מס' 5 המקיף את כל שנת 1950, והחלה הכנת הכרך השישי לשנת 1951.

נמשכה עבודת הבדיקה של תיקי משרד החוץ לשם הסרת הסיווג וחשיפתם למחקר. במשך השנה נבדקו 109 מיכלים. בעבודה זו מועסקים על-ידי הגנזך שלושה גימלאים של משרד החוץ. החל מחודש יולי 1985 קיבל על עצמו הגנזך את ריכוז העריכה של ההוצאה האנגלית של רשומות משפט אייכמן. עד כה תורגמו כ-3500 עמודים מ-79 ישיבות בית המשפט (מתוך סה"כ 121 ישיבות), והתרגום נבדק ואושר על-ידי השופט משה לנדוי, שכיהן בזמנו כאב בית הדין; כמו כן הוכנו לפרסום בשפת המקור כ-700 מוצגים. חוברת של דפי דוגמא תוגש בימים אלה לעיון ולביקורת קהל החוקרים.

4. פיקוח על ניהול רשומות במוסדות המדינה וברשויות המקומיות

א. ביעור חומר ארכיוני

במשך שנת 1985/86 נתקבלו בגנזך 454 בקשות או הודעות לביעור חומר ארכיוני. יש במספר זה גידול של כ-30% לעומת מספר הבקשות וההודעות בשנה הקודמת. על-פי הדיווחים שנמסרו לגנזך בוערה כמות של סה"כ 31,600 מטר. מספר זה כולל דיווח על ביעור בזמנים רצופים של משרד התקשורת (8750 מטר). עיקר הביעור בוצע כמערכת בתי המשפט (2160 מטר), ביחידות המשטרה (2250 מטר) במערכת המיסים (מס-הכנסה, מכס ובלו (כ-3000 מטר) ומשרד הבריאות ובתי החולים הממשלתיים (1800 מטר). ברכבת ישראל בוער חומר בהיקף של 2100 מטר, אך יצויין שבמשך שנים רבות לא היתה פעילות ביעור בהנהלת הרכבת. לא היו פעולות ביעור כמשרד הדתות וכמשרד האנרגיה. ברשויות המקומיות בוערו בתקופה הנ"ל 3119 מטר על-פי 89 בקשות והודעות. גם לגבי הרשויות המקומיות יש עליה של 30% לעומת השנה שעברה.

ב. שמירת רשומות המצויות כלשכות שרים וברשות עובדי מדינה

מפקחי הגנזך פעלו באופן מיוחד לשם הפקדה בגנזך של תיקי לשכות שרים וסגניהם. חלקו של החומר נדרש בקשר לחקירות של המשטרה והפרקליטות. בישיבתה ביום 17.11.85 אישרה הממשלה את הנוהל בדבר רשומות המצויות כלשכותיהם או ברשותם של עובדי מדינה, שמטרתו להסדיר את החזרתם למשרד של מסמכים רשמיים שהגיעו לידי עובד המדינה במהלך עבודתו, מסמכים הנוגעים לפעילותו האישית והציבורית של העובד ואופן הטיפול בהם לאחר שחדל לכהן בתפקידו. נציבות שירות המדינה פירסמה את הנוהל כמסגרת התקשי"ר (הודעה מח/54 מיום כ"ו באדר א' התשמ"ו - 7 במרס 1986).

ג. הפקדות ופעולות סידור ורישום בתשלום

גנזך המדינה קלט בשנה החולפת חומר בהיקף נרחב של משרד הקליטה אשר יישמר במגנזה שליד הגנזך עד למועד ביעורו. בדומה לכך קיבל הגנזך גם חומר מהמכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה. פעולות אלו הביאו לשיפור תנאי האחזקה בגופים הנ"ל. הגנזך גם קיבל על עצמו, תמורת תשלום, לבצע עבודות רישום של חומר ארכיוני לקראת ביעור או הפקדה בגנזך של משרד הדתות ושל משרד התעשייה והמסחר.

לשכת נשיא המדינה

במשך השנה החולפת לא היתה בלשכת נשיא פעילות מיוחדת בתחום ניהול הרשומות.
לא נמסר הדיווח השנתי בדבר פעילות הלשכה ולא הוגשו תכניות עבודה לשנת 1986/7.

לשכת הנשיא ביערה השנה 2 מטר מדף.

הכנסת

בכנסת פועלת אחראית לרשומות מוסמכת.
הוקם תיקיון יחידתי ללשכה החדשה ליועצים משפטיים.
חומר של ועדת הביצוע להקמת בנין הכנסת, מהשנים 1956-1966, בהיקף של 8 מטר
הופקד בגנזך המדינה. כמו כן הפקידה הכנסת בגנזך פרוטוקולים משיבות של ועדות
הכנסת מהכנסת העשירית מהשנים 1983-1984 ופרוטוקולים משיבות המליאה של הכנסת
ה-11, מהשנים 1981-1984 בהיקף של 2 מטר. נרשמו תיקי פניות הציבור של יו"ר
הכנסת וועדותיה לקראת הפקדתם בגנזך.

הכנסת ביערה בשנה החולפת חומר ארכיוני בהיקף של 0.25 מטר מדף.

משרד ראש הממשלה

למשרד אין אחראי לרשומות. לפי שעה ממלאת את התפקיד עובדת יחידת הפקוח בגנזך המדינה.
המאמץ לביזור התיקיון המרכזי לא הביא לתוצאות המקוות. הלשכות של היועצים טרם קיבלו
על עצמן את ניהול רשומותיהן והתיקיון הקודם ממשיך לטפל ברשומות הפעילות כמו בשנים
עברו, לכן טרם הופעלה המגנזה המרכזית וניהול הרשומות לקוי.
הופקדו בגנזך המדינה תיקי הלשכות המחוזיות של יועץ ראש הממשלה לענייני ערכים בחיפה,
בנצרת, בתל-אביב, בחדרה ובבאר-שבע שנסגרו השנה (110 מיכלים).
כמו כן הופקדו בגנזך המחוזיים החסומים של היחידות והלשכות הבאות:
לשכת יועץ ראש הממשלה לענייני ערכים מהשנים 1976-1982 (57 מיכלים);
לשכת המנהל הכללי מהשנים 1973-1984 (38 מיכלים);
לשכת הסמנכ"ל למינהל מהשנים 1976-1983 (10 מיכלים);
לשכת היועץ הצבאי מהשנים 1976-1983 (24 מיכלים)
לשכות היועצים לרווחה חברתית, לחקשורת ולכלכלה (20 מיכלים);

מזכירות הממשלה מהשנים 1974-1983 (38 מיכלים);
 לשכת סגן ראש הממשלה, שמחה ארליך, מהשנים 1979-1981 (2 מיכלים).
 כמו כן הופקדו תיקי מפוני נביעות, די-זהב, אופירה וא-טור (56 מיכלים) מהשנים 1978-1985.
 סה"כ הפקיד המשרד השנה 354 מיכלים.
 הלשכה לפניות הציבור ביערה את מחזור תיקי הפניות מהשנים 1975-1979 (כ-10,000 תיקים).
 מבחר תיקים בעלי ענין ציבורי הופקדו בגנזך המדינה.
 מלבד תיקי הלשכה לפניות הציבור בוערו 70 מטר מדף.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ממלא בפועל את תפקיד האחראי לרשומות עובד הלשכה
 המשתתף בקורס ההסמכה לאחראים לניהול רשומות.
 אחת משתי המגנזות בלשכה אורגנה מחדש.
 במשך השנה החולפת בוער חומר ארכיוני ומינהלי הקשור במפקד האוכלוסיון והדיוור
 1972 בהיקף של 266 מטר.

משרד האוצר

כאחראי לניהול רשומות במשרד (למעט אגפי המסים ונציבות שירות המדינה) משמש
 עובד היחידה למיכון מערכות מידע, ארגון ותכנון.
 מגנזת הלשכה לשיקום נכים בתל-אביב אורגנה מחדש, לאחר בעור מקיף של חומר שנפגע
 מתנאי האחזקה הירודים ששררו במגנזה.
 הוגשה הצעה למועצת הארכיונים העליונה לקביעת תקופות החזקה לתיקי אגף התקציבים.
 בעור החומר מוצע כהתכסס על ההנחיה לשמירה לצמיתות של תיקי התקציבים בהנהלה של
 כל משרד.

בגנזך המדינה הופקד חומר מאגף החשב הכללי מהשנים 1951-1981 ותיקים הקשורים
 בחרם הערבי מהמחלקה לקשרים בינלאומיים מהשנים 1975-1981.

במשך השנה בוערו במשרד 68 מטר שוטף.

נציבות שירות המדינה

מנהלת התיקיון המרכזי, המשמשת גם כתפקיד אחראית לניהול רשומות, משתתפת בקורס
 ההסמכה לאחראים לניהול רשומות.

לאחר שילוב רשומות התיקיון המרכזי במערכת הממוחשבת של המשרד פורסם נוהל עבודה
 חדש והוגדרו תפקידי עובדי הרשומות בהתאם.
 במגנזה המרכזית בירושלים ששטחה 213 מ"ר שונה המערך הפיזי לאחסון בעומק יחיד כדי
 להקל על העבודה במגנזה. כתוצאה מכך הוקטן נפח האחסון רק ב-20%. כדי לענות על
 צרכי האחסון בעקבות גידול היקף הרשומות שנבע בעיקר מהארכת תקופת ההחזקה של תיקים
 אישיים עד גיל 100 נרכש אולם נוסף למגנזה. כיום עומדת לרשות הנציבות מגנזה
 שכוסר תפוסתה מגיע ל-2572 מטר מדף.

נסגרה מגנזת המשרד במרכז העיר, שהכילה בעיקר תעודות שגרתיות שתקופת החזקתן חלפה. ועדת הרשומות הכינה הצעה לחקופות החזקה לרשומות מחלקת הבחינות. במשך השנה בוער חומר בהיקף 299 מטר מדף.

אגף מס הכנסה ומס רכוש

מנהל המחלקה לארגון, תכנון ותקצוב משמש גם כאחראי לניהול רשומות. עובד היחידה משתתף בקורס הסמכה לאחראים לניהול רשומות. במגנזה המרכזית של האגף בירושלים, שלה שלוחה בתל-אביב, צומצם תקן העובדים מ-4 ל-2. היקף החומר במגנזה (לרבות השלוחה) כ-4300 מטר שוטף. בשנה האחרונה התבטאה הפעילות במגנזה בקליטת רשומות בהיקף של 1500 מטר מדף, בהשאלה של 84,000 רשומות ובהחזרתן ובבעור של 2375 מטר מדף.

אגף המכס ומע"מ

עובד ביקורת ביחידת החשבות משמש גם כאחראי לניהול רשומות. בקורס ההסמכה לאחראים לניהול רשומות משתתף הממונה על המגנזה המרכזית שבה מועסקים 11 עובדים. באגף הוחל בהפעלת מערכת דואר אלקטרוני באמצעות המסופים בתחנות המכס והמע"מ ברחבי הארץ. הוכנו נהלים מתאימים המבטיחים בין השאר שמירת עותק על נייר של כל רשומה המופיעה במחשב. המעבר לדיווח חדשי של העוסקים המורשים הביא לעליה משמעותית בהיקף הרשומות המתקבלות באגף. במגנזה המרכזית בירושלים נוספו 3 אולמות בתפוסה של 2070 מטר שוטף. במגמה לחסוך בפעולות מעקב אחרי תנועת רשומות, הונהג צילום המסמכים של מע"מ ואימותם במגנזה המרכזית, לצורך הצגתם בבתי המשפט. רק במקרים בודדים נדרשה נוכחות מנהל המגנזה בבית המשפט או הבאת מסמכי המקור. בחודש פברואר 1986 נערך במגנזה המרכזית יום עיון לאחראים לניהול רשומות בנושא מערכת הרשומות באגף המכס ומע"מ, והשתלבותה במערכת הממוכנת המינהלית והמשפטית של האגף. במשך השנה ביער האגף 873 מטר מדף.

משרד האנרגיה

במשרד אין אחראי לניהול רשומות. מנהל מחלקת העובדים ממלא פורמלית את התפקיד. אין פעילות לקידום ניהול הרשומות, פרט לפעולות הקשורות בהכנת תיקי השרים ברמן ומודעי והחומר של המנהלים הכלליים להפקדה כגנזך המדינה.

משרד הבינוי והשיכון

המשרד מינה השנה עובד חדש כאחראי לניהול רשומות. העובד משתתף בקורס ההסמכה לאחראים לניהול רשומות בבית הספר המרכזי למינהל. 25 עובדי המשרד הראשי והמחוזות השתתפו בהשתלמות בניהול רשומות. ההשתלמות כללה 6 מפגשים שבועיים ובמהלכה הכינו התלמידים סקר רשומות ביחידותיהם. הסקר נועד לסייע בתכנון עבודת הרשומות של המשרד וביעוד החומר לבעור, לגניזה משרדית או להפקדה בגנזך המדינה.

הוקמה ועדה משרדית לניהול רשומות. הועדה הגישה בקשה מפורטת לקביעת הנחיות לתיקים של האגף לתכנון ולהנדסה במשרד הראשי; בוער חומר ארכיוני מ-10 יחידות שונות בהיקף 500 מטר מדף. במחוזות חיפה, המרכז וירושלים נערכו מבצעים לסילוק רשומות שהביאו לביעור 170 מטר מדף ו-82 מטר לגניזה משרדית בתל-אביב ובירושלים. כמו כן שופצו המגנזות במחוזות הגליל, המרכז וירושלים. הוכנס רהוט מתכת חדש, מזגנים, קווי טלפון והחומר הארכיוני סודר מחדש.

במינהל לבניה כפרית במחוזות הנגב והגליל בוער חומר ארכיוני בהיקף 43 מטר מדף והוגשה בקשה לקביעת תקופות החזקה של תיקי ישובים המצויים במשרדי המחוז. המשרד הפקיד השנה בגנזך המדינה חומר רב ומגוון: תיקי האגף לבניה כפרית העוסקים בישובי סיני וימית, תיקי המחלקה לחברות בניה ממשלתיות ותיקי המחלקות לאכלוס ולשקום (פנוי וכינוי שכונות) פרוגרמות ואוסף תצלומים וסרטים על בינוי ושיקום ישובים שונים.

מ.ע.צ. -

בהדרכת עובד הגנזך נערכה בדיקה והערכה של תיקי בנינים מהשנים 1949-1968. מבחר תיקים מסדרה זו (13 מטר מדף) הופקד בגנזך המדינה ו-78 מטר מדף בוערו.

אגף המדידות -

באגף פועלת באופן קבוע ועדה לניהול רשומות ולביעור. האגף לא הפקיד את תיקי ההנהלה מראשית פעילותו על אף פעולות ההדרכה בקשר להפקדה שנעשו במקום ופניות חוזרות של הגנזך. כמו כן אין האגף מעביר לגנזך בהתאם לסכום עמו את המפות שהוא מוציא לאור.

משרד הבריאות

עובד יחידת הפקוח בגנזך המדינה משמש בחלק ממשרתו כאחראי לנהול רשומות המשרד. השנה הופץ נוהל הבא לאפשר ביעור רשומות המשרד העוסקות בענייני משק ואפסנאות על פי התקנות של חוק הארכיונים. פעולות הדרכה נעשו בבית החולים ע"ש שיבא ובבית החולים רמב"ם. מטרת הפעולות היתה לערוך למשתתפים, עובדי מנהל ועובדים רפואיים, הכרות עם חוק הארכיונים ותקנות הביעור. הצעות לשנוי שיטת האחסון של צלומי רנטגן ותיקי חולים בבתי החולים הוגשו להנהלת המשרד.

הוחלט בהנהלה שתיקי החולים ישארו בשלב זה ברשות בית החולים במגמה להעביר את חלקה העיקרי והחשוב של האינפורמציה על החולה לדיסק מגנטי.

המשרד לא הפקיד שום חומר בגנזך המדינה. במשרד ובבתי החולים בוערו 1795 מטר מדף.

משרד הדתות

במשרד לא פועל אחראי לרשומות מזה שנים רבות למרות הצורך המידי בשיפור המיומנות המקצועית של העובדים בתיקיון המרכזי ובתיקיונים היחידתיים ובשיפור מצב הרשומות במשרד. סקר שנערך בתיקיון המרכזי המליץ על הפקדת חלק גדול מהחומר הארכיוני המצוי בתיקיון, בגנזך המדינה, בעת כתיבת דו"ח זה הועברו רוב יחידות המשרד, כולל התיקיון המרכזי, למבנה חדש בו שוכן משרד הדתות. החומר שיועד להפקדה בגנזך הושאר במבנה הקודם. טרם סוכם המשך הטפול בחומר זה.

תיקים של הנהלת המשרד שהופקדו אשתקד בגנזך המדינה ללא רשימות סודרו ונרשמו בגנזך. חומר המיועד לביעור בהיקף של מטר אחד הופרד מהחומר המיועד לשמירה.

המשרד ביער במשך השנה החולפת חומר ארכיוני בהיקף של 1 מטר מדף.

בתי הדין הרבניים

סגן מנהל בתי הדין הרבניים מטפל בניהול הרשומות בכל בתי הדין בארץ.

בבית הדין האזורי בירושלים שופר מצב הרשומות ומתבצעות פעולות סדור ורשום של תיקים מהשנים 1951-1960.

חומר ארכיוני מבית הדין האזורי תל-אביב-יפו מהשנים 1949-1968 בהיקף של 50 מטר נרשם ועומד להיות מועבר להפקדה בגנזך. החומר כולל בין השאר היתרי נישואין לניצולי שואה שקבלו היתר נישואין לאחר שכן זוגם ניספה. בבתי הדין הרבניים בחיפה ובבאר-שבע עוסקים עתה במיון ורישום תיקים שחלקם יבוער וחלקם יופקד בגנזך. בית הדין האזורי בצפת הפקיד בגנזך תיקים מהשנים 1950-1960 בהיקף של 7 מטר וביער 9 מטר מדף.

הרכנות הראשית

בגנזך המדינה הסתימה עבודת הסידור והרישום של תיקי הרכנות הראשית מהשנים 1922 עד 1973. בהעדר רישומי עזר להתמצאות נרשם החומר מחדש ונערך מפתח נושאים לאיתור קל יותר של החומר.

משרד החוץ

מנהל מרכז הרשומות והתעוד ממונה על מחלקה של 19 עובדים המאיישים 12 תיקונים ומגנזת מרכזית. מנהל המרכז משתתף בקורס הסמכה לאחראים לניהול רשומות. במשך השנה קוצץ תקן העובדים ביחידה ב-4 משרות דבר שפגע קשה ביכולת העבודה של היחידה.

במפתח האחיד לסיווג רשומות אורגנו מחדש הפרקים בנושאי כלכלה, שתוף פעולה בינלאומי ואירגונים בינלאומיים ונוסף פרק מיוחד למחלקה לפרוק נשק. נושא ניהול הרשומות נלמד בקורסים לקציני מינהלה (26 שעות הדרכה) ולצוערים (12 שעות הדרכה), על פי תכנית שהכין מנהל מרכז הרשומות.

סקר שנערך ב-79 תיקוני הנציגויות בחו"ל הראה כי ב-5 השנים האחרונות כמחצית מהנציגויות ביערו או העבירו לגניזה בארץ חומר ארכיוני. הסקר העלה שרק 15% מהעובדים בנציגויות ממלאים את ההוראות והנהלים המקצועיים כנדרש, זאת בהעדר פיקוח מקומי על ניהול הרשומות בנציגויות.

המשרד הפקיד חומר של המרכז למחקר מדיני מקום המדינה עד 1958 והעתיקי מברקים ממחלקת הקשר מהשנים 1958-1967. במשך השנה בוערו במשרד הראשי ובנציגויות 203 מטר מדף.

משרד החינוך והתרבות

במשרד מונתה לאחרונה כאחראית לרשומות עובדת יחידת האו"ש המשתתפת בקורס ההסמכה לאחראים לניהול רשומות המתקיים בבית הספר המרכזי למינהל.

האגף לחינוך ולתרבות במגזר הערבי בוזר למחוזות תל-אביב, דרום וחיפה ובהתאם לכך בוזר תיקיון האגף במשרד הראשי לשלושת התיקונים המחוזיים. הבזור הביא לבטול שלוש משרות בתיקיון המשרד הראשי. בתיקיון המרכזי הוכנס מפתח תיוק חדש ובוצעה חסימת תיקים רטרואקטיבית לסוף שנת 1983.

בצמוד לתיקיון הוקמה מגנזה חדשה לתיקים הבלתי פעילים של המורים במשרד הראשי. בתיקיון המורים במשרד הראשי יש פיגור רב בתיוק. הפיגור בתיוק בתיקיון המורים גרם לאבדן תיעוד חיוני ולנזקים כספיים גדולים על-ידי תשלומים בלתי מוצדקים. לשם פתרון הבעיה הזמין המשרד הצעות מחברות קבלניות במקום להסדיר את העבודה המשרדית. גנזך המדינה התערב בענין הוצאת מכרז לחברה קבלנית לזעור תיקי המורים תוך שילוב התעודות שבתיקי המורים במחוזות עם התיקים במשרד הראשי. לשילוב התנגד הגנזך מסיבות מקצועיות ולזיעור מסיבות כספיות. בעקבות התנגדות הגנזך הכין המשרד שתי תוכניות אלטרנטיביות. תוכנית העבודה של הגנזך המליצה על סידור התיקיון באמצעים קונבנציונליים

ורישום ממוכן של התיקים. עלות התוכנית : 70,000 ש"ח (מהם 15,000 ש"ח לרכישת מיקרו-מחשב). עלות התוכנית האלטרנטיבית שהמליצה על שילוב תיקי המורים בתיקיון המרכזי עם התיקים בתיקיוני המחוזות וזיעורם לאחר השילוב מגיעה לכדי 500,000 ש"ח. בגנזך המדינה הופקדו תיקי לשכת השר זבולון המר ותיקי סגנית השר מרים תעסה-גלזר מהשנים 1977-1984, בהיקף של 11 מטר מדף. המשרד ביער 456 מטר מדף.

משרד החקלאות

במשרד אין אחראי לניהול רשומות שהוסמך לתפקיד ועובדת יחידת ארגון ושיטות ממלאת את התפקיד באופן חלקי. המרתף שבבנין מחלקת התכנון פונה מכל החומר הארכיוני שהיה מאוחסן בו באי-סדר בתנאים גרועים. המגנזה החדשה אורגנה, הוקמו מדפים ואמצעי איתור והיא כבר קולטת באופן סדיר חומר ארכיוני מכל יחידות המשרד. משרד החקלאות הפקיד 16 מיכלים של חומר מלשכת סגן השר דקל. המשרד ביער 43 מטר מדף.

משרד הכלכלה והתכנון

הסמנכ"ל למינהל מרכז את האחראיות לניהול רשומות המשרד. תיקי לשכות השר והסמנכ"ל הקודמים נמצאים בהכנה להפקדה זה למעלה משנה. לא דווח על פעילות משמעותית בניהול רשומות. המשרד טרם ביער חומר ארכיוני.

משרד מבקר המדינה

המשרד מינה השנה אחראי לניהול רשומות חדש לאחר פרישת ממלא התפקיד הקודם לגימלאות. במשרד לא היתה פעילות רבה בתחום ניהול הרשומות. המשרד ביער 24 מטר מדף בניגוד לנהלים.

משרד המדע והפיתוח

במשרד אין אחראי לניהול רשומות. לא נמסר דיווח על פעילות ניהול הרשומות. במועצה לאומית למחקר ולפיתוח אחראית מזכירת המועצה גם על מערכת הרשומות. השנה עברו משרדי המועצה למבנה חדש. במגנזה החדש ששטחה 150 מטר מרובע אחראית כל מחלקה לטיפול ברשומותיה הבלתי פעילות.

המשרד לא בער השנה חומר ארכיוני.

משרד המשפטים

אין עתה במשרד עובד מקצועי הממלא את תפקיד האחראי לרשומות. מראשית אפריל בוטל מינוי העובד המקצועי שמילא את התפקיד והופסקה הכשרתו המקצועית בלא להוועץ עם גנזך המדינה. האחריות לנהול הרשומות הועברה פורמלית לידי מנהל המחלקה לארגון ותקצוב.

עקב תלונות רבות של עובדי המשרד על ליקויים בפעילות התיקיון נערך במערכת הרשומות של המשרד הראשי סקר מקיף בהשתתפות נציג גנזך המדינה. הסקר לא הביא להמלצות נחרצות בדבר ביזור או רכוז תיקיוני המשרד. בעקבות הסקר הוחזר לתיקיון המרכזי מנהלו הקודם שמילא במשך מספר שנים גם את תפקיד האחראי לרשומות המשרד.

הסתיים מבצע לסילוק רשומות של תיקי הפרקליטות ממחסן בלשכת השר בת"א. מרבית התיקים בוערו (כ-12,000 תיקים) ומקצתם יופקדו בגנזך המדינה.

אגף רישום והסדר המקרקעין - גם השנה לא קלט הגנזך תיקי פעולה מלשכות האגף מאחר והאגף טרם יישם שיטת תיוק המאפשרת הפרדה בין חומר שתקופת החזקתו מוגבלת לבין חומר המיועד לשמירה לצמיתות, כפי שדרש הגנזך כתנאי להפקדת תיקי פעולה.

ארכיון מרכזי לספרי נוטריון - מזה מספר שנים מתריע גנזך המדינה על אי הקמת ארכיון מרכזי לספרי נוטריון והנזק הרב העלול להגרם לצבור במקרה של הפסקת פעולתם של נוטריונים פרטיים. השנה הפיץ המשרד בקרב הנוטריונים שאלון לשם קבלת מידע על כמות המסמכים הנמצאת בידם לשם תכנון פעולות ועלות הארכיון המרכזי. התקבלו תשובות רק מ-20% של הנוטריונים שהשתתפו בסקר. הנושא מחייב טפול נמרץ יותר של המשרד ליישום ההמלצות להקמת הארכיון.

בוער חומר ארכיוני בהיקף של 125 מטר מדף.

הנהלת בתי המשפט

מנהל המחלקה לארגון ומיחשוב בהנהלת בתי המשפט משמש כאחראי לרשומות. בעקבות פנייתו של הגנז' אל היועץ המשפטי לממשלה בדבר קביעת תקופות החזקה לסוגים השונים של תיקי בתי המשפט, הוכן השנה נוסח חדש של תקנות לבעור תיקים אלו. הנוסח הוכן על-ידי גנזך המדינה בשיתוף המשרד ופרקליטות המדינה. קדם להכנת הנוסח החדש סקר מקיף של רשומות בתי המשפט שנערך על-ידי המשרד בשיתוף הגנזך. ממצאי הסקר סייעו בקביעת התקנות. הועדה לתכנון תיק משפטי חדש סיימה את עבודתה והגישה את המלצותיה למשרד. ועדה נוספת עוסקת בקביעת סמול וסווג סדרות התיקים השונות של בתי המשפט לסוגיהם. הופקד חומר ארכיוני של בית המשפט העליון, בהיקף של 87 מטר מדף מהשנים 1980-1981. כן הופקד חומר של בית משפט שלום חיפה. בתי המשפט כיערו חומר ארכיוני בהיקף 2160 מטר מדף.

משרד המשטרה

אמרכלית המשרד אחראית לנושא הרשומות במשרד.
תיקים מלשכות השרים ד"ר יוסף בורג ושלמה הלל הועברו להפקדה בגנזך המדינה.
הפקדה זו משלימה הפקדות קודמות של לשכות שרים אלה.
כמו כן הועברו להפקדה תיקי שאילתות לשר המשטרה מהכנסת התשיעית והעשירית.
לא דווח על ביעור חומר ארכיוני.

המטה הארצי של המשטרה

לאחר פרישתו לגימלאות של האחראי לרשומות בראשית השנה, לא מונה לו מחליף.
חומר ארכיוני בעל ערך לשמירה לצמיתות מצוי במגנזת המשרד ועדיין לא הועבר להפקדה בגנזך המדינה. אושרו תקופות החזקה בתקנות לתיקי רישום פלילי.
בכל יחידות המשטרה נערכה השנה חסימת תיקים תקופתית.
חומר ארכיוני בהיקף של 30 מטר ממחוזות המשרד, מיחידות משמר הגבול ומהמטה הארצי, מהשנים 1975-1985 הופקד בגנזך המדינה.
ביחידות המשטרה בוער חומר ארכיוני בהיקף של 2250 מטר.

שירות בתי הסוהר

בשירות בתי הסוהר לא פועל אחראי לרשומות.
במשך השנה החולפת בוער חומר ארכיוני שגרתי ממספר בתי סוהר בהיקף של 215 מטר.

משרד העבודה והרווחה

במשרד פועלת אחראית לרשומות מוסמכת.
המשרד הביא בפני הועדה המתמדת לביעור חומר ארכיוני שליד גנז המדינה הצעות בדבר הנחיות להחזקת חומר ארכיוני במחלקה לאגודות שיתופיות. לועדה הובהר כי מעמדו של רשם האגודות השיתופיות זהה למעמדו של שופט מחוזי. כיוון שכך החליטה הועדה לדחות את בקשת המשרד עד לאחר עדכון תקופות ההחזקה של חומר ארכיוני בבתי משפט.
המשרד ביער השנה 300 מטר מדף.

משרד העבודה והרווחה (סעד)

במשרד פועלת אחראית לרשומות מוסמכת.

בלשכה המחוזית בתל-אביב בוצע סקר מקיף בתיקיון המרכזי (המכיל יותר מ-100,000 תיקי פרט) והוחלט על ביזורו בין יחידות הלשכה. בשלב ראשון הועברה סדרת תיקי הפרט של השירות לילד ונוער ליחידה. פותחו שיטות איתור ממוחשבות לתיקי הפרט בשירות לילד ונוער במחוזות תל-אביב, ירושלים ובאר-שבע, על מנת לאפשר איתור קל יותר של התיקים. נערכה חסימה תקופתית של תיקי הפרט באותם מחוזות. ביחידות של שירות המבחן לנוער עודכנו נהלי העבודה לניהול רשומות ומפתח התיק האחיד לסדרות תיקי היחידות. בשירות מבחן לנוער, שירות לזקן, שירות למפגר ושירות לילד ונוער הוכנו הצעות לקביעת תקופות החזקה חדשות. במשך השנה החולפת נערכו ימי עיון ופעולות הדרכה בניהול רשומות במחוזות המשרד וביחידותיהם.

המשרד ביער במשך השנה חומר ארכיוני בהיקף של 68 מטר מדף.

משרד הפנים

עובדת גנזך המדינה שימשה בחלק ממשרתה כאחראית לרשומות המשרד. מינוייה פג ב-1 באפריל 1986. המשרד טרם מינה אחראי לרשומות במקומה וגם לא דאג להכשרת עובד לתפקיד זה. השנה נשכר מבנה באזור התעשייה בעטרות אשר ישמש כמגנזה מרכזית לתיקי לשכות מינהל האוכלוסין. תכנון המבנה למילוי יעודו עדיין נמשך. בחודש יוני 1985 נערכה השתלמות בנושא הרשומות במחוז תל-אביב לעובדי המחוזות השונים. מינהל האוכלוסין קבע תקופות החזקה לרשומות המתיחסות לבקשות למתן תעודות זהות ולבקיורים בארצות ערב. בתיקיון המרכזי של המשרד הראשי נערך סקר אשר קבע את ייעוד סדרות התקיקים המצויות בתיקיון. בעקבות הסקר הופקדו בגנזך המדינה תיקי מינהל השלטון המקומי ונערך מפתח תיק חדש לסדרת תיקי הסמנכ"ל לאמרכלות. המשרד עדיין לא סיים את הפקדת המחזוריים החסומים המצויים בתיקיון המרכזי בהתאם להמלצות הסקר. משרד הפנים הפקיד השנה חומר ארכיוני ממינהל מחוז חיפה, תיקי ברורים וערעורים על תיקי היתרי בניה של הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מהשנים 1956-1984 ותיקי ועדות אזוריות לתכנון ובניה, מהשנים 1953-1978, ומהמינהל לשלטון מקומי, תיקי התקציב של הרשויות המקומיות משנת 1983.

משרד הפנים ביער במשך השנה חומר ארכיוני בהיקף של 254 מטר מדף.

משרד הקליטה

האחראי על ארגון ושיטות משמש גם כאחראי לנהול רשומות. השנה הוקמה ועדה משותפת למשרד הקליטה, הסוכנות היהודית וגנזך המדינה לשם קביעת תקופות החזקה לתיקי עולים המצויים במחלקת הקליטה של הסוכנות היהודית. הוחלט שתיקי עולים אלה ישמרו בין 10 ל-25 שנה מהמסמך האחרון לפי הקרטיריון של קבלת או אי קבלת סיוע לדיור. המלצות הועדה נתקבלו על דעת הנהלות משרד הקליטה והסוכנות היהודית. השנה הופקדו 1553 מיכלים של תיקי עולים במגנזה שליד הגנזך וכן 3 מיכלים מלשכת השר. המשרד ביער השנה 800 מטר מדף.

משרד התחבורה

הממונה על נכסים ודיור ממלא את התפקיד של האחראי לנהול רשומות. עובד זה משתתף בקורס ההסמכה לאחראים לרשומות שנערך בבית הספר למינהל. בוצעה חסימה תקופתית במחלקת התביעות של הלשכה המשפטית. נערך צילום מזוער באגף הרשוי במטרה לחסוך במקום אחסון. כמו כן הוחלט לצלם את פנקסי התצפיות של השירות המטראולוגי בהיקף של 200 מטר מדף לצורך גבוי בטיחותי של החומר. בוצע סקר רשומות בתקיון המפקח על התעבורה במחוז תל-אביב והמרכז. מגנזת אגף הרכב רוהטה ויחידת המפקח על התעבורה במחוז ירושלים עברה למכנה חדש, שבו הותקן ציוד חדש לאיחסון. המשרד ביער השנה 94 מטר מדף.

משרד התיירות

מנהל מדור עובדים משמש גם כאחראי לניהול רשומות. מגנזה מרווחת הוקמה בגבעת שאול והיא אמורה לענות על בעיות האחסון של חומר גנוז. חסימות בוצעו במחלקה לענייני עובדים, כגזברות ובלשכות חו"ל. השנה הופקדו בגנזך 55 מיכלים עם חומר הנוגע לקשרים עם לשכת חו"ל. האחראי לרשומות הפיץ נוהל בין עובדי המשרד לגבי השמוש בחומר הארכיוני שהופקד בגנזך המדינה.

משרד התיירות ביער 86 מטר מדף.

משרד התעשייה והמסחר

הממונה על או"ש והדרכה במשרד משמש גם בתפקיד אחראי לניהול רשומות. עובד יחידת האו"ש משתתף בקורס הסמכה לאחראים לניהול רשומות. במשרד נערכה השתלמות פנימית (6 פגישות שבועיות) לעובדי מינהל העוסקים ברשומות. במגנזה המרכזית בירושלים הסתימה ההפרדה בין החומר של משרד התיירות לבין זה של משרד התעשייה והמסחר. לאור היווצרות רזרבת אחסון גדולה במגנזה בירושלים הוחלט להקפיד את תכנית ההקמה של מגנזה אזורית בחולון.

הוכן והופץ נוהל לניהול הרשומות בנציגויות המסחריות בחו"ל המהווה הרחבה לנוהל "ניהול רשומות כללי" של המשרד. מטרת הנוהל החדש לשפר את הטיפול בסילוק הרשומות בנציגויות. בהעדר אפשרות לפיקוח מקומי, ולאור קשיים שהתעוררו בהערכת חומר על סמך רשימות תיקים שהועברו לארץ. המשרד הגיש הצעות לקביעת תקופות החזקה לרשומות במינהל המימון.

עם העברתה של חטיבת הצרכנות והמחירים מתל-אביב לירושלים הופקד בגנזך חומר מהשנים 1978-1942.

במשך השנה בוערו במשרד 150 מטר מדף.

משרד התקשורת

מנהל מדור הדפוס והפרסום משמש גם כאחראי לניהול רשומות. לקראת הקמתה של רשות הדואר אוחדו התיקונים בשירותי הדואר ובמינהל הדואר של הנהלת המשרד בירושלים.

עם הקמת חברת הבזק וצמצום היקף הרשומות הגנוזות הועבר החומר של משרד התקשורת (לרבות חלק מהחומר של בנק הדואר) למגנזה חדשה בגבעת שאול בירושלים, שכושר קליטתה 3300 מטר מדף. המגנזה שבמרכז העיר הועברה לרשות חברת הבזק. בשתי המגנוזות חומר, החל משנות ה-50, שחלקו ראוי להפקדה.

באגף הכספים נמשך מבצע צילום מקיף לזעור תעודות שגרתיות למטרות חסכון בשטחי איחסון. השנה צולמו כ-10 מיליון רשומות.

בבנק הדואר הופקו השנה 7.3 מיליון דו"חות מחשב בשיטת ה-COM לחסכון בהוצאות.

במשך השנה בוערו במשרד (לרבות בנק הדואר) 8750 מטר מדף.

אל-על

באל-על פועלת כאחראית לרשומות מנהלת ענף שרותי מזכירות החברה. הוחל בהעברת מגנזת החברה הנמצאת בעיר לוד למבנה רחב בשטח הנמל. נוהל להפעלת המגנזה נמצא כעת בהליכי עריכה סופיים. באגף מינהל וחשבונות מבוצע סקר שמטרתו לאתר סוגי חומר ולהתאים לו תקופות החזקה החברה ביערה 864 מטר מדף.

בנק ישראל

מנהל המחלקה לפיתוח ארגוני משמש גם כאחראי לניהול רשומות. ועדת הרשומות טיפלה בהצעות לתקופות החזקה לרשומות במינהל מילווה המדינה, ביחידת הנזילות שבמחלקה המוניטרית וביחידה למעקב מוסדי של הפיקוח על הבנקים. הבנק פירסם תקופות החזקה אלה בנוהל פנימי אולם טרם פנה לגנזך המדינה על מנת לעגן אותן בתקנות או בהנחיות. ועדת הרשומות הציעה תקופת שמירה של 30 שנה לצילום מזוער שמקורו בוער, במקום המונח ל"צמיתות" שרווח בהצעות לתקופות החזקה של התעודות השגרתיות הנ"ל. גם בענין זה טרם נעשתה פניה רשמית לגנזך המדינה. למועצה הוגשה הצעה לקביעת תקופות החזקה לרשומות מחלקת המטבע בעקבות סקר רשומות מקיף שנערך ביחידה. חומר ארכיוני רב של בנק אלרן בוער על-ידי בנק ישראל, אשר נציגו מונה כמפרק הבנק. החומר, כולו שגרת בוער על-פי חוק החברות, ודוגמאות מהחומר נשמרות בבנק. טרם נעשו צעדים לאיתור ולהפקדה של חומר של בנקים שפסקו מלפעול ואשר ערכו מצדיק שמירתו לצמיתות. במשך השנה בוערו בבנק כ-600 מטר מדף של רשומות שצולמו במיקרופילם.

חברת החשמל

ארכיון החברה מראשית הווסדה ועד שנות החמישים שהופקד בגנזך המדינה, סודר ונרשם רישום מפורט. תיקי החברה נפתחו לעיון.

המכון למחקרי נפט וגיאופיזיקה

מנהל יחידת התייעוד משמש כאחראי לנהול רשומות.

בתיקיון המרכזי מועסק בנוסף למנהל היחידה עובד זמני. נוספו שיטות איתור תרשימים ושרטוטים בעזרת המחשב. צולמו כ-50,000 דו"חות מפעיל בצילום מזוער לשם גבוי בטיחותי וכן כ-900 דפים של נתוני מהירות וספרות מקצועית וזאת מטעמי חסכון.

השנה שונו שיטות האחסון של הסרטים המגנטיים ובכך נחסכו כ-60% ממקום האחסון. חסימות תקופתיות נערכו בתיקי כספים, רכש הנהלה ומזכירות. לרשומות הכספיות הוקמה מגנזה יחידתית נפרדת.

המכון הפקיד בגנזך המדינה 29 מיכלים בנושאים מקצועיים ועוד 33 בנושאים מינהליים וכספיים במגנזה בתשלום.

מקורות

במקורות פועל אחראי על גניזה. שנויים מהותיים במשרות העובדים בנהול רשומות לא חלו בשנה החולפת להוציא הכנסת עובד חדש למגנזה במקום עובד שפרש לגימלאות. במסגרת הפעלת נוהלי עבודה חדשים בחברה הותאם נוהל הרשומות בענייני כספים לתקנות הביעור של חוק הארכיונים. צילום מזוער רב היקף בוצע במחלקת הכספים שבמהלכו צולמו כ-100,000 דפי הנהלת חשבונות כמטרה לחסוך בשטח אחסון. במשך השנה בוערו כ-150 מטר מדף. השנה התרחב הפקוח על נהול הרשומות בחבלים ובמחוזות של החברה. הפקוח נועד בעיקר לבדיקת תנאי שמירת החומר והדרכת העובדים לגבי קביעת יעודו של החומר והרחבת פעולות הביעור.

עמידר

הממונה הארצי על שרותי המינהל מרכז את נושא ניהול הרשומות בחברה. מגנזת החברה הורחבה השנה, הוכנסו בה אמצעי בטיחות מתאימים והיא מסוגלת לקלוט 650 מטר מדף. טרם הסתיימו דיונים בדבר שינוי תקופות החזקה בהנחיות לביעור חומר ארכיוני, הריסה ופירוק רכוש. השנה בוערו 209 מטר מדף.

רשות השידור

בעקבות פניית הגנז למנכ"ל רשות השידור בדבר העדר מדיניות מגובשת ונהלים קבועים לגבי מחיקת רשומות אור-קוליות הקימה רשות השידור ועדה לענין ופרסמה נוהל שימור משדרי הטלויזיה. במקביל קמה בקול-ישראל ועדת גניזה שבה חברים מנהלי החטיבות ברדיו. הועדה מתכנסת בקביעות ודנה ביעוד התוכניות, לשמירה או למחיקה. פרוטוקול הועדה מועבר לגנזך המדינה להתייחסות ולאישור. הגנזך מתאם בין הועדה למוסדות וארכיונים לגבי קליטת חומר המיועד לביעור. לגנזך הזכות לקבל אליו כל חומר שהועדה המליצה לבער.

הרשות ביערה השנה 204 מטר מדף.

רשות שדות התעופה

ברשות הוגדל תקן העוסקים ברשומות על-ידי הוספת עובדת בחצי משרד להפעלת מגנזת הרשות ומנוי עובד יחידת האו"ש כאחראי לניהול רשומות של החברה. עובד זה משתתף בקורס ההסמכה לאחראים לרשומות המתקיים בבית הספר למינהל.

בתיקיון נמל התעופה נערכה חסימת תיקים תקופתית כתום חמש שנות פעילות של מחזור התיקים. התיקים שנחסמו הועברו בלווי רשימות גניזה למגנזת הרשות. המגנזה המרכזית הורחבה ונוספו לה 250 מטר מדף. כעת היא מסוגלת לקלוט כ-1800 מיכלים. הוצא נוהל גניזה שהופץ בין יחידות הרשות.

הוחל השנה בסקר טפסים של יחידות הרשות במטרה לקבוע תקופות החזקה. אגף ארגון ושיטות ביצע סקר רשומות בתיקיון נמל התעופה וחקיון המשרד הראשי לבדיקת כמויות הדואר היוצא והנכנס בהשוואה לסקר קודם שנערך בשנת 1981. הרשות ביערה 50 מיכלים של תעודות שגרתיות.

רשות שמורות הטבע

בהעדר מינוי רשמי משמש מנהל חטיבת המינהל גם כאחראי לניהול רשומות. בהמשך לסקר שערך גנזך המדינה לפני שלוש שנים הוקמה מגנזה חדשה בירושלים אליה מועבר חומר ממשרדים וממגנזה פרטיים. אח פעולת ניהול הרשומות מרכזת מזכירת חטיבת המינהל. במשך השנה לא בוער ברשות חומר ארכיוני ולא הופקד חומר בגנזך המדינה.

במסגרת פעולות הפיקוח וההדרכה ברשויות המקומיות התרכזו גם השנה עבודת הגנזך בקידום נושא ההקמה והשיפור של מגנזות וארכיונים הסטוריים מקומיים. פעולות אלו לוו הן על-ידי ביקורים והדרכה במקום והן על-ידי קיום השתלמויות ארציות ואזוריות - בשיתוף עם משרד הפנים - לעובדי הרשויות המקומיות בנושא "ניהול מגנזה וארכיון הסטורי של הרשות המקומית". נערכו 34 ביקורי הדרכה ב-23 ארכיונים ומגנזות של רשויות מקומיות במשך השנה.

חלק מביקורים אלה נועדו להדריך את התלמידים שהשתתפו בהשתלמות בהכנת עבודת גמר שמטרתה העיקרית הכנת רישום בסיסי של החטיבות והסדרות של החומר הארכיוני ברשות המקומית. בגנזך המדינה הסתיימה הכנת מהדורה מתוקנת של המפתח האחד לסיווג רשומות שיצא לאור בשיתוף עם מחלקת ההדרכה במינהל לשלטון מקומי. קדם להכנת המהדורה סקר שנערך במספר רשויות מקומיות בהשתתפות מר פנחס אבן ז"ל, עובד ותיק במשרד הפנים שפעל רבות לקידום ניהול הרשומות ברשויות המקומיות.

צוות מקצועי אותו מרכז עובד גנזך המדינה ובו משתתפות מנהלות הארכיונים של חולון, נס-ציונה וגבעתיים ומנהלת המגנזה בפתח-תקה, מכין הצעה למדריך מפורט לביעור רשומות ברשויות המקומיות.

להלן תמצית דו"חות פעילות לשנת 1985 של הרשויות המקומיות שבהן מועסקים עובדים שעברו הכשרה מקצועית במסגרת הקורס לניהול מגנזה וארכיון הסטורי ברשות המקומית.

אילת - המגנזה העירונית מנוהלת על-ידי עובד שסיים השנה את ההכשרה המקצועית לניהול מגנזות וארכיונים מטעם משרד הפנים (שלב א'). המגנזה העירונית אינה מסודרת עדיין ונמצאת במבנה בלתי מתאים מבחינה כטיחותית. הוחל בהפרדת החומר המיועד להעברה לארכיון ההסטורי שישוכן במבנה נפרד ובצמוד לו מתוכנן המוזיאון ההסטורי של אילת.

באר שבע - ארכיונאי העיריה שנכנס לתפקידו לפני שנה וחצי סיים השתלמות משרד הפנים (שלב ב') ועסק מאז מניו בארגון הרשומות הפעילות והבלתי פעילות של העיריה שלא טופלו מאז הקמתה. בשיתוף גנזך המדינה ומשרד הפנים התקיימה השתלמות מקיפה (6 פגישות שבועיות) ל-25 עובדי התיקונים, מגנזות ומזכירות בעיריה ובנוסף לכך ניתנה להם הדרכה שוטפת במשך השנה. ההדרכה התרכזת בקביעת יעודו של החומר (3.5 ק"מ מדף) והפנייתו לביעור או לגניזה. בעקבות הדרכה זו בוערו 425 מטר מדף והמגנזה סודרה מחדש. לאחרונה קיבל הארכיון מבנה חדש ומרווח בבית יד לבנים המיועד למגנזה ולארכיון הסטורי. הוחל בתכנון מוזיאון הסטורי עירוני שיוקם בצמוד לארכיון.

בית שאן - במועצה מועסק מספר שנים כמנהל המגנזה עובד שהשתתף בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א'). תיקי המועצה מהשנים 1955-1985 המיועדים לארכיון ההסטורי סודרו לפי מחלקות הרשות המקומית. תיקים מהשנים 1961-1979 בוערו ואפשרו קליטת 2000 תיקים חדשים למגנזה. עדיין לא הוחל בהקמת ארכיון הסטורי.

בני ברק - השנה מונה לראשונה מנהל למגנזת העיריה. העובד השתתף בהכשרה המקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א') והביא במהלך השנה לארגון מסודר של הרשומות הבלתי פעילות, לאחר שנים רבות של הזנחת המגנזה בה הועסקו בעבר עובדים ארעיים ובלתי מקצועיים. הוחל בתכנון ראשוני להקמת ארכיון הסטורי.

ברנר - כמועצה האזורית מועסק מזה 8 שנים עובד שהשתתף בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א') בניהול המגנזה, ברישום ובמפתוח החומר המיועד לשמירה ובהקמת תשתית לארכיון הסטורי. נמשכת עבודת הכנת המפתח הענייני לפרוטוקולים של המועצה מאז הווסדה והוחל בסידור, זיהוי ורישום אוסף התצלומים, תוכניות המיתאר והמפות שברשות המועצה.

בת ים - בעירייה מועסקים שני עובדים פנסיונרים בניהול המגנזה ובהקמת ארכיון הסטורי. מנהל המגנזה עבר הכשרה מטעם משרד הפנים (שלב א'). המגנזה קלטה השנה 8,000 עוקדנים, תיקים ופנקסים ממחלקות העירייה וביערה 12,000 פריטים. השנה סודרו ונרשמו בארכיון 5,000 תיקים אישיים של עובדי העירייה וכמה מאות תיקים בעלי ערך הסטורי. עוד לא נקבע מבנה מתאים לארכיון ההסטורי.

גבעתיים - ארכיון העיר מנוהל על-ידי עובדת שסיימה השתלמות משרד הפנים (שלב ב') המועסקת ברבע משרה. בצוות עובדי הארכיון מספר מתנדבים שלא עברו כל הכשרה מקצועית. השנה סודרו ונרשמו תיקי ההנהלה ומחלקותיה. אותר וצולם חומר ארכיוני לתולדות העיר ונערך זיהוי ורישום של אוסף התצלומים.

גדרה - גדרה חנכה השנה את המוזיאון ההסטורי המשמש גם כמרכז פעילות לימודית לתולדות המושבה. מנהלת הארכיון והמוזיאון כוגרת ההכשרה המקצועית מטעם משרד הפנים (שלב ב') וצוות העובדים והמתנדבים עוסקים בעיקר באיתור ובאיסוף חומר תעודי וצילומי לתולדות המושבה סידורו ורישומם.

דרום השרון - עובדת המועצה שעברה הכשרה מקצועית של משרד הפנים (שלב א') הפסיקה את עבודתה כך שאין ניהול מקצועי של מגנזת המועצה ונדחה הביצוע המעשי של הקמת הארכיון ההסטורי.

זבולון - כמועצה האזורית מועסק עובד שהשתתף בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א') מזה שנה וחצי. בפרק זמן זה ביערה המועצה חומר רב מהשנים 1955-1980 והחומר המיועד לארכיון ההסטורי הופרד והוחל בסידורו ורישומם.

חדרה - עובד הארכיון השתתף בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א') ועובר כעת התמחות מעשית בגנזך המדינה. הארכיון קלט השנה חומר מהמחלקות לחינוך לנוער וספורט ולאספקת מים. המגנזה צרה מדי ואינה ערוכה להפעלה שוטפת. אין התקדמות בהקמת הארכיון ההסטורי.

חולון - מנהלת ארכיון העירייה שסיימה השתלמות משרד הפנים (שלב ב') משמשת גם כאחראית לניהול רשומות הרשות. בתפקיד זה היא מדריכה את עובדי העירייה בעיקר בנושאי יעוד החומר והכנתו לגניזה ולכיעור. השנה התקיימה השתלמות מיוחדת למזכירות בתי הספר העירוניים. המגנזה ביערה השנה כ-70 מטר מדף וקלטה 76 מיכלים שבחלקם (חינוך, מינהל כללי, הנדסה) מיועדים לשמירה. הארכיון ההסטורי מעסיק מספר מתנדבים העוסקים בסידור ורישום החומר ובאיתור חומר, בעיקר תצלומים, מקרב תושבי העיר. במסגרת זו נערך פרויקט של תעוד בעל-פה בקרב ותיקי העיר. הארכיון הכין עזרי לימוד לתלמידים ונותן שירות לחוקרים ולעתונאים. ההכנות להקמת המוזיאון ההסטורי נמצאות בשלב מתקדם ביותר.

טבריה - ארכיון העיר נמצא במרכז לחקר טבריה כ"יד שטרית". הוא מנוהל על-ידי עובדת שהשתתפה בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א'). הארכיון פעיל מאוד באיסוף תעוד לתולדות טבריה ממוסדות, מארכיונים ומפרטים. כן נערכה פעולה נרחבת של תעוד בעל-פה וסידור ורישום של תעוד, תצלומים ומוצגים שונים.

יסוד המעלה - ארכיון המועצה מנוהל על-ידי עובד שסיים השתלמות משרד הפנים (שלב ב'). בשנים האחרונות נערכו על-ידי הארכיון פעולות איתור ואיסוף רבות היקף של חומר תעודי ומוזיאלי לקראת פתיחת המוזיאון ההסטורי כחווה דוברובין. המוזיאון נחנך ונפתח עתה לציבור.

כפר סבא - הארכיון מנוהל מזה מספר שנים על-ידי עובד שסיים השתלמות משרד הפנים (שלב ב'). מגנזת העיריה קלטה השנה 85 מיכלים מהמחלקות לגזברות, לגביה ולחינוך. הארכיון קלט אוסף סרטים והקלטות מדובר העיריה של ארועים שונים בעיר; אוסף תצלומים רב ערך של דניאל קפלן, הצלם הראשון כמושבה; אוסף תצלומים של פנחס ספיר; העתק מצולם של ארכיון דוד טבנברג, המוכתר הראשון של המושבה; ואת ארכיונו העשיר של העתונאי שלמה אנגל הכולל תעוד מקיף רב ערך לתולדות כפר סבא משנת 1927. לארכיון אין מכנה מתאים והוא שוכן עדין במכנה טרומי שאינו מאפשר שמירה נאותה של החומר.

כפר תבור - המועצה המקומית מנהלת מוזיאון הסטורי פעיל לתולדות כפר תבור וההתישבות בגליל החתון. אין כמעט פעילות בארכיון ובניהול השוטף של רשומות המועצה.

לוד - מגנזת העיריה מנוהלת על-ידי עובד שהשתתף השנה בהשתלמות משרד הפנים (שלב א'). הוחל בעבודת מיון והפרדת החומר המיועד לארכיון ההסטורי.

מכשרת ציון - למועצה המקומית מגנזה המנוהלת על-ידי עובדת שעברה הכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א'). אין עדין הפרדה בין החומר המגנזתי לחומר המיועד לשמירה בארכיון ההסטורי.

מטה אשר - המועצה האזורית שאוחדה משלוש מועצות אזוריות (געתון, סולם צור ונעמן) נערכת להקמת מגנזה מסודרת כבסיס לארכיון הסטורי. במועצה טרם מועסק עובד מקצועי בתחום הארכיונאות.

מטה יהודה - ארכיון המועצה מנוהל על-ידי עובדת שהשתתפה בהשתלמות משרד הפנים (שלב א'). החומר מסודר ורשום ויש הפרדה בין חומר מגנזתי לבין החומר של הארכיון. המועצה קיימה השתלמות בניהול רשומות וביעוד חומר ארכיוני לעובדי המועצה והישובים שבתחומה.

מטולה - במועצה מועסקת עובדת שסיימה השתלמות משרד הפנים (שלב ב'). לארכיון ההסטורי של המושבה נוסף השנה חומר רב שנאסף בארכיונים שונים בארץ. חומר זה סודר ונרשם. המוזיאון ההסטורי של המושבה נמצא בשלבים מתקדמים של הקמה.

מעלה יוסף - ספרן המועצה האזורית (בוגר שלב ב' מטעם משרד הפנים) עוסק כחלק מזמנו בארגון רשומות המועצה. השנה מוינו הרשומות הבלתי פעילות שבמגנזה והופרד החומר המיועד לשמירה. אין עדין סידור ורישום של חומר זה. הארכיון עומד לקבל בקרוב מבנה מתאים שבו תשוכן המגנזה והארכיון ההסטורי.

מצפה רמון - העובד של המועצה שסיים השתלמות משרד הפנים (שלב ב') הפסיק את עבודתו כך שאין ניהול מקצועי של המגנזה ונדחה הביצוע המעשי להקמת הארכיון ההסטורי.

נס ציונה - במועצה מועסקת עובדת שסיימה השתלמות משרד הפנים (שלב ב') ברבע משרה. מגנזת המועצה מסודרת וקולטת באופן שיטתי את החומר מהמחלקות. במגנזה יש הפרדה בין חומר המיועד לביעור לבין חומר המיועד לארכיון ההסטורי. חלק מהחומר ההסטורי הועבר לארכיון המושבה ב "בית ראשונים" המיועד לשמש כארכיון וכמוזיאון ההסטורי של המושבה.

נצרת עילית - המגנזה עסקה באופן שוטף בקליטת חומר מיחידות העיריה ובהכנת החומר המיועד לביעור.

נתניה - מגנזת העיריה מנוהלת על-ידי עובד שסיים השתלמות משרד הפנים (שלב ב'). חלק מהחומר המיועד לארכיון ההסטורי הופרד מהחומר המגנזתי אך עדין לא הועבר לארכיון ההסטורי הנמצא בשלבי הקמה מתקדמים. העיריה אירגנה השנה השתלמות ל-20 עובדי רשומות (6 פגישות שבועיות) מעיריית נתניה ומרשויות מקומיות אחרות בשרון.

סביון - למועצה המקומית מגנזה מסודרת. כעת נערכות הכנות להקמת ארכיון הסטורי שישוכן ב"בית הראשונים". למועצה אין עובד מקצועי להקמת ולניהול הארכיון.

עכו - ארכיון העיר מנוהל על-ידי עובד שסיים השתלמות משרד הפנים (שלב ב'). המגנזה פעילה ומבצעת באופן סדיר חומר המיועד לביעור.

עפולה - העיריה עדין לא הפנתה עובד מתאים להכשרה מקצועית בניהול המגנזה וארכיון העיריה. אם זאת קיימת פעילות רבה באיסוף חומר ארכיוני לתולדות הישוב מאז הקמתו למטרות תצוגה ופעילות לימודית של תלמידי העיר.

ערד - בעיריה מועסקת עובדת שסיימה השתלמות משרד הפנים (שלב ב') המנהלת את המגנזה והארכיון העירוני. מחלקות העיריה מעבירות באופן שוטף את התיקים הבלתי פעילים למגנזה. בארכיון שמורים בנוסף לתיקי ההנהלה והמחלקות גם אוסף אור-קולי מגוון ובו תצלומים, שקופיות, קלטות, סרטים, מודעות ופרסומים שונים של הרשות.

פרדס חנה-כרכור - עובדת הארכיון שהשתתפה בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א') עוסקת במשרה חלקית בניהול המגנזה ובהפרדת החומר המיועד לארכיון ההסטורי. חומר זה מסודר ונרשם ומרוכז בבית יד לכנים המיועד לשמש ארכיון הסטורי, חדר תצוגה ומרכז פעילות לתלמידים. המועצה עוסקת עתה בהתאמת המבנה ליעדיו.

פתח תקוה - המגנזה מנוהלת על-ידי עובדת שסיימה השתלמות משרד הפנים (שלב ב') במשרה מלאה. מחלקות העיריה מפקידות במגנזה באופן שוטף את סדרות התיקים החסומים. החומר הישן של המושבה משנת הווסדה (1879) ועד להפיכתה לעיר (1937) נמצא בבית יד לבנים. החומר רשום אך לא ניתן לשימוש בגלל העדר מכנה ותנאים מינימליים לשרות חוקרים. העיריה מעכבת את הקמתו של הארכיון ההסטורי מזה שנים רבות ללא כל הצדקה עניינית.

קרית אתא - העיריה נערכת להקמת מוזיאון הסטורי לתולדות העיר. ועדת המוזיאון עוסקת באיתור ואיסוף חומר תעודי ומוזיאלי. העיריה אינה מעסיקה עובד מקצועי לניהול המגנזה ולהקמת הארכיון ההסטורי.

קרית גת - המגנזה העירונית מנוהלת על-ידי עובד שהשתתף בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א'). היא מסודרת ופעילה ומבצעת חומר באופן סדיר אך אין עדין הפרדה בין חומר מגנזתי לחומר המיועד לארכיון ההסטורי.

קרית שמונה - לעיריה עובד שהשתתף בהשתלמות משרד הפנים (שלב א') במשרה מלאה המרכז את הפעולות להקמת הארכיון והמוזיאון ההסטורי. העובד עוסק במיון החומר המגנזתי, בסידור וברישום החומר המיועד לארכיון ההסטורי. כמו כן מתבצעת פעילות עניפה לאיתור חומר ארכיוני לתולדות העיר המצוי בארכיונים השונים.

קרית טבעון - במועצה מועסקת עובדת שסיימה השתלמות משרד הפנים (שלב ב') המנהלת את המגנזה העירונית והארכיון ההסטורי. המגנזה פעילה בקליטת חומר מיחידות המועצה ובביעור שוטף של חומר. קיימת הפרדה של החומר המיועד לארכיון ההסטורי.

קרית ביאליק - בארכיון מועסקים 4 מתנדבים, מהם עובדת אחת המשתתפת בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א'). העובדים עוסקים בסידור ורישום החומר המצוי בארכיון ובאיתור ואיסוף חומר מתושבים וממוסדות שונים בעיר. השנה נוסף לארכיון חדר עיון ובו ספרית יען ומקום עבודה למשתמשים. אין ניהול מקצועי של המגנזה ומערכת הרשומות של העיריה.

ראשון לציון - ארכיון העיר מנוהל על-ידי צוות מקצועי. עובדת חדשה בארכיון עובדת הכשרה מקצועית כאחראית לרשומות העיריה בבית הספר המרכזי למינהל. השנה גדל מספר המבקרים במוזיאון והתרחבה הפעילות הלימודית לתלמידים ובני נוער. עדין אין התקדמות בהקמת המגנזה העירונית ובפיקוח על רשומות העיריה ובהרחבת הפעולות לביעור חומר ארכיוני. אין פעילות שוטפת בהעברת החומר הבלתי פעיל מתקיוני המשרדים למגנזות ומהמגנזות לארכיון ההסטורי.

רמת גן - העיריה מעסיקה יועץ מקצועי המדריך את עובדי המגנזה והארכיון ההסטורי בעבודתם. המגנזה קולטת באופן מסודר חומר מיחידות העיריה, מטפלת באופן שוטף בביעור ובהעברת החומר ההסטורי לארכיון. השנה סודרו ונרשמו תיקי הנהלת העיר מראשית הווסדה והוכן מפתח ענינים להחלטות ועד רמת יצחק מראשית שנות הארבעים.

רמת הנגב - המועצה האזורית נערכה השנה להקמת מגנזה מסודרת. לא מועסק בה עובד מקצועי.

רמת השרון - הארכיון מנוהל על-ידי עובד שסיים השתלמות משרד הפנים (שלב ב') בחצי משרה. מחלקות העיריה מעבירות באופן מסודר חומר כלתי פעיל למגנזה. בארכיון ההסטורי יש חומר משנת יסוד המושבה כ-1922. לצד מנהל הארכיון פועלת בהתנדבות ועדה לתעוד העוסקת באיתור ואיסוף חומר ארכיוני מתושבי המקום ובסיוע בזיהוי ורישום תצלומים.

שער הנגב - השנה התחיל לעבוד במגנזת המועצה האזורית עובד המשתתף בהכשרה מקצועית מטעם משרד הפנים (שלב א'). במהלך השנה כוער חומר בכמות גדולה מראשית קיום המועצה והוחל ברישום שיטתי של החומר המיועד לארכיון ההסטורי.

מלבד ארכיוני הרשויות המקומיות נחשכים לפי חוק הארכיונים גם ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון, ארכיון בן-גוריון בשדה בוקר וארכיון הבטוח הלאומי במרכז לתיעוד ע"ש גיורא לוטן כחלק של "הגנזך".

בהנהלת ארכיון בן-גוריון חל שינוי וגנז המדינה מינה, על-פי המלצת הנהלת "יד בן-גוריון", את יגאל דוניץ כנציג הגנז בארכיון במקום ד"ר מאיר אביזוהר שפרש לפעילות אקדמית. כממונה על הארכיון ממשיך מר טוביה פריילינג. הארכיון עבר לשיטות רישום ממוכנות שפותחו יחד עם אוניברסיטת באר-שבע.

ארכיון העיר ירושלים קלט 28 מטר מדף ממחלקות העיריה, ביניהם 3000 תצלומים מהמחלקה לתכנון העיר ו-34 סרטי קולנוע ממחלקת ההסברה. כמו כן פעל הארכיון רבות בתחום ההדרכה לניהול רשומות ובסילוק רשומות חסרות ערך.

במשך השנה קיים הגנז שלוש ישיבות של הועדה המתאמת של הגנזך עם ארכיון צה"ל וארכיונים בשלוש הערים הגדולות. הישיבות הוקדשו בעיקר לאיסוף חומר אור-קולי ושמירתו ולתיאום עם רשתות השידור והטלוויזיה.

7. פיקוח על ארכיונים ציבוריים

הדינים והחשבוניות השנתיים של הארכיונים הציבוריים הופצו בין חברי מועצת הארכיונים העליונה. לא התקבלו דיווחים מארכיון העבודה כמכון לבון, מארכיון גנזים, מהארכיון הישראלי לתיאטרון ומגנזך הציונות הדתית.

בגנזך הציונות הדתית אין ניהול מקצועי ואין פעילות ארכיונית ראויה.

עם ארכיון העבודה נתקיימו דיונים רבים ויש יסוד להניח שבעתיד הקרוב יתוקנו הליקויים בטיפול בחומר ארכיוני ובשירות לקהל; הארכיון הכניס לעבודה שתי עובדות מקצועיות ויש לצפות לשיפור המערכת הארכיונית. עם זאת יש לציין את אזלת היד של הארכיון בכל הנוגע לארכיון החלוץ מג'נבה מתקופת מלחמת העולם השנייה. סוכמו סיכומים לגבי סידור ורישום החומר וצילומם במיקרופילם ופתיחתו למחקר, ובמשך שנים מצליח השליח לשעבר של החלוץ לדחות את הצילום ואת פתיחת החומר לעיון באמתלות מאמתלות שונות. עד כה הסכים לפתוח לעיון רק חומר לפי בחירתו. גנז המדינה העמיד את הארכיון מספר פעמים על-כך שמדובר בחומר מוסדי ולא בחומר אישי של אותו שליח ויש באי-פתיחה לעיון של החומר הפרה של התקנות לעיון בחומר ארכיוני והתקנון שאושר על-ידי הגנז. השתקת עובדות טראגיות מעוררת חשד בחוגים רחבים ואסור למינהל ארכיונים תקין לעבור לסדר היום.

חוסר הטיפול על-ידי הנהלת מכון לבון וראשי ההסתדרות חייבים להיות מובאים לידיעת הציבור הרחב, כדי למנוע שיאשימו את ארכיוני ישראל בשותפות בהשתקת עובדות. במשך השנה נתעוררו בעיות מיוחדות לגבי חומר ארכיוני בעל אופי ממלכתי שהופקד בארכיונים ציבוריים כמסגרת ארכיוני אישים. הגנז פעל למען סגירה לעיון של חומר ארכיוני ממלכתי בארכיונים הציבוריים, כל עוד התייעור המקביל חסוי בגנזך המדינה ובארכיון צה"ל.

8. חומר ארכיוני ברשות הפרט

על-פי בקשת בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי פעל הגנז למען רישום החומר הארכיוני המצוי בידי ספרית שוקן ומשפחת שוקן. הגדרה שבחוק כוללת, כידוע, גם כתבי-יד וחומר בדפוס שיש בו ערך לתולדות העם, החברה, המדינה וכו'. הטיפול ברישום החומר טרם נשא פרי וימשך גם בשנה הנוכחית. פנקס החומר הארכיוני שבידי בעלים פרטיים מכיל עד כה 276 תיקים.

9. הכשרה מקצועית

א. פעולות הדרכה לעובדי מינהל העוסקים ברשומות

גנזך המדינה קיים השנה, בשיתוף היחידה להדרכה ולהשכלה בנציבות שירות המדינה, השתלמויות משרדיות לעובדי מינהל העוסקים ברשומות. מטרתה של התכנית, המבוססת על 6 פגישות בנות 4 שעות כל אחת, להביא לשיפור מערך הרשומות על-ידי הקניית ידע בסיסי לעובדי מינהל שעיקר עיסוקם בתחומי מינהל או בתחומים מקצועיים אחרים ואשר נדרשים לעסוק ברשומות כחלק מיום עבודתם. כפועל שותפו גם עובדי רשומות שתרמו רבות להשתלמות.

במסגרת סקר שעורכים משתתפי הקורס ברשומות יחידותיהם נאסף מידע חשוב על מהות החומר, תקופת פעילותו, מיקומו ומידת ההזדקקות לו, ובהתאם נקבעים קריטריונים לשם קביעת יעודו: לביעור, לגניזה או להפקדה בגנזך המדינה.

בשלוש השתלמויות מוסדיות שנערכו השנה השתתפו עובדים כדלקמן:
משרד הבינוי והשיכון - 19 משתתפים מכל הארץ, מתוכם 9 עובדי רשומות;
משרד התעשייה והמסחר - 19 משתתפים מכל ארץ, מתוכם 12 עובדי רשומות;
משרד הפנים (מחוזות) - כ-5 משתתפים; את ההשתתפות הנמוכה בהשתלמות משרד הפנים יש לייחס לארגון הלקוי של ההשתלמות על ידי המשרד.

ב. בית הספר למקצועות המינהל שליד נציבות שירות המדינה

ליד המגמה לניהול רשומות מועסקת לראשונה יועצת מקצועית, העוסקת בגיבוש תכנים לקורסים, בבחינת תכניות הדרכה ואמצעי הדרכה, כולל הכנת ביבליוגרפיה, ובתיאום מקצועי עם המרצים.

בחודש פברואר 1986 נפתח קורס להסמכת אחראים לניהול רשומות במשרדי הממשלה ובתאגידים ממלכתיים. בקורס משתתפים 15 עובדים אשר עברו ועדת קבלה. הקורס מתקיים במתכונת של יום למודים בשבוע וכולל כ-300 שעות לימוד במקצועות המינהל הכלליים ובניהול רשומות וארכיונאות. קורס קודם ברמה כזאת נערך בשנת 1976.

בשנה שחלפה לא התקיימו קורסים נוספים בניהול רשומות ברמות הלימוד הנמוכות יותר, זאת בהעדר הענות של משרדי הממשלה לשלוח מועמדים לקורסים, ובהעדר מסגרות השתלמות בבית הספר לבוגרי קורסים הזקוקים לרענון מקצועי שלא במסגרת מסלולי הקידום.

ג. השתלמות לעובדים בארכיוני רשויות מקומיות

השנה התקיים המחזור החמישי של ההשתלמות הארצית לעובדי רשויות מקומיות בנושא "ניהול מגנזה וארכיון הסטורי של רשות מקומית". בהשתלמות, הנערכת בשיתוף משרד הפנים, השתתפו 23 עובדים מאילת בדרום ועד שלומי וקרית שמונה בצפון.

הקורס כלל 13 מפגשים שבועיים בהם נלמדו כל נושאי הלמוד הבסיסיים בניהול רשומות ובארכיונאות: מערכת הארכיונים במדינה; חוק הארכיונים; סוג וסימול רשומות; חסימה והכנה לגניזה; הערכה וביעור של חומר ארכיוני; סידור ורישום חומר ארכיוני; אוספים מיוחדים וארכיונים פרטיים; צילום, שיעתוק, זיעור ושימור חומר ארכיוני; תכנון מגנזה וניהול ארכיון הסטורי. גם השנה הושם בקורס דגש על עבודה עצמית, שעורי בית, בוחנים ועבודת גמר שהוקדשה להכנת מדריך כללי לחטיבות ולסדרות של החומר הארכיוני של הרשות המקומית.

בסך הכל עברו השתלמות זו 94 עובדים מ-82 רשויות מקומיות אשר ברובן הוקמו (לאחר ההשתלמות) מגנזות מקומיות המהוות תשתית לארכיון הסטורי מקומי. במספר רב של רשויות מקומיות פועלים ארכיונים הנותנים שרותים לחוקרים ולתלמידים.

ד. השתלמויות אזוריות בניהול רשומות לעובדי מינהל ברשויות מקומיות

השנה ערך משרד הפנים בשיתוף גנזך המדינה 3 השתלמויות לעובדי מינהל, לרבות עוזרים מינהליים, מזכירות ועובדי תיקיונים ומגנזות ברשויות מקומיות. ההשתלמויות, שכל אחת מהן בת 6 פגישות שבועיות, נערכו בירושלים ובבאר שבע לעובדי העיריות, ובנתניה לעובדי העיריה ולעובדים מרשויות מקומיות אחרות בשרון.

באוקטובר 1985 נתקימה באוסטין (ארה"ב) ועידת שולחן עגול של הארגון הבינלאומי לארכיונים, בה השתתף גנז המדינה. דיוני הועדה הוקדשו לנושא של זכות העיון בחומר ארכיוני וזכות ההגנה על תחום הפרטיות.

בועדה הבינלאומית לשימור ולשיקום חומר ארכיוני במאי 1985 השתתף סגן הגנז ד"ר אריה ארד. ד"ר ארד נתבקש גם לשמש יועץ למפעל תיעוד מטעם אונסק"ו למקורות לתולדות הבלקן והים התיכון המוקם בבולגריה; בקשר לכך שהה ד"ר ארד בפברואר 1986 שבוע ימים בבולגריה.

בראשית אוקטובר 1985 נתקימה בפירנצה ישיבת הועדה הבינלאומית לארכיונים עיסקים בה השתתפה כנציגת ישראל הגב' זהר אלופי, ארכיונאית העיר חיפה.

לפני שנתיים הוקמה ועדה חדשה מטעם הארגון הבינלאומי להכשרה מקצועית ובית הספר לספרנות ולארכיונאות שבאוניברסיטה העברית הוזמן השנה למנות נציג שיקיים את הקשר עם הועדה. מאחר והישיבה נתקימה השנה בטונים נמנע מאיתנו להשתתף בכינוס הועדה.

גנז המדינה והארכיון הממלכתי באוסטריה הגיעו להסכם על הדדיות בדבר עיון בחומר ארכיוני. ההסכם יפתח לעיון של חוקרים ישראלים את ארכיוני אוסטריה עד סוף מלחמת העולם השנייה.

משרד ראש הממשלה
ירושלים
לשכת המנהל הכללי

23.5.86
סימוכין: 1-100-דש-2

ראש הממשלה

הנדון: גנזך המדינה

לוטת רקע והמלצה בנדון.

בברכה
א. סמיר

העתק: גנז המדינה

הגנזך - שיפוז בנין בית החולים "שערי צדק" הישן

נתוני רקע

מצב הדיור של גנזך המדינה - ארכיונה הלאומי של ישראל - גרוע ביותר ומסכן את עצם השמירה לדורות של התיעוד ההסטורי הגנזי. הנושא בעל חשיבות לאומית ומחייב פעולה בדרג הגבוה ביותר.

גנזך המדינה - חדרי העובדים, אולם הקריאה, חדרי הכספות וקצת מחסניו (כ-10%) - שוכן בבניין משרד ראש הממשלה, ויתר מחסניו מפוזרים בשני איזורי תעשיה בירושלים, ב-14 מחסנים שונים. היקף החומר הארכיוני מגיע לשה"כ 30 קילומטר מדף (כ-250 מיליון תעודות, בנוסף לאוספי סרטים, הקלטות, תצלומים, מפות ואוספים מוזיאליים). שה"כ המחסנים התפוסים על-ידי הגנזך משתרעים על שטח של כ-5,000 מטר מרובע.

הביזור של המחסנים והצפיפות וגם רמתם הסביבתית הנמוכה באיזורי התעשיה, המסכנים את קיום האוצרות ומקשים ביותר על השימוש המחקרי בחדר העיון של הגנזך. מצב אומלל זה עומד בניגוד גמור לערכו הגבוה של הארכיון כנכס לאומי, בעל ערך מחקרי וחינוכי לתולדות העם והמדינה.

לפני למעלה מ-20 שנה הוחלט על הקמת מבנה מיוחד לגנזך, ומינהל הקריה היקצה למבנה של הארכיונים הלאומיים של ישראל שטח מול בניין הכנסת, שטח שבינתיים נוצל למטרות אחרות ועל חלק ממנו יבנה, לפי התוכנית, בית המשפט העליון. בשעתו הושלם התכנון ועמדנו לפרסם מכרז באמצעות מ.ע.צ. כאשר פרצה מלחמת ששת הימים ובעקבותיה הוקפאה הבניה הממשלתית בירושלים המערבית.

הצעת פתרון

היו נסיונות שונים ורבים למצוא פתרון לדיור הגנזי, ולפני שנה וחצי הועלתה ההצעה לשפץ את הבנין הישן של בית החולים "שערי צדק" ברח' יפו בירושלים.

לבנין "שערי צדק" הישן כאכסניה לגנזך המדינה יתרונות אחדים:

א. הבנין עצמו הוכרז כאתר הסטורי ומתקשר באופן טבעי ליעודו כגנזך המדינה.

ב. הבנין במקום מרכזי יוכל לשמש כאתר לאומי עם מוזיאון בו יוצגו תעודות המדינה (כולל מגילת העצמאות). בכך עשוי הגנזך לתרום למילוי תפקידו החינוכי - תפקיד המוטל על כל ארכיון מודרני - למשוך ביקורי תלמידים ובני נוער ולקרבתם להבנת ההתפתחות בארץ החל מימי הטורקים, ולחזק את קשרם למדינה ולמוסדותיה הדמוקראטיים.

ג. הבנין ישרת את קהל החוקרים מישראל ומחו"ל וישמש מרכז למחקר על ארץ-ישראל ותולדותיה מבחינה מדינית, חברתית, כלכלית, גיאוגרפית ועוד. מרכז זה יכלול גם את המערכת לפרסום התעודות למדיניות החוץ של ישראל.

ד. לאור האומדנים הכספיים נראה הפתרון הזה זול בהרבה מהקמת מבנה מיוחד, ושטחי האחסון יספיקו לאחסון בו את האוספים החשובים ביותר של הגנזך הנמצאים בשימוש מחקרי רב על-ידי הקהילה האקדמית.

אפשרויות המימון

ביצוע הפרוייקט אושר מבחינה עקרונית על-ידי מהנדס העיר וחברת "אזורים", אשר תבנה בניני מגורים ומשרדים ביתרת השטח של מיתחם "שערי צדק"; גם העיריה וגם "אזורים" הסכימו ליעוד הבנין הישן כגנזך.

מבחינה משפטית בית החולים "שערי צדק" נחשב כבעלים של השטח, אך למעשה השטח ממושכן לאוצר. חברת "אזורים" תפוצה על הויתור על המבנה והשטח שיועמדו לרשות הגנזך על-ידי אחוזי בניה חריגים. בצורה זו לא יעלה הבנין הישן כסף למדינת ישראל.

הוצאות השיפוץ נאמדות ב-2-2.5 מיליון דולר. אומדן זה מבוסס על חישוב שנערך על-ידי מהנדס העיר והארכיטקט שהתמחה בשימור אתרים הסטוריים. סכום זה אינו כולל כמובן, את הוצאות הריהוט והסידור הפנימיים ואת הוצאות התקנת המזיאון ההסטורי.

לפי אומדן של שמאי ממשלתי יש להניח שהגנזך יוכל לפנות את השטחים באיזור התעשייה בתל-אזה שערכם כמיליון דולר. לצרכי המימון של השיפוצים חסרים איפוא 1-1.5 מיליון דולר. יש שלוש דרכים למימון הצעה זאת:-

א. הקצבה ישירה של האוצר שתחולק בין 2-3 שנות תקציב, וחלק ההוצאה יוחזר, כאמור, לאוצר על-ידי מכירת הנכס בתל-אזה לאחר פינויו.

ב. השגת תרומות עבור הקמת הגנזך כנכס לאומי.

ג. שילוב בין שתי הדרכים.

מוצע לקיים מפגש בהשתתפות שר האוצר, שר החינוך וראש העיר כדי למצוא פתרון לבעית הגנזך.

הפקדות חדשות בגנזך המדינה

משרד החינוך והתכנון - הפקיד לאחרונה בגנזך המדינה תיקים של מספר יחידות:
- תיקי לשכת השר זבולון המר מהשנים 1977 - 1984; בנוסף לחומר העוסק בענייני המשרד הופקדו תיקים בנושאי פעילותו הצבורית והפוליטית של השר, בעיקר בנושאי התישבות.
- תיקי לשכת סגנית השר מרים גלזר-תעסה מהשנים 1981 - 1984; בנוסף לתיקים העוסקים בנושאי חינוך ותרבות הופקדו גם תיקים בנושאי התישבות, מעמד האשה ופעילות צבורית מגוונת.
- 772 תיקי פקוח (למעלה מ-2000 כרכים) על מוסדות חינוך והוראה מכל רחבי הארץ מהשנים 1966 - 1975.

משרד החוץ - המרכז למחקר ותכנון מדיני (חקר) הפקיד בגנזך תיקי המרכז מהשנים 1948 - 1958 ובהם חומר בעל ערך מחקרי רב בנושאי מדיניות החוץ והבטחון של ישראל. לאחר בדיקת התיקים יוחלט אילו תיקים יפתחו על-פי תקנות העיון לאחר 30 שנה ואילו תיקים ישארו סגורים ל-50 שנה.
משרד האוצר - היחידה לקשרים בינלאומיים, הפקידה תיקי היחידה מהשנים 1975 - 1981 העוסקים בנושאים מדיניים שונים, ובעיקר בנושאי החרם הערבי. לתיקים ערך מחקרי רב בנושאי מדיניות חוץ וכלכלה.

אוסף לתולדות יהודי יוגוסלביה לארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי

התאחדות עולי יוגוסלביה בישראל אספה לצורך כתיבת ההסטוריה של יהודי יוגוסלביה אוסף עשיר של תעודות, תצלומים, כתבי-יד, ספרים ופרסומים שונים לתולדות הקהילות השונות ביוגוסלביה. אח עבודת האיסוף ריכז במשך עשרות שנים מר יקיר אבנטוב ז"ל שהשתתף בעריכת הכרך הראשון של ספר ההסטוריה. לאחר פטירת מר אבנטוב החליטה התאחדות עולי יוגוסלביה להפקיד את האוסף בשלמותו בארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי לשם סידור ורישום מקצועי ופתיחתו לעיון החוקרים. הארכיון המרכזי קיבל על עצמו לפעול לאיתור מקורות נוספים לתולדות יהודי יוגוסלביה כדי להעשיר ולהשלים את האוסף. כל מידע בקשר לתעוד נוסף בנושא זה יתקבל על-ידי הארכיון בברכה.

יום עיון בנושא הפעלת הארכיון והמוזיאון ההסטורי המקומי כפרוייקט למודי

ב-14 באפריל יתקיים בארכיון ובמוזיאון גדרה יום עיון לעובדי ומנהלי הארכיונים והמוזיאונים ברשויות המקומיות. יום העיון יוקדש בחלקו הראשון לדיווח על הפעילות המקצועית בארכיונים ובמוזיאונים ברשויות המקומיות לקראת כנוס מועצת הארכיונים העליונה, שיתקיים ב-29 במאי.

החלק השני של יום העיון יעסוק בהפעלת הארכיון והמוזיאון ההסטורי המקומי כפרוייקט למודי לתלמידי בתי הספר, תוך שילוב מסלול אתרים מודרך מראשית ההתישבות במקום. ביום העיון ידווחו עובדי הארכיונים של גדרה, ראשון לציון ומוזיאון השפלה בכפר מנחם על תוכניות ההדרכה והפרוייקטים הלמודיים המופעלים במוסדותיהם.

אוספים חדשים והשלמות במחלקה לכתבי-יד בבית הספרים הלאומי

המחלקה לכתבי-יד וארכיונים בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי קיבלה ורכשה בשנתיים האחרונות אוסף גדול ומגוון של כתבי-יד עבריים, ערביים ולועזיים, כתובות, שטרי נשואין וגיטין, ארכיונים ואוספים אישיים, אוטוגרפים, תעודות כוודות, דברי דפוס וכ-2000 כרוזים, מודעות וקונטרסים שונים. מן הראוי לציין במיוחד השלמות לארכיון אלברט איינשטיין הכולל 16 קופסאות שנמצאו בדירתו בפרינסטון ובו התכתבות מגוונת בנושאים אישיים ומקצועיים. חומר זה משלים את ארכיון אלברט איינשטיין שהופקד במחלקה בשנת 1983 על-ידי נאמני עזבונו ועל-פי צוואתו. כמו כן נתקבלו:

- אוסף של 55 מכתבים מסחריים מהמאה הי"ח שנכתבו על-ידי סוחרים יהודים מאטליה לאיש עסקים במרסיי.

- פנקס קהל של קהילת גאלאנטה בסלובקיה מהשנים 1806 - 1846.

- 81 מכתבים וכרוזים מהכוללים של בוקובינה וקוסוב בצפת, שעיקרם ענייני תרומות לארץ-ישראל.

- מאות תעודות, כרוזים וקונטרסים לתולדות קהילת התימנים בארץ משנות העשרים.

- ארכיון בני ברית בירושלים (תיקים כוודים).

- תיקי התכתבות מארכיון מוסף "דבר" לספרות משנות ה-30.

- אוסף כרוזים ומודעות לקראת הבחירות לכנסת משנת 1984.

- מבין האוספים האישיים והמשפחתיים מן הראוי לציין רכישות חדשות והשלמות אלה:

- ארכיון החוקר והביבליוגרף אברהם יערי.

- כתב היד של "כבר" ספר זכרונותיו של מרדכי בן הלל הכהן.

- ארכיון משפחת ילניק וארכיוניהם של זאב יעבץ, ד"ר אדולף נויבאור, המשורר אברהם סוצקבר,

הסופר והחוקר עקיבא בן עזרא. משלוח ראשון מעזבונו האישי של החוקר עמנואל וליקובסקי,

ארכיון המשוררת האידית רחל בוימוואל וארכיון הפרופ' אברהם הלוי פרנקל. כמו כן התקבלו

במחלקה תוספות לארכיונים ולאוספים של שמואל הוגו ברגמן, מרטין בובר, ש"י עגנון, דב סדן,

אורי צבי גרינברג, א"ב יהושע ועמליה כהנא-כרמון.

אוסף דוד חיון לארכיון לחינוך יהודי ע"ש אביעזר ילין

אוספו האישי של המחנך דוד חיון (מוגרבי), מנהל ביה"ס יק"א-פיק"א בפתח תקוה בשנים 1904-1947,

נמסר החודש על-ידי בניו לארכיון לחינוך יהודי בישראל ובגולה ע"ש אביעזר ילין שבאוניברסיטת

תל-אביב. הארכיון כולל התכתבות מלפני מלחמת העולם הראשונה, ספרי העתקות, דו"חות פדגוגיים

ותקציביים, טיוטות של נאומים ותצלומים. עיקר החומר קשור לבית הספר שניהל אך הוא כולל גם

תעוד הנוגע להבטים נוספים של עבודתו הציבורית. לאוסף ערך מחקרי רב בעיקר בשל העובדה

שמרבית התעודות הקשורות לתולדות פתח תקוה עד מלחמת העולם הראשונה אבדו בשנות המלחמה.

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה

מ. א. טאד, מנכ"ל מלכ. כוז. המלכ.

ג. צ. טאד.

בברכה

מאת

G. A. T.

גנז המדינה

3/4/86

ירושלים, הקריח

64/86

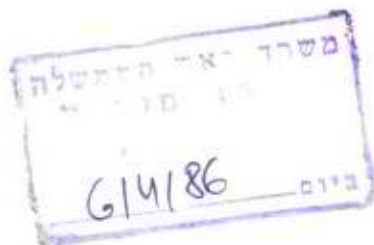
התאחדות
המורים

מדינת ישראל
הגנזך
03-04-1986

מרכז ההסברה

ירושלים, כ' באדר ב' תשמ"ו
31 במרץ 1986

לכבוד
ד"ר אברהם אלסברג
גנז המדינה
ירושלים

ד"ר אלסברג הנכבד,

אני מודה לך מאד על הסכמתך לאשר תצוגת ההכרזה על הקמת מדינת
ישראל ("מגילת העצמאות") במשכן הכנסת בירושלים, ביום העצמאות התשמ"ו
(14.5.86), בשעות 09.00-13.00, לפני הקהל. הצגת המסמך קשורה לנושא
המרכזי של יום העצמאות השנה - הזמוקרטיה בישראל.

מרכז ההסברה ידאג לויטרינה מתאימה. הכנסת תבטיח את שמירתו של
המסמך, אשר יוחזר לגנזך המדינה מיד בתום הצגתו.

בברכה חמה,

יעקב שץ
מנהל מרכז ההסברה

העתקים: יו"ר הכנסת, מר שלמה הלל

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, מר יצחק נבון

קצין הכנסת, יצחק בנגל

מנהל מחוז ירושלים במרכז ההסברה, מר נהוראי בר זאב

ירושלים, א' באדר ב' התשמ"ו
12 במרץ 1986

גנזך המדינה - סיכום דיון

ת ק צ י ב

בישיבה שהתקיימה ביום ב' (10.3.86), בהשתתפות ה"ה :

פרופ' א. אלסברג	-	גנז המדינה
דר' משה מוסק	-	גנזך המדינה
מר מ. ספרוני,	-	חשב המשרד
מר ש. נחמני	-	קצין התקציבים
מר ע. נתן	-	הממונה על הבטחון
מר ח. אבידן	-	מנהל בנא"מ

הועלו הנושאים הבאים :

- (א) מערכת האזעקה - גנזך המדינה ;
- (ב) פרסום כרך 4 לתעודות למדיניות החוץ ;
- (ג) ציוד ליחידת המחשב ;

להלן ההחלטות :

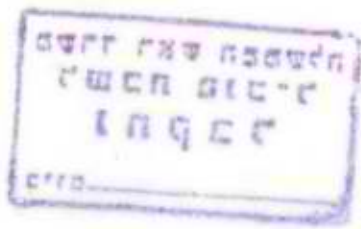
- (א) מערכת האזעקה - תוגש הצעה תקציבית ע"י הממונה על הבטחון, משרד רה"מ ;
- (ב) פרסום כרך 4 לתעודות למדיניות החוץ - מאושר סך של 25.000 ש"ח מתקציב השנה (ינתן סעיף תקציבי לחשב משרד רה"מ). חשב המשרד יעביר התחייבות מיידית למדפיס הממשלתי. את 25.000 ש"ח הנותרים יינתנו בשנה הבאה, דהיינו : אפריל - מאי 1986.

- (ג) ציוד ליחידת המחשב - מאושר תקציב בסך 11.000 דולר כרכישה לציוד ליח' מחשב גנזך המדינה. מועד הרכישה וביצוע התשלום יתואם בנפרד בין גנז המדינה, חשב המשרד והח"מ.

ב כ ה
אריה שומר

העתק :

מר א. טמיר, המנהל הכללי

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה
ירושלים

תאריך: טו' אדר א' התשמ"ו

24 בפברואר 1986

מספר:

13

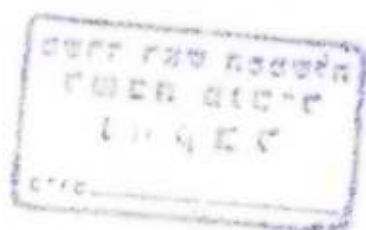
אל: פרופסור אלסברג - גנז המדינה.
סמנכ"ל משרד רוה"מ - מר אריה שומר.

הנדון: מערכת אזעקה - גנזך המדינה.

1. תכנון מערכת האזעקה בגנזך המדינה הושלם.
2. מערכת זו תוכננה ואופיינה ע"י ש.ב.כ. במטרה למגן מספר חדרים הנמצאים במרתף הכנין.
3. יש להוציא את כיצוע העבודה במכרז לחברה חיצונית פרטית, כאשר המכרז יבוצע כמקובל במכרזים חיצוניים.
4. הפנייה לחברות הפרטיות תבוצע על ידי כאשר הבסיס לזימון החברות שיגשו למכרז זה, יהיו אמינות, ויכולות טכנית לבצע את העבודה הנדרשת.
5. אבקש את אישורכם להוצאת המיפרט הטכני למיכרז.

בברכה
עובד נחן
ממונה על הבטחון
משרד ראש הממשלה

דע: מנכ"ל משרד רוה"מ - מר א. טמיר.

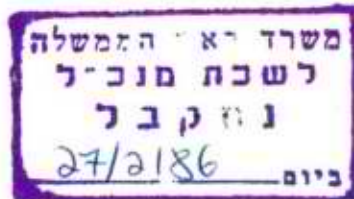

מדינת ישראל

610/5
משרד ראש הממשלה
ירושלים

תאריך: ט"ז באדר א' תשס"ז
25 בפברואר 1986

מספר:

א ל : שרופ' א. אלסברג, גנז המדינה
דר' משה מוסק, גנז המדינה
מר מ. ספרוני, חשב המשרד
מר ש. נחמני, קצין התקציבים
מר ח. אבידן, מנהל בנא"מ ✓

טא : סגן המנהל הכללי

הנדון: גנז המדינה - בינוי ואחזקה

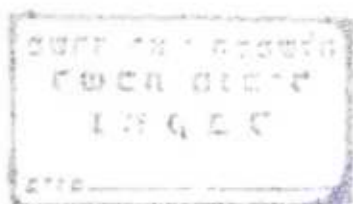
חנכם מוזמנים בזה לפגישה אשר תתקיים
בלשכתי ביום שני (10.3.86), שעה 11:00, בנושא
גנז המדינה - בינוי ואחזקה.

ב ב ר כ ה ,

אריה שומר

חתימה :

מר א. סמיר, המנהל הכללי ✓

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה
ירושלים

תאריך: טו' אדר א' התשמ"ו

24 בפברואר 1986

מספר:

אל: פרופסור אלסברג - גנז המדינה.
סמנכ"ל משרד רוה"מ - מר אריה שומר.

הנדון: מערכת אזעקה - גנזך המדינה.

1. תכנון מערכת האזעקה בגנזך המדינה הושלם.
2. מערכת זו תוכננה ואופיינה ע"י ש.ב.כ. במטרה למגן מספר חדרים הנמצאים במרתף הבנין.
3. יש להוציא את ביצוע העבודה במכרז לחברה חיצונית פרטית, כאשר המכרז יבוצע כמקובל במכרזים חיצוניים.
4. הפנייה לחברות הפרטיות תבוצע על ידי כאשר הבסיס לזימון החברות שיגשו למכרז זה, יהיו אמינות, ויכולות טכנית לבצע את העבודה הנדרשת.
5. אבקש את אישורכם להוצאת המיפרט הטכני למיכרז.

בברכה

עובד נתן
ממונה על הבטחון
משרד ראש הממשלה

דע: מנכ"ל משרד רוה"מ - מר א. טמיר.

דיושליט, ד"ר גאורג אל' גאורג

1986 במברואר

794.2

אל: מר מ. ספרוני, חשב משרד ראש הממשלה

הנדון: פרסום כרך 4 לתעודות למדיניות החוץ

בהמשך למכתבי מיום 9.2.86 הנני מודיע לך שעל-פי הערכה ראשונית של המדפיס הממשלתי תגיע ההוצאה עבור עבודה ונייר כ-45,524 ש"ח.

טכוס זה אינו כולל את הוצאות הכריכה.

אני מניח איפוא, שסה"כ ההוצאה תהיה כ-50,000 ש"ח, עבור 100 עותקים.

אודה לך אם תאשר בוחיפות את ההוצאה כדי לא לעכב את הדפסת הכרך.

בברכה

א. אלסברג

ירושלים, ל' בטבת תשנ"א

9 בכבודו ואלו שבו

794.2

אל: מר מ. ספרובי, חשב משרד ראש הממשלה

הנדון: פרסום כרך 4 לתעודות למדיניות החוץ

הנני מבקש לאשר באופן דחוף למדפיס הממשלתי להדפיס
את 1000 העותקים של הכרך הראשי וכרך הלואי.
כל החומר סודר, עבר הגהה ומוכן להדפסה.
אנא אשר בדחיפות כדי שלא יהיה עיכוב.

בברכה
א. אלסברג

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה
ירושלים

תאריך: יח' בטבת תשמ"ו
30 בדצמבר 1985

מספר:

אל : מר א. שומר, סגן המנהל הכללי
מאת: חשב המשרד

מצ"ל מכתב שקבלתי מגנזך המדינה לתשומת לבך
ופעולתך.

ב ב ר כ ה

מ. ספרוני

העתק : מר אריה ארד

ירושלים, ט"ו בטבת תשמ"ו
27 בדצמבר 1985
1415

אל: חשב משרד ראש הממשלה

מאת: גנזך המדינה

הנדון: ציוד ליחידת המחשב בשנה הקרובה

בשנה הקרובה עלינו להרכיב את השימוש במחשב. לשם כך נצטרך להוסיף ציוד ותוכנה כלהלן:

1. הגדלת הזכרון של המחשב ל- 1 MB כ-6000 דולר
2. הזמנת פעולת SYSGEN (תוכנה) מחדש כ-2000 דולר
3. מסופים כלהלן:

- א. מסוף למדור לפרסומי ממשלה
 - ב. מסוף ליחידת הפיקוח
 - ג. מסוף ליחידת הרישום והקיטלוג
- כ-3000 דולר (כולל התקנת הקוים).

מברכה

א. ארד

30.12.85

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה
ירושלים

תאריך: כ"ו אדר א' התשמ"ו
7 מרץ 1986

מספר:

א ל : מר ספירי, משרד האוצר אגף התקציבים
מר הרי לנגמן, מנהל מינהל הרכב
מאת : סגן המנהל הכללי

הנדון: גנזך המדינה - רכב איגום

על גנזך המדינה מוטלים תפקידים עיקריים:

- * כינוס החומר הארכיוני של מוסדות המדינה ושמירתו לדורות.
- * קיטלוג ופרסום החומר הארכיוני.
- * פיקוח על כל פעולות התקיונים והמגנזות בכל מוסדות המדינה וברשויות המקומיות בכל הארץ.
- * פיקוח על חומר ארכיוני ברשות הפרט ובמוסדות ציבוריים שיש בהם ענין לחקר העם, המדינה והחברה.

עבודתם זו של עובדי הגנז מוציאה הסעתם בכל רחבי הארץ למחסנים בהם נמצא החומר הארכיוני.

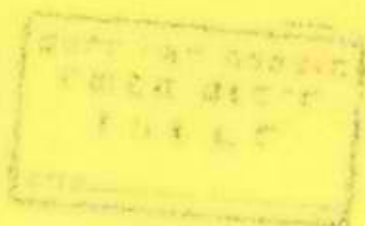
ישנה הצדקה מוסרית, כלכלית וניהולית שלצורך משימה זו חייב לעמוד לרשות הגנז רכב מסוג טנדר שיסיע אותם, לא ניתן לפתור זאת בשום הליך מינהלי אחר של הגדלת רכב שרות ורכב אישי, מוניות וכו'.

צריך לקבל החלטה פעם אחת ולתמיד - יש להעמיד רכב מסוג טנדר לטובת גנז המדינה.

אני עומד על דרישתי זו ומבקש לקיים דיון ענייני ולקבל החלטה ברוב הדברים האמורים לעיל.

אריה שומר

העתק: מר א. טמיר, מנכ"ל
פרופ' אלסברג, גנז המדינה
מר א. יחזקאלי, אגף התקציבים, רפרנט משרד רה"מ
ד"ר משה מוסק, גנזך המדינה

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה
ירושלים

תאריך: ל' באדר א' התשמ"ו
11 במרץ 1986

נוספר:

א ל : דר' משה מוסק, הממונה על גנזך המדינה
מר חיים אבידן, מנהל בנא"מ
מר עובד נתן, הממונה על הבטחון
הגב' נחמה חוטר, ארכיב

מאת : סגן המנהל הכללי

הנדון: ארכיב משרד ראש הממשלה

מזה שנים לא טופל בארכיב משרד ראש הממשלה ובהתאם

לישיבה שהתקיימה ביום ב' (10.3.86), סוכס כדלקמן :

- (1) יטופל בשנוי התיקים בארכיב משרד רה"מ ;
- (2) גנזך המדינה ינחה מקצועית את הממונה על הארכיב ;
- (3) חלק מהתיקים יגנז וחלק יבוער ;
- (4) מנהל בנא"מ יעזור בכח אדם - לאריזה ולאחסון
- (5) החדרים שיפוננו בארכיב ינתנו למשק לטובת חדרי צילום, דואר
מגרסה וחדר עבודה ;
- (6) חדרי שיפוננו ע"י המשק ינתנו לגנזך.

מנכ"ל
אריה שומר

העתיקים :

✓ מר א. טמיר, מנכ"ל
מר מ. ספרוני, חשב המשרד
פרופ' א. אלסברג, גנז המדינה

ירושלים, כ"א בכסלו תשמ"ו

4 בדצמבר 1985

256

5/10

אל: סמנכ"ל משרד ראש הממשלה

הנדון: הכשרת אחראים לניהול רשומות

בשנת 1970 הורה נציב שרות המדינה לכל המשרדים ויחידות הסמך למנות אחראים לניהול רשומות (סעיף 62.122 בתקשי"ר). הקורס האחרון שבו הוכשרו אחראים לניהול רשומות התקיים בשנת 1976. בגלל עלותו הגבוהה של הקורס לא יכולנו לקיימו בשנים האחרונות, זאת על אף הצורך בהכשרת עובדים מתאימים לתפקיד. בארגון הקורס שיפתח בחודש ינואר 1986 יאשר יתקיים במתכונת של יום בשבוע, שמנו דגש על מספר נקודות:

- הפרעה מינימלית במהלך השוטף של העבודה.
- הקלה על העומס התקציבי.
- שילוב נושאים הקשורים בטכנולוגיה מתקדמת.

הנני מצפה שתפנה לקורס עובד בעל השכלה מתאימה והמיועד למלא את תפקיד האחראי לרשומות במשרדך. קבלת המועמדים לקורס תותנה בעמידה בקריטריונים של השכלה ונסיון מקצועי ובאישור ועדת קבלה. מצ"ל חוזר מנהל בית הספר למקצועות המינהל.

בבוכה
פרופ' א. אלסברג
גנז המדינה

העתקים: נציב שרות המדינה
מנכ"ל משרד ראש הממשלה

GOVT FOR HONOR
RUBEN GILBERT
L. A. G. E. E.
C. 110

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה
ירושלים

תאריך: יא' באלול התשמ"ה

28 באוגוסט 1985

מספר:

אל: דר' א. אלטברג, גנז המדינה
מאת: הממונה על בקורת או"ש והדרכה

הנדון: דו"ח מעקב אחר תיקון הליקויים מדו"ח מס. 35
של מבקר המדינה

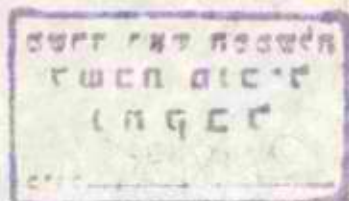
בדו"ח מבקר המדינה מס. 35 עלה הנושא של חומר ארכיוני
של לשכות שרים.

בהמשך לשיחתנו בע"פ, אודה לך אם תמציא לי הערותיך לגבי
תיקון הליקויים אשר הופיעו בדו"ח.

ב ב ר ה
סימה מקסימוב

העתק: המנהל הכללי
סגן המנהל הכללי.

DECLASSIFICATION

מס' 1000-1000-1000
1000

מס' 1000-1000-1000
1000-1000-1000

מס' 1000-1000-1000-1000

מס' 1000-1000-1000-1000

מס' 1000-1000-1000-1000-1000
1000-1000-1000-1000-1000

מס' 1000-1000-1000-1000-1000-1000
1000-1000-1000-1000-1000-1000

מס' 1000-1000-1000-1000-1000-1000-1000
1000-1000-1000-1000-1000-1000-1000

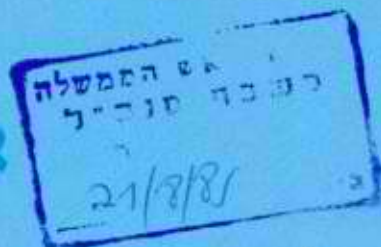
1000-1000-1000

1000-1000-1000

מס' 1000-1000-1000

1000-1000-1000

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

אוגוסט 1985

אב התשמ"ה

הפקדת תיקי משרד ראש הממשלה, לשכת המנכ"ל, בגנזך המדינה

לשכת המנכ"ל הפקידה בגנזך חומר מדיני מהתקופה 1977 - 1984, כולל חומר רקע החל מ- 1949.

תיקים של משרד התעשייה והמסחר לגנזך המדינה

משרד התעשייה והמסחר הפקיד בגנזך המדינה חומר ארכיוני של אגף המחירים מהשנים הראשונות למדינה עד 1980, בו משתקפים מדיניות המשרד לקביעת מחירים וסקרים על סובסידיות והתייקרויות כענפים השונים, ובעיית החשיפה וההגנה על תוצרת הארץ. לגבי רוב החומר אין הגבלות עיון והחומר פתוח לעיון מחקרי.

ארכיון המפלגה "עליה חדשה" לארכיון הציוני המרכזי

הנהלת "ארגון עולי מרכז אירופה" הפקידה בארכיון הציוני את התיקים וספרי הפרוטוקולים של "עליה חדשה". מפלגה זו נוסדה בשנת 1942, בעיקר כיוזמת עולי מרכז אירופה. האישים הכולטים במפלגה היו: פליקס רוזנבלט (פנחס רוזן), גיאורג לנדואר וזיגפריד מוזס. המפלגה התקיימה עד 1948 כאשר התמזגה עם גופים אחרים שבתוך הציונות הכללית ליסוד המפלגה הפרוגרסיבית. החומר הארכיוני כולל בעיקר את ספרי הפרוטוקולים של הנשיאות, ההנהלה והמרכז של המפלגה ושל סניף תל-אביב, וכן התכתבות בעניינים פוליטיים וארגוניים מדצמבר 1942 עד ספטמבר 1948.

השירות כחדרי הקריאה בגנזך המדינה ובארכיון הציוני המרכזי בימי חופשת הקיץ

לרגל עבודות פנימיות דחופות בהחזרת תיקים למקומם יצומצמו שירותי העיון בגנזך המדינה במשך הימים א'-י' באלול התשמ"ה (18 - 27 באוגוסט 1985). חדר העיון בגנזך המדינה יהיה פתוח לקהל, כרם לא יהיה כימים אלה טיפול בהזמנת תיקים או הוצאתם מהמחסנים. אולם הקריאה של הארכיון הציוני המרכזי יהיה סגור למשך שבועיים החל מ-א' באלול התשמ"ה (18.8.1985) עד סוף חודש אוגוסט.

סקרי ארכיונים בקונגרס למדעי היהדות

בקונגרס העולמי התשיעי למדעי היהדות, במסגרת המדור ליהדות אמריקה הלטינית, נתקיימו ביום כ"ב באב התשמ"ה, 9 באוגוסט 1985, הרצאות ומפגשים לסקרי המקורות לתולדות יהדות אמריקה הלטינית בארכיוני ישראל. נערך סיור בתצוגה מיוחדת בארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, שהוקדשה למקורות בנושא זה, ביקור בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי והרצאה של ד"ר מ. נדב על האוספים על יהודי אמריקה הלטינית במחלקה לכתבי-יד וארכיונים. כמו כן הרצו ד"ר פ"א אלסברג על גנזך המדינה כמקור לחקר יהדות אמריקה הלטינית, ד"ר מ. היימן על מקורות לתולדות הציונות והישוב היהודי בארצות אמריקה הלטינית בארכיון הציוני.

יום עיון על ארכיונים אישיים

ביום 24 ביוני קיים האיגוד הארכיוני בישראל יום עיון על סידור ורישום ארכיונים אישיים. יום העיון נערך ב"יד-ושם" בהשתתפות קהל רב. במרכז יום העיון עמדה הבעיה של פיצול ארכיוני אישים בין מוסדות שונים ובעיית המסירה בשלבים על-ידי המפקיד ובעיות הרישום והארגון הנובעים מכך.

יום עיון על ארכיונים ואתרים בארץ כנרת

האיגוד הארכיוני בישראל, בשיתוף הסתדרות האקדמאים כמדעי החברה והרוח (מח"ר), יערוך ביום 5 בספטמבר 1985 סיור מודרך ב"מרכז אלון" לתולדות ההתישבות בגליל. בנוסף לכך ייערכו ביקורים בחצר כנרת ובארכיון דגניה. ההדרכה בסיור תינתן על ידי מוקי צור.

אגרות לעיון ולהעתקה

בהתאם לעדכון החצי-שנתי של גובה האגרות יכנסו לתוקפן ב-1 באוקטובר 1985 (לפי מדד חודש יולי 1985) אגרות אלה:

500 שקל	אגרת עיון בחומר בעל ערך משפטי-מינהלי כמפורט בתקנות
3,500 שקל	אגרת עיון בספרי נפוס
250 שקל	אגרת העתק צילומי

ראש הממשלה
משרד המבחן
מ"ק ב"ב
10/6/85

א. 731

ספרים חדשים בספריית גנזר המדינה - מרס - מאי 1985

אבז, אבא

הדיפלומטיה החדשה: יחסים בינלאומיים בעידן המודרני,
תל-אביב, עידנים, 1985, 319 ע.

327
A42

אבז-אור, שמואל

ירושלים: בניינים בעיר החדשה.
ירושלים, אריאל, 1984, 111 ע.

ירושלים-א1
A23

אהל משה: מאה שנה לשכונת ולבית-הכנסת שלה,

תרמ"ב - תשמ"ב 1822 - 1982. ערכה נעמי פויכטונגר,
ירושלים, האוניברסיטה העברית, תשמ"ד 1984, 94 ע.

ירושלים-א1
A24

אומה ותולדותיה: קובץ מאמרים בעקבות הקונגרס העולמי
השמיני למדעי היהדות. ערך מנחם שטרן.
ירושלים, מרכז זלמן שזר, תשמ"ג 1983.

933
A116

אורול, ג'ורג'

מדוע אני כותב ועוד מסות.
תל-אביב, עם עובד, תשמ"ה 1984, 189 ע.

92
אור

אטלס ברטא לתולדות מדינת ישראל: מפתח לשמות אישים
וענינים מבואר ומאוייר.
ירושלים, ברטא 1983, 104 ע.

A03
A8

אליצור, יובל

הבנקאים: סיפורה של הרפתקה.
ירושלים, דומינו, 1984, 160 ע.

332
A6

אפל, דוד

גנו של הבעל-שם-טוב.
אשקלון, ד, אפל, תשמ"ד 1984, 179 ע.

92
אפל

ארנון-אוחנה, יובל

חבר מבית: המאבק הפנימי בתנועה הפלסטינית
1929-1939, תל-אביב: יריב-הדר בשיתוף עם מכוון שילוח,
1981, 327 ע.

A2-5-29/39
A1

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

- בובר, מרדכי מרטינ
ביו עם לארצו: עיקרי תולדותיו של רעיון.
מהד' ב. ירושלים, שוקו, תשמ"ה 1984, 178 ע.
933
1101
- בו-אהרן, יצחק
שיחות עם בו-אהרן, מראיון דו שביט.
הקיבוץ המאוחד, תשמ"ד 1984, 202 ע.
92
11-א
- בו-יהודה, נתיבה
ברכות וקלילות: (אוסף פרטי).
ירושלים, כתר, 1984, 207 ע.
492.47
1
- בו-עמי, יצחק
שנות זעם, ימי תהילה: זכרונות איש אצ"ל.
תל-אביב, נתיב, 1984, 462 ע.
956.94
1
- נבאי, משה
ערביי ישראל - שאלה של זהות, מהד' שניה מתוקנת.
גבעת חביבה, המכוון ללימודים ערביים, 1984, 40 ע.
323
13
- גולדשמיט-למו, דות פ.
משה מונטיפיורי 1784-1885.
ירושלים, משגב ירושלים, תשמ"ה 1984.
012
13
- גולני, יונה
אדם וסיפורו.
תל-אביב, רשפים, תשמ"ג 1983, 182 ע.
92
111
- גר-נור, יצחק
ראשיתה של הדמוקרטיה הישראלית: דגם של תקשורת פוליטית.
תל-אביב, עם עובד, תשמ"ה 1985.
329
18
- גרע, מיכאל
הפריפריה היתה למרכז: פרקים בתולדות יהדות צרפת
במאה הי"ט - מסו סימון עד ליסוד 'כל ישראל חברים'.
ירושלים, מוסד ביאליה, תשמ"ג 1982, 340 ע.
933
157

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

SECRETARY OF DEFENSE

THE SECRETARY OF DEFENSE HAS THE HONOR TO
ADVISE YOU THAT THE SECRETARY OF DEFENSE HAS

10/10/76

דביר, אורי

נקודת חו: 88 נקודות חו בנופי הארץ.
תל-אביב, מודו, תשמ"ד, 1983, 198 ע.

א3-8
71

דביר, אורי

נקודת חו: תל-אביב-יפו.
תל-אביב, מודו, תשמ"ד 1984, 200 ע.

תל-אביב-א1
71

דיון על יברלי מאת אניטה שפירא

תל-אביב, עם עובד, תשמ"ה 1984, 102 ע.

92
כצנ

הזדקנות וזקנה בישראל: פרקים נבחרים בגרונטולוגיה.
עורכים שמעון ברגמן, יצחק מרגוליס.

תל-אביב, עם עובד, תשמ"ד 1984, 302 ע.

א3-4
ה8

הרמתי, שלמה

שלושה מורים ראשונים.

ירושלים, יר יצחק-בו-צבי, תשמ"ה 1984, 250 ע.

492,409
ה

ויטל, דוד

המהפכה הציונית.

תל-אביב, עם עובד, תשל"ח 1978 - תשמ"ד 1984.

933
120

וינרב, אברהם

שלושה ימים הלכנו.

תל-אביב, בית לוחמי הגיטאות (ע"י) הקיבוץ המאוחד,
תשמ"ד 1984, 87 ע.

933
126

ולצר, מיכאל

מלחמות צודקות ולא צודקות.

תל-אביב, עם עובד, תשמ"ד 1984, 423 ע.

355
17

חביבי, אמיל

האופטימיסט: הכרוניקה המופלאה של היעלמות

סעיד אבו אל-נחס אל-מתשאאל, ירושלים, מפרש,
1984, 223 ע.

892,4
ח2

2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01
2010-01-01

2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01
2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01
2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01

2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01

2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01
2010-01-01

2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01
2010-01-01

2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01

2010-01-01

2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59
2010-01-01 00:00:00 to 2010-01-01 23:59:59

2010-01-01
2010-01-01

- החלוצ הלוחם: בטאון הנוער היהודי החלוצי במחמרת קראקוב,
אוגוסט-אוקטובר 1943.
תל-אביב, בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון
(ע"י) הקיבוץ המאוחד, תשמ"ד 1984, 260 ע.
933
ח10
- טבנקין, משה
מכתבים, תל-אביב, הקיבוץ המאוחד, תשמ"ד 1984.
191 ע.
92
טבנ
- טולדנו, יוסף
ויהיה בעת המלחמה: תולדות היהודים במרוקו
מראשית התישבותם ועד ימינו,
ירושלים, רמטול, תשמ"ד 1984, וי, 271 ע.
933
ט24
- יהודי איזמיר במאה התשע-עשרה: תעודות תורכיות מארכיון
בית הדיו השרעי.
ירושלים, משגב ירושלים, תשמ"ה 1984, 114, VI ע.
933
י'35
- יהודי תימן בעת החדשה: לקט מאמרים.
ירושלים, מרכז זלמן שזר, תשמ"ד 1984, 252 ע.
933
י'34
- יהודים בתנועות מהפכניות: קובץ מאמרים.
ירושלים, מרכז שלמו שזר, תשמ"ג 1982, 212 ע.
320
י'2
- יפה, אברהם ב.
פגישות עם לאה גולדברג.
תל-אביב, צ'ריקובר, 1984, 157 ע.
92
יול
- יפה, אליעזר
העדפות עדתיות של ישראלים: עדתיות בעבודה סוציאלית.
תל-אביב, צ'ריקובר, 1984, 96 ע.
43-4
י'8
- ירושלמי, יוסף
עמוס עוז - ביבליוגרפיה 1953-1981:
עם מבחר השלמות עד קיץ 1983.
תל-אביב, עם עובד, תשמ"ה 1984, 143, 120 ע.
012
י'1

TO: DIRECTOR, FBI
FROM: SAC, NEW YORK
SUBJECT: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

RE: [Illegible]
[Illegible]

כץ, יעקב

- גוי של שבת: הרקע הכלכלי-חברתי והיסוד ההלכתי
להעסקת נוכרי בשמות ובחגי ישראל.
ירושלים מרכז זלמן שזר, תשמ"ד 1983, 189 ע.
296
36

כרמי, בוריס

- מדינה בעריסה, אלבום צילומים מראשית המדינה,
תל-אביב, זמורה, ביתן, תשמ"ה 1985, 191 ע.
א04
32

לוז, אהוד

- מקבילים נפגשים: דת ולאומיות בתנועה הציונית
במזרח-אירופה בראשיתה (1882-1904).
תל-אביב, עם עובד, תשמ"ה 1985, 456 ע.
933
754

- המאזן הצבאי במזרח התיכון 1984 / מרק הלר,
תל-אביב, המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה,
אוניברסיטת תל-אביב, 1985, 292 ע.

355
מ10

- מאנטישמיות מודרנית ליפתרון סופי: לקט מאמרים,
עורכים: אוטו דב קולקה, ישראל גוטמן,
ירושלים, מרכז זלמן שזר, תשמ"ד, 284 ע.

933
מ57

מוסנזו, משה

- מכתבים מהדרכים.
תל-אביב, עם עובד, תשמ"ד 1984, 175 ע.
933
מ58

מי חתר להתערבות צבאית בלבנון?

- ערך והאיר יעקב שרת, תל-אביב, תשרי, 1983, 20 ע.
327
מ25

מנדלביץ, יוסף

- מבצע חתונה: מאבקו, מעצרו ושחרורו של אסיר ציון,
ירושלים, כתר, 1985, 308 ע.
92
מנד

- מפתח התדרה לתולדות ארץ-ישראל ויישובה, לחוברות 1-20,
אלול תשל"ו - תמוז תשמ"א, ערך מנחם שרף,
ירושלים, יד יצחק בן-צבי, תשמ"ה, 205 ע.

א2-5
ק5

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

100
100

ניב, דוד

הח עמר: מדריך בשאלות הסכסוך הערבי-ישראלי.
ירושלים, ההסתדרות הציונית העולמית, המחלקה לחינוך
ולתרבות בגולה, תשמ"ד, 216 ע.
956,0
13

סבירסקי, ברברה

בנות חוה, בנות לילית: על חיי נשים בישראל.
גבעתיים, המיו השני, 1984, 238 ע.
396
03

סיני, אפרים

במלוא העיו: מעולמו של דוכא.
תל-אביב, צ'ריקובר, 1984, 215 ע.
92
ס"נ

העבודה במקורות, לוקט מתוך תנ"ך, משנה, תלמודים,
זוהר, רמב"ם, ראשונים ואחרונים ע"י מנחם אשר.
ירושלים, ר' מס, תשמ"ה 1985.
331
44

עגנון, שמואל יוסף

תכריך של סיפורים.
ירושלים, שוקו, תשמ"ה, 240 ע.
892,43
ע

עומר, דבורה

כתאום באמצע החיים. על חייו ומותו של אלימ
ארלוזור (זוריק) לב.
תל-אביב, י. שרברק, 1984, 237 ע.
92
לב

עיונים ביהדות זמננו: מוגשים למשה דייוויס.
עורך: ג'פרי ויגודר, ירושלים, המכוון ליהדות זמננו,
האוניברסיטה העברית בירושלים, תשמ"ד 1984.
933
161

עיו השופט, ארכיון הקיבוץ.

תאריכים וציוני-דרך בשנת ה-47 לעליה לג'וערה
(עיו השופט) תמוז תשצ"ז - תמוז תשמ"ד יולי 1937 -
יולי 1984, 40 ע.
ע"ו-השופט-א1
10

פינמסר, ישראל

קיבוץ בתכנונו.
תל-אביב, ספרית פועלים, תשמ"ד 1984, 156 ע.
334,9
22

- פרור, יהושע
עולם הצלבנים,
ירושלים, כתר, 1984, 211 ע.
940
32
- פרידמו, אלו
לכסיקון המחשב: 1271 מושגים לקורא העברי.
תל-אביב, ד' פלד, 1984, 305 ע.
029.7
36
- פריזלר, צבי, עורך
החקיקה ביהודה ושומרון.
ירושלים, כתובים, 1984, 264 ע.
347
34
- קור, משה
שואה ותקומה: סדרת מאמרים ונאומים.
תל-אביב, המדרשה הליברלית ע"ש ד"ר י' פורדר,
תשס"ה 1985, 220 ע.
933
766
- קונדור, יעקב
כלכלת ישראל.
ירושלים, שוקו, תשמ"ד 1984, 271 ע.
330
73
- קנטי, אליאס
הלפיד באוזן: סיפור חי' 1921 - 1931.
תל-אביב, זמורה, ביתא, תשמ"ה 1984, 249 ע.
92
777
- קנטי, אליאס
הלשון שניצלה: זכרונות נעורים.
תל-אביב, זמורה, ביתא, תשמ"ד 1984, 237 ע.
92
777
- הנצלר, שאול
השמאלנות בישראל: אינטליגנציה בספר הניכור.
תל-אביב, אותפז, תשמ"ד 1984, 184 ע.
329
72
- קרישק, אריה
נכתב בחול: סיפורה של חולון.
תל-אביב, רשפים, תשמ"ד 1984, 214, (1) ע.
חולון-1א
71

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

0000 0000

0000 0000 0000 0000 0000 0000
0000 0000 0000 0000 0000 0000

000
000

קרב, אברהם י.

חיי הרוח של יהדות אמריקה.
ירושלים. שוקן, תשמ"ה 1984, 257 ע.
933
765

קרק, רות

יפו: צמיחתה של עיר, 1799-1917.
ירושלים, יד יצחק בן-צבי, תשמ"ה 1984, 297 ע.
יפ-1
71

התדרה לתולדות ארץ-ישראל ויישובה. חוברת 33.
ירושלים, יד יצחק בן-צבי, תשרי תשמ"ה, 200 ע.
א2-5
75

רפפורט, אוריאל

תולדות ישראל בתקופת הבית השני,
מהדורה ג' מתוקנת ומורחבת.
תל-אביב, עמיחי, 1984, 263 ע.
933
745

רקנטי, הרי

רקנטי, אב ובנו.
ירושלים, בנה, תשמ"ה 1984, 112 ע.
920
76

שויצר, אברהם

מהפכים: מסה בעניני מדינה.
תל-אביב, זמורה, ביתא, תשמ"ד 1984, 152 ע.
329
77

צבי שניר, נהריה, בית לוחמי הגיטאות וקיבוץ לוחמי הגיטאות,
תשמ"ד, 126 ע.

92
שנר

שרב, ג'י

התנגדות לא-אלימה.
ירושלים, מכרש, 1984, 256 ע.
323
78

תנועת ידורר בגליציה: (החלוץ הצעיר, יפריהייטי,
חלוצים-סתם). מאסף, ערך שמואל ניצן.
תל-אביב, בית לוחמי הגיטאות (ע"י) הקיבוץ המאוחד,
תשמ"ד 1984, 333 ע.

933
117

SECRET

1. The first of the two main points of the report is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

SECRET

2. The second point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

3. The third point is that the United States should not be involved in a war with China.

4. The fourth point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

SECRET

5. The fifth point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

SECRET

6. The sixth point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

SECRET

7. The seventh point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

8. The eighth point is that the United States should not be involved in a war with China.

9. The ninth point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

SECRET

10. The tenth point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

11. The eleventh point is that the United States should not be involved in a war with China.

12. The twelfth point is that the United States should not be involved in a war with China.

13. The thirteenth point is that the United States should not be involved in a war with China.

SECRET

New Books in the Library - March - May 1985

Alpher, Joseph, Ed.

Israel's Lebanon policy: Where to?

By Gabriel Ben-Dor, Galia Golan, Uri Lubrani,

Nimrod Novik, Yosef Olmert, Yitzhak Rabin,

Itamar Rabinovich.

Tel-Aviv University, Jaffee Center for

Strategic Studies 1984. 46 p.

327

P14

Avi-Yonah, M.

The Jews under Roman and Byzantine Rule;

a political history of Palestine from the

Bar-Kokhba war to the arab conquest.

Jerusalem, the Magnes Press, 1984. XVIII, 286 p.

933

A112

Banitt, Menahem

Dictionnaire Francais-Hebreu.

Givataim, Massada, 1983. 4 v.

443.924

B2

Becker, Jillian

The PLO: the rise and fall of the Palestine

Liberation Organization.

London, Weidenfeld and Nicolson, 1984. 303 p.

355

B15

Ben-Zvi, Abraham

Alliance politics and the limits of influence:

The case of the U.S. and Israel 1975 - 1983.

Tel-Aviv University, Jaffee Center for Strategic

Studies, 1984. 70 p.

327

M16

Checinski, Michael

Terror and politics in communist Poland.

Jerusalem, the Hebrew University, the Soviet

and East European Research Centre, 1983.

113, III p.

943.8

CH

Cobban, Helena

The Palestine Liberation Organization -

people, power and politics.

Cambridge, Cambridge University Press,

1984. 305 p.

355

K3

Published Weekly, except the last two issues which are published bi-weekly

Subscription prices: Single copies, 15¢; 1 year, \$1.50; 3 years, \$4.50. Advance payment in full is required. All orders, notices, and communications should be addressed to the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Ill. 60610.

1972
1971

The Journal is published weekly, except the last two issues which are published bi-weekly. The subscription price for 1972 is \$1.50 per year in advance. Single copies are 15¢ each.

1972
1971

Subscription prices: Single copies, 15¢; 1 year, \$1.50; 3 years, \$4.50. Advance payment in full is required. All orders, notices, and communications should be addressed to the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Ill. 60610.

1972
1971

The Journal is published weekly, except the last two issues which are published bi-weekly. The subscription price for 1972 is \$1.50 per year in advance. Single copies are 15¢ each.

1972
1971

The Journal is published weekly, except the last two issues which are published bi-weekly. The subscription price for 1972 is \$1.50 per year in advance. Single copies are 15¢ each.

1972
1971

The Journal is published weekly, except the last two issues which are published bi-weekly. The subscription price for 1972 is \$1.50 per year in advance. Single copies are 15¢ each.

1972
1971

The Journal is published weekly, except the last two issues which are published bi-weekly. The subscription price for 1972 is \$1.50 per year in advance. Single copies are 15¢ each.

1972
1971

Cohen, Esther Rosalind

International criticism of Israeli security
measures in the occupied territories.
Jerusalem, the Magnes Press, 1984.
44 p.

327
C13

Directory of world Jewish press and publications.

Jerusalem, Directory of World Jewish Press
and publications, 1984. 133 p.

933
D35

Frankel, Jonathan

The Soviet regime and anti-zionism: an analysis.
Jerusalem, the Hebrew University, the Soviet
and East European Research Centre, 1984. 82, IV p.

947
F5

Friedsut, Theodore H.

Soviet anti-zionism and anti-semitism:
Another cycle.
Jerusalem, the Hebrew University, the Soviet
and European Research Centre, 1984. 31, III p.

947
F4

Garlinski, Jozef

Fighting Auschwitz. The resistance movement in
the concentration camp.
Greenwich, Connecticut, Fawcettcrest, 1975.
416 p.

933
G51

Golan, Galia

Soviet - PLO relations after Lebanon.
Jerusalem, the Hebrew University, The Soviet
and East European Research Centre, 1984.
15, V p.

327
G28

Hart, Alan

Arafat, a terrorist or peacemaker ?
London, Sidswick & Jackson, 1984. 480 p.

92
ARA

Horowitz, David, Ed.

Palestine: facts and figures.
Tel-Aviv, the Jewish Agency, Economist
Department, 1947. 456 p.

330
H7

... of the ...
... of the ...
... of the ...

100
101

... of the ...
... of the ...
... of the ...

102
103

... of the ...
... of the ...
... of the ...

104
105

... of the ...
... of the ...
... of the ...

106
107

... of the ...
... of the ...
... of the ...

108
109

... of the ...
... of the ...
... of the ...

110
111

... of the ...
... of the ...
... of the ...

112
113

... of the ...
... of the ...
... of the ...

114
115

International Congress on Archives.

The challenge to archives: Growing responsibilities and limited resources.
Bonn, 1984. 23 V.

026
A9

Israel yearbook on human rights.

Vol. 13. Tel-Aviv University, Faculty of Law, 1983. 374 p.

341.5
I

Jabotinsky, Vladimir

A pocket edition of several stories mostly reactionary.
Tel-Aviv, Jabotinsky Institute in Israel, 1984. 202 p.

933.654
J

Kanovsky, Eliyahu

Misration from the poor to the rich Arab countries.
Tel-Aviv, T.A. University, the Dayan Center, 1984. 77 p.

956
K13

Keene, James A.

Planning, equipping and staffing a document reprographic service:
A RAMP study with guidelines.
Prepared by James A. Keen and Michael Roper for the General Information Programme and Unisist.
Paris, Unesco, 1984. 97 p.

026.192
K4

Klinov, Ruth

Labor mobility in Israel.
Jerusalem, the Maurice Falk Institute for Economic Research in Israel, 1984. 35 p.

331
K6

Laufer, Leonard Yehuda

U.S. aid to Israel problems and perspectives.
Jerusalem, the Hebrew University, the Leonard Davis Institute for International Relations, 1983. 55 p.

327
A33

International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination
The Convention is a multilateral treaty
that prohibits racial discrimination and
promotes racial equality and harmony.
Adopted in 1965, it is a key instrument
in the fight against racism.

12

It is a binding instrument on all States
that have accepted it. The Convention
has been ratified by over 100 States.
It is a key instrument in the fight
against racism.

12

It is a binding instrument on all States
that have accepted it. The Convention
has been ratified by over 100 States.
It is a key instrument in the fight
against racism.

12

It is a binding instrument on all States
that have accepted it. The Convention
has been ratified by over 100 States.
It is a key instrument in the fight
against racism.

12

It is a binding instrument on all States
that have accepted it. The Convention
has been ratified by over 100 States.
It is a key instrument in the fight
against racism.

12

It is a binding instrument on all States
that have accepted it. The Convention
has been ratified by over 100 States.
It is a key instrument in the fight
against racism.

12

It is a binding instrument on all States
that have accepted it. The Convention
has been ratified by over 100 States.
It is a key instrument in the fight
against racism.

12

- Mroz, John Edwin
Beyond security: private perceptions among
Arabs and Israelis.
New-York, Pergamon Press, 1982. 214 p.
956.0
M6
- Nuseibeh, Hazem Zaki
Palestine and the United Nations.
London, Quartet books, 1981. 200 p.
341.13
N2
- Oren, Nissan. Ed.
Images and reality in international politics.
Jerusalem, the Magnes Press, 1984. 247 p.
327
A41
- Oren, Nissan. Ed.
When patterns change: turning points in
international politics.
Jerusalem, the Magnes Press, 1984. 269 p.
327
A40
- Rabinovich, Itamar
The politics of fragmentation and anticipation:
Inter Arab relations in the early 1980's.
Tel-Aviv, T.A. University, the Dayan Center,
1984. 36 p.
327
R21
- Rabinovich, Itamar
The war for Lebanon 1970-1983.
Ithaca, Cornell University Press, 1984. 243 p.
956.81
R3
- Randal, Jonathan
The tragedy of Lebanon. Christian warlords,
Israeli adventures and American burglars.
London, Chatto & Windus, The Hogarth Press,
1973. 304 p.
956.81
R4
- The roots of Besin's success:
The 1981 Israeli elections. Edited by Dan Caspi,
Abraham Diskin and Emanuel Gutmann.
London, Croomhelm, 1984. 297 p.
328
R1

John Lewis
 General Secretary of the
 British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1832-1845

1832

John Lewis
 Secretary of the British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1845-1850

1845

John Lewis
 Secretary of the British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1850-1855

1850

John Lewis
 Secretary of the British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1855-1860

1855

John Lewis
 Secretary of the British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1860-1865

1860

John Lewis
 Secretary of the British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1865-1870

1865

John Lewis
 Secretary of the British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1870-1875

1870

John Lewis
 Secretary of the British and Foreign
 Anti-Slavery Society 1875-1880

1875

Schwake, Norbert

Die Entwicklung des Krankenhauswesens der
Stadt Jerusalem vom Beginn 19 bis zum Beginn
des 20. Jahrhunderts.
Herzogenrath, Murken-Altrosche, 1983. 585 Illus. 614
S1

Shcharansky, Avital

Next year in Jerusalem by Avital Shcharansky
with Ilana Ben-Josef. New-York, William Morrow
and con. 1979. 189 p. 323
S6

Smoocha, Sammy, Ed.

Social research on Arabs in Israel, 1977-1982:
A bibliography. Haifa, University of Haifa,
the Jewish-Arab Center, 1984. 100 p. 016
S3

Stadler, Bea

The Holocaust; a History of courage and resistance.
New-York, Behrman House, 1974. 210 p. 933
S33

Studies in Zionism; an international Journal of social,
political and intellectual history.
Tel-Aviv University, the Institute for
Zionist Research, 1984. 336 p. 933
Z14

Totalitarian democracy and after; international colloquium
in memory of Jacob L. Talmon. Jerusalem, 21-24
June 1982. Jerusalem, the Israel Academy of
Sciences and Humanities, 1984. 412 p. 321.6
T

Wilson, Vincent, Ed.

The book of great American documents.
Brookeville, Maryland, American History Research
Associates, 1976. 87 p. 973
W1

The world comes to Jerusalem;

A collection of photographs by Sarah and
Eli Ross. Edited by Shulamit Nardi.
Los Angeles, Ridgefield, 1983. 1 Vol. A04
W1

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1955
 1956
 1957

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1958
 1959
 1960

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1961
 1962
 1963

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1964
 1965
 1966

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1967
 1968
 1969

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1970
 1971
 1972

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1973
 1974
 1975

CHICAGO, ILLINOIS

The University of Chicago Press
 214 E. Superior Street, Chicago, Ill.
 1976
 1977
 1978

Zemtsov, Italy

Andropov: policy dilemmas and the struggle
for power.

Jerusalem, Israel Research Institute of
Contemporary Society, 1983. 252 p.

92
AND

ירושלים, ד' בסיון תשמ"ה
24 במאי 1985

Handwritten notes and signatures in blue ink, including a large 'G' and some illegible text.

אל: מר א. טמיר, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

הנדון: המושב ה-ל' של מועצת הארכיונים העליונה

מאוד אשמח אם תראה באפשרותך לברך את חברי מועצת האכיונים העליונה במושב הקרוב שיתקיים ביום ד', ט' בסיון תשמ"ה (29.5.85) בשעה 11.00 באקדמיה הישראלית למדעים (בנין ון-ליר) בירושלים.

התכוננתי להזמין בעל-פה בפגישה שהיתה מיועדת ליום ד', 22 במאי, ולמסור לך את הסקירה על הפעולות במשך השנה האחרונה כפי שאנו רגילים להביא בפני חברי המועצה.

המועצה תדון הפעם באישור נוסח משולב של התקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות; את הנוסח הנ"ל הכיננו כמובן בשיתופו של היועץ המשפטי במשרדנו.

הנני מצרף לידיעתך את העתק ההזמנה לעיתונאים.

מברכה
א. אלסכר

Handwritten date: 27-5-85

הודעה לעתונות

מועצת הארכיונים מתכנסת למושב ה-30 ביום ד', ט' בסיון התשמ"ה, 29 במאי 1985, בשעה 11.00, בחדר הישיבות של האקדמיה הישראלית הלאומית למדעים, ירושלים רח' ז'בוטינסקי 43.

מידע רקע

מועצת הארכיונים העליונה פועלת על פי חוק הארכיונים תשט"ו - 1955. תפקידה של המועצה להתוות את המדיניות הארכיונית ולהיוועץ על תקנות לפי חוק הארכיונים לפני אישורן על ידי ראש הממשלה.

המועצה מורכבת מ-40 חברים: נציגי מוסדות ארכיוניים (הארכיון הציוני המרכזי, ארכיון צבא הגנה לישראל, ארכיון הקיבוץ המאוחד, מכון ז'בוטינסקי וכו'), נציגי משרדי ממשלה (משרד ראש הממשלה, משרד המשפטים, משרד החינוך והתרבות, משרד החוץ, משרד האוצר וכו'), נציגי מוסדות ציבוריים (אגודת הסופרים, החברה ההיסטורית הישראלית, מרכז השלטון המקומי ושלוש העיריות הגדולות וכו') ומומחים לתחומי מדע שונים ולארכיונאות (היסטוריה כללית, תולדות עם ישראל, תולדות המזרח התיכון, חינוך, כלכלה וכו'). מאז 1956, כאשר הוחל בהפעלת חוק הארכיונים, נתכנסה המועצה לפחות פעם בשנה.

סדר היום

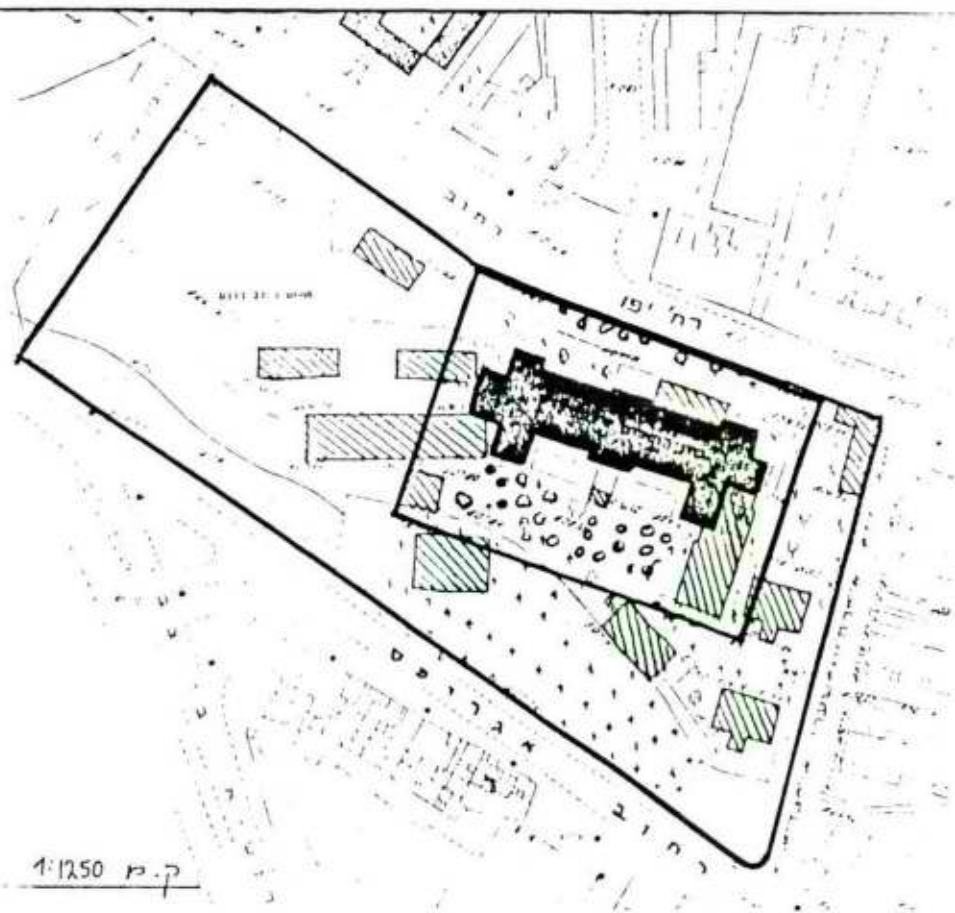
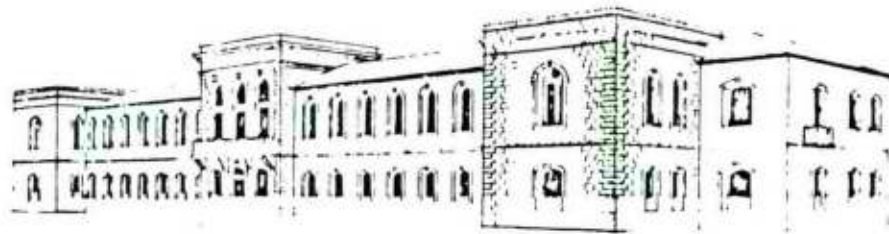
הנושאים העיקריים על סדר יומה של המועצה הם:

- א. סקירת הגנז על פעולות לביצוע חוק הארכיונים בשנת 1984/85.
בסקירה בעל פה יתייחס הגנז במיוחד לבעית ההקמה של מוסדות הנצחה לאישים ולבעית החיסוי לחומר ארכיוני שעברה עליו תקופה של 30 שנה.
 - ב. דו"ח מבקר המדינה הדן בין השאר בליקויים בשמירת חומר ארכיוני עקב דיור בלתי הולם.
 - ג. הקמת המוזיאון ההיסטורי של גנזך המדינה
 - ד. תיקון התקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני (הצעת נוסח משולב)
- הדיון על הקמת המוזיאון והתצוגה ההיסטורית יהיה מבוסס על ממצאי הביקורת של מבקר המדינה. העיתונאים מוזמנים להיות נוכחים בדיוני המועצה.

ד"ר פ"א אלסברג
גנז המדינה

גניזת המדינה

הצעה ועיונית לשיקום בנין ב'הח שערי צדק

ק.מ. 1:1250

סקירת הגנז על הפעולות לביצוע חוק הארכיונים

אפריל 1984 עד מרס 1985

עבודת הגנז בשנת 1984/85 עמדה בסימן של קשיים גוברים והולכים בתחום הדיוור וכח אדם. מחסני הגנז מלאים ואם כי הוקצה שטח נוסף לאחסון חומר ארכיוני באזור התעשיה בגבעת שאול בירושלים אין בכך פתרון אף לא לטווח קצר. הפיזור הרב של המחסנים וחוסר מקומות עבודה לעובדי המחסנים גורמים לאיבוד רב בשעות עבודה על-ידי ריצות ונסיעות והעברת חומר ממקום למקום. כמצוקת כח האדם של הגנז הגיע בזכות זה, על-ידי פיזור המחסנים, לנקודה קריטית ואין כמעט אפשרות לספק את השירותים המתחייבים מחוק הארכיונים. השנה נבדק הגנז על-ידי מבקר המדינה וממצאי הבדיקה מדברים בעד עצמם, ומחזקים את טענת הגנז שיש צורך דחוף למצוא פתרון לבעיות הדיוור והאחסון. מבקר המדינה מעלה כצדק את הצורך בתצוגה ההיסטורית כאחד התפקידים של הגנז ויש לשאוף לכך - למצוא פתרון הולם במסגרת דיוור חליפי לגנז. בחודשים האחרונים יזם מנכ"ל משרד ראש הממשלה בריקת האפשרות לשכן את הגנז בבנין הישן של בית חולים "שערי צדק" אשר הוכרז כאתר היסטורי וישופץ כהתאם. תוכנית ראשונה הוגשה על-ידי מהנדס העיר.

פעולות הגנז מבוצעות כאמצעות הגנז ובהתאם לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 והתקנות שהותקנו על פיו.

1. גנז המדינה ואוספיו

א. הפקדות חדשות

במשך שנת התקציב 1984/85 נוספו לגנז כ-900 מטר חומר ארכיוני ותיעודי. היקף כל האוספים של חומר ארכיוני (למעט הספריה ואוסף העתונות) הגיע בסוף מרס 1985 ל-27.4 ק"מ מדף. כמות החומר שהופקדה השנה קטנה בהרבה מהכמות המקובלת, כי הגנז סירב לקבל תיקים נוספים של בתי-המשפט ושל רשם המקרקעין, כל עוד לא הופרד (ע"י המשרדים הנוגעים בדבר) חומר ארכיוני שאין הצדקה בהחזקתו לדורות. לגבי מערכת בתי המשפט מדובר בסוגי תיקים משפטיים של בתי משפט השלום ובתי משפט המחוזיים בעניינים אזרחיים ופליליים שרגילים לבער בכל מדינות העולם ושבישראל נשמרים בדרך כלל מפני שאין מנהלים רישומים של פסקי הדין כפי שנקבע בשנת 1936 בתקנות הרישום של בתי המשפט. גם לגבי רשם המקרקעין לא הופרדו תיקים שאין בהם שינויי בעלות, כגון רישומי אזהרה, ועד שלא חופעל הפרדה סבירה יסרכ הגנז לקלוט תיקים נוספים. שני הסוגים הנ"ל מהווים כ-30% מכלל החומר הארכיוני שהופקד בגנז בשנים האחרונות.

בין החומר שהופקד בגנזך יצוינו התיקים דלהלן:

מזכירות הממשלה - הסכמים קואליציוניים, 1949-1984;

לשכת נשיא המדינה - תיעוד מתקופת כהונתו של הנשיא זלמן שז"ר, 1963-1973 שהיה שמור זמנית במכון "גנזים";

משרד ראש הממשלה - תיקים של לשכת המנכ"ל, 1975-1983;

משרד הדתות - תיקים של לשכת השר, 1972-1981;

משרד החינוך והתרבות - תיקים עניינים של המשרד הראשי המכילים גם חומר מלפני קום המדינה עד 1975, ותיקי הועד הישראלי לאונסק"ו, 1950-1976;

משרד החקלאות - המחלקה לאשראי והון חוזר, 1957-1975, ותיקים של הלשכה המחוזית בבאר-שבע, 1951-1972;

משרד המשטרה - תיקים נבחרים של מחוזות ותחנות המשטרה, 1962-1982;

משרד הפנים - תיקים של לשכת השר, 1974-1983; תיקי אגף מירשם האוכלוסין ותיקי נפטרים, 1964-1980; ותיקי הלשכה המחוזית בחיפה בענייני היתרי בניה.

משרד השיכון - תיקי לשכת השר וסגן השר והמנכ"ל, 1977-1984;

משרד התיירות - תיקי לשכת השר והמנכ"ל והנהלת המשרד, 1962-1981;

משרד המדע והפיתוח - המועצה הלאומית למחקר ופיתוח, 1970-1984;

הרשות לתכנון כלכלי העבירה לגנזך את התיקים בדבר המוביל הבין-ימי, 1975-1983;

מועצת הרבנות הראשית הפקידה בגנזך את תיקיה מהשנים 1922-1970;

חברת מקורות העבירה תיקים בענייני התפלה מהשנים 1965-1980, ותיקים ענייניים ופרוטוקולים מהשנים 1937-1979;

רשות שמורות הטבע הפקידה תיקיה מהשנים 1963-1977, ורשות השידור תיקים בענייני מינהל הרשות מהשנים 1953-1979;

מלכר החומר הנ"ל של המוסדות הממלכתיים הופקד בגנזך חומר היסטורי של חברת החשמל מהשנים 1920-1967, וחומר מארכיונו האישי של מר יעקב צור, מתקופת כהונתו כשגריר בשנים 1953-1958.

הגנזך רכש העתקים של סרטי זיכרון מארכיונו של ארנסט בוויין השמור בארכיון הממלכתי הבריטי מהשנים 1945-1951. כמו כן קיבל הגנזך תעודות ותצלומים ממקורות שונים.

ב. רישום וקטלוג חומר ארכיוני

בשנה שחלפה המשיך הגנזך ברישום וסידור ידני ובעיבוד ממוכן של חומר ארכיוני. ברישום הידני נערכו בדרך כלל רשימות הפקדה מסודרות של תיקים, אשר הועברו לגנזך עם רשימות לקווט או ללא רישום כלל. במקרים אחרים הועתקו רשימות ההפקדה למחשב ונערכו מפתחות אוטומטיים לרשימות.

משרד ראש הממשלה (חטיבה 43) - הרישום הידני של תיקי המשרד מהתקופה 1948-1961 נמשך ועומד להסתיים בימים אלה. יחד עם עריכת רשימת הפקדה מאורגנת הוכנו באופן ידני כרטסות עזר לשם הקלה בשימוש; כרטסות אלה מאורגנות לפי נושאים ולפי שמות של מוסדות, וכרטסת מיוחדת למכתבי דוד בן-גוריון. נוסף לכך הוכנה כרטסת כרונולוגית של מאורעות. באופן ידני נרשם גם החומר הארכיוני מלשכת ראש הממשלה גולדה מאיר משנים 1969-1974; במשך השנה טופל בעיקר חומר בענייני מחקר ומדע, עליה וקליטה, עתונות ותקשורת, כלכלה ותחבורה וועדת ראש הממשלה לנוער במצוקה ולבעיות הפער החברתי.

לשכת סגן ראש הממשלה (חטיבה 43/6) - הושלמה עבודת הרישום של החומר הארכיוני מלשכת של סגן ראש הממשלה יגאל ידין מהשנים 1977-1981, הן בעיקר בשיקום השכונות ובהתייחסות.

משרד הפנים - לשכת השר י. בורג (חטיבה 56) - נרשם בצורה ידנית החומר של לשכת השר מהשנים 1974-1983, בהיקף של 10 מיכלים.

משרד החקלאות (חטיבה 97) - נסתיימה עבודת הרישום של הנהלת המשרד מהשנים 1961-1972. בהיקף של 94 מיכלים. הוכנה בשיטה ידנית רשימת הפקדה מאורגנת.

משרד הבינוי והשיכון (חטיבה 109) - הוכנה רשימת הפקדה של צוות ההקמה של ימית מידית הקמתה ועד פינויה, בהיקף של 16 מיכלים. חומר נוסף בהיקף של 40 מיכלים נגנז באופן ארעי עד לביעורו.

לשכת הנשיא (חטיבה 105) - הוחל ברישום של תיקי קטעי עתונות מתקופת כהונתו של מר זלמן שז"ר.

הרבנות הראשית (חטיבה 140) - נרשמו בצורה ידנית תיקים משנים 1922-1970, בהיקף של 40 מיכלים.

המכון לתרגום ספרות עברית (חטיבה 143/2) - הוכנה רשימת הפקדה של שמות הספרים והסופרים מהשנים 1961-1981.

חברת החשמל (חטיבה 147) - הוכנה רשימת הפקדה ידנית של תיקי חברת החשמל מתקופת יסודה עד קום המדינה. סה"כ כ-16 מיכלים. במספר תיקים מצוי תיעוד עד סוף שנות ה-40.

ג. ספרית הגנזך

לפי פקודת העתונות הגיעו לגנזך 1765 ספרים; מהם הועברו 1370 ספרים (ספרות יפה, ספרי לימוד, וספרים במדעים שאין לגנזך ענין בהם) לספריה העירונית בבאר-שבע. 28 ספרי אמנות הועברו כפיקדון למוזיאון ישראל. כמו כן נרכשו או נתקבלו מחליפין 266 ספרים. סה"כ נוספו לגנזך 733 ספרים.

ד. אוסף הפרסומים הרשמיים

בשנת 1984 התקבלו וקוטלגו 780 פרסומים חד פעמיים של משרדי ממשלה, רשויות מקומיות ותאגידים ממשלתיים. נתקבלו כסדרם 375 תקופונים, מחוכם 45 תקופונים חדשים. רשימת פרסומי הממשלה לשנת 1983 עוכדה במחשב והרשימה הכיכליגורפית, כולל המפתח הא'-כ' סודרה ביחידת המחשב של הגנזך. החוברת הכוללת 124 עמודים בעברית ו-32 בלועזית הופצה בימים אלו.

ה. אוסף הסרטים

מסיבות טכניות חלה הפסקה ברישום וסידור אוסף הסרטים של נתן אקסלרוד. לאחר משא ומתן עם ארכיון הסרטים הישראלי, בהנהלתה של הגב' ליה ון-ליר, הוסכם עקרונית על קיטלוג החומר ע"י ארכיון הסרטים, והעתקת החומר כולו בסרטי וידאו לפני הטיפול בהעתקתו על סרטי אצטאט ע"י הארכיון הישראלי לסרטים. הושלמה עבודת השטיפה של יתר אוסף הסרטים של הגנזך.

ו. אוסף התצלומים

הגנזך קלט במשך השנה 4315 צילומים שנרשמו וקוטלגו, חלקם ברישום מפורט במחשב. בין אלה צילומים מלשכת הנשיא מתקופת כהונתו של הנשיא אפרים קציר (57 אלבומים), מתקופת כהונתו של הנשיא זלמן שז"ר (21 אלבומים). כמו כן הפקידו בגנזך צילומים מר אבא אבן מתקופת כהונתו כשר החוץ (38 אלבומים), ומר יעקב צור (8 אלבומים) ו-505 צילומים.

ז. מערכת השיקום

בשנת התקציב 1984/85 שוקמו 28 ספרי נפוס (כולל כריכה, ראציריפיקציה ולמנציה של של סה"כ 1949 דפים). כמו כן נשטפו ונארזו מחדש 200 סרטי קולנוע בנוסף ל-350 סרטים שנשטפו ונארזו לפני שנה.

ח. צילום במיקרופילם

צולמו 37 סרטי מיקרופילם (כ-81,400 מסגרות). הסרטים הנ"ל צולמו בשני עותקים, ומלבד הצילום טיפל העובד גם בפיתוח 74 הסרטים. צולמו בעיקר תיקי משרד החוץ שהשימוש בהם ע"י חוקרים רב ביותר. כמו כן צולמו ספרי פרוטוקולים של רשויות מקומיות מלפני 1948.

ט. יחידת המחשב

בתחילת חודש דצמבר ארעה תקלה במחשב ואבד רוב החומר שנקלט במחשב במשך שנת 1984. ברם, התקלה תוקנה זמן קצר לאחר האירוע ושוחזרו כ-170 תוכניות שאבדו בנפילת המחשב. כמו כן שוחזר כל הקיטלוג של תיקי מזכירות הממשלה (חטיבה 77), נקלט מחדש החומר של פרסומי הממשלה והוכנו רשימה ומפתח, אשר פורסמו כחוברת "רשימת פרסומי הממשלה" מס' 76. עיבוד התמלילים במחשב, הכנת מדבקות והכנת הודעות ביעור באמצעות המחשב נמשכו כסדרם.

2. שימוש באוספי הגנזך

השימוש המחקרי באוספי הגנזך המשיך בשנה האחרונה באותה רמה כמו בשנה הקודמת. נמשכת המגמה לחקר נושאים פוליטיים וחברתיים בשנות ה-40 וה-50, סמוך להקמת המדינה, ונתעוררו במשנה תוקף בעיות הקשורות בסגירת תיקים מעבר לתקופת החיסוי הכללית של שלושים שנה. חוקר אחד אף פנה לנציב תלונות הציבור על מניעת עיון בתיקים של משרד המיעוטים, ועל פי סעיף 10(ג) לחוק הארכיונים הביא הגנז את בעית החיסוי להכרעת ועדת השרים המיוחדת. בסך הכל נערכו 1752 ביקורים באולם הקריאה ע"י 189 חוקרים, מהם 24 חוקרים מחו"ל. התפוסה המירכית באולם הקריאה הגיעה ל-17 איש ביום ומספר הביקורים לכל חוקר הגיע כממוצע ל-9.2 ביקורים. מרכיב החוקרים עיינו בחומר ארכיוני במסגרת עבודות תואר אקדמיות, מהם 18 לתואר שלישי.

נושאי המחקר בתקופה שבין אפריל 1984 - מרס 1985

שכונות מונטיפיורי הראשונות בירושלים;
הישוב היהודי והקונסוליה הבריטית, 1862-1839;
רכישת קרקעות בעמק החולה, 1948-1800;
האגודות הערביות, 1920-1908;

התפתחות ענף הבניה וההשכרה בירושלים בתקופת המנדט;
 תשתית בריטית במחוז לוד;
 עבריות נוער בתקופת המנדט;
 החינוך התיכוני בישוב;
 מכנה עירית ירושלים בתקופת המנדט;
 התפתחות השטח הבנוי של יפו בתקופת המנדט;
 קרקעות של כפרים ערביים;
 השתנות דגמי בעלות על קרקע כשרון לפני קום המדינה;
 גבול רמת-גן-גבעתיים: מאבקים פוליטיים והשפעתם על עיצוב הגבול;
 שכונות ברמלה ולוד בתקופת המנדט;
 אדמות שרונה;
 מושבות הטמפלרים בעמק בית שאן;
 האריסות כתופעה יישובית בא"י;
 פרשת דה-האן;
 דב גרונר;
 ג'ורג' אנטוניוס;
 המאורעות של שנת 1929;
 משבר הבנקים של 1935;
 בית ספר כדורי והמאבק סביב הקמתו;
 טרוריות ערבי: שייך עיזאלדין אל-קאסם;
 התעופה כעמק הירדן עד מלחמת השחרור;
 חאג' אמין אל-חוסייני;
 "שבאן אל-מסלמין";
 פנחס רוטנברג וחברת החשמל;
 הארכיטקט הריסון: בנינים בארץ ישראל;
 המנהיגות הערבית בשנים 1945-1948;
 תולדות התעשייה בא"י;
 הרואר לפני הקמת המדינה;
 "ועד ההצלה";
 מכנה בתי קברות צבאיים בריטיים;
 התנועה הציונית והמפלגות הציוניות בארגנטינה, 1935-1943;
 העליה מצפון אפריקה, 1946-1947;
 גולי אריתריאה;
 התערבות עירק בשאלת א"י;
 ההיסטוריה של הר ציון;
 מוסדות דת גרמניים בא"י;

מלחמת העצמאות: היבטים מדיניים;
 המאבק לעצמאות, 1945-1947;
 הויכוחים הפוליטיים סביב גיבוש הכלים הממלכתיים כמעבר מישוב למדינה, 1947-1949;
 מדיניות החוץ הישראלית במלחמת תש"ח;
 הישובים העבריים המנותקים בגליל המערבי, 1947-1948;
 קו שביתת הנשק ישראל-ירדן-סוריה, 1949;
 הקמת חיל האוויר;
 תולדות הרואר בימים האחרונים של המנדט ובימים הראשונים של המדינה;
 האוכלוסיה האזרחית בירושלים, תש"ח;
 מדיניות הכטחון של ישראל, 1947-1949;
 שאלת המעבר בתעלת סואץ ומיצרי טיראן, 1948-1958;
 החלטות או"ם בנוגע לירושלים, 1948-1950;
 יחסי ישראל-ארה"ב, 1948-1954;
 יחסי ישראל ומדינות הים התיכון, 1948-1954;
 שאלת אי-ההזדהות במדיניות החוץ הישראלית;
 יחסי ישראל-אורוגואי;
 יחסי ישראל-מצרים, 1952-1956;
 יחסי גרמניה-ישראל ושאלת הפיצויים;
 ספרד והמזה"ת;
 ספרד, פורטוגל והעם היהודי בראשית שנותיה של מדינת ישראל;
 תולדות הקהילה היהודית בקובה;
 יחסי שביתת הנשק סוריה-ישראל ולקחים לשיום;
 ועידת הנשיאים, 1949-1954;
 קשרי רכש עם צ'כוסלובקיה ויוגוסלביה;
 יחסי ישראל-יפן;
 יחסי ישראל-קנדה, 1948-1956;
 המשוואה: ציונות-גזענות;
 הפיכות 1944 בסוריה;
 ירדן - תקופת המעבר בין רצח עבראללה לעלית חוסיין לשלטון;
 העליה ממרוקו לישראל;
 יהודי אתיופיה;
 הנהגת יהדות בבל;
 ירושלים - בחוק הבינלאומי;
 הפליטים הפלשתינאים - אונר"א, 1948-1952;
 מדיניות הפיתוח והשלכותיה החברתיות, 1949-1952;
 התארגנויות של עולים ומדיניות חברתית;

מדיניות אספקה וקיצוב, 1950-1948;
 יצחק גרינבוים, שר הפנים הראשון, 1950-1949;
 פרץ נפתלי ופועלו;
 ראובן שילוח;
 משפט קסטנר;
 הדרוזים בישראל;
 תהליכי הסמלה של העדתיות בישראל;
 מפלגות קטנות בישראל;
 אגודת ישראל;
 התגבשויות פוליטיות במגזר הערבי - מערכות בחירות;
 הוראת האנגלית בישראל;
 עיריות פיתוח;
 הקמת אופקים, 1956-1953;
 גבעתיים;
 שכונת פלורנטין ביפו;
 עמדת השלטון הבריטי כלפי העליה הבלתי לגאלית, 1940-1938;
 מדיניות המנדט הבריטי לגבי החינוך הערבי;
 יחס המנדט למערכת יחסי העבודה בא"י;
 פעילות במועצה הבריטית בתקופת המנדט;
 התרומה וההשפעה של המנדט הבריטי להתפתחות התחבורה בארץ;
 מבנה ותפקוד ממשלת המנדט;
 תוכניות ממשלת המנדט לגבי העברת אוכלוסין;
 המדיניות הבריטית כלפי שארית הפליטה;
 תוכניות בריטיות לפינוי א"י;
 תוכניות לחילופים בין עצירים גרמנים בא"י ליושבי מחנות בגרמניה, 1944-1941;
 הנאציזם בא"י, 1939-1930;
 מנהל כפרי בתקופת המנדט;
 מדיניות קרקעות והתיישבות בא"י;
 הפקעת קרקעות בתקופת המנדט;
 התפתחות שירותי הבריאות בתקופת המנדט;
 התפתחות המשפטנות בתקופת המנדט;
 "הסכם ההעברה", 1939-1933;

נמשך השימוש והרגיל גם לצרכים משפטיים ומינהליים. רוב החומר שבשימוש המינהלי הוא ממערכת בתי המשפט ומשרדי רישום המקרקעין (כ-5000 תיקים). אשר לביקוש להעתיקים מספרי מפקד התושבים מהתקופה העות'מאנית, יש לציין ירידה ניכרת כמשך החודשים האחרונים. עם זאת הוגשו כמשך השנה סה"כ 268 בקשות לאישורי לידה מהתקופה התורכית. השימוש הכללי בתיקים גבר כ-15% והוגשו סה"כ קרוב ל-13,000 תיקים ו/או העתיקים מאושרים לצרכים משפטיים. כמשך השנה סופקו לחוקרים למעלה מ-35,000 העתיקי תעודות.

3. פרסום תעודות המדינה

בחודש מאי 1984 פורסם הכרך בסדרה של תעודות למדיניות החוץ של ישראל, המתייחס לתקופה אוקטובר 1948 - אפריל 1949, (כרך מס' 2). הכרך זכה להדים חיוביים כעתונות וגדלה ההתעניינות של הציבור והחוקרים בפרסום ובתיקי משרד החוץ. הסתיימה עריכת הכרך לתקופה מאי-דצמבר 1949 (כרך מס' 4) והוא נמסר לדפוס באפריל 1985. כשנה שחלפה החלה עריכת כרך מס' 5 שיקיף את כל שנת 1950. לפי שעה נבחרו בבחירה ראשונה התעודות והוחל בעבודת המחקר. במהלך השנה הופצו או נמכרו קרוב ל-500 כרכים של תעודות המדינה; כ-350 מכרך 2 והשאר מהכרכים שפורסמו קודם. נמשכת עבודת הבדיקה של תיקי משרד החוץ לשם הסרת הסיווג וחשיפתם למחקר. כמשך השנה נבדקו כ-120 מיכלים. בעבודה זו מועסקים ע"י הגנזך שלושה גימלאים של משרד החוץ.

אל : משרד ראש צירי ברטל פרב ורש
 נשלחו 5.8.50
 מוסקבה בלגד רוסא בוקרשט אנקרה אינסטנבול
 טאט : שרת המשרד אל-אביב

היתר יציאת יהודי עיראק נצחון רצון העליה שנחשורר ביתר טאט
 עם הקמת המדינה ונחגלה בהעפלה הסוגים על אף הרדיטות בחור
 הארץ וסכנת הדרכים. היתר הכתיר בהצלחה ניצחת את מאמציו
 הספירים והנועזים של המוסד לעליה אשר בעבודת סחרת שנמשכת
 שנים מימי עליית אנו סרני כבדאד הקים חנועת טחפיתח רוח
 חדשה ביהדות העיראקית האמונה על כניעת לגורל עורר ביחוד את
 הנוער פילס נמיכות להעפלה ביבשה לרש ובאור שש לארץ והשיב
 אסצעים לסימונה. גם חנועת הסחאט והחוקעת בחו"ל ופנייתונו
 למעצמות נשאו פריים. הממשלה העיראקית הסיקה מסקנות מאי יכלחת
 למנוע הבריחה מהכאשת טמ בחו"ל ומהחלטה התקיעה של פרס, שחושבת
 באמצעים מיוחדים, לתת פקלס וחושש מעבר. ייתכן גם שפעל הייצר
 לחסום תרכוש תיחודי שלגבי גורלו יש חששות כבדים.

רח.

4. פיקוח על ניהול רשומות במוסדות המדינה וברשויות המקומיות

א. ביעור חומר ארכיוני

במשך שנת 1984/85 נתקבלו בגנזך 356 בקשות או הודעות לביעור חומר ארכיוני. על-פי הדיווחים שנמסרו לגנזך בוערה כמות של סה"כ 15,592 מטר. במספרים הנ"ל לא נכללו דיווחים של משרד התקשורת בו בוערו 9750 מטר (!) של חומר ארכיוני. ניתוח המספרים מראה שכמות החומר שבווערה ירדה ב-10% בערך, לעומת השנה שעברה. בדומה לשנה שעברה לא היו פעולות ביעור במשרדי הדתות, האנרגיה, התחבורה, והקליטה; מהיעדר פעולות ביעור במשך תקופה ממושכת יש להסיק על היעדר פעילות בניהול רשומות במשרדים אלה. בחברות הממשלתיות בוערה כמות כוללת של 935 מטר על-פי 29 הודעות וברשויות המקומיות 1931 מטר על-פי 78 הודעות. גם במספרים אלה חלה ירידה מסוימת לעומת השנה שעברה.

ב. לשכות שרים

לקראת קיום הבחירות לכנסת האחת עשרה ביקרו עובדי יחידת הפקוח בכל משרדי הממשלה והדריכו את עובדי לשכות השרים כיצד לרשום לגניזה ולערוך חסימה של תיקי הלשכה. לאחר חלוף הממשלה הועברו ברוב המשרדים תיקי לשכות השרים הקודמים למגנזות המשרדיות ומספר לשכות, וכיניהן אלה של שרים ללא תיק וסגני שרים, הפקידו את המחזור החסום בגנזך המדינה.

ג. פעולות הדרכה משרדיות ואזוריות

בנוסף לפעולות הדרכה לעובדי המדינה המתקיימות בבית הספר המרכזי למינהל יזם השנה גנזך המדינה, בשיתוף נציבות שירות המדינה, פעולות הדרכה משרדיות לעובדי מינהל העוסקים ברשומות, בנושאי שיפור ויעול הרשומות הפעילות, הערכת חומר ארכיוני וקביעת יעודו, ביעור והפקדה בגנזך המדינה. באופן מקביל נערכו פעולות הדרכה אזוריות, בשיתוף מחלקת ההדרכה במשרד הפנים, לעובדי הרשויות המקומיות. בפעולות הדרכה אלה הושם הדגש על הקשר בין היחידות למגנזה ולארכיון ההיסטורי המקומי. (ראה פרק 9).

ד. הפקדה ופעולות סידור ורישום בתשלום

גנזך המדינה סיע השנה למספר משרדים בסידור ורישום של חומר ובהפקדת חומר שאינו לשמירה לצמיתות, תמורת תשלום. כך התאפשר למשרדים לפנות חומר בעל ערך היסטורי מהמגנזות ולהכטיח את שמירתו הנאותה בגנזך. פעולות אלה סייעו לנקז חומר בלתי פעיל מיחידות המשרד למגנזות ובכך לשפר את האחזקה והניהול של הרשומות הפעילות בתיקונים.

5. ארכיונים ומגנזות ברשויות המקומיות

במסגרת פעולות הפיקוח וההדרכה ברשויות המקומיות התרכזת גם השנה עבודת הגנזך בקידום נושא ההקמה והשיפור של מגנזות וארכיונים היסטוריים מקומיים. השנה הושם דגש מיוחד לחזוק הקשר ושיתוף הפעולה בין עובדי המינהל העוסקים ברשומות ביחידות השונות לבין האחראי על המגנזה והארכיון ההיסטורי ברשות המקומית. המטרה העיקרית של פעולה זו היא להביא לנקוד שוטף יותר של הרשומות מהיחידות השונות והעברתם למגנזה העירונית או ישירות לביעור. במספר רשויות מקומיות נערכו השתלמויות מיוחדות בנושא זה. פעולות אלו לוו הן על-ידי ביקורים והדרכה במקום והן על-ידי קיום השתלמויות אזוריות וארציות לעובדי הרשויות המקומיות. במשך השנה נערכו 52 בקורי הדרכה ב-28 ארכיונים ומגנזות של רשויות מקומיות.

6. שלוחות הגנזך

מלבד ארכיוני הרשויות המקומיות נחשבים לפי חוק הארכיונים גם ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון, ארכיון בן-גוריון בשדה בוקר וארכיון הביטוח הלאומי במרכז לתיעוד ע"ש גיורא לוטן כחלק של "הגנזך". בסוף חודש מרס התחיל הגנז לקיים פגישות משותפות של מנהלי המוסדות במטרה ללכך בעיות משותפות ולניצול אמצעים טכניים בצורה יעילה לטובת המערכת כולה. הגנזך הפקיד משלוח ראשון של חומר ארכיוני ממשרד החקלאות, מחוז הדרום, בגנזך הנגב הפועל במסגרת ארכיון בן-גוריון בשדה בוקר.

7. פיקוח על ארכיונים וציבוריים

על-פי יוזמת אונסק"ו הפיץ הגנז בין המוסדות הארכיוניים טופס דיווח סטטיסטי שימש גם כעתיד בסיס לדיווח על פעולות המוסדות הארכיוניים; כוונת אונסק"ו לקבל ריכוז נתונים על-פי המדינות לשם פירסום השוואתי בתחום הארכיונאות. הדינים וחשבוניות השנתיים של הארכיונים הציבוריים הופצו בין חברי מועצת הארכיונים העליונה. לא נתקבלו דיווחים ממוסדות אלה: מכון למחקר וארכיון העבודה והחלוץ ע"ש פנחס לבון ומארכיון בית לוחמי הגיטאות. הוגשה בקשה על-ידי ארכיון הקיבוץ הדתי ביבנה ועל-ידי ארכיון משואה בתל-יזחק לקבלת הכרה כארכיון ציבורי. הבקשות נמצאות בבדיקה וטרם הוענקו האישורים למוסדות הנ"ל.

8. חומר ארכיוני ברשות הפרט

בשני מקרים השנה התערב הגנז למניעת הוצאת חומר ארכיוני מהארץ: לגבי תיעוד מארכיונו האישי של משה שרת ובו על קשריו עם דוד בן-גוריון בשנים 1943-1963, ולגבי חומר ארכיוני של ההסתדרות הרפואית "הרסה", מראשית פעילותה בארץ. ארכיון זה אמור היה להשלח לארצות הברית לשם שקום פיזי של החומר. לאור התערבות הגנז הסכימה "הרסה" לעשות את פעולות השיקום הדרושות בארץ.

בהמלצת גנז המדינה הועברו לארכיון הישראלי לתיאטרון, באוניברסיטת תל-אביב, הארכיונים של התיאטרון הלאומי "הכימה" וארכיון האופרה הישראלית, לאחר סגירתה.

פקוח על חברות ממשלתיות שאינן מוסדות מדינה לפי חוק הארכיונים

הרשומות של מספר חברות ממשלתיות שלא הוכרו עדין כמוסדות המדינה לפי חוק הארכיונים נבדקו השנה כדי לקבוע את ערכן המחקרי וההיסטורי ומידת התאמתם להפקדה בגנז המדינה. הכוונה לקיים פקוח שוטף על הרשומות גם בחברות אלה כדי למנוע השמדה של חומר בעל ערך היסטורי ולהציע את הפקדתו בגנז המדינה.

הרשות לניירות ערך ביקשה לקבל הכרה כמוסד ממוסדות המדינה לענין חוק הארכיונים, וועדת החינוך של הכנסת בישיבה ביום כ"ד באייר תשמ"ה (15 במאי 1985) אישרה את מתן ההכרה.

החברה לחקר ימים ואגמים הגישה בקשה לקבל הכרה כ "מוסד ממוסדות המדינה" לענין חוק הארכיונים. הצעה בענין זה תוגש על-ידי גנז המדינה לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת לפני אישורה על-ידי ראש הממשלה.

חברת החשמל לישראל בע"מ הפקידה בגנז המדינה חומר ארכיוני בהיקף של 4 מטר. החומר הכולל את תיקי הנהלת החברה מתקופת המנדט הינו בעל ערך מחקרי רב ונרשם בגנז המדינה בצורה מפורטת. בדיונים בין גנז המדינה והחברה סוכם שחומר ארכיוני נוסף בעל ערך היסטורי יופקד בגנז המדינה.

חברת כתי זיקוק בע"מ נענתה בחיוב לבקשת הגנז לערוך סקר רשומות של החברה והביעה נכונות להפקיד בגנז המדינה את החומר הארכיוני בעל הערך ההיסטורי והמחקרי הראוי לשמירה לצמיתות.

חברת מספנות ישראל בע"מ העבירה לגנז המדינה רשימות תיקים של הנהלת החברה. לאור בדיקת הרשימות תישקל האפשרות להציע לחברה להפקיד בגנז את החומר בעל הערך. בחברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ נערך ביקור על-ידי נציג הגנז, בעיקבותיו תועברנה רשימות התיקים הבלתי פעילים לגנז המדינה.

בחברה הישראלית למחקר ופתוח בע"מ אותר חומר ארכיוני הראוי לשמירה לצמיתות וסוכם עם החברה שבעתיד יופקד החומר בגנז המדינה.

הנדסת התפלה לישראל (תהליך זרחין) בע"מ - הוצע לחברה לקבל הכרה כמוסד ממוסדות המדינה. הנושא נמצא בבדיקה על-ידי החברה.

בביקוריהם בחברות הנ"ל החרשמו לטובה נציגי המדינה מאופן החזקת החומר הארכיוני, ארגונו ורישומיו. כולטים במיוחד ההחזקה והארגון של השרטוטים והתוכניות.

א. השתלמות לעובדי ארכיונים היסטוריים ברשויות המקומיות

במסגרת פעולות ההדרכה לעובדי הרשומות ברשויות המקומיות התקיימו כשנים תשמ"א-תשמ"ד ארבעה מחזורי ההשתלמות בניהול מגנזת וארכיון היסטורי מקומי. השתלמויות אלו שנערכו בשיתוף משרד הפנים הכשירו עד כה 84 עובדים מ-71 רשויות מקומיות. בעקבות ההשתלמות הוקמו ברוב הרשויות הנ"ל מגנזות מסודרות לחומר ארכיוני בלתי פעיל ובחלק מהן הוקמו ארכיונים היסטוריים המשרתים הן את המינהל של הרשות המקומית והן את תושבי המקום ובעיקר את תלמידי בתי הספר. 25 מסיימי שלב א' מארבעת המחזורים הקודמים הוזמנו השנה להשתתף בשלב ב' של ההשתלמות המיועדת להכשיר עובדים ומנהלים של ארכיון היסטורי ברשות מקומית. ההשתלמות נמשכה חמשה חודשים וכללה 20 ימי לימוד, אחת לשבוע. ההשתלמות נועדה להרחיב ולהעמיק את הידע שנרכש בשלב א' במגמה להכשיר את התלמידים לניהול עצמאי של ארכיון היסטורי מקומי. בנוסף למקצועות הארכיונאות הקלאסית נלמדו כלמורי מבוא: נושאי המחשב, תכנון והקמה של מוזיאון היסטורי מקומי וטיפול במוצגים מוזיאליים, פרסום תעודות, תיעוד בעל-פה וסוגיות בניהול ותקציב ארכיון היסטורי. במסגרת ההשתלמות נערכו מספר רב של ביקורים לימודיים בארכיונים ציבוריים ומקומיים.

ב. השתלמויות אזוריות כנהול רשומות לעובדי מינהל ברשויות המקומיות

משרד הפנים בשיתוף גנז המדינה החל השנה בפעולות הדרכה אזוריות בניהול רשומות לעובדי מינהל ברשויות המקומיות. עד כה נערכו שני מחזורי השתלמות מלאים לעובדי עיריית חולון ולעובדי עיריית כר-שבע וישובי הדרום, ומספר פגישות הדרכה לעובדי המועצות האזוריות עתה ומטה יהודה.

ג. פעולות הדרכה לעובדי מינהל העוסקים ברשומות

גנז המדינה קיים השנה, בשיתוף היחידה להדרכה ולהשכלה כנציבות שירות המדינה, השתלמויות כלל משרדיות לעובדי מינהל העוסקים ברשומות. במהלך ההשתלמות נערך סקר רשומות יחידתי המיועד לשפר את ניהול הרשומות במשרד. ההשתלמות מיועדת לשפר וליעל את ניהול הרשומות ביחידות המינהליות והמקצועיות של המשרד תוך מתן דגש מיוחד לשפור עזרי מידע, ההתמצאות והמעקב של הרשומות הפעילות. כמו כן נילמדו שיטות החסימה והגניזה של הרשומות, קביעת קריטריונים להערכת הרשומות וביעורן לפי התקנות והפקדת הרשומות בעלות הערך המינהלי, המשפטי והמחקרי בגנז המדינה. עד כה נערכו שני מחזורי השתלמות לעובדים המינהליים והמקצועיים של רשות השידור, ומחזור השתלמות לעובדי המשרד הראשי של משרד הפנים. הכוונה לקיים השתלמויות דומות בכל משרדי הממשלה.

ד. בית הספר למקצועות המינהל שליד נציבות שרות המדינה

בבית הספר התקיימו השנה חמישה מחזורי השתלמות במסגרת מסלולי הקידום של עובדים ומנהלים זוטרים בתיקונים ובמגנזות.

טרם הוחל בבצוע המלצות הועדה המקצועית בניהול רשומות על שינוי מתכונת הלימודים בשלבי ההשתלמות השונים.

10. קשרים בינלאומיים

בשנת 1984 נתקיים בכון קונגרס מטעם ארגון הארכיונים הבינלאומי. בקונגרס השתתפה משלחת מישראל. במסגרת הקונגרס נתקיימו דיוני הועדות המקצועיות לאוטומציה, לשיקום תעודות, לרפרוגרפיה וכו', בהן מיוצגת ישראל בדרך כלל. כמו כן נתקיימה ישיבת הועדה לארכיונים כלכליים בה השתתפה הגב' זהר אלופי, מנהלת ארכיון העיר חיפה, והועדה לאיגודים ארכיוניים, בה השתתף ד"ר מיכאל הימן, מנהל הארכיון הציוני. גנז המדינה היה יו"ר ישיבת המליאה השניה של הקונגרס. באפריל 1985 השתתף הגנז בוועדה אירופאית מטעם איגוד הארכיונים הבינלאומי ואונסק"ו בבודפשט, לשם דיון ברשומות כנות זמננו, יצירתן וקליטתן בארכיון. מר יגאל רפאלי, יועץ בכיר לניהול רשומות בגנזך המדינה, ערך סיור לימודי בארכיון הממלכתי האנגלי (P.R.O.) ובארכיונים מחוזיים; הסיור היה מכוון ללמוד את שיטות ניהול הרשומות הנהוגות בבריטניה.

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

מרץ 1985

אדר - ניסן תשמ"ה

בדיקת הגנזך על-ידי מבקר המדינה

בדין וחשבון השנתי (מס' 35) של מבקר המדינה העומד להתפרסם, נכלל פרק הדין בבעיות הדיור של גנזך המדינה וסדרי השמירה של תעודות היסטוריות והצגתן. צויין בדין וחשבון שלגנזך אין שטח תצוגה הולם, כמקובל במוסדות ארכיונים ממלכתיים בחו"ל, ויש להגביר את ההתענינות הציבורית באוצרות הגנזך. הדין וחשבון מציין שבמשך שנים לא העמיד משרד ראש הממשלה לרשות הגנזך משאבים בהיקף הדרוש למילוי התפקידים המוטלים עליו לפי חוק הארכיונים, ורק כשליש מהחומר הארכיוני שמור בתנאים פיזיים סבירים. יתר החומר מצוי במבנים תעשייתיים שהשמירה בהם אינה עולה בקנה אחד עם המגמה העיקרית של החוק. הביקורת גם ציינה שדרוש טיפול מרכזי בנושא המגנזות של משרדי הממשלה, ושעל הגנז, בתיאום עם משרד האוצר, ליזום תוכנית שתבסס על שיקולים של מישקיות ושל ניהול ארכיוני-מקצועי כאחד.

בפרק אחר של הדין וחשבון דווח על שמירת הרשומות האור-קוליות של רשות השידור וצויין הצורך בהפעלת הסמכות החוקית של הגנז למען שמירת הקלטות וסרטים בעלי ערך היסטורי.

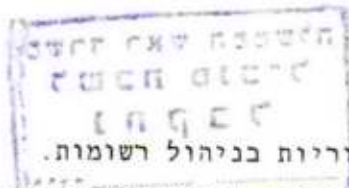
ארכיון הקיבוץ הדתי ביבנה

ארכיון הקיבוץ הדתי הוקם בשנת תשל"ו - 1976.

בארכיון מופקדים תיקי המזכירות של תנועת הקיבוץ הדתי על כל אגפיו ושלוחותיו, כולל תיעוד על הכוונת החיים הדתיים, פעילות פוליטית ותנועת בני עקיבא העולמית. החומר הדוקמנטיבי הרב המרוכז בארכיון כולל את כל פרסומי תנועת הקיבוץ הדתי, עלוני הקיבוצים, פרסומי תנועת בני עקיבא בארץ ישראל ובחו"ל, חוברות מידע והסברה, חוברות זיכרון ועוד. חלקו של החומר מהתקופה שלפני פרוץ מלחמת העולם השנייה על תנועות הנוער הדתיות-ציוניות במזרח אירופה ובמרכזה כולל עדויות מתקופת השואה, הבריחה וגלות קפריסין. הארכיון משרת את קהל החוקרים ושימוש רב נעשה בחומר על-ידי תלמידי תיכון הכותבים עבודות שנתיות על סמך התיעוד בארכיון של הקיבוץ הדתי. בראש הארכיון עומדים גב' רחל הישראלי ומר עזריאל זמוש מוותיקי קבוצת יבנה.

תיקי מפוני חבל ימית לגנזך המדינה

בעקבות סיום תשלום הפיצויים למפוני חבל ימית קלט גנזך המדינה את תיקי המפונים מהיחידות שטיפלו בהם. מדובר בכ-4000 תיקים של 800 מתיישבים.

השתלמויות אזוריות בניהול רשומות

משרד הפנים, בשיתוף גנזך המדינה, החל השנה בפעולות הדרכה אזוריות בניהול רשומות. כעת מתקיימת השתלמות אזורית לישובי הדרום בבאר-שבע ושתי השתלמויות נוספות מתוכננות, האחת לעובדי עיריות רמת-גן, גבעתיים ובני-ברק והשניה לעובדי עיריות רעננה, הרצליה וכפר-סבא. בהשתלמויות אלה מושם הדגש על טיפול בחומר בלתי פעיל והעברתו למגנזה העירונית או ישירות לארכיון ההיסטורי העירוני.

פעולות הדרכה בניהול רשומות במשרדי הממשלה

בנוסף לפעולות ההדרכה לעובדי רשומות המתקיימות בבית הספר למינהל, החלה לאחרונה יחידת הפיקוח וההדרכה בגנזך המדינה, בשיתוף נציבות שירות המדינה, בסדרת השתלמויות משרדיות. עד כה הסתיימו שני מחזורי הדרכה לעובדי רשות השידור, ובקרוב תסתיים השתלמות דומה לעובדי משרד הפנים.

החל מחודש מאי עומדות להתקיים במתכונת דומה השתלמויות במשרדי השכון והבינוי, המסחר והתעשייה, החינוך והתרבות ומשרד הדתות. במהלך השתלמויות אלה נערך בכל יחידות המשרד סקר רשומות על-ידי תלמידי הקורס. הסקר יסייע בהכנת תוכנית עבודה בנושא הרשומות לכל משרד.

כנס שנתי של האחראים לרשומות במשרדי הממשלה ובחברות ממשלתיות

ביום כ"ו בניסן, 17 באפריל 1985, יערך בגנזך המדינה הכנס השנתי של אחראים לרשומות. הכנס יוקדש לליבוך בעיות מקצועיות הקשורות בתקנות לביעור חומר ארכיוני ובהנחיות לביעורן והחזקתן של רשומות והדיווח השנתי.

הנהלה חדשה לאיגוד הארכיוני בישראל

בישיבה הראשונה של מועצת האיגוד הארכיוני בישראל לאחר הועידה השמינית, שהתכנסה ביום 18 במרץ 1985, נבחר פסח גני, מנהל מכון ז'בוטינסקי, כיו"ר האיגוד. כחברי ההנהלה נבחרו: זהר אלופי, עדינה אשל, נחמן ברק, ד"ר מיכאל הימן, בני הספל, ד"ר משה מוסק, זאב צור ואמירה שטרן. כן נבחר שמעון לב-ארי כגזבר האיגוד ומנחם לויך נבחר שוב כמבקר האיגוד.

אגרות לעיון ולהעתקה

בהתאם לעדכון החצי שנתי של גובה האגרות תתפרסם כימים אלה בקובץ התקנות הודעה על גובה האגרות, שתיכנס לתוקפה ב-1 באפריל 1985 (לפי מדד ינואר 1985).

אגרת עיון בחומר בעל ערך משפטי-מינהלי כמפורט בתקנות	200.- שקל
אגרת עיון בספרי נפוס	1500.- שקל
אגרת העתק צילומי	100.- שקל

Q

25.1.85

א' שבט התשמ"ה
23 בינואר 1985

דק - 74

אל : ד"ר א. אלפברג, גנז המדינה

הנדון : פרסום תעודות

בעקבות מכתבך הוריתי על בדיקה מחודשת של הנושא ולכן התעכבה תשובתנו.
אינני חושב שיהיה זה מוצדק להטרידך ולהזמין אלינו לאור העמדה שהתגבשה
במשרדנו נגד פירסום תעודה 590.

אני חוזר ומעלה את הצעתי - לדחות הפירסום לעוד מספר שנים ולבדוק הנושא
מחדש כעבור זמן מסויים.

ב ב ר כ ה,
(-) דוד קמחי
דוד קמחי

העתק: מר א. סמיר, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

אמ/גכ

75 - 45

REF: 0000000000

Методичка записка по русскому - изучая историю своей родины, своей страны, своей партии.

1990s: an N. Amer. style, 2000s: more like Europe

УБЛАС

ירושלים, כ"ה בטבת תשמ"ה
18 בינואר 1985

אל: מר דוד קמחי, מנכ"ל משרד החוץ, ירושלים

743

הנדון: פרסום "תעודות למדיניות החוץ של ישראל"
מכתב מיום 19 באוקטובר 1984

עברו חודשים מזמן כתיבת מכתבי אליך ועדיין לא קיבלתי תשובה. מובן מאליו שלא נפרסם דבר העלול לפגוע בבטחון המדינה או ביחסי החוץ, אך ההשמטות המוצעות עוברות לדעתי את הקו הזה. הרי איננו מדברים על גילוי סודות אלא בעמדות של ממשלת ישראל אשר הובעו באותן שנים רשמית בנאומים ובמסמכים כאו"ם, שמשד החוץ נתן להם פומבי בפירסומי ההסברה!

דוגמא אחת - בפרסום Foreign Relations of the United States פורסם תוכן השיחה שניהלו אליהו ששון וראובן שילוח ב-13 בדצמבר 1949 עם המלך עבדאללה וסמיר ריפאי. לא רק שאינני רואה סיבה פוליטית לא לכלול את התעודה שלנו על אותה שיחה מלפני 36 שנה, אלא כל חוקר רציני יקבל את הרושם של פרסום בלתי מדעי ובלתי מהימן, כי הרי מדובר בשיחה מדינית חשובה שמוצאת ביטוי בפרסום רשמי אמריקאי.

דומה הדבר לגבי מכתבו של אליהו ששון ותשובתו של שרת מיוני 1949 (תעודות 89 ו-97) בקשר למשא ומתן בלוזן, המתארכים למעשה לאותן הנקודות המופיעות בשיחה עם עבדאללה שנתקימה בעאמן ב-13 בדצמבר 1949. אינני רואה את הנזק למדיניות הישראלית אם מראים בפרסום שלנו שהתנהל בשעתו ויכוח פנימי בין מדינאי ישראל על נקודות אלו. אך כמובן לא נפרסם את התעודות אם דעתך שונה מדעתי.

הנני חוזר ומבקש שתאשר לפחות את הכללת התעודה 590 בפרסומנו. גם ביתר התעודות אני חושש שאנחנו נראה בעיני החוקרים כעורכים של פרסום מגמתי וחבל לעורר רושם מעין זה. אשר לחוזר של שרת לנציגויות מיום 14 באוגוסט 1949 (250) הוצאנו את התעודה מהכרך.

כאמור, הייתי מעדיף לשוחח אתך על העניינים הללו מאשר לכתוב מכתבים. הנני מצפה לאישורך, ומאוד אשמח אם תזמין אותי לשיחה. העניין דחוף כי החומר ימסר לדפוס בימים אלה.

בברכה
א. אלסברג

העתק: מר א. טמיר, מנכ"ל משרד ראש הממשלה ✓

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

דצמבר 1984

כסלו תשמ"ה

הכנה לפרסום של רשומות משפט אייכמן

"הקדן להוצאה לאור של רשומות משפט אייכמן" בראשותו של נשיא בית המשפט העליון לשעבר משה לנדוי, פועלת בשיתוף עם גנז המדינה ובסיוע של יד ושם להכנתה לפרסום של מהדורה מוסמכת ומלאה של פרוטוקול המשפט בעברית, אנגלית וגרמנית, וכן של מבחר תעודות בשפת המקור מתוך המוצגים שהוגשו במשפט. מטעמים של מגבלות תקציב והתפוצה החזויה של הפרסום מתרכז המאמץ בשלב הראשון בהכנתה של המהדורה האנגלית. הפרסום המתוכנן יקיף 16 כרכים של הפרוטוקול והמוצגים. התקנתו לדפוס של הפרוטוקול המקורי של המשפט, אשר השתרע על פני 121 ישיבות, כרוכה בעבודת עריכה מרובה ומורכבת. במהלך המשפט נעשה שימוש בכמה שפות על פי רוב בעברית או בגרמנית, והיו מעברים תכופים משפה לשפה, כמו בעת חקירת העדים או הנאשם על ידי התביעה. הנוסח העברי הרשמי של הפרוטוקול הינו מהימן ככל שהדיון התנהל במקורו בעברית, אך לא לגבי עדויות, טיעונים או ציטוטים ממסמכים בשפות אחרות. להכנתו של נוסח אנגלי מהימן יש צורך לתרגם מחדש את הפרוטוקול בשלמותו, תוך ערנות מתמדת לשפה שבה נאמרו או נכתבו הדברים במקורם. עבודת העריכה המדעית כוללת זיהוי ואימות של הכתיב הלועזי של מאות רבות של שמות מקומות ואנשים, רבים מהם נידחים או בלתי מוכרים, המופיעים לעיתים קרובות בצורה משובשת בטקסט העברי או הלועזי. על פי המתוכנן יכלול הפרסום גם כרך של מפתח משולב של שמות אישים, מקומות ועניינים. מסירת החומר לתרגום ועריכתו המדעית מרוכזות על ידי מר דניאל פרנקל מעובדי גנז המדינה. העבודה מתבצעת תחת פיקוחו הפעיל של השופט לנדוי, הבודק ומתקן כל תרגום ומעיר על נקודות הטעויות בדיקה נוספת. במסגרתו של הפרוייקט, המתנהל מאז פברואר 1983, תורגמו עד כה כ-2500 עמודים שהם למעלה מ-50% של אותו חלק של הפרוטוקול המחייב תרגום מחדש. כמו כן חוברו כותרות באנגלית והוחל בעריכה לפרסום של 300 מוצגים מתוך כ-1500 אשר הוגשו במהלך המשפט על ידי התביעה.

מפות עודפות מגנז המדינה למחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית

לפני שנתיים הציעה המחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית לסייע לגנז במיון וסידור אוסף המפות שחלקו הגדול עוד מתקופת המנדט. עם סיום העבודה העביר עתה הגנז למחלקה לגאוגרפיה מפות שהיו עודפות באוסף.

פטור ממכס ומסים על יבוא חומר ארכיוני

לאחר ברור עם מנהל המכס הובהר שחומר ארכיוני בכתב יד או בכתב מכונה וכן עותקים, לרבות עותקי צילום של חומר ארכיוני כזה, פטורים ממכס לפי פרט 49.06 לתעריף המכס; אך חלים עליהם מס ערך מוסף והמכס המיוחד של 2% המוטל כעת לפי סעיף 7 לתוספת לתעריף המכס. אשר להקלות, אם מדובר בהקלות בעלות אופי מחקרי או תיעודי, יחול עליהן הפטור ממכס לפי סעיף 1500 לפרט 6 ובלבד שיובאו בעבור מוסד מדעי או תרבותי שאושרו לצורך פטור זה. דין דומה לגבי מס הקניה. גם הקלות אלה, טעונות תשלום מס ערך מוסף ותשלום המכס המיוחד של 2% כנ"ל. לפי שעה טרם אושרו הארכיונים הצבוריים כמוסדות מדע או תרבות לצורך פטור זה מלבד הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי ויד ושם. הוחל בתהליכים לקבלת האישור המתאים עבור הארכיונים הצבוריים האחרים.

הפסקה זמנית כפעולת מערכת המחשב בגנזך המדינה

עבודת המיכון בגנזך המדינה משותקת למשך כחודש ימים עקב תקלה טכנית במערכת המחשב. הראשים הקוראים את הדיסק המגנטי נתקעו, שרטו את הדיסק ונשרטו בעצמם. מקור התקלה כנראה בהצטברות אבק במערכת המחשב שהוא מכשיר ישן שהיה בעבר בשימוש גורמים אחרים או כתוצאה ממפל מתח ברשת החשמל. התיקונים הדרושים כבר בוצעו אך עד לשחזור המידע והתוכנה שהיו שמורים במערכת אין אפשרות להמשיך בעבודת המיכון הרגילה.

כנס יסוד של המועצה הצבורית לשימור אתרי ראשית ההתיישבות

ביוזמת החברה להגנת הטבע הועלתה בכנסת בעית שימורם של מבנים ואתרים מראשית ההתיישבות החדשה בארץ-ישראל. ועדת החינוך והתרבות של הכנסת המליצה להטיל על החברה להגנת הטבע את הטיפול בנושא. על מנת לרכז משקל צבורי רחב הוחלט להקים מועצה צבורית לשימור אתרי ראשית ההתיישבות ולכלול בה אישים ונציגי מוסדות וגופים היכולים לתרום למפעל זה. גנזך המדינה המיוצג כמועצה יפעל יחד ובתיאום עם הארכיונים ההסטוריים ברשויות המקומיות לקידום הנושא.

ארכיון האופרה הישראלית לארכיון התיאטרון שבאוניברסיטת תל-אביב

עם סגירת האופרה הישראלית החליט מנהלה, מר שמחה אבן זהר, לאחר התייעצות עם גנזך המדינה, להפקיד את החומר הארכיוני בארכיון הישראלי לתיאטרון באוניברסיטת תל-אביב. ארכיון האופרה כולל תיקי התכתבות החל מפתיחתה ב-1948, פלקטים, תכניות וקטעי עתונות, סה"כ כ-18 מטר. אין הארכיון כולל תמלילים, תווים וצילומים. סוכס בין מר שמחה אבן זהר ובין מר שמעון לב ארי, מנהל ארכיון התיאטרון, שהחומר יועבר בהדרגה לאחר סידורו.

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה

אנא! לעצביות של אהרטה סטיר.

גדל /ספס/ עלכתכו של דר /חסידי/ קקטו
קקטו /לאריו/ ארז. - ה"ם /אז/ דורף
קקטו /עלמתי/.

בברכה

מאת

גנזך המדינה

אל: מנכ"ל משרד ראש הממשלה

מאח: סגן הגנז, ממנה על גנזך המדינה

הנידון: המצאה מתקן להצבת מסופים

אדוני המנכ"ל,

בהתאם לסעיף 72.211 להקשי"ר הנני להודיעך כי המצאתי מתקן להצבת מסופים המקל על השימוש בהם בעבודה המשרדית. להלן הפרטים הנדרשים לפי סעיף 72.212 בהקשי"ר:

(א) מטרת ההמצאה

להקל על השימוש במסופי צג סטנדרטיים לעובדים המשתמשים במסופים חוך עיון או כתיבה מסמכים, לדוגמה: בפעולות קלט למחשב מספטים, בהשוואת פלטים על נייר לעומת מידע המוצג במסוף וכדומה. במיוחד מיועדת ההמצאה להקל על עובדים שיש להם בעיות בתנוחה או בראיה, כגון עובדים בעלי משקפיים עם עדשה כפולת מוקד (BIFOCAL LENSE).

(ב) נסיבות ההמצאה

במסגרת ייעוץ שוטף למזכירות הממשלה בנושאי רשומות ומיחשוב תיאר לפני סגן-מזכיר הממשלה בעיות שנגרמו לו עקב משקפיו כפולות המוקד חוך שימוש במסוף סטנדרטי ממספחת ה-100-VT. (זוהי משפחה של מסופים מחוצרת DIGITAL, הנפוצה מאוד בשימוש המסופים הללו הם בעלי מקלדת נפרדת ומתאימים למחשבי P.S.P., VAX ואחרים). עיקר הבעיה בצורך להחזיק את הראש בזווית בלתי נוחה לצורך קריאה מן המסוף. כתוצאה מן השיחה תכננתי ובניתי אב-טיפוס של מתקן בתחילת אוקטובר השנה. לאחר שימוש לנסיון באב-טיפוס במשך כשבועיים (השימוש באב-טיפוס פתר את בעיותיו של סגן מזכיר הממשלה), הוכנן על ידי מתקן שימושי. המתקן הושלם ב-30 באוקטובר והוא מוצב עתה בחדרו של סגן מזכיר הממשלה ומשמש אותו לשביעות רצונו.

(ג) תיאור ההמצאה

עיקרה של ההמצאה הוא בהצבתו של צג סטנדרטי, בעל מיקלדת נפרדת, בזווית הניחנת לשינוי ובגובה כזה, שזווית הראיה הדרושה לקריאת הצג קרובה לזווית הראיה של עובד המורגל בעבודה ליד שולחן כתיבה. הייתרון העיקרי בהמצאה, לעומת השימוש במסופים בצורה המקובלת הוא הקטנת הזווית בה על העובד להפנות את מבטו כדי לעבור מהסתכלות במסך הצג להסתכלות בניירת שליד הצג. לגבי עובדים בעלי עדשות כפולות מוקד ההמצאה היא כמעט הפתרון היחיד המתקבל על הדעת המאפשר שימוש ממשיך ללא גרימת אי נוחה, עד כדי נזק, לעובד.

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

1940-1941

למיטב ידיעתי קיימים אמנם אמצעי קלט-פלט בעלי צגים שנוח להסתכל בהם מבחינת זווית הראיה וגובה הצג אך אלו הם צגים של מכשירים מיוחדים שאינם נפוצים ולא צגים סטנדרטיים. קיימים צגים שיש אפשרות להטותם במידה מסוימת אך גם הם ניצבים בגובה רב, יחסית, מעל פני שולחן העבודה ואינם פותרים את בעיית זווית הראיה. קיימים גם מתקנים להצבת מסופים בצורות ובזוויות שונות אך הם סובלים מאותם חסרונות שנזכרו לעיל.

לעומת הללו המיתקן הנידון אינו ספציפי ואינו קשור לציוד ספציפי. הוא מתאים לכל מסוף סטנדרטי בעל מקלדת נפרדת (ואלו הם הנפוצים כיום), המתקן מביא בחשבון הרגלי עבודה של עובדי משרד (כגון גובה שולחן הכתיבה). המתקן הנו בעל מבנה פשוט ביותר והוא ניהן לייצור ממיגוון של חומרים כמעט בכל מסגריה או בית מלאכה ואין הוא דורש שימוש בכל רכיב מיוחד או בלתי סטנדרטי.

(ד) הזכויות בהמצאה

ההמצאה נעשתה שלא כחלק מתפקיצי כממונה על גנזך המדינה אולם נראה לי שיש לה קשר עקיף כלשהו, בהיות נשוא ההמצאה קשור לתחום אחריותי על יחידת מיחשוב בגנזך המדינה. תכנון האב-טיפוס והמתקן נעשה בזמני הפרטי אך בנית האב-טיפוס והמתקן נעשו בשעות העבודה. החומרים לאב-טיפוס הוזמנו (לצורך בנייתו) ע"י מזכירות הממשלה ונקנו ע"י המשרד ואילו המתקן שבשימוש נבנה מגרוטאות ושאריות חומר שנחבלו ממחסני המשק של המשרד. סה"כ הושקעו בבניה של שני הדגמים, כ-4 ימי עבודה בחודש אוקטובר על חשבון העבודה. אין באפשרותי להעריך את הזמן שהקדשתי מחוץ לשעות העבודה לתכנון. הן האב-טיפוס והן הדגם השימושי נמצאים ברשות משרד ראש הממשלה ובשימוש.

לאור האמור לעיל הנני מבקש כי אם ייראה ליועץ למשרדי הממשלה לענייני פטנטים שההמצאה כשירה לפטנט אזי תקבע ועדת ההמצאות, כאמור בסעיף 72.341 לחקשי"ר, בפסקה (ד), את שיעור זכויות המדינה בהמצאה. הנני מבקש כי במקרה זה תגיש המדינה באמצעות משרד ראש הממשלה ובהדרכת היועץ בקשה לפטנט.

(ה) פרטים אחרים לגבי הזכויות

באם יוחלט על ידי מי שמוסמך להחליט כך שלא להגיש בקשה לפטנט, או באם יתברר כי ההמצאה אינה כשירה לפטנט הנני מבקש כי תינתן לי הזכות לעשות בהמצאה כראות עיני, למסור בה זכויות או לפרסמה כפי שייראה לי.

במרכה

אריה ארד

העתק: יועץ למשרדי הממשלה לענייני פטנטים,
אגף הפטנטים, משרד המשפטים
ירושלים.

נספח: ביאור מפורט של המתקן
הודעת הממונה הישיר

מתקן להצבת מסופים תיאור מפורט

כללי

המתקן הוא שולחן נייד (או עגלה) אשר בו מותקנת עריסה להנחת המסוף. העריסה מוחזקת בציר וניתנת להטיה. קביעת העריסה בזווית רצויה נעשית על ידי קיבוע מוט-הברגה המחובר לראש העריסה - אל מסגרת המיתקן. יש חשיבות ליחסי המימדים בין החלקים.

לתיאור זה מצורפות סקיצות. סקיצות אלה אינן שרטוטים הנדסיים, אין מטרתן לשמש כתכניות להרכבת המתקן ומטרתן היחידה להסביר את עקרונות המבנה באופן עקרוני בלבד. כאשר ציינתי מימדים מסויימים - נעשה הדבר משום שלמימדים חשיבות מבחינת נוחיות המשתמש או מבחינה סטרוקטורלית. התעלמתי במכוון מן המימדים הנובעים מן הפרופילים שמהם מורכב המתקן שכן המתקן ניתן לבניה בפרופילים שונים ומגוונים כגון פרופיל זוויה, פרופילים מלבניים או ריבועיים וכו'.

1. מבנה כללי

- סקיצה מס. 1 מציגה את המבנה הכללי של המתקן - ללא משטח העבודה.
- הערות: א. העריסה ממוקמת כך שכאשר הצג מוצב בזווית של 45^0 לרצפה, גובה מרכז הצג מן הרצפה הוא כ-75 ס"מ. (סקיצה מס. 2 א').
- ב. הנטיה האפשרית של העריסה היא מזווית מזערית של כ- 15^0 (סקיצה מס. 2 ב') ועד לזווית מירבית של כ- 60^0 (סקיצה מס. 2 ג').
- ג. הבסיס אליו מתחבר משטח העבודה ומדף המקלדת ממקום כך שהוא יאפשר מעבר חופשי של קופסת הצג עד לזווית המירבית, ראה הקשת המסומנת בסקיצה מס. 2 ג'.
- ד. המיתקן בנוי כך שגובה משטח העבודה הוא כ-62 ס"מ מן הרצפה. המיתקן ניתן להגבהה על ידי שיונוי מקומם של האומים המחזיקים את הגלגלים (סקיצה מס. 2 ד').
- ה. רוחב המיתקן והמבנה המחוטר חיזוקים רוחביים בחלקו הקדמי מיועדים לאפשר ישיבה נוחה והכנסת הרגליים.

2. העריסה

- סקיצה מס. 3 א'. מתארת את המבנה הכללי של העריסה. המימדים נקבעו לפי מסוף סטנדרטי ממשפחת ה-VI-100 של DIGITAL. העריסה מתוכננת כך שהמסוף ניצב עליה ביציבות אך ללא הפרעה לחיבורים, למפסק ולנחית שבגב המסוף (סקיצה מס. 3 ב').

The first part of the paper is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom. It is shown that the structure of the atom is determined by the laws of quantum mechanics, which are based on the principle of the conservation of energy and the principle of the conservation of momentum. The structure of the atom is determined by the laws of quantum mechanics, which are based on the principle of the conservation of energy and the principle of the conservation of momentum.

The second part of the paper is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom. It is shown that the structure of the atom is determined by the laws of quantum mechanics, which are based on the principle of the conservation of energy and the principle of the conservation of momentum. The structure of the atom is determined by the laws of quantum mechanics, which are based on the principle of the conservation of energy and the principle of the conservation of momentum.

The third part of the paper is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom. It is shown that the structure of the atom is determined by the laws of quantum mechanics, which are based on the principle of the conservation of energy and the principle of the conservation of momentum. The structure of the atom is determined by the laws of quantum mechanics, which are based on the principle of the conservation of energy and the principle of the conservation of momentum.

3. קביעת הזווית

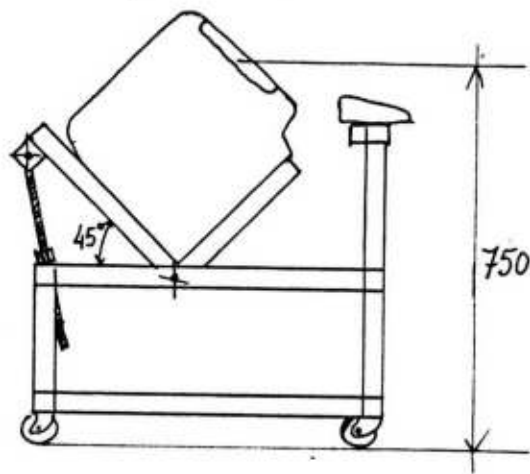
מוט הברגה מחובר בציר הניצב לצידו האחד אל ראש העריסה (ראה סקיצה מס. 4 א'). אם כי מספיק מוט הברגה בקוטר $1/4$ (בך בדגם שנבנה) - יש להעדיף מוט בקוטר $3/8$. מוט הברגה עובר דרך חריץ במסגרת העגלה וניתן להיקבע במקומו על ידי אומים (עם דיסקיות) משני צדי הפס הרוחבי של העגלה. אפשר להשתמש באומים רגילים אך עדיף להשתמש באום בעל מבנה קוני מצידו האחד המייצב את המוט גם בזוויות קטנות. (ראה סקיצה מס. 4 ב').

4. משטח העבודה

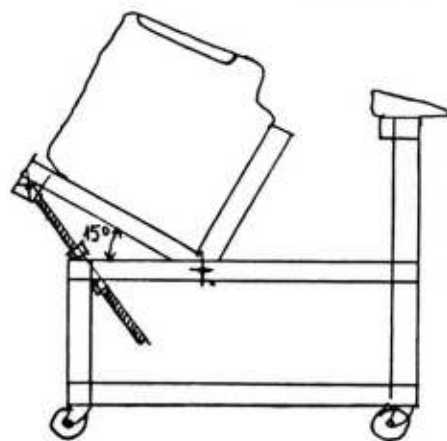
משטח העבודה מאפשר הן הנחת המקלדת במקום הנוח לעבודה והן הנחת הנייר (רוב האנשים מעדיפים הנחת הנייר משמאל וכך נעשה גם בדגם שנבנה ובסקיצות).

בדגם שנבנה הוכן משטח פשוט שמימדיו מתאימים לפתיחת פלט מחשב 80 טור. (ראה סקיצה מס. 5 א'). ההמצאה מביאה בחשבון גם משטח מורכב בעל הפרש גובה בין משטח המקלדת למשטח הנייר על מנת שפניה העליונים של המקלדת יהיו בגובה משטח הנייר או מעט למטה ממנו (ראה סקיצה מס. 5 ב'). בסקיצה זו סומנו מימדים המחאימים לפלט מחשב רחב (132 טור).

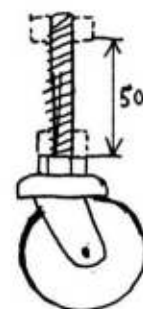
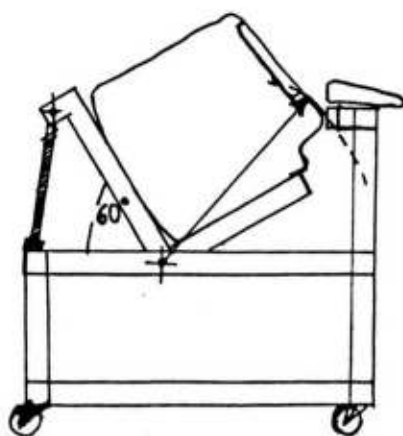
ההמצאה מביאה בחשבון גם התקנת משטח העבודה באופן שניתן להחליקו פנימה או החוצה, בהתאם לזווית קופסת הצג. הדבר מושג ע"י מסילות בלוח העבודה המחלשות על זוויות הבולטות ממסגרת המחנן. לכל מסילה מורכב בורג להידוק המסילה וקביעתה במקומה (ראה סקיצה מס. 6).

סקיבה 2 א'
מראה מן הצד - זווית 45°

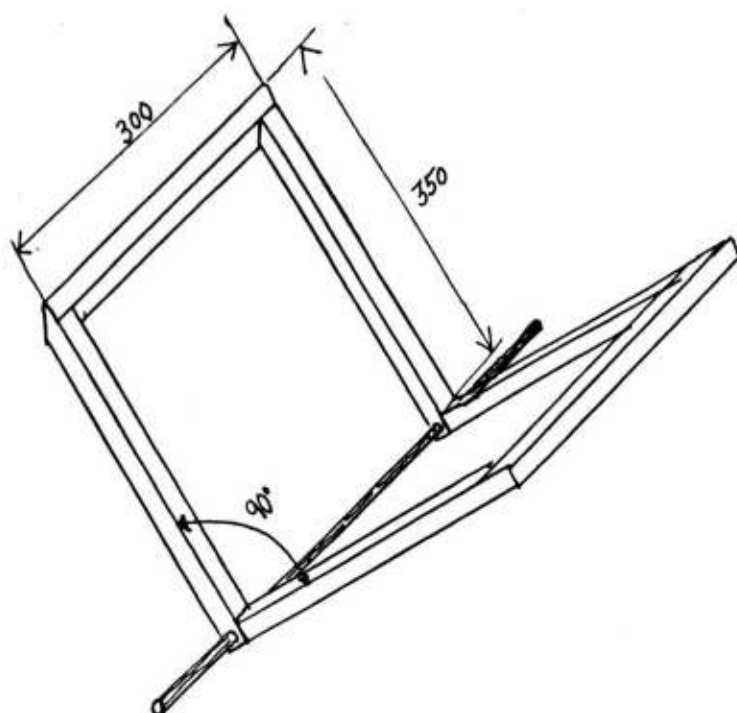

סקיבה 2 ב'
מראה מן הצד - זווית מערבית

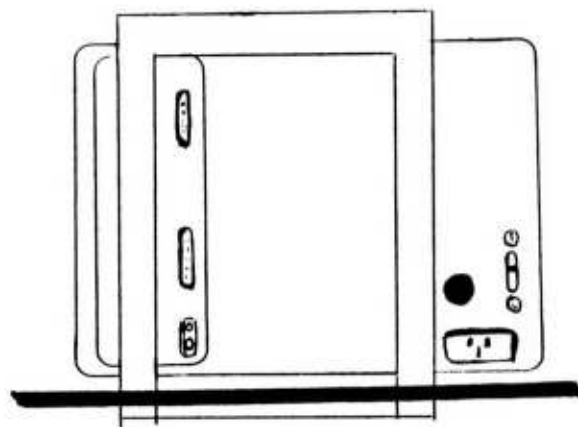

סקיבה 2 ג'
אפשרות כוונתן אלה
האלמנטים של סטנדרט
(העצרת האלמנט)

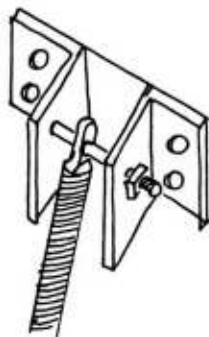
סקיבה 2 ג'
מראה מן הצד - זווית אורבית

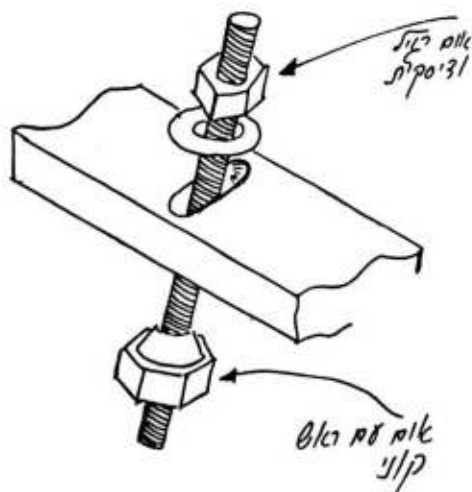
סקיצה זא'
פארניסע אפציר שלא
מינדיג מקורבים סא"ח

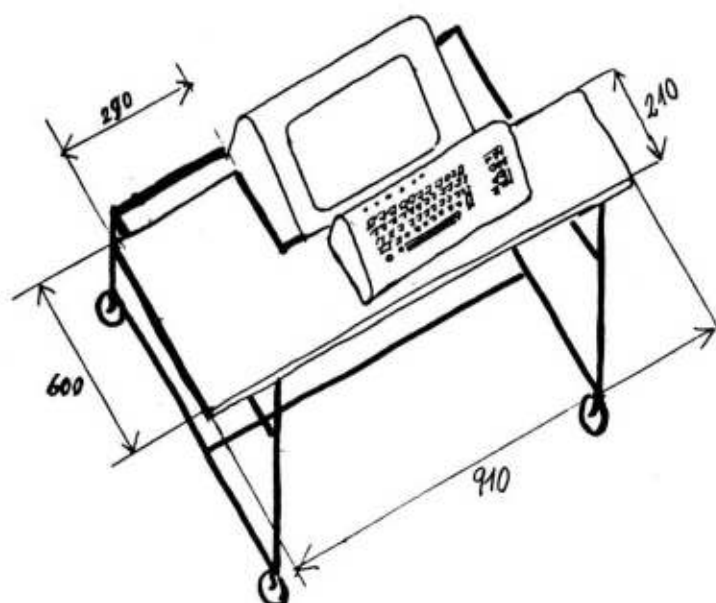
סקיצה זב'
מינדיג פארניסע חושבו כק שלא
רעיה פערצער בחיבורים למסוף
ובניק.

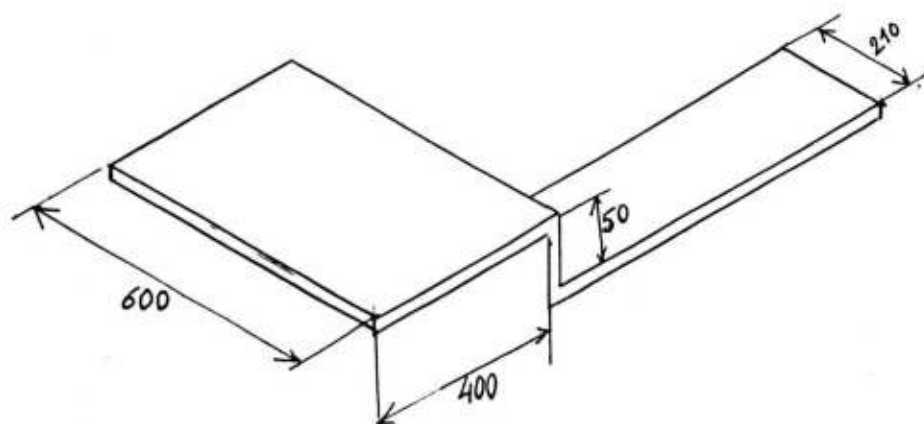
סקיצה 4 א'
ראש מוט-ההיכה על ציר
החלק בחומר אל ראש הצמיס

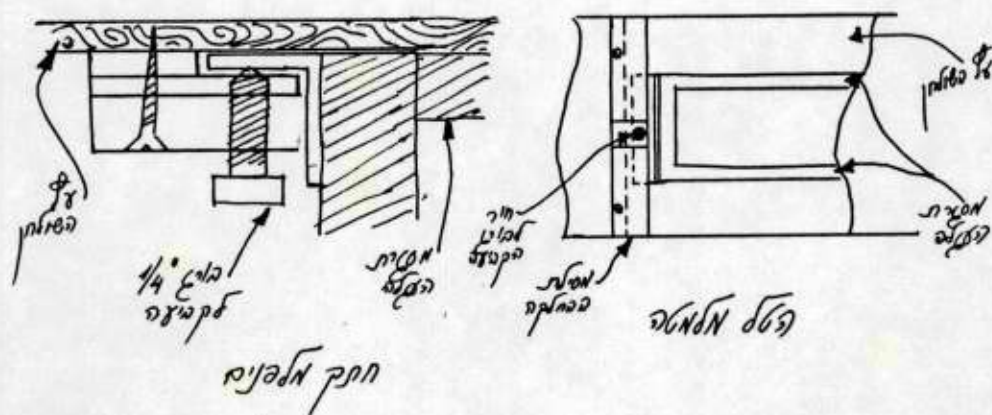
סקיצה 4 ב'
קביעת מוט ההיכה
אל מסגרת הפעלה
(עדיף שיהיה עם ראש
קוני חרוט פיצויר
למטה).

סקיצה 5 א'
 במתקן עם לוח עבודה קטן
 (מקאים לנייר 80 ס"מ)

סקיצה 5 ב'
 מדף עבודה מורכב בעל 2 גבהים
 במחיצים במו"מ - מחיצים רבועים
 נייר מחשב רחב (132 ס"מ)

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

נובמבר 1984

חשון התשמ"ה

הקמת מרכז תיעוד לתולדות המדע בישראל

ביום י"א בחשון התשמ"ה (6 בנובמבר 1984) נתקיים באקדמיה הלאומית הישראלית למדעים כנס של ראשי מוסדות המחקר לדיון על הקמת ארכיון לתולדות המחקר והמדע בארץ. הכנס נוהל ע"י פרופ' נתן רוטנשטריך, ראש החטיבה למדעי הרוח באקדמיה. ועדה שבדקה את ההיבטים המחקריים והארגוניים של הנושא, בראשותו של ד"ר אמיר, הציעה בפני באי הכנס לפעול למען שימור שיטתי של החומר הארכיוני לתולדות המדע בתוך המוסדות להשכלה גבוהה ומוסדות המחקר ולסייע למוסדות אלה לארגן את החומר בעל הערך המחקרי שברשותם ולהכשירו לשימוש יעיל לחוקרים. הוצע להקים מרכז תיעוד שיפתח כלים לרישום מרכזי של החומר המצוי בארכיונים ההסטוריים של המוסדות, וידאג לשמירת הארכיונים האישיים של אנשי המדע במחלקה לכתבי יד וארכיונים בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי ובמוסדות מתאימים אחרים. בסיום הכנס אושרה הקמת ועדת פעולה, בראשותו של פרופ' יהודה אלקנה, ובה ישתתפו נציגי מוסדות להשכלה ולמחקר, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי וגנזך המדינה.

תיקי הנהלת חברת החשמל לגנזך המדינה

חברת החשמל לישראל הפקידה בגנזך המדינה את תיקי הנהלת החברה הארץ ישראלית מחקופת המנדט. תיקים אלה עוסקים בעיקר בנושאי המדיניות, התכנון, הפיתוח והפעילות השוטפת של החברה משנת 1920 ועד שנות ה-50. בעלי ערך מחקרי מיוחד הם התיקים העוסקים בתרומת החברה לפיתוח הכלכלי, התעשייתי והחקלאי של ארץ ישראל וכן התיקים העוסקים במגעים המדיניים של פנחס רוטנברג וראשי החברה עם נציגי השלטון הבריטי בלונדון ובארץ ישראל בקשר להרחבת היקף הפעילות של החברה.

העתק מצולם של ארכיון ארנסט בוויין בגנזך המדינה

גנזך המדינה רכש לאחרונה בשלושה סרטי זיכור העתק של שמונה תיקים מארכיון ארנסט בוויין השמור בארכיון הממלכתי הבריטי (FO 800). התיקים עוסקים בבעיות המזרח התיכון וארץ ישראל בשנים 1945-1951, תקופת כהונתו של בוויין כשר החוץ. ארכיון זה נפתח רק לאחרונה לעיון החוקרים לאחר סיום כתיבת הביוגרפיה הרשמית של בוויין ע"י ההסטוריון הבריטי אלן בולוק.

השתלמות לעובדי ארכיונים הסטוריים ברשויות המקומיות

האגף לשלטון מקומי במשרד הפנים, כשיתוף גנזך המדינה, יקיים החל מחודש דצמבר השתלמות שלב ב' לעובדים ומנהלים של ארכיונים הסטוריים ברשויות המקומיות. הקורס, שיתקיים אחת לשבוע כמשך חמישה חודשי לימוד, מיועד למספר מוגבל של מסיימי שלב א' בארבע השנים האחרונות. השתלמות זו מיועדת להרחיב ולהעמיק את הידע שנרכש בשלב א' במגמה להכשיר את התלמידים לניהול עצמאי של ארכיון הסטורי מקומי. בנוסף למקצועות הארכיונאות הקלסית ילמדו בהשתלמות זו נושאי המחשב, תכנון והקמה של מוזיאון הסטורי מקומי וטיפול במוצגים מוזיאליים, פרסום תעודות, תיעוד בעל-פה וסוגיות בניהול ותקציב ארכיון הסטורי. הקורס יתקיים ברובו בבית המרכז לשלטון מקומי בתל-אביב, אך יתקיימו גם ביקורים לימודיים בארכיונים ציבוריים ומקומיים ברחבי הארץ.

ארכיון המלחין יארומיר וינברגר

ארכיונו של המלחין היהודי ממוצא צ'כוסלובקי יארומיר וינברגר (1896-1967) נמצא בשלמותו ברשות אחיינו יהודה פולצ'ק המתגורר בירושלים. מר פולצ'ק, מוסיקאי בזכות עצמו, העביר בראשית שנות השבעים את ארכיונו של וינברגר לארץ, וכאן סידר ורשם אותו בצורה מקצועית המאפשרת גישה נוחה לכתבי היד ולביצועים השונים של יצירות המלחין. חשיבות מיוחדת נודעת לכתבי היד של מספר יצירות שלא הושמעו עד כה ושנתגלו רק עם העברת הארכיון לירושלים. הארכיון נרשם בפנקס החומר הארכיוני ברשות בעלים פרטיים, המנוהל בגנזך לפי סעיף 8 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955.

ארכיון ירושלים סגל

מר ירושלים סגל, מראשוני יוצרי הקולנוע הארץ ישראלי וחלוץ תרגומי הראינוע והקולנוע, מסר לגנזך המדינה, בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק הארכיונים, מידע על ארכיונו הפרטי. בארכיונו כעשרים סרטים תעודיים ועלילתיים משנות העשרים והשלושים ואוסף שלם - מסודר ומקוטלג - של קרוב לשמונת אלפים תרגומים של סרטים זרים שהוצגו בארץ משנת 1922 ואילך. סרטי הקולנוע הועתקו על חומר בלתי דליק ומצבם הפיסי מניח את הדעת.

מדריך לספריות וארכיונים בתל-אביב-יפו

מינהל החינוך הנוער והתרבות, מחלקת הספריות של עיריית תל-אביב, פרסם לרגל שנת ה-75 ליסוד תל-אביב מדריך לספריות וארכיונים. במדריך נכללים שלושים ושלושה מוסדות ארכיוניים, ביניהם מוסדות רבים שלא הוכרו כארכיונים ציבוריים כגון: אגד - ארכיון התחבורה הציבורית; ארכיוני סופרים במכון כץ לחקר הספרות העברית; הארכיון למוסיקה ישראלית; המרכז לתיעוד תולדות העסקים בישראל; ארכיוני העיתונים: "דבר", "דבר השבוע", "הארץ", "ידיעות אחרונות", "מעריב", "על המשמר"; ברוב מערכות העיתונים קיים גם ארכיון צילומים מיוחד.

משרד ראש הממשלה

ה ג נ ז

מועצת הארכיונים העליונה

**פרוטוקול המושב העשרים ותשעה של המועצה
שהתקיים ביום ד', י"ד באייר התשמ"ד, 16 במאי 1984
באקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים**

ירושלים, התשמ"ד 1984

תוכן הענינים

עמוד

	פרוטוקול הדיונים
3	-סקירת הגנז
5	-סקירה על ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון
6	-דיון כללי ובעיות השמירה על חומר ארכיוני
	בידי עובדי מדינה בכירים
15	-תקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני
	נספחים
21	א. סקירת הגנז על הפעולות לכיצוע חוק הארכיונים בשנת 1983/84
46	ב. הנוהל שאושר ע"י הממשלה בינואר 1984 בדבר רשומות המצויות בלשכות שרים וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר
50	ג. הצעת נוהל בדבר רשומות המצויות בלשכותיהם או ברשותם של עובדי מדינה
53	ד. תקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות (תיקונים ותוספות)
61	ה. הנחיות להחזקת חומר ארכיוני (תיקונים והשלמות)

השתתפו :

ד"ר א. אלסברג, גנז המדינה (יו"ר)
 גב' חנה אבן-טוב
 גב' ז. אלופי, ארכיון העיר חיפה
 מר מ. ארן, משרד ראש הממשלה
 מר ד. בן-יעקב, "גנזים"
 ד"ר א. ביון
 מר ש. ברוך, מרכז השלטון המקומי
 סנ"צ י. ברכה, משטרת ישראל
 מר פ. גני, מכון ז'בוטינסקי
 ד"ר מ. היימן, הארכיון הציוני המרכזי
 גב' ח. וולובסקי, האיגוד הארכיוני בישראל
 מר ר. ויזר, בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
 ד"ר ד. כהן, הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי
 מר א. לוי, משרד הפנים
 מר מ. לוי, ארכיון עיריית ירושלים
 מר ש. פורת
 מר ז. צור, ארכיון הקיבוץ המאוחד
 גב' י. פסטובסקי, ארכיון עיריית תל-אביב
 ד"ר ש. קרקובסקי, ארכיון יד ושם
 ד"ר ש. רשף, ארכיון לתולדות החינוך היהודי
 ד"ר א. שטרן, בית לוחמי הגיטאות
 מר מ. שילר
 גב' נחמה שלום, גנזך ווייצמן
 מר ח. שני, נציבות שירות המדינה
 מר ח. שריד, ארכיון צה"ל
 ד"ר א. ארד, גנזך המדינה
 ד"ר מ. מוסק, גנזך המדינה
 גב' בחיה ברקאי, גנזך המדינה
 מר א. פואה, משרד מבקר המדינה

כאורחים השתתפו :

1. סקירת הגנז על הפעולות לביצוע חוק הארכיונים בשנת 1983.
2. חומר ארכיוני שכידי נבחרו ציבור ועובדי מדינה: כינוסו וחשיפתו לעיון ולשמוש - דיון בעקבות קבלת תקנון ע"י הממשלה בענין חומר ארכיוני בלשכות שרים.
3. הצעות לשינויים ולהשלמות בתקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות ובהנחיות להחזקת חומר ארכיוני.
4. שונות.

ד"ר אלסברג: אני מתכבד לפתוח את המושב העשרים ותשעה של מועצת הארכיונים העליונה. לצערי עלי להתחיל את המושב בדברי אזכרה לשני חברים שהלכו מאיתנו במשך השנה האחרונה, ואבקשם לקום לזכרם של ד"ר אריה יודפת ויהודה בנארי. ד"ר אריה יודפת היה במשך שנים רבות מנהל ארכיון העיר תל-אביב-יפו, ובראשית דצמבר נתמנה למנהל ארכיון העבודה ושכוע לאחר מכן נפטר מהתקף לב. מר יהודה בנארי היה שנים רבות חבר המועצה ומנהל מכון ז'בוטינסקי. מר בנארי פרש לפני מספר שנים מהנהלת המכון, אך המשיך עד יומו האחרון בעבודתו המדעית. יהא זכרם ברוך. תודה רבה לכם.

מדברי האזכרה ברצוני לעבור לברכה לחברה שהצטרפה אלינו כחברת המועצה - הגב' יהודית פסטובסקי, המנהלת החדשה של ארכיון העיר תל-אביב-יפו; כולנו מאחלים לה הצלחה בתפקידה החדש.

כידוע איננו רגילים לחזור בע"פ על דברים שנכתבו בסקירה אלא אתן בדברי המבוא לדיון רק השלמות אחדות לסקירה הכתובה. בדברים אלו ברצוני להזכיר קודם כל את תקנות העיון שפורסמו בשנה שעברה בעקבות הדיון שהיה במועצה. כפי שזכור לכם הציעו חברי המועצה לפני שנה שלא לפרסם את התקנות בנוסח שהוצע בזמנו אלא הוצע שינוי מרחיק לכת, שכל מוסד המפקיד חומר ארכיוני בגגזך יקבע אם המוסד יהיה מוכן לפתוח את החומר לעיון הקהל לפני חום תקופת שלושים השנה. בהתאם להצעה זו תוקנו התקנות, והדבר מחייב את הגנזך לשנות מבחינה מינהלית את סדרי ההפקדה. הנהגנו כתב הפקדה שכל מוסד המעביר אלינו חומר ארכיוני חותם עליו, ובאותו כתב הפקדה המוסד מסמן או מצהיר אם החומר סודי או לא סודי, אם החומר מוגן לפי חוק מסוים, ספציפי לאותו מוסד, והמוסד גם כותב אם הוא מסכים לפתיחה מוקדמת מ- 30 שנה ומה התאריך המוצע לפתיחה לעיון מחקרי בתיקים של המוסד. לעת עתה היו רק שני מקרים בהם הפעלנו את כתב ההפקדה, ויש עוד "מחלות ילדות", כי כל פעם מתעוררות בעיות חדשות; לעת עתה ממלא עובד הגנזך שאלון שהכין חברי ד"ר ארד לדיון עם המשרד, ועל סמך השאלון מכינים את כתבי ההפקדה. כתבי ההפקדה יהיו במשך הזמן לדבר סטנדרטי אבל כעת מנסחים כל כתב הפקדה במיוחד. הערה שניה: לגבי פרסום הכרך השני בסדרה של "תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל", כתבנו בדין וחשבון שהכרך עומד להתפרסם. באופן רשמי הכרך יתפרסם ב- 29 לחודש, כאשר המשרד שלנו עומד לערוך מסיבת עיתונאים. למעשה הכרך כבר יצא לאור ואנחנו יכולים לברך על המוגמר. הכרך הבא נמצא בשלבי עריכה מתקדמים מאוד, ואני מקווה שבסוף השנה התקציבית הנוכחית הכרך יהיה מונח בפנינו.

ועתה שתי הערות על שני מוסדות ארכיוניים: ארכיון העבודה בתל-אביב וארכיון אבא חושי

בחיפה. על ארכיון העבודה בתל-אביב עוברים כרגע שינויים במעמדו ובמקום מגוריו; עברו מהבנין ברח' וויצמן לבנין חדש על יד בית הספר לפעילי ההסתדרות. הבנין נושא את השם "מכון לבון", ומר משל עומד על כך, ולפי דעתי בצדק, שהבנין ייקרא בנין "המכון לחקר תנועת העבודה על שם פנחס לבון". המכון לחקר תנועת העבודה כולל בתוכו את הארכיון. שינו גם את שמו של הארכיון, ובזה אני פחות מאושר. הארכיון ייקרא "ארכיון העבודה והחלוץ". כנראה שינוי השם הוכתב על ידי התורמים, ואני משער שהשם של הארכיון יבטא גם שינוי מסוים. קיווינו כולנו שבעוברו לבנין החדש יתרחב הארכיון וכרגע המצב בדיוק הפוך. יש קיצוצים; גם הספרייה וגם הארכיון עוברים קיצוצים קיצוניים והמנכ"ל שנתמנה לאותו מוסד מחקר לפני פתיחתו כבר הפסיק לפעול וישמש רק, כפי ששמעתי, כיועץ ועומד להתמנות מנכ"ל חדש למוסד כולו. המצב כעת מעורפל ואוכל רק להביע תקווה שהמוסד יעלה על הפסים הנכונים במשך התקופה הקרובה. בודאי ידוע לחברים מתוך העתונות שמר משל, שסיים אתמול את תפקידו כמזכ"ל ההסתדרות, נכנס היום לתפקידו החדש כראש מכון המחקר; על כן נציג ארכיון העבודה אינו איתנו היום, כי עסוקים במפגש ראשון עם ראש המכון מר ירוחם משל.

המוסד השני שעלי להזכיר הוא ארכיון אבא חושי באוניברסיטת חיפה. קראתם בעלון שלנו ואולי גם בעתונות שאותו מוסד נסגר כרגע לשימוש הקהל הרחב. על פי מידע אחרון שנמסר לי הסגירה מתיחסת רק לקליטת חומר חדש ולעיבוד חומר. מכל מקום ההסכם בין עיריית חיפה לבין ארכיון האוניברסיטה מוקפא כרגע, ואנחנו מצפים שהחומר העירוני שנמצא בארכיון אבא חושי יוחזר סוף סוף לעירייה. אם המוסד באוניברסיטה יפתח שוב לשימוש הקהל ואם ייפתח שוב לקליטת חומר, יש לקוות שיגדירו ביתר דיוק את תפקידיו של הארכיון כפי שדרשתי זאת במשך שנים רבות. ועכשיו שתי הערות השלמה לדו"ח. לא ראיתי אפשרות לכלול בדו"ח על פעולות הגנז דברי ההערכה לוועדה להשתלמות מקצועית של האיגוד הארכיוני בישראל. אנחנו חייבים תודה לוועדה, ליושבת ראש הוועדה לגב' שנקולבסקי ולכל חברי הוועדה על ריבוי פעולות ההשתלמות וימי עיון שנערכו במשך השנה. אני יודע שבימים הקרובים שוב יצאו הזמנות ליום עיון נוסף על תיעוד בנושא ארכיאולוגי, ואני בטוח שהחברים ימצאו שוב עניין רב ביום עיון זה, שיתקיים ביוני בירושלים.

אני גם רוצה לציין בהערכה את ההשתלמויות שנערכו על ידי ארגון ארכיונאי הקיבוצים. וגם אם אנחנו לפעמים ביקורתיים לגבי הרמה המקצועית הכללית של החברים בארכיוני הקיבוצים, אני רוצה להביע את הערכתי העמוקה למסירות לעבודה ולהיקף ההשתלמות שנערכה מטעם הארגון, ובראש ובראשונה לגב' קלרי קרני, המרכזת הכשרונית של הארגון.

ועתה, לפרטים אחרים שכלולים בדיון וחשבון שלנו על ניהול רשומות במוסדות המדינה. אני מרגיש חובה לציין קודם כל שלגבי לשכת נשיא המדינה חלה התפתחות חיובית; הנשיא לשעבר פרופסור אפרים קציר הציע להעביר לגנזך לצרכי רישום את אוסף התצלומים שעוד ברשותו מתקופת כהונתו כנשיא; לאחר הרישום ישאיל הגנזך לפרופסור קציר את התצלומים לכל תקופה שהוא יהיה מעוניין להחזיק את האוסף אצלו, ואחרי כן יחזור האוסף לגנזך. הצענו אותו הסדר למר נבון, שגם הוא מחזיק עוד בחומר מחקופת כהונתו, ואני מקווה שגם מר נבון יסכים לאותו הסדר. ארכיון "גנזים", שהוכר לאחרונה כארכיון ציבורי, שומר על חלק מארכיונו של מר שז"ר,

והוסכם שיעבירו לגנזך אותו חלק של הארכיון שנוגע לנשיאות. מספר משרדים ביקשו לתקן פרטים שהופיעו בדין וחשבון הגנז על ניהול רשומות. מיותר להזכיר כרגע את הפרטים ונתקן זאת בניסוח סופי של הדו"ח במידה והדברים משמעותיים. ראוי לציון שהדו"ח מעורר את הממונים על ניהול רשומות כמוסדות המדינה ולא את האחראים הישירים. אני רואה בזה חרומה רצינית לקידום העבודה. בזה סיימתי את דברי ההשלמה לדין וחשבון, ואבקש מחברי חיים שריד להשלים את הסקירה על ידי סקירה קצרה על פעולות ארכיון צה"ל.

מר שריד: שנת 1983 עמדה בסימן השלמת בניתו של המבנה החדש של הארכיון בתל-השומר. במתקן החדש 19 אולמות אחסון של כ- 240 מטר כל אחד. יש מיזוג אויר מלא לאולמות האחסון, אוויר מאולץ לחדרי עבודה; מערכת כבוי-אש אוטומטית במתזי-מים; מערכת התראה אוטומטית נגד אש. לקראת הכניסה הורכבו קומפקטוסים בשני אולמות, ואצטבעות כעשרה אולמות. סה"כ 28,785 מטר מדף. בבוא העת, לאחר שיצויידו באצטבעות שישה אולמות הנוספים יתווספו לנו 12,280 מטר מדף. ס"ה הקבולת בת"ה תהיה 44,132 מטר מדף, בתפוסה של כ- 132,000 מיכלי קרגל. בשעתו כל החומר ביפו נארז ואוחסן בשקיות נייר מיוחדות שהכילו בממוצע 12 תיק בשקית. לקראת העברת החומר, כ- 1.5 מליון תיק נארזו בכ- 53,000 מיכלי קרגל שמוספרו וסומנו לפי 8 סדרות חומר. הוכן קלט מיוחד לתוכנית מחשב שכללה פרטי החומר, סוגיו ומיקומו ב- 12 המחסנים ביפו. הוכנה משאית עם דופן אחורי הידראולי, ו- 63 עגלות מותאמות לקליטת 24 מיכלים כ"א. קבולת המשאית 21 עגלות - 504 מיכלים. הופעלו 3 צוותים בניהולו של הממונה על הגניזה; שני צוותים במחסנים ביפו וצוות אחד בתל-השומר. כל צוות ביפו היה מורכב מעובד גניזה אחד ושלושה סבלים (כולל מפעיל שואב אבק לניקוי המיכלים לפני הטענתם). הצוות בתל-השומר היה מורכב משני עובדי הארכיון ושלושה סבלים. נוסף לכך הופעלו לסירוגין שני עובדי ארכיון בלווי המשאית. ס"ה הועסקו 6 עובדי ארכיון ו- 9 סבלים. בעוד המשלוח הראשון נפרק בת"ה, חזרה המשאית ליפו ונטלה את המשלוח מס. 2 לתל-השומר החזירה ליפו את העגלות הריקות של משלוח מס. 1, נטלה את משלוח מס. 3 וחוזר חלילה. ההעברה החלה ב- 11.3.84 והסתיימה ב- 11.4.84. ס"ה בוצעו 117 משלוחים (כולל חומר לביעור) ב- 25 ימי הובלה. בממוצע הועברו כ- 2300 מיכלים ליום שסודרו מיד כ"א במקומו. בממוצע יום עבודה נמשך 11 שעות. יש לציון שביצוע ההעברה היה למופת ולמעשה באפס ליקויים. במשך כל ההעברה היה צורך להחליף כ- 50 קרגלים בגלל "טלטולי דרך". היקף החומר הארכיוני הגיע ל- 35 ק"מ בקירוב, כמחציתו במגנזה בתל-השומר. במשך השנה נתקבלו בארכיון 1200 רשימות מצאי, ועודכנו ונפתחו 10,635 כרטיסי יסוד ועזר. ברישום הסטורי נרשמו 1671 תיק ואוגדן, ונפתחו 4511 ערכים למפתח. נענו 1230 פניות של מעיינים. מהן 1080 לצרכים מנהליים, לימוד והפקת לקחים, ו- 150 לצרכי מחקר, מורשת ופרסום, תערוכות, תכניות רדיו. נתקבלו 25 פקדונות אישיים ו- 27 פקדונות מוסדיים. נמשך הטיפול בצלום, מיון, ארגון ורישום חומר של"ג. נתקבלו כ- 30,000 פרסומים (יחידות חומר) של צה"ל ומעה"כ. נתקבלו 1545 סלילים (2440 שעות שמיעה); נערכו שישה ראיונות יזומים; פוענחו 60 סלילים (360 שעות שמיעה); ניתן טיפול מונע (הרצה ואוורור) ל- 1500 סלילים. סה"כ כרשותנו

9930 סלילים וקסטות שהם 32,440 שעות שמיעה. לאוסף התיעודי על יהודים בצבאות אחרים נחקבל חומר על יהודים בצבאות אנגליה, ספרד, הולנד, ארה"ב, רודזיה, אוסטריה, רוסיה הצארית, ברית המועצות, צרפת, יוצאי הצבא הבריטי והבריגדה. כפעולת האיסוף נעזרה היחידה בקבוצת מחנדים וקציני קישור בחו"ל.

בוערו כ- 53,000 תיקי פרט, לעומת 101,000 תיקים שנחקבלו. לא היה ביעור תיקים עניינים בגלל הקפאת פעולת הביעור. אושרו 72 בקשות בעור של יחידות צה"ל. אושרו 45 בקשות לביעור תעודות שגרתיות של גופי מערכת הבטחון; סה"כ 143,865 תיקים. נערכו 17 ביקורי פיקוח ביחידות צה"ל ויחידות הסמך של מ"ב בהם נבדקו 22 יחידות תיוק עצמאיות בנושא תיוק, רישון דואר, איתור חומר משנים קודמות וכו'. ניתנה הדרכה לנציגי יחידות צה"ל על הסבת רשימות המצאי למחשב. נבדקו 1201 רשימות מצאי המיועדות לגניזה כדי לוודא תקינותם. נערכו 24 ימי עיון לעובדי תיקונים בארכיון וביחידות צה"ל בהם השתתפו 929 איש.

בוצע פרויקט משותף של הארכיון לתולדות ההגנה ומוזיאון צה"ל של ערכון והשלמת תיעוד בנושא העפלה בשנים 1934-1948. נחקבלו מאות מכתבים ממעפילים. החומר מוין לפי ארץ העליה, שם האוניה, תאריך ההגעה ארצה וכתובתו העכשווית והטלפון של הכותב. נמשך המאמץ לאיתור וקבלת חומר ארכיוני של החקופה. בשנת העבודה פנו לארכיון 278 מעיינים ב- 508 ביקורים נוסף על כחות בתי-ספר המבקרות במוזיאון ההגנה. בין הפונים מורים, מדריכים, סטודנטים, מרצים, חוקרים, אנשי צבא, טלויזיה, רדיו, עתונות, ישובים לצורך תערוכות ומוזיאונים. נושאי התענינות עיקריים: העפלה ובריחה, תע"ש, יחסים בין המחנות, פלמ"ח, רכש, מלחמת העצמאות, המרד הערבי, מלחמת העולם השנייה. בשנה זו ביקרו מספר ניכר של חוקרים מטעם הפרויקט הבינאוניברסיטאי לחקר ההעפלה והבריחה.

ד"ר אלסברג: תודה למר שריר.

כדרכנו אנחנו קושרים בויכוח הכללי כבר את הנקודה הראשונה שעומדת בסדר היום. דברי המבוא שלי יהיו קצרים מאוד. מדובר בחומר ארכיוני שנמצא בלשכות שרים, שרים לשעבר, וגם בידי עובדי מדינה, כולל עובדי צה"ל, המשטרה וכו'. הממשלה אישרה בינואר השנה נוהל שיהיה חלק של תקנון הממשלה בענין זה. הממשלה התייחסה להמלצות של מבקר המדינה ולהצעת התקנון שלנו ברצינות רבה, וועדת שרים דנה באותו תקנון לפי החלטת הממשלה ואישרה את הנוהל כפי שהוא מונח עכשיו בפניכם כמחייב לגבי שרים ושרים לשעבר; אותה החלטה אמרה שהגנז גם יציע הסדר דומה לגבי עובדי ציבור ועובדי מדינה בכירים. התצעה שלנו לגבי חומר ארכיוני בידי עובדי מדינה טרם אושרה על ידי הממשלה אלא מדובר בהצעה שהגשנו כרגע לנציב שירות המדינה, ליועץ המשפטי לממשלה, לרמטכ"ל, למפק"ל של המשטרה, למנכ"ל משרד הבטחון ולמנכ"ל משרד ראש הממשלה. אנחנו מקווים שנוכל להעביר את ההצעה עם הערות המכותבים הללו לדיון בממשלה או בוועדת שרים שתקיב ע"י הממשלה. אם זה יהיה לפני מועד הבחירות או אחרי מועד הבחירות אינני יכול כרגע להגיד, אבל בעיניי מינהל אין לזה משמעות, ועל כן אנחנו פועלים ברציפות ואני מקווה שהנוהל המוצע בסופו של דבר יאושר.

מכל מקום, כרגע יש חשיבות מיוחדת להצעה זו, כי עובדי מדינה בכירים פורשים בימים אלה מתפקידיהם כדי להיות מועמדים לבחירות לבנסה, ואנחנו פונים אל אותם העובדים שהודיעו על פרישתם כדי לקבל מהם את ההצהרה המתאימה שחומר ארכיוני שנמצא כרגע ברשותם יועבר אלינו.

בזה אני פותח את הדיון הכללי ואני מאוד אשמח אם תתייחסו במיוחד גם לסעיף הראשון ונשמע את הערותיכם לנוהל שאושר על ידי הממשלה ולנוהל שהוצע על ידנו לגבי עובדי מדינה שהוא למעשה צילום הנוהל שאושר על ידי הממשלה בשינויים המתחייבים מהמעמד השונה ומהחומר השונה שנמצא בידי עובדי המדינה.

ד"ר ביין: אני רוצה קודם כל לברך. לפי הדין וחשבון יש התקדמות בהרבה שטחים, וכמי שהתחיל בדבר יחד עם ד"ר אלסברג אני שמח על כל התפתחות. יש פה הרבה דברים שבעשרות בשנים השתדלנו לעורר ולארגן, כמו ארכיונים בישובים וכדומה. אני שמח לראות שיש התקדמות רצויה גם בקיבוצים; אני זוכר את מצב הארכיונים כשבאתי לארץ וביקרתי בקיבוצים, ראיתי בצריף הרעוע ביותר את החומר הארכיוני. אני מברך את ארכיון צה"ל ואת מנהלו על ההישג הגדול ועל פעולת הארגון. אני יודע להעריך את זה מדברים דומים במידה קטנה יותר, ואני הייתי קודם כל מבקש שיתנו לנו מידי פעם לראות דברים כאלה. הייתי מציע לגנזך ולארכיון צה"ל שבמשך השנה יארגנו סיורים, שנראה כמו עינינו מה התקדם ושאר ארכיונים אחרים יוכלו גם ללמוד מזה. אני מפתח למשל שיכול לקרות מה שקרה בהתחלה כשהנהגנו מיקרו פילם; מוסדות קונים מכשירים ולא יודעים כיצד להשתמש. רכשו מכשירים גדולים מדי או בלתי מתאימים, ולכן אני חושב שצריך לעשות דבר כדי שהדברים האלה יהיו יותר ממשיים בשביל האנשים. הייתי רוצה גם לדעת מה קורה בהכשרת ארכיונאים בבית ספר לספרנות ולארכיונאות. מדובר בדין וחשבון על השתלמויות, אך היסוד הוא האם יש די אנשים בשביל התפקידים האחראיים בארכיונים.

הייתי רוצה לדעת אם מבקר המדינה ביקר דברים מסוימים. לעיתים קרובות היינו מעוניינים להצביע על דברים שהמבקר יבקר, כדי שנתקדם יותר בדרישתנו. בנוגע למתקן החדש של צה"ל אני שואל מה המצב בגנזך המדינה וסיכויי שיהיה בנין לגנזך. אינני יודע מה המצב עכשיו. האם לא רצוי להסתמך על החיסכון שהושג בסופו של דבר בארכיון צה"ל על ידי הריכוז? האם לא יהיה סיכוי להשיג גם דבר מה בשביל גנזך המדינה? אני רושם לפני שנעשה הכל כדי שלא יהיו מזיקים בארכיון צה"ל. תמיד יש סכנה. הייתי לפני חצי שנה בארכיון הממלכתי בטוקיו ביפן וראיתי שיש להם שכלולים גדולים מאוד בכל הנוגע לשמירה. יש להם מקום מיוחד שיכולים לראות מה המצב בכל המחסנים. מאוד התרשמתי מההתקדמות הזאת.

אשר לרשומות בידי עובדי המדינה אני מברך; אני חושב שצריך לעשות מאמץ כדי שזה יעבור עוד לפני הבחירות דווקא, כדי למנוע ניצול לרעה בימי הבחירות ואני מניח שד"ר אלסברג עושה את הכל כדי שזה יהיה. בהזדמנות זאת אני מפנה את תשומת לבכם למאמר של ד"ר אלסברג בחוברת "יד לקורא", שלפי דעתי סוקר את המצב בעולם ובארץ בצורה מופתית, ואני למדתי הרבה ממנו. תודה.

ד"ר היימן: אני מצטרף לדברי הברכה של ד"ר ביין גם לגנזך גם למר שריד ולארכיון צה"ל. הייתה לי הזכות כבר לבקר במתקן של ארכיון צה"ל. אחד החברים שלי ביקר שם בתקופת ההעברה וראה את הסידורים וחזר מלא רשמים על כך. בנוגע למבנה החדש של הארכיון הציוני שעדיין לא

הוקם אנחנו כבר יודעים איך להעביר לשם את החומר לכשנגיע לכך, זאת אומרת יש לנו דוגמא מאוד טובה. ד"ר אלסברג יסלח לי אם לא אתייחס להצעות שלו. אני סומך על זה שהאנשים שמבינים בכך יעשו את הדברים הנכונים אלא יש לי שאלות קטנות לגבי מה שכתוב בדין וחשבון: בעמוד 16 הניסוח נראה לי קצת סתום. כתוב "אגף רישום והסדר המקרקעין-האגף הודיע לגנזך המדינה שבשל קשיים מנהליים אין ביכולתו לבער או לקבוע תקופות אחזקה". אני פשוט לא מבין מה פירוש הדבר. דבר שני: בעמוד 23, סעיף 8 "רישום חומר ארכיוני ברשות בעלים פרטיים". בארכיון הציוני נתקלנו בשנה האחרונה בתופעה של מכירות פומביות, שהיא כמובן אינה תופעה חדשה, אבל כיום המחירים הם כאלה שדי ברור לנו שהפריטים החשובים ביותר והיקרים ביותר יוצאים בסופו של דבר לחוץ לארץ, זאת אומרת נרכשים בשביל קונים בחוץ לארץ. יש לי הצעה שאני חושב שכבר פעם הבאתי בעל פה בפני ד"ר אלסברג שיופץ חוזר בין בעלי הפירמות האלה של מכירות פומביות שיפנה את תשומת לבם אל הסעיף בחוק לפיו מותר להוציא מן הארץ חומר ארכיוני רק אחרי שנתמלאו תנאים מסוימים הקבועים בחוק. אני מודע לכך שגם זה לא ימנע לגמרי את התופעות הלא-רצויות, אבל אולי בכל זאת יכול לעזור במקצת. תודה רבה.

ד"ר שטרן: אין זה מקרה שאני כנציג בית לוחמי הגיטאות נזקק פעם שניה או שלישית לעניין האוסף המכונה "ארכיון שוולב". על הארכיון הזה חל סעיף שש מבין שבעת תפקידים העיקריים לגנז, ואני קורא "פיקוח על חומר ארכיוני ברשות הפרט, כולל מוסדות לא-ממשלתיים, שיש בו עניין לחקר העם, המדינה והחברה". האוסף בלי ספק כלול בסעיף הזה, לכן ד"ר אלסברג השתדל לפתוח אותו, ובמכתבו מ-30 באוקטובר 1981 אל ראש אגף חינוך ותרבות בהסתדרות הכללית של העובדים כותב ד"ר אלסברג: זה שנים רבות שומר ארכיון העבודה חומר ארכיוני שהופקד על ידי שליח החלוץ מר נתן שוולב שפעל בשם ההסתדרות בשוויץ במסגרת עזרה והצלה בתקופת השואה. למעשה מר דרור (שוולב) שומר לעצמו את הזכות לאשר או לרחות את רשות העיון בהתכתבות בינו כשליח החלוץ בשוויץ לבין אנשים בשטח האויב, כלומר מר שוולב נוהג כאוסף זה המופקד בארכיון העבודה כברכוש פרטי שלו (הנתון לשרירות לבו, זו פרשנות שלי), וכותב ד"ר אלסברג: בינתיים עברה תקופה שלמעלה מ-35 שנים ומחנה מחקר מקיף. חוקרים רבים מעוניינים לעיין בחומר ופונים באופן קבוע לארכיון העבודה ומקבלים תשובות שליליות בטענה שמדובר בפיקדון אישי. ומוסיף ד"ר אלסברג: לפני שנה וחצי סוכם על פי הסכמתו של מר דרור שארכיון העבודה יאשר את העיון, אם הבקשה-מלווה בהמלצתי כגנז המדינה-תובא לידיעתו של מר דרור. הסדר זה לא הופעל למעשה וממשיכים למנוע מקהילת החוקרים את העיון בהתכתבות של השליח בשוויץ עם הפעילים בארצות הכיבוש הנאצי; אחר כך באה דרישה שההסתדרות תכיר בבעלותה על האוסף ותפתח אותו כמו שארכיונים אחרים פתוחים לחוקרים. בהשפעה של מכתב זה שיצא באוקטובר 1981 כתב יו"ר המרכז לחינוך ותרבות נחום פסה אלי מכתב רשמי, ובו הבטחה שמינואר 1983 יועמד החומר בצורה מסודרת וממוינת לרשות החוקרים. שום דבר לא קוים, גם אין מועד אחר, אין עוד דחיה; הדחיה היא ללא סוף, ללא מועד, ללא התחייבות, ומחנה שימוש שרירותי לחלוטין כאוסף זה. נדמה לי שאין לדבר כזה תקדים. אנחנו שהצלחנו להגיע לארכיונים הנוגעים לשואה בפולין וארצות אחרות מנועים מלהגיע כתל-אביב לארכיון העבודה.

אין שום הסבר ראציונלי לדבר הזה, לכן המערכה היא לא קלה. אני מבקש שזה לא יוסר מסדר היום ולטקס עיצה איך להניע את ההסתדרות. אולי עכשיו שעת כושר עם חילופי הגברי להשפיע על מר שוולב שיפתח את האוסף הזה ושיעביר אותו לרשות הרבים. תודה.

גב' זהר אלופי: אני רוצה לחזור לענין של החומר שבידי עובדי מדינה. לפני זה אני מצטרפת להצעתו של ד"ר בייך, שמר שריד יארגן לחברי המועצה ביקור מאורגן ומסודר במתקן החדש של ארכיון צה"ל, שאפשר יהיה ללמוד בצורה טובה.

לענין הרשומות בידי עובדי המדינה - אני מבקשת שיחד עם הגורמים המתאימים יוצע חקנון כזה גם לראשי רשויות מקומיות וסגניהם וחברי מועצה ופקידות בכירה ברשויות מקומיות כי הם לא כוללים בכל ההגדרות הללו וחשוב מאוד שיהיה כך. עומדים בפני שוקת שבורה. עלינו חלות תקנות העיון, חומר סגור, וכל פעם בא איזה משתמש אחר ואומר למה אתה לא נותן לי, הנה זה קיבל ממישהו והנה הוא פרסם ספר, והדברים ידועים. השאלה היא כיצד עלינו לנהוג. אולי ניתן להגביל את המשרדים במתן החומר למשתמשים לפני שהוא מגיע לארכיון.

ד"ר ארד: נבחרים ועובדים של רשויות מקומיות לא נכללו בנוהל המוצע כוונה. זה בהכנה, כי הרשויות המקומיות כוללות גם עובדים וגם נבחרים ציבור שצריכים להכלל בנוהל מיוחד. אם תנסי לעשות אפליקציה תראי שככה זה לא הולך.

גב' אלופי: לא, זה ברור לי.

ד"ר ארד: לגבי חשיפה: עד כמה שאני יודע זאת היתה הכוונה של ד"ר אלסכרג. יש למנוע חשיפה בלתי מוסמכת של חומר מידיים פרטיות כאשר עלינו חלות ההגבלות.

מר פורת: תרשו גם לי לברך את ארכיון צה"ל על הכנסו למתקן החדש. אני רוצה להוסיף שבשנה האחרונה הוקם עוד ארכיון - הוא כמובן הרבה יותר קטן - לפי דעתי ארכיון יפה מאוד, ארכיון לדוגמא; אני מתכוון לארכיון של השומר הצעיר בגבעת חביבה. אם יארגנו סיור אז אני מציע גם לבקר בגבעת חביבה כי יש מה לראות.

דבר שני: הוזכר כבר בדין וחשבון, ואני נתקל בזה בעבודתי בתור יועץ, מאוד מדאיג עד כמה שקיימת נסיגה בארץ בכל הנוגע לביעור חומר. יש לי הרגשה שאנשים מסרבים להחליט על ביעור חומר. התוצאה היא שהרבה חומר מצטבר; עם הצטברות החומר המיותר נשקפת סכנה פיזית לאותו חומר אשר צריך לשמור אותו תקופות ארוכות מאוד. בתנאים הפיזיים הקיימים ספק רב אם בעוד שלושים או חמישים שנה החומר יישרד, ולכן עם כל הכבוד לפתרונות הטכנולוגיים שבהחלט אינם זולים, כדאי לעורר את השאלה באיזה מידה אנחנו לא צריכים פעם לדון על נצול מירבי או אופטימלי של המשאבים הצנועים מאוד העומדים לרשותינו כדי באמת לשמר את אותו חלק של חומר שהוא בעל ערך היסטורי. זאת תהיה יותר מאשר בריחה גרועה לשמור, כפי שאני ראיתי זאת בכמה מקומות, חומר שראוי לשמירה למשך שנים מעטות במיזוג אויר בעוד שחומר אחר, שצריך לשמור אותו לצמיתות, נשמר בתנאים שלא של מיזוג אויר. וקיים קשר הדוק בין הביעור מצד אחד ובין הזיהוי של החומר ההסטורי מצד שני כדי שנוכל לתת לו בשלב המוקדם ביותר את התנאים האופטימליים. כל מי שקרא את הספרות המקצועית שהתפרסמה בשנים האחרונות יודע שהבעיה איננה רק בעיה ישראלית; כנראה יש מחסור בכספים לא רק במדינת ישראל אלא גם

בגרמניה ובארצות הברית, ואם עוד נוסיף לכך שאצלנו בארץ החומרים שאנחנו משתמשים בהם, ותנאי האקלים ותנאי זיהום האויר בחופי הארץ, נבין שנחקלים בבעיה קיומית להישרדות הארכיונים ההיסטוריים. אם לא ניתן לזה את הדעת מבחינת הקצאת משאבים וקביעת מדיניות אני מאוד חושש שנאחר את הרכבת. תודה רבה.

ד"ר אלסברג: תרשו לי להתייחס קודם כל להערות שהושמעו עד עכשיו. ד"ר ביין שאל על לימודים בבית הספר לספרנות ולארכיונאות באוניברסיטה. השנה נפתח מחזור חדש ולומדים כרגע 12 תלמידים באותו מחזור. החברים בודאי יודעים שניתן להצטרף ללימודים לפי התכנית שעובדה על ידי בית הספר גם בשנת הביניים; כלומר הקורס נמשך שנתיים, אבל אפשר להצטרף גם כשומע חדש בשנה ב' ולא רק בשנה א'. התכנית מתחלקת בשכיל אותו שומע בצורה קצת פחות הגיונית מבחינה דידקטית, אבל הוא שומע את הדברים בצורה מאורגנת ומסודרת ויכול להשתתף בכל השיעורים מבלי שדברים לא יהיו מובנים לו. השאלה השניה שד"ר ביין שאל התייחסה לביקורת שאולי קיימת מצד מבקר המדינה על הגנזך. לפי מיטב ידיעתי אין הגנזך כעת תחת זכוכית המגדלת, אבל נבדקה עתה רשות השידור, והצד הארכיוני שכרשות השידור, ולזה יש השפעה רבה מאוד גם לעבודה של הגנזך. הרי רשות השידור אחד ממוסדות המדינה שחייב להפקיד את החומר בהתאם לחוק בגנזך המדינה כאשר אין עוד צורך בחומר לעבודת המוסד; לעומת זאת חומר שהמוסד רוצה לבער הוא יכול לבער רק באישור הגנז, וכאן הבעיה. כאשר מקליטים דבר או מצלמים דבר בוידאו טיפ שאיננו ראוים לשמירה לפי דעת אנשי רשות השידור הם רואים בה מעין טיוטה שהם יכולים למחוק כאשר אין להם ענין בזה. הדיעה שלנו לעומת זאת שהם רק יכולים לראות טיוטה באותם החלקים שלא נכללו בכלל בשידור, אבל אם זה שודר זה נהפך לחומר ארכיוני לכל דבר. אני יודע יפה מאוד שהרבה פעמים אותו חומר שלא שודר הוא לא פחות חשוב - אולי אפילו יותר חשוב - מהחומר ששודר, אלא מבחינה משפטית אנחנו עומדים בפני בעיה רצינית מאוד. העניינים נמצאים עוד בבדיקה אצלנו, אבל הכוונה של רשות השידור לא לבער חומר בעל ערך שלא שודר מפני שהיתה התנגדות לשידורו ברגע מסוים, אלא לדברים שצולמו או הוקלטו לצרכי תכנית מסוימת והתכנית היתה בהיקף מסוים, וכמובן צילמו או הקליטו הרבה יותר. יש גם בעיה תקציבית רצינית, כי אי-אפשר לשמר או לשמור את הכל. אני חוזר בזה לדבריו של מר פורת לסוף הדיון, שאי אפשר לשמור את הכל אלא נחוץ לשים את הרגש על אותם החלקים שראוי לשומרם. אינני יכול לענות כרגע, אבל הענין נמצא בדיון ואני משער שבמועצה בעוד שנה אנחנו נצטרך לרווח ארוכות על הבעיות הללו.

ד"ר היימן שאל על דבר שהיה סתום בדו"ח על אי-ביעור חומר בטאבו (במרשם המקרקעין במשרד המשפטים); יש הרבה מאוד עיסקות שמבחינה משפטית רק חלק של הדוקומנטאציה בתיק ראוי לשמירה וחלק עיקרי של הנדלואר איננו ראוי לשמירה, ויש חילוקי דיעות בין העובדים של המוסד לגבי האפשרויות של הפרדה או אי-הפרדה בתיקים, ושל יצירת תיקים לסוג מסוים של עיסקות שאין להם השלכות משפטיות. השאלה לגבי חומר שבמכירות פומביות; אני מצטרף לדאגה של ד"ר היימן. אני סומך בדרך כלל על שני מוסדות המשתפים פעולה איתנו ואני מזמין אותם לשותף עוד יותר פעולה - הספרייה הלאומית, המחלקה לכתבי יד, מתעניינת בכל המכירות של כתבי יד ומספר פעמים הסכו את תשומת לבנו לכך לפנות אל המוסד או אל הגוף המחזיק בתעודות ומוכר אותם, וד"ר היימן בארכיון הציוני. פנינו מספר פעמים אל המוכרים. איני יודע מה נוכל לעשות יותר; לי בגנזך קשה מאוד

לעקוב אחרי הדברים אלא בשיתוף עם המוסדות שהם המעוניינים העיקרים, והם חייבים להשתמש בשירותי הגנז כדי להסב את תשומת לב המוכרים לחקיקה.

אני חייב להתייחס להערה של ד"ר שטרן על ארכיון שוולב. מר שוולב, כפי שאני מכין, ישמש כיועץ למר משל באותו מוסד שנקרא עכשיו "ארכיון העבודה והחלוץ". אינני חושב שזה לטובת העניין שנודיע למוסד שאנחנו נביא בפני המועצה המלצה לשלול את ההכרה בו כארכיון ציבורי לאור ההפרה הגסה בכללים לפיהם מנוהל ארכיון ציבורי. עם כל הצער שבדבר נחכה, אני מציע, עד לפתיחה הרשמית של המוסד לאחר הבחירות. הדבר כואב כפליים כי קראתם בימים אלה על התעמולה האנטי ציונית הפרועה של אגודת ישראל שמאשימה במחדלים את המוסדות של הישוב, ובעיקר מסתמכת על דברים שלא נעשו על ידי מר נתן שוולב כשליח שפעל בז'נבה. אני מודאג, ואני חושב שאותם המוסדות שמרגישים את עצמם מותקפים על ידי אותה התקפה פרועה בפרסומים של אגודת ישראל צריכים להפעיל את הלחץ הציבורי הפוליטי על ארכיון העבודה והחלוץ לפתוח את החומר כדי שהחוקרים יוכלו להוכיח שהדברים אינם נכונים, בהנחה שכמובן הדברים באמת מוצאים את ביטויים בארכיון שנמצא בארכיון העבודה והחלוץ.

אני אומר את הדברים בצער רב, ואני חושב שהדבר היחיד שאפשר לעשותו; לעורר את המימסד הפוליטי שחייב לפעול כאן. זה מעבר לסמכויות הגנז. אז אני מציע לנו כרגע לרשום בפנינו את ההצהרה של ד"ר שטרן, ואפנה מכתב מתאים ברוח התשובה שלי לראשי ההסתדרות ומפלגת העבודה. לגבי התקנון לעובדי מדינה ושרים, שאינו מתייחס בשלב זה לראשי רשויות מקומיות ולעובדי רשויות מקומיות, כבר השיב חברי ד"ר ארד; אנחנו מתכננים לכוא בדברים עם מרכז השלטון המקומי בעניין זה, ולפי דעתי בעיקר מרכז השלטון המקומי צריך להיות יחד עם משרד הפנים היוזם להוראה מתאימה. העניין טרם טופל, ואני חושב אם יש לנו נוהל מחייב לגבי השרים, ועוד מעט - אני מקווה - יהיה נוהל לגבי עובדי מדינה, קשה להניח שבמגזר של השלטון המקומי העניין לא יבוצע כאשר אותם הגורמים יפנו אל המוסדות המתאימים.

ועוד הערה: עם כל הברכות שהשמעתם לחברי חיים שריד על הפתיחה של המתקן ועל ההעברה המוצלחת, אני רוצה להביע כאן את הערכתי הגדולה לחברינו משה שילו, שפעל להקמת אותו בנין שהוא היום המשכן של המכון על שם פנחס לבון. בזמנו תוכנן הבנין עבור ארכיון העבודה בלבד. מר שילו היה גם הכונה של הבנין של ארכיון צה"ל בגבעתיים, ואת הזכויות של מר שילו לגבי הבניה הארכיונית אני רוצה עוד פעם להעריך פה.

לפני שנעבור לסעיף הבא בסדר היום הייתי רוצה להעיר עוד מספר הערות לגבי מוסדות ארכיוניים. שאלה ישירה אל ד"ר רשף שבפעם הראשונה משתתף במועצה והאחראי מכחינה אקדמית לארכיון החינוך של אוניברסיטת תל-אביב: באיזו מידה המוסד ממשיך את פעולתו של ארכיון הסתדרות המורים? מה נשאר בהסתדרות המורים? מה התחזית של התפתחות המוסד? אני יודע שעובדת הארכיון בוגרת מצויינת ומצטיינת של בית הספר שלנו. והשאלה השניה אל חברינו מר וויזר מבית הספרים הלאומי על הפעילות הארכיונית של המחלקה לכתבי יד וארכיונים. לא קיבלנו שום דיווח השנה; הם לא מחויבים לפי החוק, כי אינם ארכיון ציבורי מוכר, אבל היה כל השנים הסדר ג'נטלמני ביננו שהגנז מקבל דיווח וכולל תמצית בדיווח למועצה או שולח העתק לכל חברי המועצה כמו לגבי ארכיונים ציבוריים. אולי קודם כל ד"ר רשף.

ד"ר רשף: לצערי איני יכול לאמר מה נשאר בהסתדרות המורים. למעשה העברנו את כל הארכיון. ההסכם היה על העברת החומר עד להקמת מדינת ישראל, פחות או יותר, אבל בסופו של דבר העברנו את הארכיון כולו. לא העברנו את התיקים שעוסקים במוסדות, בפרטי-כל של מוסדות הסתדרות המורים בשנים האחרונות; את הראשונות העברנו. בשנת העבודה הראשונה של הארכיון אצלנו השתמשו בו 164 חוקרים, כיניהם סטודנטים שכתבו עבודות גמר, מורים וחוקרים מאוניברסיטאות שונות, ומבחינה זאת זה עולה על כל מה שציפינו. אנחנו אוספים חומר תעודי מבתי ספר ומאישים שונים וכדי להרחיב את מה שיש בארכיון באנו בדברים עם קהילות יהודיות בתפוצה משום שהארכיון ביסודו של דבר נועד לעסוק גם בחינוך היהודי בגולה. נכתבו ונמצאים בהכנה עבודות מחקר, בעיקר על ידי סטודנטים, שתי עבודות לדוגמא שהוגשו רק כעת ואחת מהן אפילו זכתה לקבל תואר שני בהצטיינות מבוססות כולן על השימוש בארכיון עצמו, והוא משרת את בתי הספר לחינוך והמחלקות להיסטוריה גם באוניברסיטאות אחרות, בעיקר אנשי אוניברסיטת בר-אילן משתמשים בו באופן ממוסד על ידי הבאת הסטודנטים אל הארכיון ולימוד לעשות שימוש בארכיון לצורך המחקר ההיסטורי. אנחנו ממשיכים להוציא לאור את כתב העת שהוציא הארכיון בשעתו ונקרא "דור לדור" אלא שהשינוי העיקרי שזה נעשה בשיתוף פעולה בינאוניברסיטאי, כלומר כל בתי ספר לחינוך באוניברסיטאות השונות מוציאים לאור את כתב העת הזה. עכשיו נמצא בדפוס הקובץ השני, ויש בו קבוצת מאמרים מחקריים, שעיקר השימוש בהכנתם נעשה בארכיון עצמו.

ד"ר אלסכרג: יש כאן שאלה פורמלית. הארכיון של הסתדרות המורים היה מוכר כארכיון ציבורי. האם הארכיון באוניברסיטה זהה לארכיון הסתדרות המורים, ובאופן אוטומטי היינו צריכים להעביר את ההכרה בארכיון הסתדרות המורים לארכיון שנמצא היום כרשות האוניברסיטה, או זה מוסד שונה. כי שיניתם את השם של המוסד ל "ארכיון לחינוך" באוניברסיטת תל-אביב.

ד"ר רשף: ד"ר אלסכרג, אתה יודע שאני מתקשה כשמגיעים לצד הליגליסטי של מעמד הארכיון הזה, או שתודיע לי מראש ואני אחמש את עצמי בכל מיני טיעונים. אני אומר בפשטות: לא שינינו דבר. קראו לזה "הארכיון על שם אביעזר זילין לחינוך יהודי" ואנחנו קוראים לזה "הארכיון לתולדות החינוך היהודי בישראל והגולה על שם אביעזר זילין" ובאותיות קטנות יותר "מיסודה של הסתדרות המורים". אנחנו מקיימים שני מוסדות - האחד הוא ועד מנהל על בסיס פריטטי עם הסתדרות המורים שיושבי הראש של המוסד הזה הם ראש בית הספר לחינוך, ונשיא הסתדרות המורים (לא מזכ"ל הסתדרות המורים) ואנחנו מקיימים ועדה מדעית בה יושבים שישה אנשים, מתוכם ארבעה אנשי אוניברסיטת תל-אביב (לא רק בית הספר לחינוך, גם בית הספר למדעי היהדות); במקרה זה עומד כראש הוועדה שוב ראש בית הספר לחינוך, לא ex officio אלא רק מתוך העניין שיש לו בנושא הזה, ושני נציגים של הסתדרות המורים. מבחינה קונסטיטוציונית, אם אפשר לומר, לא עשינו שום שינוי בהתאם לעצה שלך אלא שפשוט הרחבנו את הפעילות ולא ראינו שיש רע בדבר.

ד"ר אלסכרג: אני מבין, איפוא, שההכרה כארכיון ציבורי מועברת לפי זה אוטומטית למוסד שהועבר מבנין הסתדרות המורים לבנין באוניברסיטה. נשאל את היועץ המשפטי שיושב עמנו.

מר ארן: הכרה מעצם טיבה יכולה להתייחס רק לגופים ולא לדברים שאינם קיימים כמו מכונים שהם למעשה רק זרועות של גופים אחרים. כשאומרים אני מכיר בארכיון ציבורי, אז אני בעצם

אומר אני מכיר בבעליו של אותו ארכיון ציבורי. אם הבעלים נשאר אותם בעלים אז אין בעיה, אם הבעלים השתנו צריכים לדאוג לאישור הכרה חדש.

ד"ר אלסברג: נכנסו לשותפות עם בעל אחר; האם השותפות זהה לבעל שהיה מקודם?

מר ארן: לא

ד"ר אלסברג: אז אנחנו מוכרחים לחקן את הדבר לפי כל הסימנים.

ד"ר דניאל כהן: הייתי רוצה להגיב רק על דבר אחד בהגדרת תחומי הפעולה של המוסד הזה, כי לתמהוני שמעתי שכלול גם החינוך בגולה, והיות ובדרך כלל בתי ספר יהודיים הם חלק אינטגרלי של הקהילות, וארכיוני הקהילות בדרך כלל בתחום פעולתו של הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, אני מתקשה להבין את הענין הזה והייתי רוצה שהדבר יהיה ברור שלא תהיה פה תחרות וחפיפה.

ד"ר רשף: אני חושב שאתה צודק בקביעה הזאת לגבי חלקם הגדול של רוב הקהילות. אם הארכיון לתולדות העם היהודי מצליח להשיג את החומר, אז אני חושב שתבוא עליו הברכה ואנחנו נהיה מוכנים להסתייע בחומר שמצוי ברשותו. איננו מתכוונים לאסוף כל מה שנעשה בתחום החינוך היהודי, משום שמתקן חדש לארכיון לתולדות החינוך היהודי במסגרת האוניברסיטה זה חלום שאין להעלותו על הדעת. התכוונו לדברים שהם בעלי ערך ייחודי להתפתחותן של מערכות חינוך במשטרים חברתיים מגוונים, ובמקרים רבים כשנענים לנו אנחנו מסתפקים אפילו בצילום החומר שיכול לסייע לתלמידים שלנו בכתיבת תולדות החינוך היהודי, לדוגמא, אדם שרוצה לכתוב עבודת דוקטור בתולדות החינוך היהודי בארגנטינה, ביקשנו לצלם דברים מסוימים, כמו פרוטוקולים של ועד החינוך למשל, אבל אין לנו כל כוונה לאסוף חומר שלארכיון לתולדות העם היהודי יש בו ענין. אני בספק אם לארכיון יש ענין למשל בדברים שמרחשים בתוך בית הספר, בעיקר מתוך ההיבט הפרגוגי, דבר שלנו יש ענין בו. מכל מקום אין כל כוונה, ההיפך הוא הנכון, לערוך תחרות בין שני הארכיונים.

ד"ר ביין: אני רוצה להשלים דבר מה. העברנו הרבה ארכיוני קהילות מגרמניה. אני נולדתי בכפר בגרמניה ואבי היה מורה בבית ספר יהודי, יש הרבה חומר בחינוך ובבתי ספר כפריים למשל בגרמניה שהועברו לארץ. אני חושב שאחם צריכים לבוא לשיתוף פעולה ברישום שיהיו העתקים של רישום אצלכם. זה הולך עד לפרטים ופרטי פרטים, פרוטוקולים של בתי ספר וכדומה, את זה העברנו בשנות החמישים מגרמניה לארץ ואני הייתי אז היוזם והמארגן של הדבר הזה. כרגע זה אני משתמש קצת בזה לצורך זכרונות.

ד"ר אלסברג, לא קיבלתי חשובה לשאלתי מה הסיכוי לבנין של גנזך המדינה, כלומר של בנין שירכז את הארכיונים, והייתי רוצה להפנות גם אותה שאלה לד"ר כהן בנוגע לארכיון. אני שואל, אם כי אני חושש שאני מקבל תשובה שלילית, אבל אני חושב שאנחנו צריכים לשאול את השאלה תמיד מחדש, ולרשום תשובות בפרוטוקול ולמחות שלא ייעשה אם לא ייעשה.

ד"ר אלסברג: ד"ר ביין אני קודם כל רוצה להשיב לשאלה שלך לפני שד"ר רשף ממשיך את התשובה לשאלה לגבי בתי ספר. בגנזך קיימנו רק לפני ימים אחדים מפגש עם סגן המנהל הכללי החדש של המשרד והעלינו מחדש את הדרישה לבנין. הסיכוי היום כמוכן קלוש מאוד לאור המצב הכלכלי, אבל אנחנו שגינו יודעים ד"ר ביין שדווקא במצב כזה הענין גם יכול להתהפך מהר מאוד, שדווקא

מוסדות הציבור מעונינים בכניני ציבור מסויימים שממילא נחוץ לבנות אותם ואני מקווה שאז נהיה בחור. צדקת בהחלט, השאלה הועלתה שוב. בנין משותף לארכיונים כפי שתכננו לפני עשרים שנה בדיוק - הדבר הזה לפי דעתי ולצערי הרב ירד מהפרק.

ד"ר רשף: הייתי רק רוצה להשיב תשובה בענין הארכיון לתולדות העם היהודי. העיסוק שלנו בחינוך יהודי בתפוצות עד לרגע זה הוא זהיר בהשוואה לשאר הדברים שמצויים בארכיון. יש לנו קושי שאולי אתם יכולים לעזור בו. אין לנו ענין לאסוף כל מה שניתן, אבל אנחנו מתקשים בדבר מסוים שדוחף אותנו להביא לתוך כתלי הארכיון הזה חומר. אם אנחנו שולחים תלמידים ברמה של תואר ראשון לעשות עבודות סימניריוניות חלק גדול מן הארכיונים (אינני יכול לומר אם זה כולל גם את הארכיון לתולדות העם היהודי) לא מספקים להם שירותים; הנוסח הוא פחות או יותר "תגדלו, תעשו עבודת מאסטר, אז נעזור לכם". בארכיונים מסויימים, ובארכיון גדול מאוד שמיוצג כאן, תלמידים ברמה של תואר ראשון כמעט ואינם יכולים לקבל סיוע, בעיקר כשדוע שהכוונה לכתובת עבודה סימניריונית. במקרה כזה אנחנו איננו מוכנים לוותר, כי תהליך ההכשרה של האדם הוא מן התואר הראשון.

ד"ר אלסברג: הערה לגבי תלמידים שאינם מקבלים שירות לגבי עבודות סימניריוניות היתה מכוונת, אני משער, אל הגנזך.

ד"ר רשף: לא. עם הגנזך דווקא הגענו להבנה.

ד"ר אלסברג: אז אני כבר שקט יותר, אם כי אני מוכן תמיד גם להגן על זה שתלמיד שבא כדי להשתמש בחומר ארכיוני הוא צריך קודם כל לקרוא את הספרות הקיימת ולדעת מה לחפש וכיצד לחפש. אם המדריך שלו מדריך אותו בצורה נכונה הוא יקבל גם את השירות.

מר לוין: האם הגעתם לתיאום פעולות עם ארכיונים ברשויות מקומיות? לפי דעתי הטיפול בארכיוני בתי ספר הוא ענין בלעדי של ארכיון רשות מקומית במידה והוא קיים. אני חושש שאם הפעילות המקבילה של ארכיון החינוך באוניברסיטת תל-אביב, מתעוררת בעייה חמורה של תחרות עם רשויות מקומיות, רציתי לשמוע מפי ד"ר רשף האם הגיעו לתיאום ולהסדר עם רשויות מקומיות לגבי חומר של בתי ספר שנמצא בתחומי השיפוט שלהם.

ד"ר רשף: אני מוכרח לומר שאני קצת מתפלא. אני אמנם די חדש בתחום הזה, ותחום הארכיונאות הוא לא התחום שלי. המציאות שאני נתקל בה שבאים אלינו מרשויות מקומיות ואומרים "גוולט" קחו את החומר ועשו איתו מה שאתם רוצים, רק עשו קצת סדר בענין". בתי ספר ראשוניים שקבעו את דפוסי החינוך בארץ העמידו לרשות הרשויות המקומיות ארכיונים שערכם לא יסולה בפז. כשאני שולח את התלמיד הראשון שלי לכתוב על בית החנוך הראשון בגבעתיים, למשל, אומרים: אם התלמיד יעשה סדר שם בארכיון הוא יוכל גם להשתמש. התלמיד הראשון לא רוצה להיות עובד העיריה והוא לא יעשה סדר. אחרי שנתיים אני שולח את התלמיד השני, אז אומרים ששרפו את הארכיון כי לא היה איפה להחזיק אותו.

עד היום לא נתקלנו בתופעה שכזאת. התופעה היא הפוכה: מרשויות באים אלינו, ואומרים אנחנו לא צריכים עלוני תלמידים ולא רוצים פרוטוקולים של בתי ספר ואפילו בהרבה מקרים מוכנים לוותר

על פרוטוקולים של מחלקת החינוך של הרשות, ובלבד שאנחנו ניקח את זה. איננו רוצים ליצור כפילות עם רשות מקומית. במקרים שיש לה ארכיון מסודר הדבר הנוח והקל מבחינתנו זה להפנות את החוקר או החלמיד לשם. זה הרבה יותר נוח לנו. אבל כשבאה רשות מקומית ומתנהגת עם הארכיונים - עם כל הידידות והכבוד שיש לי כלפי הסתדרות המורים - כפי שהסתדרות המורים במשך כל שנותיה התנהגה עם הארכיון שלה (הוא נגנב והושחת; שם היתה רטיבות שאי אפשר היה להלך בחדר) אנחנו רוצים להציל את הדבר הזה ואנחנו רוצים שאנשים שלנו או אנשים מאוניברסיטאות אחרות יחקרו את הנושא, אין שום כפילות ואין שום התנגשות. אנחנו בכל מקרה של אי-בהירות אנחנו מוכנים לוותר למען הפרטנר, הוא הדין לגבי הארכיון לתולדות העם היהודי והוא הדין לגבי רשות מקומית.

מר לוינ: האם אתם ערוכים למחן אישורים לחלמידים מהלימודים בבית ספר?

ד"ר רשף: לא. חס וחלילה. אנחנו לא ערוכים לזה, כי אין לנו מספיק חומר בעניין.

ד"ר ארד: אני מציע שהמועצה תבקש את הגנז לכנס את ועדת התיאום בנושא זה, מפני שהנושא שייך לוועדת התיאום ולא למועצה.

ד"ר אלסברג: ד"ר ארד צדק. ועדת התיאום באמת כאן הפורום המתאים, אבל כדי לעורר את השאלום שאלתי את ד"ר רשף את השאלה, והיות והמוסד לפי דעתי כרגע לא מוכר כארכיון ציבורי איננו שייך לוועדת התיאום לארכיונים הציבוריים העליתי אז את הנקודות בכוונה בפני המועצה.

מר וויזר: אני מבקש להתנצל בפני ד"ר אלסברג ובפני חברי המועצה. עד כמה שאני זוכר, ונדמה לי שאני זוכר היטב, לא נתקבלה השנה בקשה להגיש את הדו"ח, ולא באתי מוכן כי לא ידעתי שאתבקש למסור דין וחשבון.

ד"ר אלסברג: אתה לא צריך.

מר וויזר: אגיש אותו תוך ימים ספורים לד"ר אלסברג ותוכל להפיץ אותו לחברי המועצה כשתשלח את הפרוטוקולים הללו.

ד"ר אלסברג: יש פה אי הבנה. הכוונה שלי היתה לפניה שלנו שיצאה במאי לפני שנה, כלומר 1983. הפניה שלנו של מאי 1984 תצא רק בימים אלו אל המוסדות.

מר וויזר: אני אגיש לך דו"ח רטרואקטיבי. אני רוצה להבהיר יש לנו למעשה דו"ח מפורט מאוד כתוב, כי אנחנו מגישים מדי שנה דו"ח להנהלת הספריה והאוניברסיטה, כך שלא היתה שום כוונה לחרוג מן השגרה המכוברת הזאת.

ד"ר אלסברג: תודה רבה, עכשיו אנחנו עוברים ברשותכם לנקודות שלוש וארבע בסדר היום. שלוש - הצעות לשינויים ולהשלמות בתקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני. הדבר העיקרי שמופיע בתקנות אלו זה תיקון פרט 25 בעניני עובדים. אני רוצה להביע את הערכתי לנציג נציבות שירות המדינה מר שני וגם לעובד הגנזך חברי יגאל רפאלי שעבדו על אותה רשימה שבאה במקום כל הרשימה שהיתה בתקנות הקיימות. אם המועצה תאשר את ההצעה הזאת נחליף את כל הסעיף הזה בתקנות הקיימות. השינוי מתבטא לפעמים בשמירה לתקופה ארוכה יותר. למשל, תיק של עובד: במקום שמונים שנה ,

מאה שנה: עד שיגיע העובד לגיל של מאה שנה. לגבי תעודות אחרות יש קיצור ניכר בתקופות.

מר שני: אני מוכן לתת הסבר קצר למה אנחנו הגדלנו את תקופת האחזקה של תיק של עובד מדינה עד מאה שנה. למעשה זה נראה אולי קצת מופרז. אבל זה רק למראית עין, כי כאן דובר רק על פנסיונרים, אנשים שפרשו. לפעמים קורה שיושב עוד פונה אלינו, אפילו אם עובד המדינה שפרש לפני הרבה שנים, אבל הוא עוד זכאי לקבל פנסיה עקב היות ההורה או האשה או הבעל של עובד מדינה לשעבר. לפעמים יש פניות שהעובד אפילו לא חי ויש עוד פניות ביחס לזכאותו, בעיקר בנושא גימלאות.

ד"ר היימן: ראשית כל העניין של מאה שנה לאחר לידתו של אדם כלל לא נראה לי מופרז, אם עושים חשבונות מסוימים. יש לי רק שאלה אחת: האם אין כוונה של שמירה לצמיתות של התיקים האישיים של עובדים בדרג הבכיר ביותר.

ד"ר אלסברג: כן, יש כוונה לשמור לצמיתות תיקים של עובדים בכירים ביותר. אנחנו לא קבענו זאת עדיין, כי עוד לא הגענו כאן בכלל לביעור. מעשית הדבר יתבטא לפי הדרגה של העובד, ואנחנו עוד לא קבענו מהן הדרגות לפי השנים, כי אסור לנו כאן ללכת לפי הדרגות של שנת 1984 אלא אנחנו מוכרחים להביא בחשבון את הדברים לגבי כל תקופה ותקופה, אבל הכוונה בהחלט לשמור לצמיתות את התיקים של הסגל הבכיר.

גב' אלופי: יש לי כאן כמה הערות לגבי הפריטים. האמת היא שקיבלתי לחוות דיעה על הבקשה ושלחתי את חוות הדעת שלנו בתיאום עם היועצת המשפטית של אגף כח אדם בעיריית חיפה. אני שמחה להגיד שכמה מההערות שלנו באמת התקבלו ותוקנו ודברים שונו ונוספו עוד פריטים לביעור. אבל יש דבר אחד או שניים שלא שונו ואני הייתי מבקשת לשנותם. בסעיף 25 (3) יש כרטיס העדרויות. אני מבינה שזה נוסח של טופס שנמצא בשירות המדינה. ברשויות המקומיות, ואני מניחה שגם בתאגידים ממלכתיים, הנוסח הזה לא תמיד קיים. לכן הצענו נוסח אחר כ "כרטיס אישי בו רשומות העדרויות", כי בדרך כלל ברשויות המקומיות ובמיוחד בקטנות שבהן נהוג יותר הכרטיס האישי ששם רושמים את כל הדברים האלה ולא כרטיס העדרויות.

דבר שני - לגבי הסעיף הראשון היועצת המשפטית שלנו ביקשה לא למאה שנה אלא שבע שנים לאחר פטירת העובד או פטירת שאריו כיוון שהיא טוענת שיש מקרים לא מעטים שהשארים עדיין מקבלים פנסיה לאחר שהעובד הגיע לגיל מאה. הנכון הוא שאפשר גם לא לכער כשמיגיע לגיל מאה. למען מתן יתר תוקף אנחנו מציעים בכל זאת את הנוסח של שבע שנים לאחר פטירת העובד או לאחר פטירת שאריו לפי המאוחר. כמו כן בסעיף מספר 2 נראה לה שזה קצר מדי להחזיק את התיק שבע שנים כיוון שיש כאן עניין של שמירת רציפות זכויות. עכשיו עוד שינוי בנוסח בסעיף 7 יש כאן פניות ותגובות ותשובות לאינפורמציה, המלצות ובקשות ונראה לנו שכדאי היה קודם כל לנסח בעברית, יש מילה עברית לאינפורמציה "מידע", ולפרט יותר מה הכוונה בעניין של מידע, 25(7) כי כאן לפעמים מתעוררות אצלנו בעיות שאנחנו לא יודעים בדיוק למה מתכוונים והפרשנות יכולה להיות רחבה לפה ולשם. אז אם אתה מדבר לגבי אחראי לרשומות או מנהל ארכיון ברשות מקומית או בתאגיד ממלכתי שהוא ארכיונאי מוסמך והוא מכיר את החוק ויודע לפרטי פרטים אתה יכול להשאיר את זה,

אבל קח בחשבון שכרוב המקרים מי שמטפל בדברים האלה זה עובד שלא בקיא בכל הפילפולציה הזאת וצריך להגדיר לו את הדברים הרבה יותר ברור ממה שזה מוגדר כאן. מה שחסר לי בכל התקנות האלה, אם כי אולי זה מתכסה על ידי סעיף 10, אלה הן הרשומות שנוגעות לענייני הדרכה.

ד"ר אלסברג: בודאי שזה לא מתייחס אלא אם מדובר ביחידות מנגנון.

גב' אלופי: לא. הכוונה שלי לבקשת העובד שהוא מגיש לענייני הדרכה והשתלמויות שמאשרים לעובד.

ד"ר אלסברג: בודאי זה נכלל.

מר שני: ביחס ל- (1)25 על מאה שנה. היה ויכוח גדול אצלנו. לצורך פישוט ביעור החומר בבוא הזמן הוחלט על מאה שנה. גם אנחנו חשכנו על איזה סידור איקס שנים. לאחר פטירה; מר רפאלי הסביר לנו שבלתי אפשרי לארגן את זה מבחינה טכנית. הגענו למסקנה שיותר פשוט לכתוב מאה שנה, כך שהקגלים יסודרו בצורה כרונולוגית, יבדקו מתי האיש נולד, ובבוא הזמן יהיה אפשר לבער את החומר. בקשר לשבע שנים, אני לא כל כך הבנתי, כי אם מדובר בעובד ארעי הוא איננו קבוע ברגע שהוא ניתק את הקשר עם המדינה, אז אין צורך כתיק אישי. אם זה עובד ארעי שעשה הסכם לשמירת רציפות? אין דבר כזה. רק עובד קבוע יכול לעשות הסכם לשמירת רציפות, ובנוסף לזה עובדים אצלנו כרגע על מחשב של הנציבות שכל ההסכמים לשמירת רציפות וזכויות יוכנסו לזכרון של מחשב הנציבות כי פה זה בעייה כללית, ללא קשר עם ביעור חומר. חוק הגימלאות מאפשר לעשות הסכם לשמירת רציפות של כל עובדי ציבור. עובד עבד 10 שנים בשירות המדינה, עבר לרשות מקומית, עבר לאוניברסיטה, עבר להסתדרות, הוא עושה הסכם לשמירת רציפות זכויות. בבוא הזמן בגיל 65 הוא פורש לפנסיה הוא יקבל את הזכויות מאחד המוסדות האלה. באיזה מקום המידע יישמר, כי לא תמיד בנייר זה נשמר. זה בנוסף לתיק האישי, זה גם בזכרון של מחשב הנציבות ובנוסף לזה יש את התיק האישי. לגבי עובד ארעי זה בכלל לא רלוונטי. בקשר לניסוח סעיף 7, אדבר עם יגאל רפאלי הוא המומחה לזה.

גב' אלופי: גם סעיף 3, גם כרטיס העדרויות זה ניסוח שלכם.

מר שני: נדבר עם יגאל. הוא ימצא את הסידור הטכני.

ד"ר אלסברג: בתקנות איננו יכולים להביא את הדברים לניסוח שהוא מתאים להוראות נוהל פנימיות של גוף אחר. כל מוסד מוזמן להוציא בהתאם לתקנות את ההוראות הפנימיות עם הניסוח המקובל באותו מוסד. הגנזך עומד לרשותכם בניסוח הדברים, אבל זה קורה לנו בכל התקנות הכלליות ורק תקנות של גוף מסויים מנוסחות באמת לפי צרכי אותו גוף. החלטנו לא לקבל את ההסתייגות הזאת. אני מקווה שגם לגבי העניין של גימלאים כרשויות מקומיות כשהדבר שונה לחלוטין מאשר גימלאים בשירות המדינה, תמצאו את הדרך להוציא הנחיות על סמך התקנות הללו. הניסוח הפשוט עדיף אם הוא תופס לגבי שירות המדינה מאשר ניסוח מסורבל יותר שהוא טוב לגבי רשות או רשויות מקומיות מסויימות. אם יהיה צורך בתקנה מיוחדת נהיה מוכנים לשלב אותה בפרט 19 בקובץ חוק הארכיונים המתייחס במיוחד לרשויות מקומיות. פתרון זה עדיף על ניסוח יותר מורכב.

יש לי עוד הערה לגבי אותו מסמך, תיקון פרט 60. כתוב: "במקום פסקה 16 יבוא" יש להוסיף לאחר טפסי בקשות לתעודות לידה או פטירה "תמצית ממרשם האוכלוסין". פסקה זו הוצאה מהתקנות בטעות.

בסעיפים 20 ו- 23 כתוב "טופס בקשה להוצאת דרכון ___ שנה אחת". המשטרה התנגדה לקיצור התקופה והתקופה תשאר שלוש שנים. אני מבין שנציג משרד הפנים מבקש להוסיף הערה.

מר לוי: אנחנו רוצים בימים הקרובים לקיים ישיבה עם משטרת ישראל לדון בנושא זה ולא רציתי שנושא זה ישאר פתוח עד למועצה בשנה הבאה. לכן אם אפשר לקבל כאן "החלטה על תנאי": אם נגיע לידי הסדר עם המשטרה זה יהיה לשנה, לא נגיע לידי הסדר עם המשטרה זה יהיה שלוש שנים.

ד"ר אלסברג: אני בטוח שחברי המועצה מסכימים לתנאי הזה המקובל עלינו. נביא את הדברים לאישור ראש הממשלה לאחר קיום הישיבה, כלומר אם אתם תסדירו את הענין תוך שבועיים הענין מקובל עלי. לא נחכה יותר זמן כי אני מעונין שהתקנות יפורסמו בקובץ התקנות. באותו דף בסוף יש שני סעיפים 45 ו-46; מוצע לאחד את שני הסעיפים "העתקים מחעודה שניתנה על שינוי שם או בחירת שם ___ שלושה חודשים". טופס הבקשה החתום על ידי האיש עצמו שמבקש את השינוי נשמר בתיק האישי, כך שמבחינה משפטית אין הסתייגות. באותו סעיף 60 הפרט הראשון 47 ברשימה "הודעת התאלמנות ___ שלושה חודשים" כתוב, יש לתקן זאת לאור הסבר ששמעתי ולהוסיף "למעט הודעה על פטירה בחוץ לארץ". הנוסח שיפורסם יהיה "הודעת התאלמנות למעט הודעה על פטירה בחוץ ___ שלושה חודשים". אנחנו מבקשים את אישור המועצה כדי שאוכל להודיע לראש הממשלה שהשינויים הם על דעת חברי המועצה. אין הסתייגויות. תודה.

עכשיו אנחנו עוברים לסעיף הבא שהוא מתייחס להשלמות לקובץ ההנחיות. האם יש הסתייגות לחברים לפריט מהפרטים שמפורטים? אתם זוכרים את ההבדל בין תקנות לבין הנחיות. בהנחיות יש אפשרות לקבוע שחומר יישמר לצמיתות, הפרוצדורה של ביעור אמנם קצת יותר מסובכת כי מוסד אינו יכול לבער אחרי מסירת ההודעה ואישור הגנז שקיבל את ההודעה אלא הגנז צריך לאשר ממש את הביעור, והגנז יעשה זאת רק לאחר שהודיע לכל חברי המועצה שמוסד מסוים ביקש לבער לפי ההנחיות חומר מסוים שבוודאי כלל מתואר בקיצור בהודעה אליכם. ההנחיות הללו בעינינו היום כלי הביעור העיקרי. אנחנו מאוד מעודדים לסמן תמיד את החומר שהוא ראוי לשמירה. מאידך אנחנו רוצים גם תקנות כדי להיות בטוחים יותר כלפי הקהל, כי הדברים שפורסמו בחתימת ראש הממשלה בקובץ התקנות בכל זאת מחייבים יותר.

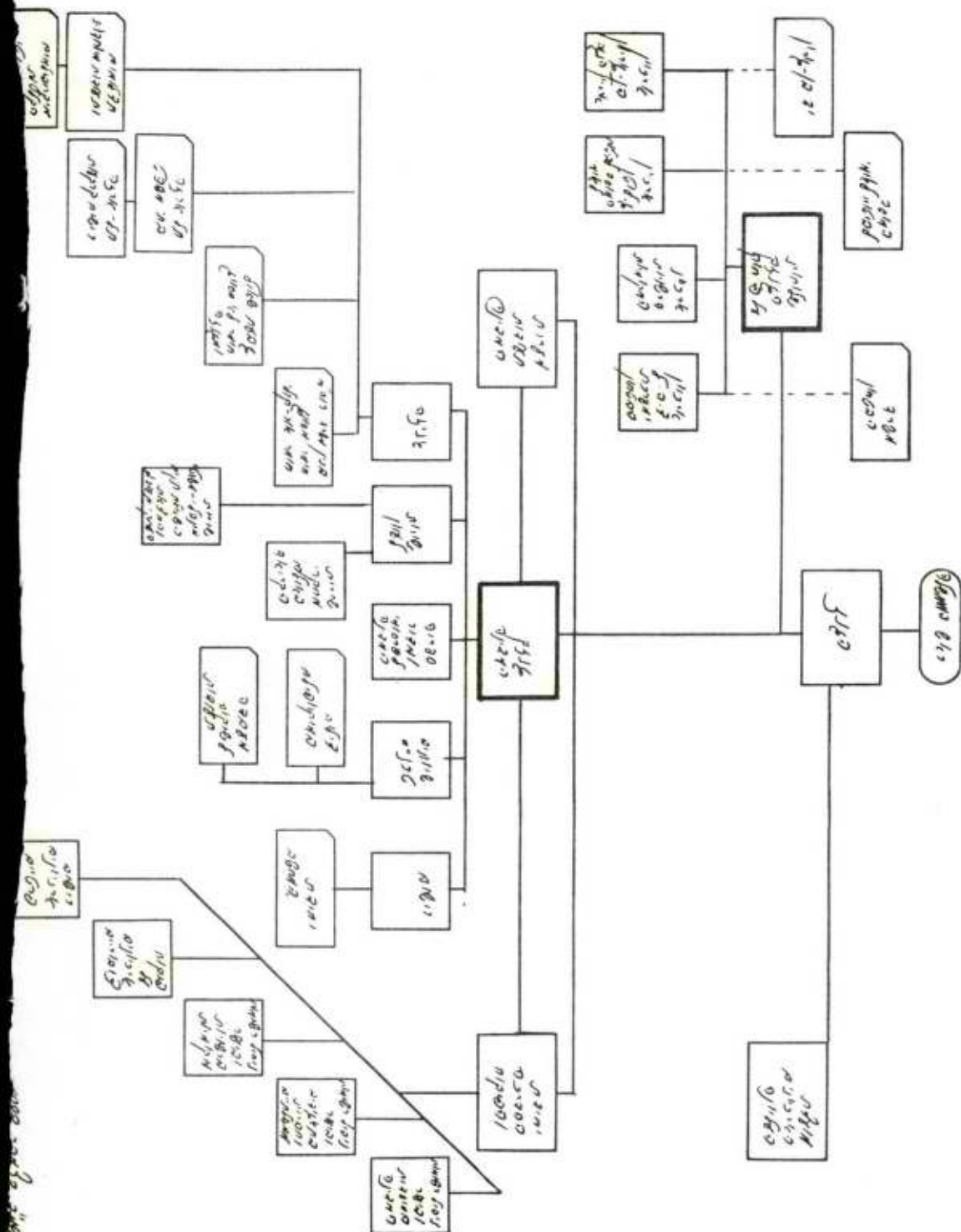
גב' אלופי: יש לי שאלה. בעמוד 7 בחומר של משרד השיכון; יש כאן חברות משכנות עם שם של שתי חברות ואחר כך "חברות עירוניות". מה מכילים התיקים?

ד"ר אלסברג: נחוץ תמיד להסתכל על ראש הפרק. מדובר באגף לנכסים ודיר; זאת אומרת אין מדובר באגף לתכנון או באגף הפרוגרמה.

גב' אלופי: לא ברור לי מה מכילים התיקים האלה; האם הם דנים ברכוש של החברות ומה היחס שלהם למשרד השיכון? אולי יש כאן חומר של משרד השיכון. אינני יודעת למה 7 שנים, כי איני יכולה להבין מתוך השמות האלה מה זה כולל. לגבי שאר התיקים ולגבי ביעור כל החומר האחר אין שאלות.

ד"ר אלסברג: אני מציע שאקבל את האישור שלך או הסתייגות מנומקת אחרי שתבואי בדברים עם האחראית לרשומות במשרד השיכון ותבררי את השאלות הללו, כי אני מבין מחוץ התיאור שמדובר באגף לנכסים ודיר והתכתבות עם החברות הללו שהן פועלות כשם משרד השיכון.

לסיום הישיבה יש לי עוד בקשה. אני מבקש שהמועצה תמליץ בפני ראש הממשלה על צירוף מוסד, שלפי דעתי ראוי שיהיה מיוצג במועצה, וזאת רשות השידור. שנית אני מבקש שהמועצה תאשר שוב פעם לצרף את חברינו משה שילו למועצה כמומחה. מר שילו היה חבר המועצה כמומחה לפי מינוי עוד מתקופת כהונתה של גולדה מאיר כראש ממשלה. אחר כך מר שילו נתמנה למנהל ארכיון העבודה ובמינוי שפורסם בתקופת כהונתו של ראש הממשלה מר בגין, מופיע מר שילו כנציג ארכיון העבודה. עם פרישתו לגימלאות באופן סופי אנחנו מבקשים עוד פעם שיתמנה כחבר המועצה כמומחה. אני מבין שיש הסכמה כללית. אם שתי הבקשות הללו מקובלות על חברי המועצה אני מודה לכם על השתתפותכם ועל הדיון שערכנו. הישיבה ננעלה. תודה.

סקירת הגנז' על הפעולות
לביצוע חוק הארכיונים בשנת 1983/84

התוכן

22	1. גנזך המדינה ואוספיו
22	א. הפקדות חדשות
23	ב. רישום וקיטלוג חומר ארכיוני
25	ג. ספריית הגנזך
25	ד. אוסף הפרסומים הרשמיים
25	ה. אוסף הסרטים
25	ו. אוסף התצלומים
26	ז. המעכדה לשיקום
26	ח. צילום מזוער
26	ט. יחידת המחשב
27	2. שימוש באוספי הגנזך
29	3. פרסום העודות המדינה
30	4. פיקוח על ניהול רשומות במוסדות המדינה וברשויות המקומיות
30	א. ביעור חומר ארכיוני
31	ב. ניהול רשומות במוסדות המדינה
41	ג. תאגידים ממלכתיים
42	5. ארכיונים ומגנזות ברשויות המקומיות
43	6. שלוחות הגנזך
43	7. פיקוח על ארכיונים ציבוריים
44	8. רישום חומר ארכיוני ברשות הפרט
44	9. הכשרה מקצועית
45	10. קשרים בינלאומיים

סקירת הגנז על הפעולות לביצוע חוק הארכיונים

אפריל 1983 עד מרס 1984

=====

שבעה תפקידים עיקריים לגנז:

- כינוס החומר הארכיוני של מוסדות המדינה ושמירתו לדורות, במידה וערכו המשפטי, המינהלי, או המחקרי מצדיק זאת;
 - פתיחת החומר הארכיוני השמור בגנזך לעיון ולמחקר ע"י קיטלוגו ופירסומו;
 - פיקוח על המוסדות הארכיוניים הנחשבים מבחינה חוקית כשלוחות של הגנזך ועל הארכיונים ההיסטוריים ברשויות המקומיות;
 - פיקוח על פעולות התיקונים והמגנזות בכל מוסדות המדינה והרשויות המקומיות ועל אחזקה נאותה ויעילה של הרשומות בהם;
 - ביעור חומר ארכיוני בכל מוסדות המדינה וברשויות המקומיות בהתאם לתקנות;
 - פיקוח על חומר ארכיוני ברשות הפרט, כולל מוסדות לא-ממשלתיים, שיש בו ענין לחקר העם, המדינה והחברה.
 - פיקוח על המוסדות הארכיוניים שאושרו ע"י הממשלה כארכיונים ציבוריים.
- פעולות הגנז מכוצעות באמצעות הגנזך ובהתאם לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 והתקנות שהוקטנו על פיו.

1. גנזך המדינה ואוספיו

א. הפקדות חדשות

במשך שנת התקציב 1983/84 נוסף לגנזך כ-1.5 קילומטר חומר ארכיוני ותיעודי והיקף האוספים של חומר זה (למעט הספריה, אוסף פרסומי הממשלה ואוסף העתונות) מגיע ל-26.5 קילומטר מדף.

בין החומר שהופקד בגנזך יצויין החומר הבא:

מזכירות הממשלה - תיקים של ועדות שרים, סטנוגרמות ופרוטוקולים, 1963-1978;
לשכת נשיא המדינה - תיקים וקטעי עתונות מתקופת כהונתו של הנשיא יצחק נבון, 1978-1983;

משרד ראש הממשלה - תיקים של לשכת היועץ לעניני ערכים, 1967 - 1981;

משרד הבריאות - תיקי ההנהלה, 1963 - 1973;

משרד החוץ - תיקים של מר אבא אבן, 1948 - 1969; תיקים של מר שבתאי רוזן, 1943 - 1982; תיקים של מחלקת התיעוד וחומר של לשכותיהם של משה שרת, גולדה מאיר, וולטר איתן, וכן תיעוד בנושאי סירור ובנושאים מדיניים אחרים;

משרד החקלאות - תיקים של מחלקת סקר ומיפוי לייעור מתקופת המנדט וראשית המדינה, וכן תיקים של רשות החולה;

משרד המשפטים - תיקים של לשכת השר, 1967 - 1981; תיקים של האפוטרופוס הכללי בדבר פשיטות רגל ופירוק חברות, 1928 - 1968;

משרד הפנים - תיקי אגף התכנון ושל ועדות תכנון מחוזיות, 1950 - 1979; תיקים של אגף לשלטון מקומי, 1981; וצילום בדפי זיעור של רישומי לידות, 1918 - 1948; משרד הפנים, המטה הארצי ומשטרת ישראל - תיקים של המטה הארצי ושל יחידות המשטרה 1967 - 1975;

משרד התחבורה - תיקי המפקח על התעבורה (שעת חירום), 1960 - 1981;

בנק ישראל - תיקי הפיקוח על מטבע חוץ, 1970 - 1975;

המכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה - חומר מגנטי-סיסמי, מקידוחים סיסמיים, 1964 - 1981;

חברת הנפט הלאומית, נפטון - תיקים וסרטים מגנטיים, 1969 - 1980;

המכון לתרגום ספרות עברית - תיקי ההנהלה וכתבי יד שטרם פורסמו, 1962 - 1978;

כמו כן הופקד בגנזך חומר של לשכת השר מרכזי בן-פורת, הכולל חומר בדבר טיפולו בעניין פליטים, יהדות אתיופיה ויהדות המצוקה; וכן ארכיון תחנת השידור של צרפת החופשית בימי מלחמת העולם השנייה (אוקטובר 1940 - 1941) שנמסר ע"י מר פרנסואה קולט. הופקדו בגנזך ארכיונים אישיים של יעקב צור, לשעבר שגריר ישראל בארגנטינה ובצרפת, של ד"ר פליקס שנער, ראש משלחת הקניות ושגרירה של ישראל בגרמניה ושל עו"ד יעקב סלומון ז"ל מחיפה, ששימש עורך דין במשפטים פוליטיים בתקופת המנדט ולאחר קום המדינה. מלבד אלה הופקד חומר ארכיוני רב של מערכת בתי המשפט, כולל חומר של בית המשפט העליון, 1976 - 1979; של בתי דין רבניים, ושל בית הדין הארצי לעבודה בעניין סכסוכי עבודה בשנים 1969 - 1975.

ב. רישום וקטלוג חומר ארכיוני

כשנה שחלפה המשיך הגנזך הן ברישום וסידור ידני והן בעיבוד ממוכן של חומר ארכיוני. ברישום ידני נערכו בדרך כלל רשימות הפקדה מסודרות של תיקים, אשר הועברו לגנזך עם רשימות לקריות ביותר או ללא רשימות כלל. לרשימות ההפקדה האלה לא נערכו מפתחות אלפביתיים. לעומת זאת כולל העיבוד הממוכן בדרך כלל עריכה מסוימת של רשימות הפקדה וכן מפתוח אוטומטי של הרשימה על-פי העריכה המוקדמת.

היועץ המשפטי לממשלת א"י (חטיבה 3) - תיקי ה Attorney General נרשמו בגנזך לפני עשרים שנה ברישום ראשוני ע"י עובד סכני. בשנה שחלפה נערכה כרטסת זו לקראת קליטתה במערכת הממוכנת. החומר נרשם באנגלית במחשב ועובדה רשימה בצירוף מפתח אלפביתי. הפרוייקט, הכולל ס"ה כ-2,000 תיקים (22 מטר), נמצא בשלבי סיום.

משרד ראש הממשלה (חטיבה 43) - נמשך סידור ורישום תיקי המשרד בצורה ידנית. באופן מקביל עבדו על תיקי המשרד מהשנים 1948 - 1961, על תיקים מלשכתה של גולדה מאיר כראש ממשלה (1969 - 1973) ועל סדרת התיקים של פניות הציבור מהשנים 1961 - 1973; רוב התיקים של פניות הציבור בוועדו בהעדר ענין ציבורי, ותיקים בהיקף של 4 מטר בלבד (כ-15%) נבחרו לשמירה. עד עתה נרשמו מסדרה זו 586 תיקים המכילים מכתבים או התייחסות של ראשי הממשלה.

לשכת סגן ראש הממשלה (חטיבה 6-43) - תיקים בהיקף של 5 מטר מלשכתו של סגן ראש הממשלה יגאל ידין מויינו, סודרו ונרשמו באופן ידני בצורת רשימת הפקדה. עיקר החומר מתייחס לשיקום השכונות ולהתיישבות, למעמד האישה ולשאלות מדיניות, 1977 - 1981.

משרד התעשייה והמסחר (חטיבה 48) - תיקים של הנהלת המשרד מהשנים 1948 - 1966 בהיקף של 10 מטר, אשר הועברו בזמנו לגנזך ללא רישום, סודרו ונרשמו ידנית, לאחר שבוער חומר חסר ערך. החומר שנרשם כולל גם תיקים של מרכז התיירות ותיקים של משרד האספקה והקיצוב.

פנקסים עותמאניים (חטיבה 83) - מחוך ס"ה 240 הפנקסים בעיקר של הטאפו נרשמו באנגלית לקראת צילומם עבור החברה הבינאלוגית ב-Utah 136 פנקסים מהשנים 1876 - 1916 בענייני הלוראות לחקלאים. עבודת התרגום של התעודות החורכיות הופסקה מסיבות תקציביות.

משרד החקלאות (חטיבה 97) - הוערך, סודר ונרשם ידנית חומר בהיקף של 34 מטר מהשנים 1948 - 1974, לרכות תיקי לשכת השר, לשכות היועץ המשפטי והיועץ הכלכלי ויחידות הנהלה בחל-אביב ובירושלים.

משרד הדחות (חטיבה 98) - כחוספת לחומר שעובד בשנים קודמות נרשמו בשנה שחלפה תיקים מלשכת שר הדחות מהשנים 1948 - 1969; החומר כלל גם תיעוד מהשנים שלפני קום המדינה (1930 - 1948). ס"ה נרשמו בשנה זו 5 מטר תיקים.

ג. ספריית הגנזך

לפי פקודת העתונות הגיעו לגנזך 1195 ספרים; מהם הועברו 843 ספרים (ספרות יפה, ספרי לימוד וספרים במדעים שאין לגנזך ענין בהם) לספריה העירונית בבאר-שבע; ספרי אמנות הועברו בפקדון למוזיאון ישראל. כמו כן נרכשו או נתקבלו מחליפין 130 ספרים. סה"כ נוספו לספריית הגנזך 472 ספרים.

ד. אוסף הפרסומים הרשמיים

בשנת 1983 התקבלו וקוטלגו 531 פרסומים חד-פעמיים של משרדי הממשלה, מוסדות מדינה, רשויות מקומיות ותאגידים ממשלתיים. נתקבלו כסדרם 321 תקופונים, בהם 47 תקופונים חדשים.

רשימת פרסומי הממשלה לשנת 1982 עובדה במחשב והוכנו במחשב דפי הזיעור של הכיכליוגרפיה; המפתח לרשימה הכיכליוגרפית נמצא ברפוס. העיכוב בהדפסת המפתח ובהפצת החוברת נגרם ע"י עיכובים באישור התקציב. פרסומי הממשלה לשנת 1983 נרשמו ועובדו במחשב והוחל ברישום הפרסומים של 1984.

ה. אוסף הסרטים

במשך השנה נסתיים מבצע האוורור של אוסף הסרטים של נתן אקסלרוד. הושלם המשא ומתן על רכישת הזכויות, והזכויות נרכשו ע"י גנזך המדינה. עתה יש לגייס את התקציב הדרוש להעתקת הסרטים.

ו. אוסף התצלומים

הגנזך קלט בשנה שחלפה את אוסף התצלומים של משרד החוץ שהיה שמור במגנזת המשרד. האוסף כולל את האלבומים שנוהלו בעשרים השנים הראשונות למדינה במחלקת התעוד של משרד החוץ על פעולותיהן של הנציגויות בחו"ל ועל קשרים עם מדינות העולם, כולל ביקורים ממלכתיים וביקורי משלחות.

מר יעקב צור מסר לגנזך תצלומים מפעילותו בארגנטינה ובצרפת.

בשיתוף עם ארכיון צה"ל טיפל הגנזך ברכישת אוסף התצלומים של העתונאי יהודה אייזנשטרך, הכולל תצלומים מימי מלחמת העולם השנייה על היחידות היהודיות בצבא הבריטי ועל תקופת מלחמת הקוממיות בירושלים. הדפסות של התצלומים הופקדו כגנזך, וכל אוסף הנגטיבים הועבר לשמירה בארכיון צה"ל.

ז. מעברה לשיקום

בשנת התקציב האחרונה שוקמו 31 ספרי נפוס (כולל כריכה וכן דאצידיפיקציה ולמינציה של 2495 דפים). כמו כן נשטפו ונארזו מחדש 350 סרטי קולנוע; מעבדות השיקום טיפלה ביומני קולנוע מאוספי הגנזך ולא בסרטי אקטורוד.

ח. צילום במיקרופילם

צולמו 50 סרטי מיקרופילם (כ-108000 מסגרות). הושלם מבצע הצילום של חקי הקונסוליות הגרמניות מהשנים 1842 - 1939, וכן צולם חומר של ארכיון אנטוניוס, של משרד החוץ (לשכות שרים, מנכ"לים ועוד) וספרי פרוטוקולים של עיריית חדרה מלפני קום המדינה.

ט. יחידת המחשב

נקלט בגנזך מחשב PDP 11/24 בעל קיבול של 67MB, נפרשה רשת מסופים והותקן חדר מחשב. במסגרת ההעברה הוסבו ונכתבו מחדש 100 תכניות וכן הועברו 87 קובצי נתונים מהמיקרו מחשב למחשב החדש כאשר ברוב ההעברות היה צורך בשינוי מבנה הקבצים.

כרגע מתבצעות במחשב הגנזך הפעולות הבאות:

מיפתוח חומר ארכיוני בעברית ובאנגלית; מיפתוח של הטיבות בארכיונים הציבוריים, בשלב זה בעברית בלבד ובמסגרת זו מוכנסת עתה למחשב רשימת הטיבות הגנזך כצעד ראשון להכנת מדריך כולל לארכיונים הציבוריים בישראל.

הוחל בקליטת ספר הנכנסות של הגנזך, כדי ליצור קובץ מרכזי, שממנו יוכנו ספר נכנסות, ספר הטיבות וספרי מחסן. מתבצעם באופן שוטף קליטת רשומות של רשימת פרסומי הממשלה, שעיבודן הסופי נעשה בחברת "מחשב 72". נקלטה מערכת עיבוד תמלילים חדשה "תמליל" ועבודות עיבוד התמלילים מתבצעות במערכת זו. בנוסף לאמור לעיל נמשכה העבודה השוטפת של יחידת המיחשוב ונעשו העבודות הבאות:

א. הוצאו 25 רשימות ואינדקסים;

ב. הוכנסו כ-1500 שורות פרסומי ממשלה עברית ו-500 שורות פרסומי הממשלה באנגלית, שה"כ כ-2000 שורות.

כמו כן הוצאו 76 הודעות כיעור כ-50 עותקים כל אחת, נעשו 53 עיבודי תמלילים שונים והוצאו 201 מערכות של מדבקות.

2. שימוש באוספי הגנזך

במשך השנה גבר באופן ניכר השימוש באוספי הגנזך, במיוחד לצרכי מחקר. תיקון לחקנות הארכיונים כדבר עיון בחומר המופקד בגנזך פורסם בק"ח 4578 ביום י"ג בשבט התשמ"ד (17 בינואר 1984). על פי התיקון נקבעה תקופת חיסוי כללית של 30 שנה (במקום ההבחנה הקודמת בין חומר מקצועי-מינהלי לבין חומר בענייני חוץ ובסחון) חוץ אפשרות שהמשרד המפקיד יקבע תקופת חיסוי קצרה יותר לחומר המופקד על-ידו כולו או חלקו.

בתקופה הנסקרת ביקרו בגנזך 233 חוקרים, שערכו סה"כ 1954 ביקורים, כלומר בממוצע כ-8.4 ביקורים לחוקר, והזמינו 5749 תיקים או סרטי זיכרון, כלומר בממוצע 24.6 תיקים לכל מעיין. העליה במספר המעיינים נמשכת, ובשלושת החודשים האחרונים (ינואר-מרס 1984) כלבד היו כאולם הקריאה 758 ביקורים; התפוצה היומית הגיעה עד ל-21 מעיינים, ואולם הקריאה על 10 מקומות הישיבה והמנגנון המצומצם של הגנזך לא היה מסובל, לעתים, לשרת כדבעי. מרבית החוקרים עיינו במקורות ארכיוניים בקשר לעבודותיהם לשם השגת תואר אקדמי, מהם 15 לתואר שלישי.

בולטת העליה בביקוש לתיקי משרד החוץ מהשנים הראשונות למדינה. בין נושאי המחקר ראוי לציין את המחקרים דלהלן:

פעילות גרמנית-קאטולית בארץ ישראל במאה ה"ט;
הבישופות האנגליקנית בירושלים;
הרפואה בארץ-ישראל בתקופה העות'מאנית;
סג'ק ירושלים בתקופת התנזימת;
הקמת הסכניון בראי מדיניות החוץ הגרמנית;
הכוח הלאומי בחשיבה ובעשייה המדינית הבריטית, 1917-1923;
פרשת יעקב דה-האן;
ועדת פיל, 1936;
ועדת סנט ג'יימס, 1939;
מחנות עבודה ועלייה בלתי ליגאלית, 1940-1945;
גולי אריתראה, 1944-1948;
תפרוץ האוכלוסיה בתקופת המנדט;
הרכס סמואל;
אדריכלים אנגליים בא"י בתקופת ממשלת המנדט;
מתן רשיונות רפואיים למהגרים יהודיים בתקופת ממשלת המנדט;
פעילותו של המילטון סטוקס למען עליה יהודית לארץ ישראל;
מעורבותה של חברת האשלג בהתיישבות באזור ים המלח בתקופת המנדט;
ספנות בים המלח;
מדיניות השימור הבריטית בירושלים בתקופת המנדט;
מבנים גרמניים בירושלים ובכית לחם;
חנועת הפועלים בחיפה, 1920-1933;
המפלגה הקומוניסטית בא"י בשנות העשרים;

ייבוש הביצות בארץ ישראל;
כית צפא - חמורות בכפר הערבי בחקופת המנדט;
לוד בחקופת המנדט;
יפו בחקופת המנדט;
בידול טבק בכפר כיסרא בחקופת המנדט;
הסדרי קרקעות בארץ ישראל, 1930-1936;
ההשפעות הגאוגרפיות כמושבה כפר סבא עקב מאבק פועלים-איכרים;
השתנות דגמי בעלות על הקרקע בשיון לפני קום המדינה;
ההנהלה הציונית והמלך עבדאללה;
ההסכם בין הסוכנות היהודית והפטריארך המרוני, 1946;
גנרל ברקר;
האיטלקים והיהודים בשואה;
תבובת יהדות ארה"ב לשואה;
ראול וולנברג;
מעמדו ופועלו של הראי"ה קוק בשנים תרע"ט-תרצ"ד;
עמדת העיתונות הערבית-פלסטינית כלפי איטליה הפשיסטית;

אחמד אלשקרי, ביוגרפיה פוליטית;
המועצה המוסלמית העליונה;
ארגונים ערביים טרום-צבאיים בארץ ישראל, 1945-1947;
יהודי עיראק, 1942-1951;
הבהאים;
סוציאל דמוקרטים יהודים גרמנים וישראל אחרי 1945 (עד שנות ה-60);
חטיפת משפחת לייזרוביץ והרצחה ב-1948;
נשות האסירים בחקופת האצ"ל;
מגעים דיפלומטים עם המלך עבדאללה לאחר 1948;
התייחסות הבריטים לירדן כיישות עצמאית;
מדיניות החוץ הישראלית כלפי בריטניה, 1947-1952;
מדיניות מפא"י בשאלת העצמאות המדינית, 1945-1948;
יחסי ישראל - ותיקן;
אמריקה הלטינית ותוכנית החלוקה של א"י;
מדיניות ארה"ב ביחס לשאלת ארץ ישראל ב-1948;
יחסי קנדה - ישראל, 1948-1956;
יחסי ישראל - לבנון, 1948-1953;
יחסי ישראל - אוסטרליה, 1948-1953;
החינוך הממלכתי בארץ-ישראל;
המעברות בשנות החמישים;
מדיניות הצנע, 1949-1952;

מחתרת ברית הקנאים בראשית שנות החמישים;

תולדות בית שאן;

תולדות בית חולים רמב"ם;

מורשת משמר הגבול;

מרחב שלמה והנדואים בסיני;

השתנות גבולות מונוציפליים של כפר ערבי לעומת מועצה מקומית;

מדיניות מעשית של זלמן ארן בביצוע הרפורמה בחינוך;

מכילות קדם-אקדמיות;

מזוג בנק הפועלים עם קופת מלווה עובדים;

התפתחות ענף הזית והתעשיות הנלוות;

תעשיית השמן בישראל;

מפלגת ד"ש - עלייתה והתפתחותה;

העדה הספרדית בירושלים;

ביוגרפיה של מנחם בגין;

לוי אשכול;

סמלי דת אזרחית בהתפתחותם;

האחים המוסלמים בגדה המערבית בחקופת שלטון ירדן;

מפלגות בגדה המערבית, 1949-1967;

נמשך השימוש הרגיל גם לצרכים משפטיים ומינהליים. במשך השנה הושאלו לשימוש מינהלי 4958 תיקים. רוב החומר שנשימוש המינהלי הוא ממערכת בתי המשפט וממשרדי רישום המקרקעין (4290 תיקים). מלבד אלה הוגשו במשך השנה 214 בקשות לאישורי לידה מספרי מפקד התושבים מהתקופה העות'מאנית. מתוכם אותרו בתי אב של 111 מבקשים. השימוש בגנזך הסתכם איפוא ב- 10921 תיקים, פנקסים וסרטי זיכרון, מלבד השימוש בספריה, באוספי פירסומי הממשלה, בסרטים, תמונות והקלטות.

3. פרוסס תעודות המדינה

הכרך השני, המכסה את שלהי מלחמת העצמאות מאוקטובר 1948 ועד אפריל 1949, הופיע בראשית מאיר 1984. הכרך השלישי הופיע באפריל 1983. הכרך הרביעי, המתייחס לתקופה ממאי 1949 עד דצמבר 1949 נמצא בשלבי עריכה מתקדמים ויחסר לדפוס במשך שנת 1984. נמשכת עבודה המבחר הראשוני של התעודות לכרכים החמישי והששי המוקדשים לשנים 1950 - 1951. החלטת הגנזך לרכז בעצמו את מכירת הכרכים והפצתם בחו"ל הביאה לשיפור במכירה, אם כי תפוצת הפרסום טרם הגיעה למימדים הרצויים. עם הופעת כרך 4 בסוף 1985 מתוכנן מבצע הפצה נרחב לכרכים אלה, יחד עם הכרך המקדים מדצמבר 1947 - 14 במאי 1948, המהווים סדרה המקיפה את שנותיה הראשונות של המדינה.

4. פיקוח על ניהול רשומות במסדות המדינה וברשויות המקומיות

א. ביעור חומר ארכיוני

במשך שנת 1983 נחקבלו בגנזך המדינה 372 בקשות או הודעות לביעור חומר ארכיוני. על פי הדיווחים שנמסרו לגנזך בוערה כמות של סה"כ 35,031 מטר; לפי 350 הודעות על ביעור תעודות שיגרתיות בוערה כמות של 34,590 מטר, ולפי 22 בקשות חד-פעמיות לביעור בוערה כמות של 441 מטר. מספרים אלה אינם כוללים בעור שגרתי ביחידות המשטרה. לעומת זאת נכלל דווח של משרד התקשורת, המעסיק כ-20% מכלל עובדי המדינה, על ביעור של 18,750 מטר (!); יש להניח שכמות זאת, המהווה כ-55% מכל החומר שעל ביעורו דווח, כוללת גם "חומר שאין לו ערך של מקור", כגון טפסים ופרסומים. מספר הבקשות לביעור או ההודעות לביעור תעודות שגרתיים ירד ב-6% לעומת השנה שעברה; עם זאת גדלה ב-30% כמות החומר שדווח על ביעורו כתעודות שגרתיים. אין שינוי ניכר לגבי פעולות הביעור ברשויות המקומיות לעומת שנת 1982, אם כי כמות החומר המבוער ירדה ב-20%. הרשויות המקומיות הגישו במשך השנה 81 בקשות או הודעות, וביעור כמות של 1,725 מטר. כחכרות הממשלתיות היתה עליה מסוימת בפעולות הביעור ובמשך שנת 1983 נחקבלו בגנזך 41 בקשות או הודעות ובווערה כמות כוללת של 1600 מטר לעומת 690 מטר בשנת 1982 ו-1700 מטר בשנת 1981 ו-4000 מטר בשנת 1980. לא היו פעולות ביעור במשרד האנרגיה, במשרד הקליטה ובמשרד מבקר המדינה. משרד גדול כמו משרד התחבורה ביער חומר ארכיוני בהיקף של מטר אחד (!) בלבד. מספרים אלה מלמדים שבארכיב המשרדים הנ"ל אין ניהול תקין של הרשומות.

ב. ניהול רשומות במסדות המדינה

לשכת נשיא המדינה

החומר הארכיוני מתקופת כהונתו של הנשיא יצחק נבון הועבר להפקדה בגנזך המדינה. החומר כולל חיקי התכתבות, קטעי עתונות הקשורים לנשיא וללשכתו וקטנות המכילות הקלטות מאירועים שנערכו בבית הנשיא. טרם הופקדו בגנזך תצלומים מאירועים שהתקיימו בבית הנשיא או בהשתתפות הנשיא והם שמורים עדיין בלשכתו של מר נבון. גנז המדינה פנה למנהל לשכת נשיא המדינה והעמידו על כך כי התצלומים שעבורם שולם מקופת המדינה או שנמסרו לנשיא עקב תפקידו הינם חומר ארכיוני לכל דבר ובהתאם לחוק יש להעבירם להפקדה בגנזך המדינה כאשר אינם נחוצים עוד לשימוש. על מנת שלא לפגוע בחוק ובתעוד ההסטורי מחד וכצרכי הנשיא מאידך, המליץ הגנז להזמין להבא שני עותקים מאותם צילומים החשובים לנשיא אישית. באותו ענין פנה הגנז למנהל לשכת הנשיא בבקשה להעביר לרשות גנזך המדינה את כל אוסף התצלומים מתקופת כהונתו של פרופ' אפרים קציר כנשיא המדינה הנשמר עדיין ברשותו בביתו שבמכון ויצמן. למרות פניות מנהל הלשכה טרם הועברו התצלומים לא של מר נבון ולא של פרופ' קציר לגנזך המדינה.

הכנסת

בכנסת פועלת אחראית לרשומות.

בשנה האחרונה הוחל בהכנסת כרססת החוקים אל מחשב הכנסת. עד כה הוכנסו כ-4000 רשומות. הופרדו להפקדה בגנזך חיקי פניות הצבור ללשכת יו"ר הכנסת והועדה לפניות הציבור מהכנסת החמישית עד השמינית. הכנסת ביערה חומר ארכיוני בהיקף של 31 מסר.

משרד ראש הממשלה

אין אחראי לרשומות במשרד ראש הממשלה, ולפי שעה ממלאה את התפקיד באופן חלקי אחת העובדות של הגנזך.

לא היתה שום התקדמות בהקמת המגנזה המשרדית שחשרת את החיקיונים המבוזרים של יחידות המשרד בבנין הראשי.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה טרם פועל אחראי לרשומות, למרות ההמלצות של הגנזך. עם זאת הסילה הנהלת הלשכה לפני מספר חודשים על סגן מנהל מחלקת המפקדים לבחון את אופן הטפול, השמירה והביעור של החומר הארכיוני ביחידות הלשכה ובמחסניה במגמה להביש המלצות לשיפורים. עד כה לא דווח לנו על כל פעולה משמעותית שנעשתה בנדון.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ביערה בשנה החולפת 133 מסר חומר ארכיוני.

משדד האוצר

עובד המחלקה לארגון ולתכנון אחראי גם לנושאי רשומות במשדד האוצר, לרבות נציבות שירות המדינה ולמעט אגפי המסים.

במגנזה המרכזית בירושלים הסתיים מבצע לארגון החומר באחריות הממונה על תיקוני האוצר בירושלים, אשר מונה כאחראי למגנזה לאחר שמאז הקמתה פעלה המגנזה ללא עובד שירכז בידיו את האחריות לתיפקודה.

תיקיון מינהל הכנסות המדינה פורק, חלק מהחומר הועבר לתיקיון ההנהלה וחלקו הושאר בידי הרפרנטים. בעקבות סקר כח אדם ותהליכי עבודה בתיקוני האוצר שערך האחראי לניהול רשומות נערך דיון שבו הומלץ על נקיטת צעדים שיביאו לשיפור הרמה המקצועית של העוסקים בניהול רשומות ולשיפור התנאים הפיזיים ותהליכי העבודה בתיקונים ובמגנזות. נערך יום עיון לאמרכלים ולמנהלי תיקונים שבו הושם דגש על סילוק רשומות ושילוב המיכון במערכת ניהול הרשומות. בוער חומר ארכיוני בהיקף 266 מסר.

נציבות שירות המדינה

בתיקיון המרכזי הופעלה מערכת רישום ממוכנת של חיקים באמצעות מסוף המקושר למחשב המרכזי של נציבות שירות המדינה. המערכת מחליפה כרססת ידנית מסורבלת ובלתי אמינה ותשמש כעתיד לאיתור חיקים בלתי פעילים לגניזה ולביעור חיקים שעברה עליהם תקופת ההחזקה. רעדת קבע לתיפעול תקין של התיקיון המרכזי והמגנזה, אשר מינה סגן נציב שירות המדינה, קיימה מספר ישיבות. פעילות הועדה, שבראשה עומד מנהל היחידה לטיפול בפרט, הביאה לשיפור יחסי העבודה בין התיקיון ובין הרפרנטים מקבלי השירות. הוחל ביישום חלק מהמלצות הועדה לענין ארגון וצמצום רשומות בחיקי פרט בראשות מנהל היחידה לטיפול בפרט:

הוכנס מסוף מחשב למחלקה לטיפול בפרט, המאפשר קבלת פרטים עדכניים על כל עובד באופן מיידי. כתוצאה מכך צומצם בצורה משמעותית היקף הרשומות המתווקות בחיקי העובדים בנציבות; כמו כן חלה ירידה בהיקף התיקים המועברים לרפרנט שבמשדד. נערכו דיונים בהצעת הועדה לשינויים בתקופות החזקה של תעודות בעניני עובדים. הוכנסו מספר תיקונים משמעותיים וההצעה המתוקנת מוגשת למועצת הארכיונים העליונה לשם אישורה כחקנות. נציבות השירות בודקת כעת את נושא ארגון המגנזות בבקעת שאול ובבית ספר שמידס בהן שמור חומר החל מהשנים הראשונות למדינה; לאחר סיום הבדיקה אמורה הנציבות להחליט על הגשת בקשות לביעור חומר שאין עוד צורך בשמירתו. בנציבות טרם בוער חומר ארכיוני.

אגף המכס ומע"מ

עובד יחידת החשבונות משמש גם כאחראי לניהול רשומות. במגנזה האגפית המרכזית, שבה מועסקים 12 עובדים, הפעיל הממונה שיטת ביקורים תקופתיים על ידי מספר עובדים מהמגנזה ביחידות המכס ומע"מ ברחבי הארץ. כל עובד מבקר ביחידות שבחומר שלהן הוא מטפל, כביקורים מטופלות בעיות באופן בלתי אמצעי ובכך יש תרומה לרמת

השרות שנותנת המגנזה ולשיפור הדימוי העצמי של עובדי המגנזה. ועדת הנהלים של האגף החליטה להגדיר רשימות עוסקים, מצבי חשבון, מיקרופיש ופלט מושב כחומר מסורג. פירושה של ההחלטה הוא שניתן לבער חומר מסוג זה רק בפיקוח ועדת ביעור אגפית. בהנהלת האגף התקבלה החלטה עקרונית המחייבת מיכון המעקב אחרי חנועת רשמרני יבוא במגנזה המרכזית. בבית המכס בחיפה בוער חומר ארכיוני כלתי פעיל בהיקף ניכר במסגרת מבצע חד פעמי. הוחל בחיפוש מבנה מתאים למגנזה שיפתור את בעיות הבנייה של חומר שאין נוהגים להעבירו למגנזה הארצית. הוחל בסקר לבדיקה אפשרות להפעלת מפתח חיוק אחיד בכל יחידות המכס ולקביעת תקופות החזקה לתיקים ענייניים. במשך השנה בוער באגף חומר בהיקף של 2753 מטר.

אגף מס הכנסה ומס רכוש

אחריות המטה לניהול רשומות באגף היא בידי מנהל המחלקה לארגון; מפקח ארצי לענייני בנייה מטפל בסילוק רשומות ובקביעת תקופות החזקה. עד עתה הופעלו בהצלחה בששה משרדי שומה ברחבי הארץ חוליות מרכזיות. חוליה מרכזית משלבת ביצוע פעולות טכניות וניהול תיקיון מרכזי. יש כוונה להרחיב את השיטה למשרדים נוספים. גם במשרדי מס רכוש הוחל בהפעלת חוליה מרכזית המחליפה תיקיונים הצמודים לחוליות השונות. הוכן נוהל מתאים. בהעדר חלוקת סמכויות ברורה טרם הוחל בטיפול בחומר ארכיוני גנוז של הנהלת האגף. קיימת אי בהירות גם לגבי אחריות בנושאי סילוק רשומות במשרדי מס רכוש, ויעוד חומר ארכיוני שאיננו תיקי נישומים אצל פקידי השומה. במסגרת קורסים שעורכת מחלקת ההדרכה באגף נערך קורס כן 5 ימים לפקידי עזר בחוליה במשרדי פקידי השומה. בקורס נכללו גם הרצאות בנושאי ניהול רשומות פעילות. הוכנה הצעה לתיקון תקופות החזקה לרשומות בהנהלת האגף ואצל פקידי השומה. ההצעות המפורטות נכללות במסגרת ההנחיות ואילו במסגרת התקנות ניתן תיאור יותר כוללני של הרשומות. בוער חומר ארכיוני בהיקף של 1494 מטר.

משרד האנרגיה

במשרד אין אחראי לרשומות, אם כי מנהל מחלקת העובדים ממלא פורמאלי את התפקיד. בעקבות פעילותו החלו באירגון המגנזה במשרד הראשי. חומר כלתי פעיל מועבר מיחידות המשרד למגנזה, ומאורגן שם על ידי עובד מיוחד. לא היחה פעילות לביעור חומר ארכיוני.

משרד הבנוי והשכון

במשרד פועלת אחראית לרשומות מוסמכת הפועלת במסגרת יחידת האו"ש. בתיקיון החוזים בזכרות המשרד שונתה שיטת ההחזקה של התיקים.

נמשכת עבודת זיכרון התוכנית של מחוזות המשרד. השנה זיכרון את התכנית של מחוזות הגליל, חיפה ומחצית מחוז הנגב. לאור קשיים שהתעוררו באיתור תוכנית בנינים במע"צ שזוהו נסטר פרויקט העוסק בשפור שיטות ההחזקה והאיתור לידי חברה פרטית שזכתה במכרז. במשך השנה התמסדה פעולת המגנזה וחומר רב הועבר אליה מהיחידות לאחר שעבר מיון קפדני ובדיקה באם אכן החומר כולו ראוי להפקדה. במחוז המרכז הוקמה מגנזה חדשה לחומר ארכיוני של היחידה לאיכלוס. בועדה לביעור חומר ארכיוני אושרו הנחיות לביעור של אגף נכסים ודיוור והמרכז למידע ונתוח כלכלי. ההנחיות מוגשות לאישור מועצת הארכיונים העליונה. 23 מטר של חומר ארכיוני הופקדו בגנזך המדינה. רובו של החומר שייך לאזורים שפונד בעקבות הסכם השלום עם מצרים וחומר ארכיוני מיהודה ושומרון. במשך השנה ביער המשרד חומר ארכיוני בהיקף של 350 מטר.

משרד הבריאות

מפקח מגנזך המדינה משמש כחלק ממשרתו כאחראי לרשומות המשרד. בשנה האחרונה נבדקו בבתי חולים הלל יפה, שער מנשה, רמב"ם, איכילוב, אשקלון ובאר-יעקב תיקונים של חולים מאושפדים ותיקונים מרפאות החוץ וכן התיקונים המינהליים של בתי החולים. בעקבות בדיקות אלו נתנו המלצות הקשורות לסדור החומר וביעורו. בלשכות הבריאות במחוזות תל-אביב, המרכז וחיפה עודכנו מפתחות התיק ושופרו דרכי הגניזה והביעור של חומר בלתי פעיל. רעדה לבדיקת רשומות רפואיות, שמונתה בפברואר 1983 על ידי המנהל הכללי, החלה בפעולתה ואין לציין לפי שעה התקדמות. בתחום פעולתה נכללת מערכת הרשומות בכל מערכת הבריאות, כולל בתי חולים שאינם ממשלתיים והחייבים לנהוג בכל הנוגע לשמירת רשומות רפואיות לפי פקודה בריאות העם - 1940. הועדה מונתה לקביעת דרכי שמירת החומר, כגון צילומי רנטגן וצילום מזוער, ותקופות ההחזקה. משרד הבריאות ביער 158 מטר של חומר ארכיוני, מלבד 816 מטר בבתי החולים הממשלתיים.

משרד הדתות

במשרד הדתות עדיין לא מונה אחראי לרשומות למרות פניות חוזרות ונשנות של הגנזך בדבר נחיצות המינוי. בחודש יוני 1983 פרצה שריפה בתיקיון המרכזי של המשרד בשל קצר במאוורר החשמלי שהושאר בפעולה לאחר שעות העבודה. כתוצאה מכך נגרם נזק רב לתיקים, הן מהאש והן מהמים שהותזו במקום ע"י מכבי האש. נפגעו בעיקר תיקי מקראות לגנזך לצילום במיקרופילם. החומר הארכיוני עצמו יבוער לאחר הצילום. בביקור של אנשי הגנזך בתיקיון לאחר השריפה נתגלו ליקויים חמורים בסדרי הבטיחות במקום. התרענו על כך בפניה לסמנכ"ל המשרד אולם עד כה לא דווח לנו על כל פעולה שנעשתה לשפור המצב. גם בשנה זו לא נתקבלה בגנזך שום חגובה בדבר הדין וחשבון

משנת 1979 בו צוין מצבו הגרוע של התיקיון במחוז חיפה.
משרד הדתות ביער חומר ארכיוני בהיקף של 7 מטר.

בתי הדין הרבניים

סגן מנהל בתי הדין הרבניים מטפל בכל הקשור בניהול הרשומות.
בבית הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו בוער 6 מטר חומר ארכיוני, ועתה עוסקים
במיון חומר ארכיוני מהשנים 1949 - 1960.
בבית הדין הרבני האזורי בחיפה בוער כ- 20 מטר חומר ארכיוני והופקדו בגנזך
20 מטר של חקים מהשנים 1951 - 1955 בעניני ירושת, גרוה, ביטול נישואין
והיתרי נישואין, סירובי גט, אישורי גירושין ועוד, וכן חקים בודדים ודוגמאות
החל משנת 1921.

בתי הדין הרבניים בפתח-תקה, באר-שבע, רחובות וצפת עוסקים במיון חקים שחלקם
יבוער וחלקם יופקד בגנזך המדינה. מצבו הפיזי של התיקיון בבית הדין הרבני בירושלי
גרוע ביותר ומעולם לא בוער חקים ולא הופקד חומר ארכיוני בגנזך המדינה.
בבית הדין מצויים חקים משנות ה-20. סוכם כי בגנזך המדינה יקלוט חומר ארכיוני של
בית הדין עד שנת 1950 ימיינו ויסדרו על חשבון משרד הדתות.

משרד החוץ

במשרד החוץ פועל אחראי לרשומות הכפוף באופן מינהלי לסמנכ"ל אגף הרשומות.
בעקבות המלצת ועדה לביזור התיקיונים במשרד הושלמה פעולת ביזור הארכיב המדיני
למספר תיקיונים יחידתיים. במיגנזות המשרד נערכו שיפוצים ונוסף שטח איחסון לחקים.
התיקיונים של מחלקות משפט, אורחים, לשכת השר, סגן השר, המנכ"ל, תפוצות וטקס סודרו
ואורגנו וחוטלו בהן פיגור בחיוק של מספר שנים.

במשרד בארץ ובנציגות בחו"ל נערכת חסימה תקופתית של החקים לשנים 1980/81.
בגנזך המדינה הופקדו 28 מטר של חומר ארכיוני של אבא אבן, הכולל חומר מתקופות
פעילות שונות כשגריר בארה"ב, כנשיא מכון ויצמן, כסגן ראש הממשלה וכשר החוץ.
כמו כן הופקד בגנזך חומר ארכיוני של שרי החוץ גולדה מאיר, יגאל אלון, משה דיין
ושל עובדים בכירים במשרד. הופקדו בגנזך 6 מטר חומר ארכיוני הכולל אלבומי תצלומים
מנציגות ישראל בחו"ל. 100 מטר חומר ארכיוני של מחלקת התעוד מהשנים 1968-1980
הכולל גם שתי כרטסות עזר הועבר להפקדה בגנזך המדינה. החומר הועבר ללא רשימות
הפקדה והוא יסודר וירשם ע"י עובד הגנזך.

משרד החוץ אירגן לשישה מעובדיו המשמשים כאחראים לתיקיונים קורס בנושא רשומות
רמה ג'. כמו כן הורחבו מאוד שעות הלימוד בנושא רשומות לצוערים ולקציני מינהלה.
המשרד ביער חומר ארכיוני בהיקף של 140 מטר.

משרד החנוך והתרבות

במשרד החנוך והתרבות פועל מנהל התיקיון המרכזי כאחראי לרשומות למרות שלא מונה
לחפיד זה באופן רשמי.

בכל המחוזות במשרד מארגנים את התיקונים וחוך כדי כך מפרידים בין חומר ארכיוני פעיל לבין חומר ארכיוני שיבוטר או שיופקד במיגונה המרכזית. כתום פעולת הארגון ישנה כוונה להכין מפתח חיוק אחיד לכל המחוזות במשרד. בתיקון המרכזי נעשתה חסימה תקופתית של כל סדרת התיקים הענייניים. למיגונה החדשה בירושלים הועבר חומר ארכיוני מיחידות רבות במשרד. בשנה החולפת נערכו ימי עיון לעובדי התיקונים במשרד. יחידת הפקודת של גנזך המדינה לקחה חלק פעיל בארגון ובהדרכה. תיקון המורים של המשרד הועבר מהמשרד הראשי למקום דיור אחר. במסגרת ההעברה הופרדו התיקים הבלתי פעילים והועברו למיגונה. בתיקון האגף לחנוך ותרבות לערכים נערך מבצע של ביזור התיקים למחוזות השונים של המשרד. עד כה רוכזו כל התיקים באגף בירושלים. משרד החנוך ותרבות ביער בשנה החולפת 150 מטר חומר ארכיוני.

משרד החקלאות

עובדת חדשה במחלקת אידגון ושיטות ממלאת בפועל את התפקיד של אחראית לרשומות. בדיקת החומר של הרשות לפיתוח החולה נסתיימה ו-10 מיכלים הופקדו בגנזך לאחר ביעור של כ-30 מטר של רשומות בעלות אופי שגרתי. על ידי הגנזך נערכה בדיקת רשומות באגף להגנת הצומח ונחננו המלצות לביעור חלק גדול מהחומר הארכיוני הבלתי פעיל. במחלקת הקידוחים שבנציבות המים והמלץ, בעקבות בדיקה של הגנזך, להפקיד בגנזך המדינה חומר הקשור לקידוחים של מאגרי מים. בעקבות בדיקת הרשומות של קצין מטה חקלאות עזה הופקדו בגנזך 13 מיכלים הראויים להפקדה ובוטר חומר חסר ערך. במשרד החקלאות בוטר 280 מטר של חומר ארכיוני. בקמ"ט עזה בלבד בוטר 65 מטר של חומר ארכיוני.

משרד הכלכלה והתיאום הבינמשרדי

בהעדר עובד מתאים מרכז הסמנכ"ל למינהל כידיד את האחריות לניהול הרשומות במשרד. במשך השנה נערכו שתי פגישות עבודה עם נציג הגנזך. לא נמסר על כל פעילות לרבות בצוע המלצות וסיכומים. זו השנה השניה שהמשרד לא שלח דיווח שנתי. המשרד לא ביער השנה חומר ארכיוני.

משרד מבקר המדינה

במשרד פועל אחראי לרשומות. טרם הופקדו בגנזך רשומות לשכת המבקר מחקופת כהונתו של ד"ר מרזס המבקר הראשון, שעל הפקדתן בגנזך סוכם עוד באפריל 1981. נמשכות הפעולות של בדיקת החומר במשרד המבקר לקביעת יעודו. הוחל כבצוע סקר תיקונים ובבדיקת מפתח החיוק המשרדי. בוטר חומר ארכיוני חסר ערך של מקור. לא דווח על התקדמות בספול בחומר הארכיוני השמור בעליה גב בלשכה כחל-אניב.

במחסני ארכיון צה"ל ביפו לפני פינויים, מרס 1984

ארכיון צה"ל בתל-השומר

תמונות מתוך אוסף יהודה איזנשטרק

אונית המעפילים "טייגר היל", ספטמבר 1939

"בזוינגרד", סגירת רח' יפו ע"י תכניתנים, 1947

"שוטרים" לפני צאתם לתפקידי שמירה באוניברסיטה ובהדסה על הר הצופים, 1949

מארכיון לשכת נשיא המדינה

הנשיא זלמן שז"ר ליד הכותל המערבי, יוני 1967

לא דווח לגנזך על ביזור של חומר ארכיוני.

משרד המשפטים

במשרד המשפטים פועל אחראי לניהול רשומות מטעם המשרד.

בגנזך המדינה הופקדו תיקים של לשכת שר המשפטים מחקופת השר שמואל תמיר והשר יעקב שמשון שפירא ותיקים של השר משה נסים מחקופת כהנחתו כשר ללא תיק.

תיקי ייעוץ וחקיקה מהשנים 1948 - 1967 נרשמו ואורגנו להפקדה. ההפקדה מעוכבת ע"י משרד המשפטים. התיקים אינם נשמרים במשרד כתנאים הולמים.

ארכיון מרכזי לספרי נוסטריאן - משרד המשפטים טרם הקים את הארכיון המרכזי כמתחייב מחוק הנוטריונים. גנזך המדינה התריע בעבר על הנזק שעלול להגרם לצבור כתוצאה מהזנחה זאת. לאחרונה התקיימו מספר דיונים בנושא ועל משרד המשפטים להגיש לאוצר הערכה חקציבית מעודכנת לגבי רישום ממוכן של תעודות נוסטריוניות לקראת הקמת הארכיון ע"י משרד המשפטים.

אגף רשם החברות והפטנטים - הפעולות להכשרת שחי מבגזות ככנין "כלל" נמשכות למעלה משנה. לאחרונה הודיע המשרד שהפעולות הן על סף סיום. מיבגזות רשם החברות משרחת את צבור הפרטים ישירות. בביקור שנערך לאחרונה התריע מפקח של גנזך המדינה על אי-הסדר וחוסר הנקיון ששרדו במגזזה.

אגף רישום והסדר המקרקעין - האגף הודיע לגנזך המדינה שבשל קשיים מינהליים אין ביכולתו לבער ו/או לקבוע חקופות החזקה לגבי תיקי פעולה ורשומות שערכם אינו מצדיק שמירתם לצמיתות. המשרד ממשיך להפקיד חומר זה בגנזך המדינה. הסתיים מבצע הפקדה של 630 ספרי רישום ישנים של בתים משותפים מלשכת רישום המקרקעין בפתח תקוה. כלשכה מנהלים את ספרי הרישום במחשב. הלשכה בפתח תקוה מתכננת הפקדה של 350 ספרי רישום ישנים של חלקות. נחתם כתב הפקדה של משרד המשפטים עם גנזך המדינה לגבי תיקי פשיטות רגל ופרוק חברות של לשכת כונס הנכסים הרשמי כחיפה מהשנים 1941 - 1967. בהתאם לנאמר בכתב ההפקדה החומר פתוח כבר עכשיו לעיון הקהל. בוער חומר ארכיוני בהיקף של 161 מטר.

מערכת בתי המשפט

הממונה על ארגון שיטת ומיכון משמש גם כאחראי לניהול רשומות.

במיבגזות בתי המשפט בירושלים (בבעת שאול) סודר החומר הארכיוני והוכן חומר משפטי מנדטורי להפקדה. עם זאת לא הושלמו כל הסידורים הבטיחותיים והפסיים הדרושים לתפעול יעיל של המגזזה. מספר הפקדות של בתי משפט לא נעשו לפי הנוהל של בתי המשפט; החומר הבלתי מסודר שהופקד בגנזך סודר ואורגן ע"י עובדי בתי המשפט או עובדים זמניים שהעסיק הגנזך ששכרם שולם ע"י הנהלת בתי המשפט.

כעקבות דיון שנערך בחודש ינואר בין גנזך המדינה והנהלת בתי המשפט בנושאים הבאים: פניה ליועץ המשפטי לממשלה בדבר עדכון חקופות החזקה של תיקים משפטיים, עריכת סקר רשומות בבתי המשפט ועריכת כתב הפקדה לתיקי אימוץ, העביר גנזך המדינה להנהלת בתי המשפט את הצעותיו לטיפול בנושאים אלה. טרם התקבלה תשובה להצעות הגנזך.

כחלק מתכנון הדרכה פנימית בבתי המשפט נערך בבית משפט השלום בטבריה יום עיון למזכירים ראשיים במחוז הצפון; הושם דגש על נושאי סילוק רשומות והקשר עם גנזך המדינה. נמשכים שיפוצים במחסן גניזה בהנהלת המשרד במגמה להתאים אותו ליעודו. במקביל ממשיכים בארגון חומר גנוז שחלקו בעל ערך לשמירה לצמיתות. בחי המשפט המחוזיים של חיפה ותל-אביב ממשיכים להפקיד חומר רב בגנזך המדינה. כן הופקד חומר של בית המשפט העליון. בתקופת הדו"ח בוערו 1260 מטר חומר ארכיוני.

משרד העבודה והרווחה

במשרד פועלת אחראית לרשומות מוסמכת. התיקון המרכזי במשרד הראשי בוטל ומשמש כתחנת דואר ובמקומו הוקמו תיקונים יחידתיים. מפתחות התיק בכמה יחידות עודכנו והודפסו מחדש. פעולות שוטפות בטפול בחומר הכוללות חסימה, גניזה, ביעור והפקדה נמשכות לפי הנהלים המקובלים. המשרד ביער במשך השנה 400 מטר של חומר ארכיוני על פי 24 הודעות על ביעור חומר ארכיוני.

משרד העבודה והרווחה (סעד)

במשרד פועלת אחראית לרשומות שסיימה את הקורס האוניברסיטאי לארכיונאות. השנה הופצו במשרד ובכל יחידותיו הנחיות מעודכנות לביעור חומר ארכיוני. כמו כן הופצו הנחיות לתיק מסמכים המופקים במעבד חמלילים והנחיות לשמירת חומר מגנטי של מחשב ומיקרופישים. נערך במשרד סקר תיקונים בעקבותיו הוחלט להעביר את רוב התיקים מהיחידות לתיקון המרכזי ולהשאיר תיקונים יחידתיים במספר יחידות בלבד. הוחל בבצוע חכנון מערך תיקון ושיטות החזקה בהנהלת השירות למפגר ובשירות מבחן לנוער במחוז ירושלים שעומדים לעבור למקום דיוור חדש. כוצעה חסימה תקופתית של תיקים בתיקונים המרכזיים בירושלים, תל-אביב וחיפה ובמספר תיקונים יחידתיים בהם שונו מפתחות התיק. נערך מבצע ארצי לאיתור חומר ארכיוני בלתי פעיל ובעקבותיו הועבר חומר לגניזה. במגנזה במשרד הראשי הוכנו מפתחות עזר נוספים לאיתור החומר הארכיוני. במשך השנה החולפת נתנה האחראית לרשומות הדרכה למספר רב של יחידות במשרד בעיקר בנושאים הנאים: שירותי התיקון, ביעור וגניזה ושילוב פלטי מחשב בתיק קונבנציונלי. במשך תקופת הדו"ח ביער המשרד 83 מטר חומר ארכיוני.

משרד הפנים

במשרד פועלת אחראית לרשומות הנמנית על מנגנון גנזך המדינה; פעולתה בהיקף של יום בשבוע. מאחר וכל מירשם התושבים ממוחשב צויידו השנה על הלשכות למינהל אוכלוסין במסופים ומדפסות על מנת לשפר את מתן השירותים הניתנים לקהל. המשרד מתכוון להעברתם ולריכוזם של כל תיקי הפרט בלשכות מינהל האוכלוסין למיגנזה מרכזית אחת בירושלים וזאת מכיון שהשמוש בתיקים, לשם מתן שירותים לקהל - הולך ופוחת בעקבות המיחשוב של המערכת. בגנזך המדינה החל השנה במבצע לצילום הפנקסים של רישומי לידות ופטירות בארץ-ישראל

מהשנים 1918 - 1948 הנמצאים במגנזה אגף מרשם האוכלוסין של משרד הפנים, וזאת לשם הבטחת שמירתם. עד כה צולמו הפנקסים לרישום לידות של צפת, טבריה, עכו ויפו. הפנקסים צולמו בשיטה של כרטיסי זיכרון, והעתקים מהם יעמדו לרשות לשכות מירשם התושבים של משרד הפנים לייעול השירות לקהל. במיגנזה המרכזית של המשרד בירושלים הועסק פנסיונר שטיפל בביעור חומר וכן בהפקדת חומר בגנזך. במיגנזה עדיין מצוי חומר עד 1970 שערכו מצדיק את הפקדתו בגנזך, כגון חומר של הנהלת מינהל האוכלוסין. השנה הופקדו בגנזך 231 מיכלים מהמינהל לשלטון מקומי וממינהל התכנון, וכן מלשכת התכנון מרמלה. משרד הפנים ביער בשנת 1983 חומר ארכיוני בהיקף של 160 מטר.

משטרה ישראל

במטה הארצי של המשטרה מועסק אחראי לרשומות מוסמך המפקח על נושא הרשומות בכל יחידות המשטרה. המטה הארצי של המשטרה ביער בשנה החולפת 172 מטר חומר ארכיוני ובכל יחידות המשטרה בוער חומר בהיקף של 1250 מטר. הופקדו בגנזך 51 מטר של חומר ארכיוני.

משרד הקליטה

האחראי על אירגון ושיטות משמש כאחראי לניהול רשומות. הבעיה העיקרית היא אחסון תיקי העולים. נשקלות דרכים שונות למציאת פתרון, ביניהן קביעת תקופות החזקה או/ו צילום מזוער. עדיין לא נפלה שום החלטה בנושא זה. אין אפשרות לקבל בשלב זה מקום נוסף לאחסון התיקים, ולכן הוחלט להעביר מהמגנזה המרכזית בחל-אביב חלק מהתיקים לגנזך המדינה. בשלב ראשון יועברו כ- 1000 מיכלים של תיקי עולים עד לשנת 1970 למגנזה בגנזך המדינה תמורת תשלום שנתי. בוצעו פעולות של ביעור חומר חסר ערך של מקור.

משרד התחבורה

במשרד פועל אחראי לרשומות הממלא גם תפקיד של אחראי לנכסים ולדיוור. הוכן מפתח תיוק לתיקיון המשרת את המשנה למנהל הכללי. שיטת אחסון הרשומות באגף הרכב שונתה במגמה לייעל את האיחוד של התיקים. באגף הרישוי נמשכות הפעולות של זיכרון החומר הארכיוני. חסימה בוצעה בתיקיון המשרת את המשנה למנהל הכללי. בוער חומר ביחידה לשעת חירום שגם הפקידה חומר בעל ערך בגנזך המדינה.

ברשות שדות התעופה טרם נסתיימו ההליכים לאירגון המגנזה החדשה. העוכב בקביעת יעודו של חדרון הצמוד למגנזה גורם לאי סדר באחסון הרשומות. חסרוננו של עובד מגנזה פוגע בקליטה הנאותה של החומר המועבר אליה. הוכנה הצעת נוהל לטיפול ברשומות. בשנה האחרונה בוער חומר בלתי פעיל בנושאי מינהל, כספים ומבצעים ו- 11 מיכלים בנושאי אלה הופקדו בגנזך המדינה.

משרד התיירות

מגן מנהל מדור כח אדם מונה כאחראי בפועל לניהול רשומות. סיכום סקר שערך יועץ פרטי בנושא סדרי יצירת הניירות, תיוקת ובגזירה באגף שירותי התיירות ובגזירות הוגש למשרד. עיקר ההמלצות: הקדמת חסימת תיקים בתיקוני היחידות, שלוב מחשב בעבודת ניהול הרשומות, קביעת תקופות החזקה לרשומות המשרד ואירגון מגנזה משרדית. באגף שירותי תיירות בישראל שבו הוחל ביישום מסקנות הסקר גובשו הצעות לתקופות החזקה לחלק מסדרות התיקים. במחשב שנרכש על ידי המשרד הוכן קובץ לניהול כח אדם ולמעקב אחרי פעולות שעד עתה בוצעו באופן ידני. סוכים עם משרד התעשייה והמסחר על הפרדת המגנזות ועל הקצאת השטחים הדרושים למגנזות שני המשרדים. המשרד לא ביער השנה חומר ארכיוני, ולא נשלח דיווח שנתי כנדרש.

משרד התעשייה והמסחר

הממונה על ארגון תכנון והדרכה מונה גם כאחראי בפועל לניהול רשומות. מנהל המשרד מינה ועדה שתפקידה לערוך ביקורת בחדרי העובדים במשרד, לאחר ולהעריך את החומר המצוי בהם. הועדה שבראשה עומד האחראי בפועל לניהול רשומות קיימה מספר ביקורים בעקבותיהם פונה חומר למגנזה המשרדית המרכזית ובוועד חומר בהיקף ניכר. הוכנו הצעות לתקופות החזקה לחטיבת הצרכנות והמחירים וליחידה לאזורי פיתוח. ניתנה תשומת לב מיוחדת לחומר שערכו מצדיק שמירתו לצמיתות. בחטיבת הצרכנות והמחירים קיים קושי בניהול מסודר של הרשומות בהעדר מנהל לתיקיון. בעקבות פרוק חטיבת תעשיות קלות והעברת היחידות לחטיבות אחרות במשרד הועבר החומר הפעיל מהתיקיון שבוטל ליחידות החדשות. האחראי לתיאום תיקונים משמש גם כממונה על המגנזה המרכזית ומתדרך את יחידות המשרד בנושאי סילוק רשומות. במשך השנה בועד חומר ארכיוני בהיקף של 441 מטר שוטף.

משרד התקשורת

בלשכת הסמנכ"ל למינהל פועל אחראי בפועל לניהול רשומות האחראי על ניהול הרשומות במשרד, למעט בנק הדואר, שבו משמש האחראי להדרכה ולנהלים גם כאחראי בפועל לניהול רשומות. האחראי לניהול רשומות פעל במקביל במשרד התקשורת וב"כזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ. בחברה הוקם תיקיון חדש המשרת את יחידות ההנהלה. הורחב השימוש במסופים ובפלטי מחשב בשירותי ההנדסה והטלפון. קיימת אי-בהירות בענין כפיפות האחראי לניהול רשומות, מסגרת עבודתו והעברת חומר ארכיוני ממשרד התקשורת ל"כזק" החברה הישראלית לתקשורת. במשך השנה בועד במשרד, לרבות בנק הדואר, חומר ארכיוני בהיקף של 18,750 מטר.

ג. תאגידים ממשלתיים

בנק הדואר

ועדה לטיפול בזיעור מסמכים ושמירת רשומות (פלטי מחשב) שמונתה על ידי מנהל בנק הדואר הגישה את מסקנותיה. בין השאר ממליצה הועדה לרכוש מכונות צילום וזיעור מסמכים אשר יאפשרו חיסכון בהוצאות הטיפול בתמציות חשבון ובצ'קים על גבי נייר. בנק הדואר בוחן את ההשלכות המשפטיות לענין תקנות העדות (העתקים צילומיים) התש"ל-1969 שיהיו להחזרת צ'קים ללקוחות. כמו כן נבדקת אמינות הצילום המזוער במגמה לבער את הרשומות על גבי נייר. בבנק הדואר נפתחו במשך השנה 5000 תיקי לקוחות לעובדי המינהל האזרחי ביהודה ושומרון, וחברת ה "בזק" צורפה לחוג לקוחותיו. כדי להקל על עובדי הרשומות בבנק הועבר הטיפול במיגנוט הצ'קים לקבלן פרטי. במגמה למנוע מקרי זיוף צ'קים הוקם קובץ מיוחד במחשב המכיל את פרטי הזיהוי של לקוחות הבנק.

מכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה

במכון עובד בשנה האחרונה מנהל תיקיון שהעניק תנופה רבה לניהול הרשומות. בשנה האחרונה נעשו פעולות רבות בארגון התיקיון המקצועי והתיקיון המינהלי. החומר נרשם וסודר בצורה מאורגנת בעזרת עזרי איתור והתמצאות. בוער חומר שגרתי. חלק מהחומר הארכיוני נגזז במגנזת הגנזך תמורת תשלום שנתי. מגנזת הגנזך קלטה גם חומר מקצועי של סרטים מגנטיים שאוחסנו כתנאים מיוחדים. בוערו 4 מטר של חומר ארכיוני.

מכון לפרייון העבודה והיצור

במכון פועל אחראי לרשומות בלתי מוסמך המשמש גם כאחראי על המגנזה. בשנה האחרונה בוצעו פעולות הקשורות בארגון החומר במגנזה. המגנזה סודרה והחומר הארכיוני נרשם. מרחיבים את שטח המגנזה ובכך יובטח שטח אחסון גדול וסודר יעיל של החומר.

רשות השידור

הטלוויזיה הישראלית המשיכה השנה בהפקדה שיטתית של רשומות ההנהלה ומחלקות ההפקה משנות הששים והשבעים בגנזך המדינה. בבדיקה שנערכה בסרטית הטלוויזיה התברר שאין לטלוויזיה הישראלית מדיניות מגובשת ונהלים קבועים לגבי מחיקת סרטי וידאו של תוכניות ואין כל רישום ופיקוח של מחיקת סרטים. בעקבות פניית הגנז למנכ"ל רשות השידור בענין זה הקימה הטלוויזיה ועדה הבודקת את הנושא והמכינה המלצות לגבי מדיניות המחיקה ונוהלי הפקח עליה.

מינהל מקרקעי ישראל

במשרד פועל העוזר הראשי לאמרכלות גם כאחראי לרשומות. השנה פורסם נוהל לתפעול מערך התיקיונים היחידתיים. הנוהל מכסה את נושא שמירת הרשומות והבטחון, תנועת תיקים והחזרתם לתיקיון. תיקיון מחוז חיפה מוכן ובכך הושלמה פעולת המיכון של כל תיקיוני מינהל מקרקעי ישראל, להוציא את הלשכה הראשית. הוחל בהרחבת תיקיון העסקות במחוז הדרום ובתכנון להרחיב גם את מחוז תל-אביב. לא דווח על ביעור חומר.

5. ארכיונים ומגנזות ברשויות המקומיות

במסגרת פעולות הפיקוח וההדרכה ברשויות המקומיות התרכזה גם השנה עבודת הגנזך בקידום נושא ההקמה והשיפור של מגנזות וארכיונים היסטוריים מקומיים.

פעולות אלו לוו הן על ידי ביקורים והדרכה במקום והן ע"י קיום השתלמויות ארציות לעובדי הרשויות המקומיות בנושא "ניהול מגנזה וארכיון היסטורי של הרשות המקומית". במשך השנה נערכו 48 בקורי הדרכה ב-33 ארכיונים ומגנזות של רשויות מקומיות.

בישובים רבים הוכשרו מבנים ישנים והותאמו לשמש ארכיונים ומוזיאונים לתולדות הישובים. מן הראוי לציון במיוחד את הארכיונים בראשון לציון, בכפר תבור, בטבריה, ברמת-גן, בחולון, בזכרון יעקב, בגדרה, כיסוד המעלה ובמטולה. בארכיון ובמוזיאון לתולדות ראשון לציון, המקיים פעילות מוזיאולית וחינוכית עניפה מזה חמש שנים, נחנכו שני אגפים חדשים: האגף לתולדות אספקת המים שהוקם במיתחם הבאר הראשונה שסיפקה את מרבית כמות המים לשתייה ולהשקיה במושב. האגף החדש כולל את הבאר בצורתה האוטנטית, מכונת השאיבה המקורית, מכשירי קדיחה ושאיבה ואוסף תעודות ותצלומים המספרים את סיפור אספקת המים למושב במאה השנים האחרונות. האגף השני משמש אכסניה לתצוגת כלי בית, חרושת, מלאכה וחקלאות.

בכפר תבור נחנך המוזיאון והארכיון לתולדות כפר תבור. במתחם המוזיאון עוצבו חדר מגורים, בית מלאכה וחדר משק עם ריהוט, כלי בית וכלי עבודה מהשנים הראשונות של המושבה. כמו כן נחנך הארכיון וחדר העיון שישרת את המשתמשים בחומר הארכיוני. בטבריה נחנך מרכז התרבות העירוני "יד שטרית", בו ישוכן גם הארכיון ההיסטורי העירוני, כחלק מ"המכון לחקר טבריה". הארכיון יכלול הן את החומר הארכיוני בעל הערך ההיסטורי שנוצר במינהל העיריה והן קבוצה מגוונת של אוספים פרטיים של מוסדות ואישים שפעלו בטבריה ובגליל.

ברמת גן נחנך "בית קרינצי" שימש כמרכז ללמודי ארץ ישראל ובו ספריה עשירה בנושא זה, חדר עיון, אולם לתצוגות מתחלפות של תעודות ותצלומים לתולדות רמת גן ואגף מיוחד שימש ארכיון היסטורי עירוני. בשנים האחרונות עסק צוות במיון, סידור ורישום החומר הארכיוני בעל הערך ההיסטורי של העיריה שיועבר בקרוב ל"בית קרינצי".

בחולון הוכשר ביתו של אברהם הרצפלד שנחרם לעיריה לשמש כארכיון ומוזיאון היסטורי מקומי.

זכרון יעקב מייעדת את בית פקידות הברון, בנין רחב מימדים, לשמש כמוזיאון וארכיון היסטורי. קומת המרתף שופצה והותאמה כאכסניה זמנית לארכיון.

בגדרה, כיסוד המעלה ובמטולה שופצו מבנים ישנים מראשית המושבה לשכן בהם בקרוב את הארכיון והמוזיאון ההיסטורי המקומי.

בשלוש הערים הגדולות - ירושלים, חיפה וחדל-אביב - פועלים הארכיונים כסדרם. בעירית חדל-אביב מונחה הגב' יהודית פסטובסקי, בוגרת בית הספר לספרנות ולארכיונאוו של האוניברסיטה העברית, כמנהלת הארכיון במקומו של ד"ר אריה יודפת, שפרש מן העיריה בקיץ 1983.

6. שלוחות הגנזך

מלבד ארכיוני הרשומיות המקומיות נחשבים לפי התפיסה החוקית גם ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון, ארכיון בן גוריון בשדה בוקר, וארכיון הביטוח הלאומי במרכז התייעוד על שם גיורא לוטן כחלק של "הגנזך", כמוגדר בחוק הארכיונים תשט"ו/1955.

ארכיון צה"ל השלים את בניית מתקנו החדש בתל-השומר, ובימים אלה מסתיימת העברת החומר הארכיוני ממחסני החוץ של הארכיון ביפו למתקן החדש. דו"ח מפורט על פעולות הארכיון יוגש בנפרד.

בשדה בוקר נחנך בראשית דצמבר 1983 ארכיון בן גוריון וגנזך הנגב הפועל במסגרת המכון למורשת בן גוריון של אוניברסיטת באר-שבע.

בארכיון הביטוח הלאומי נקלט חומר בהיקף של 7 מטר מלשכתו של מנכ"ל המוסד לשעבר מר רפי רוטר.

7. פיקוח על ארכיונים ציבוריים

במסגרת הדווח על רכישות חדשות בארכיונים הציבוריים דווחו המוסדות בפעם הראשונה את הפרטים על גבי טפסים מיוחדים, כדי לאפשר את קליטת המידע במערכת הממוכנת של הגנזך.

התנועות הקיבוציות, שכל אחת מהן מקיימת ארכיון ציבורי מוכר, פועלות כמשותף במסגרת ברית התנועה הקיבוצית למען הכשרת ארכיונאי הקיבוצים. בשנתיים האחרונות התקיים קורס של כ-120 שעות לימוד ב-30 פגישות שבועיות. בקורס השתתפו כ-60 ארכיונאים.

ארכיון העבודה עבר כחחילת שנת 1984 למשכנו החדש בבנין של המכון ע"ש לבון, סמוך לבנין בית הספר לפעילי ההסתדרות. לאחר פטירתו הפתאומית של ד"ר אריה יודפת בראשית דצמבר 1983 לא נתמנה מנהל לארכיון. מעמדו של הארכיון במסגרתו החדשה של מכון לבון עוד מעורפל, והארכיון בבנינו החדש טרם נפתח לעיון הקהל.

ביולי 1983 הוכר ארכיון מפלגת העבודה בבית ברל כארכיון ציבורי.

ארכיון "גנזים", המכון הבי-ביבליוגראפי של אגודת הסופרים העברית במדינת ישראל הגיש בחודש מרס בקשה להכרה כארכיון ציבורי, ועל פי המלצת הגנז אישר ראש הממשלה את "גנזים" כארכיון ציבורי בהודעה מיום 30 במרס 1984.

בגבעת חביבה נחנך בקיץ 1983 הבנין החדש של מרכז תיעוד וחקר של השומר הצעיר, הכולל את ארכיון התנועה שהועבר ממרחביה, וכן את ארכיון מורשת ע"ש מרדכי אנילביץ, ומכון למחקר היסטורי העוסק בעדות בעל-פה. בבנין חדרי קריאה, ספריה, אולמי איחסון גדולים ומוזיאון - נאה.

8. רישום חומר ארכיוני ברשות בעלים פרטיים

פעולת הרישום של חומר ארכיוני ברשות בעלים פרטיים שנועדה להערך ברשויות מקומיות באמצעות מתנדבים לא הניבה את הפירות המצופים. הנסיון של השנה האחרונה מלמד שרק במקומות ישוב עם ארכיון היסטורי מבוסס יש סיכוי להצלחה ברישום ע"י מתנדבים. ארכיון עיריית חיפה התחיל להפעיל מתנדבים ברישום חומר ארכיוני בחיפה ובאיזור הקריות. מאידך, יש מגמה טבעית להפוך את פעולת הרישום לפעולת רכש והפקדה מטעם הארכיון המקומי, ואם כי הפעולה ברוכה יש רתיעה טבעית של הארכיון המקומי לרשום את החומר כמוחק ברשות בעלים פרטיים ולהנציח בכך מצב שאינו רצוי לארכיון. טרם הצלחנו לגשר בין המגמות המנוגדות לכאורה. במקרים לא מעטים יש גם חוסר נכונות של ותיקי המקום לשחוף פעולה עם ארכיון הרשות המקומית, וזאת על רקע ניגודים בעבר.

9. הכשרה מקצועית

השתלמות לעובדי מגנזות וארכיונים היסטוריים ברשויות המקומיות

במסגרת פעולות ההדרכה לעובדי הרשומות ברשויות המקומיות, המנוהלות על ידי מחלקת ההדרכה במשרד הפנים בשיתוף גנזך המדינה, התקיים השנה המחזור הרביעי של השתלמות בנושא: ניהול מגנזות וארכיונים היסטוריים ברשויות המקומיות. תכנית הלימודים כללה 10 פגישות שבועיות והתרכזת בעיקר בלימוד מקצועות היסוד בניהול מגנזות ברשויות המקומיות. הכוונה לפצל את ההשתלמות לשני שלבים: שלב א' הכולל 10 פגישות והמיועד בעיקר לניהול מגנזה ברשות מקומית, ושלב ב' ובו ישתתפו רק חלק מבוגרי שלב א', יכשיר את העובדים לנהל באופן עצמאי ארכיון ומוזיאון היסטורי מקומי. עד כה סיימו את שלב א' 86 עובדים מ-72 רשויות מקומיות בארבעה מחזורים שנתיים. במרבית הישובים שמהם השתתפו עובדים בהשתלמויות הוקמו מגנזות מקומיות המהוות תשתית לארכיון היסטורי. מן הראוי לציין את המגנזות ברמת השרון, בחולון, בפתח-תקוה, בזכרון יעקב, בקרית גת, בכפר סבא, בגבעתיים, ברמת גן, בנצרת עילית ובמועצות האזוריות ברנר, דרום השרון ובית שאן.

השתלמות ארצית בניהול רשומות לעובדי משרד החינוך והתרבות

מחלקת ההדרכה במשרד החינוך והתרבות, בשיתוף גנזך המדינה, ערכו בראשית אוקטובר השתלמות ארצית לעובדי הרשומות של המשרד. בסמינר, שנמשך שלושה ימים, נלמדו מקצועות היסוד בניהול רשומות, הוקרנו מספר סרטים תעודיים שהמחישו את נושאי הלימוד, ונערכו דיונים וסדנאות לימוד. במסגרת ההשתלמות נערך סיור למודי במכון

ווינגייט שבו הוצגה למשתתפים מערכת רשומות ממוחשבת ועבודת ארכיון היסטורי, המשלב את הרשומות המינהליות של המכון יחד עם חומר תעודי ומוזיאלי בנושאי ספורט וחינוך גופני בארץ ובעולם היהודי. בהשתלמות השתתפו 24 עובדים.

בית הספר למקצועות מינהל שליד נציבות שירות המדינה

במסגרת בית הספר התקיימו ארבעה מחזורי השתלמות במסגרת מסלולי הקידום של עובדים ומנהלים בחיקיונים ובמגנזות; בקורסים אלה השתתפו 59 עובדים. בתכנית הלימודים למנהלים זוטרים בחיקיונים ובמגנזות (רמה ב') שולב השנה לראשונה נושא המחשב ככלי עזר בניהול רשומות בחיקיון ובמגנזה. בועדה המקצועית לניהול רשומות הוחלט לשנות את מתכונת ההשתלמות בניהול רשומות. הלימודים יתקיימו יום או יומיים בשבוע ולא כתנאי פנימיה. מטרת השינוי להקל על המשרדים מבחינה כספית; למנוע פגיעה בעבודה השוטפת; ולהביא להשתתפות מירבית של עובדים שלא יכלו לעמוד בהעדרות ממושכת כתנאי פנימיה.

10. קשרים בינלאומיים

בועידת שולחן עגול לארכיונים שנחיימה בימים 16-20 באוקטובר בבראטיסלבה השתתפו גנז המדינה, וכנציג האיגוד הארכיוני בישראל ד"ר מיכאל הימן. דיוני הועידה היו מוקדשים לנושא "הארכיונאי והאינפלציה ברשומות בנות זמננו". מר חיים שריד, מנהל ארכיון צה"ל, המשתמש כחבר בועדה לרפרוגרפיה של הארגון הבינלאומי לארכיונים, השתתף בכנס הועדה שהתקיים בחודש ספטמבר במדריד. הועדה דנה בהכנת מדריך ותוכנית הדרכה לרפרוגרפיה ארכיונית ובהספקת מידע ויעוץ מקצועי למדינות החברות בארגון.

בימים 19-23 בספטמבר התקיימה בשטוקהולם הישיבה השנתית של הועדה למיכון של הארגון הבינלאומי לארכיונים. בועדה השתתף כחבר קבוע ד"ר אריה ארד. דיוני הועידה הוקדשו בעיקר לקליטת חומר ממוחשב בארכיונים, ולשימורו של חומר מגנטי.

בפינלנד נתכנסה בראשית ספטמבר הועדה לארכיונים עסקיים של הארגון הבינלאומי לארכיונים. חברי הועדה שמעו הרצאות על ארכיונים עסקיים בפינלנד, איטליה וספרד ועל שיטות טכנולוגיות חדשות בניהול רשומות של חברות ועסקים. הגב' זהר אלופי, מנהלת ארכיון העיר חיפה, יצגה את ישראל בועדה.

ד"ר משה מוסק, הממונה על ניהול רשומות בגנזך המדינה, השתתף בחודש ספטמבר 1983 בסמינר בינלאומי לניהול רשומות שהתקיים באוקספורד. הסמינר שאורגן ע"י המועצה הבריטית בשיתוף הארגון הבינלאומי לארכיונים נועד להכשיר את המשתתפים בניהול עצמאי של מוסדות ארכיוניים ציבוריים, מקומיים וממלכתיים.

רשומות המצויות כלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

ג ו ה ל

הגדרות

בנוהל זה -

- שר : - לרכות שר לשעבר, סגן שר וסגן-שר לשעבר.
- חדל לכהן בתפקידו : - בין אם סיים את תפקידו ובין אם עבר לכהן בתפקיד אחר בממשלה.
- חומר ארכיוני : - כמשמעו בסעיף 1 בחוק הארכיונים תשס"ו-1955
- חסימה : - סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם
- מחזור תיקים חסום : - קבוצה מסודרת של תיקים אשר היתה פעילה ונחסמה, להבדיל ממחזור פעיל שהיא קבוצה מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש שוטף ושהתיוק בהם נמשך.
- ביעור : - כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים תשס"ו-1955.
- הפקדה : - כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.
- משמרת שאינה לצמיתות : - כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כ ל י

- א. מסמכים וחומר אחר (כגון: תצלומים, הקלטות, סרטים וכו') אשר הוחזקו בלשכתו של שר (להלן - הלשכה) אשר חדל לכהן בתפקידו והקשורים במישרין או בעקיפין לפעולותיו כשר - שייכים למדינה. הוא הדין במסמכים ובחומר אחר שבמהלך עבודתו נטל עמו שר לביתו או למקום אחר ולא הוחזרו ללשכה. בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים בלשכתו של שר, חייבים להשאר בלשכה וכל חומר ומסמכים המצויים בביתו של שר או במקום אחר - יש להחזירם ללשכה.
- ב. מחמת החשיבות של החומר הנ"ל - הרי שכל החומר המצוי בלשכתו של שר או במקום אחר, מהווה לכאורה חומר ארכיוני ממלכתי גם כשהשר חדל לכהן בתפקידו.

ג. בידי השר ואנשי לשכתו עשויים להמצא בנוסף למסמכים בדבר פעילותו הממלכתית מסמכים על פעילותו האישית והמפלגתית אשר הוחזקו בלשכתו לבחירתו, אף-על-פי שאין הם קשורים לפעילותו הממלכתית. חומר ארכיוני כזה ניתן להעבירו לרשות הפרט, אם הגנז יחליט לאחר בדיקת מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים תשס"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) ירשום הגנז חומר זה ב"פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

הגנז רשאי להעתיק כל חומר אישי שהוא נאומים ודברי השר, גזרי עתונות, תצלומים וכיוצא באלה מן החומר המפורט בסעיף 3א ו-ב להלן.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים כזה הנהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני שבלשכות שרים או ברשות שרים.

הוראות הנוהל:

א. מנהל לשכת השר יהיה אחראי לביצוע הסדיר של הוראות נוהל זה.

בלשכות השרים תהיה הפרדה בתיוקו ובארגונו של החומר הארכיוני כלהלן: -

1. ענינים ממלכתיים

- (א) מינהל הלשכה
- (ב) ממשלה, ועדות שרים והכנסת
- (ג) עניני המשרד
- (ד) נאומים ודברי השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן.

2. ענינים ציבוריים

פעילות ציבורית של השר

3. חומר אישי ומפלגתי

- א. נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים של השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן).
- ב. גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר, למעט צילומים שהם רכוש המדינה.

ג. חומר אישי

ד. חומר מפלגתי

התיקים הסודיים יהיו חלק מתיקיון השר ולשכתו וינהלו לפי המפתח הנ"ל ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנהלי אבטחת רשומות (נהלי ש.ב.כ.).

כלשכה תנהל רשימה של כל התיקים המצויים בה, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם.

ב. עם סיום כהונתו של שר או בתום תקופת כהונה של ממסלה, יש לפעול כלהלן:

1. תיקי לשכת השר ייחסמו ויפתחו מחזור תיקים חדש. בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהלשכה יוחזר אליה, וישולב במחזור התיקים החסום. ברשימת התיקים החסומים יצויין תאריך החסימה.

2. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח שפורט בסעיף א' לעיל. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.

3. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מחוייב חומר על ענינים שהטיפול בהם סרם הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת הלשכה או השר - רשאי מנהל הלשכה שלא לחסמם ולשלבם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצויין הדבר ברשימת התיקים החסומים.

4. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזך המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לבערו - תגיש הלשכה עכורו בקשת ביעור בהתאם לסעיף 12 לחוק.

ג. בנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של שר מחפידו, תינקטנה הפעולות הבאות:

1. השר יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ ללשכה - אל הלשכה.

2. הלשכה תודיע' לגנז על מהות החומר הארכיוני האישי והמפלגתי של השר וכמותו, בהתאם לסעיף 9א' לחוק הארכיונים; וכאשר ייקבע, בהתאם לסעיף 8ב' לחוק כי אטנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" ירשום הגנז חומר זה כפנקס, בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים והשר יוכל השר לקחת חומר זה עמו.

3. השר יכול להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזך המדינה כפקדון אישי סגור כ"משמרת שאינה לצמיתות" כחנאים שייקבעו בהסכם שבין השר לגנז (בהתאם לתקנות בדבר מסירת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ת 802, א' בתמוז תשי"ח - 19.6.58). בהסכם כזה, יוכל שתיקבענה הגבלות שימוש בחומר וגישה אליו - לפי תנאי ההסכם הנ"ל.

ד. 1. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר, בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו - יוכל לעשות כן בכל עת, למעט שימוש בחומר שהוא מסווג מסעמי בסחון או מטעמים אחרים בעת הפקדתו. השימוש בחומר מסווג, כאמור יותר אך ורק באישור בכתב מאת ראש הממשלה.

2. א. שר הרוצה לעיין בחומר בעניינים ציבוריים, לאחר סיום תפקידו כשר - יוכל לעשות כן לפי דרישתו.

ב. השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר כנ"ל ובלבד שתשמרנה ההוראות לאבטחת רשומות לגבי תצלומים של רשומות מסווגות.

ה. לשכת שר ללא תיק או לשכת שר במשרד שבוטל, ומשום כך היא נסגרת - השר, בתיאום מזכיר הממשלה והגנז, יחליטו איזה חומר יש להעביר לגנז המדינה ואיזה חומר יש להעביר למזכירות הממשלה או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שחומר נוגע להם.

ו. עם חום תקופת כהונתה של ממשלה או בעת ששר מסיים את תפקידו, וכן עם כניסתו של שר לתפקיד - יודיע מזכיר הממשלה לשר על נוהל זה.

העתקי ההודעות הנ"ל יועברו לגנז.

ז. בכל הנוגע ללשכת שר הבסחון - יקויים ההסדר הנוכחי של העברת החומר הארכיוני לארכיון צה"ל ומערכת הבסחון, זאת מבלי לחרוג מכללי נוהל זה.

ח. הגנז ייעץ וידריך את השרים ולשכותיהם בכל הנוגע לביצוע נוהל זה.

רשומות המצויות בלשכותיהם או ברשותם

של עובדי מדינה

(נוהל)

טיוטא

הגדרות

בנוהל זה -

עובד מדינה -

עובד מדינה כמוגדר בתקנון שירות המדינה (תקשי"ר) חלק 0 פרק 02 לרכות עובד על-פי הרשאה להעסקה לשעה, עובד על-פי כתב מינוי, עובד על-פי חוזה מיוחד, עובד ארעי, עובד ישראלי המועסק בחו"ל במעמד של עובד מקומי וכל עובד המועסק בשירות המדינה בין אם נתקבל לעבודה בהתאם לתקשי"ר ובין אם נתמנה לתפקיד על-פי חוק או חקנה או החלטה של הממשלה, של שר או של מי שמוסמך לקבל החלטה כזאת, ולרכות חיילי צה"ל, משטרת ישראל ועובדי כוחות הבטחון.

חל לכהן בתפקידו -

בין אם סיים את תפקידו או פרש ובין אם עבר לכהן בתפקיד אחר בשירות המדינה.

חומר ארכיוני -

כמשמעו בסעיף 1 בחוק הארכיונים תשט"ו-1955.

הגנז -

הגנז, בהתאם לסעיף 1 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955, ולגבי חיילי צה"ל ועובדי כוחות הבטחון - מנהל ארכיון צה"ל או מי שהוסמך לכך ע"י הגנז בהתאם לסעיף הנ"ל בחוק.

הגנזך -

גנזך המדינה לרכות ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון ושלוחות הגנזך.

חסימה -

סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם.

מחזור תיקים חסום -

קבוצה מסודרת של תיקים אשר היתה פעילה ונחסמה, להבדיל ממחזור פעיל, שהיא קבוצה מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש שוטף ושהתיוק בהם נמשך.

ביעור -

כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים תשט"ו-1955.

הפקדה -

כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.

משמרת שאינה לצמיתות -

כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כללי

א. מסמכים וחומר ארכיוני אחר (כגון: תצלומים, הקלטות, סרטים וכו') אשר הוחזקו בלשכתו או במשרדו של עובד מדינה (להלן - המשרד), אשר חל לכהן בתפקידו והקשורים במישרין או בעקיפין לפעולותיו או לתפקידו כעובד-מדינה, שייכים למדינה. הוא הדיו

במסמכים ובחומר אחר שבמהלך עבודתו נטל עמו עובד מדינה לביתו או למקום אחר ולא הוחזרו למשרד. בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים אצל עובד מדינה חייבים להשאר במשרד וכל חומר ומסמכים המצויים בביתו של עובד מדינה או במקום אחר - יש להחזירם למשרד.

ב. בידי עובד מדינה או עוזריו בעבודה עשויים להמצא, בנוסף למסמכים הנוגעים למילוי תפקידו, מסמכים על פעילותו האישית אשר הוחזקו לנחיתתו במשרד, אף-על-פי שאין הם קשורים לתפקידו. חומר ארכיוני כזה, אם הגנז יחליט לאחר בדיקת מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי - ניתן להעבירו לרשות הפרט. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) רשאי הגנז לרשום חומר זה כ"פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים בזה הנוהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני של עובדי מדינה:

הוראות הנוהל:-

א. תהיה הפרדה בתיוק ובארגונו של חומר פרטי מחומר רשמי.

ב. חומר ארכיוני ינוהל בהתאם לכללים לניהול רשומות החלים על משרדי הממשלה.

ג. התיקים הסודיים יהיו חלק מתיוקון המשרד וינהלו לפי מפתח התיוק של המשרד ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנוהלי אבטחת רשומות (נוהלי ש.ב.כ.).

במשרד תנוהל רשימה של כל התיקים המצויים בו, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם, כולל התיקים בהם תיוקו תעודות בעלות אופי אישי.

ד. עם סיום שירותו של עובד מדינה יש לפעול כלהלן:

1. כל חומר ארכיוני שלא היה מתיוק או משולב בסדרות הקיימות במשרד ישולב ויאורגן בהתאם לכללי ניהול הרשומות של המשרד.

2. התיקים שבאחריותו הישירה של עובד מדינה ייחסמו ויפתח מחזור תיקים חדש.

בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהמשרד יוחזר אליו, וישולב במחזור התיקים החסום. ברשימת התיקים החסומים יצוין תאריך החסימה.

3. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח התיוק הנהוג במשרד. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.

4. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מתיוק חומר על ענינים שהטיפול בהם טרם הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת המשרד - רשאי עובד המשרד, בחיאום עם האחראי לרשומות, שלא לחסמם ולשלכם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצוין הדבר ברשימת התיקים החסומים.

5. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזן המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לכערו - יגיש האחראי לרשומות של המשרד עבורו בקשת כיעור בהתאם לסעיף

12 לחוק.

ה. כנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של עובד מדינה מתפקידו, תינקטנה הפעולות הבאות:

1. העובד יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ למשרד - אל המשרד.
2. העובד יודיע לגנז על מהות החומר הפרטי שנמצא במשרד וכמותו, ואם יאשר הגנז כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" והגנז רשם אותו כפנקס - יוכל העובד לקחת חומר זה עמו.
3. הגנז רשאי לאשר לעובד להמשיך ולהחזיק ברשותו העתקים של חומר משרדי ובלבד שהעתקים אלו הינם "חומר שאין לו ערך של מקור" כמשמעו בסעיף 1(1) לחוק הארכיונים, וכן שתקוימנה הוראות הבטחון ולא יוחזק חומר מסווג אלא בתנאי שמירה מתאימים ובאישור גורמי הבטחון המוסמכים.
4. העובד יכול להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזך המדינה כפקדון אישי סגור ב"משמרת שאינה לצמיתות" בתנאים שייקבעו בהסכם שבין המפקיד לגנז (בהתאם לתקנות בדבר מסירת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ת 802, א' בתמוז תשי"ח - 19.6.58).

ו. חומר ארכיוני שהיה ברשות עובד שנפטר - חלות על יורשיו, לגבי חומר זה, כל הוראות נוהל זה.

האחראי לרשומות של המשרד יבוא בדברים עם יורשיו של עובד שנפטר ויהיה אחראי לביצוע כל ההוראות שבנוהל זה.

ז. בוטלה יחידה במשרד - האחראי לרשומות, בתיאום עם הגנז, יחליטו איזה חומר יש להפקיד בגנזך המדינה, איזה חומר יבוער, ואיזה חומר יועבר ליחידה אחרת במשרד, או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שהחומר נוגע להם.

חוק הארכיונים תשט"ו - 1955

חקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות

בחוק סמכותי לפי סעיף 18 לחוק הארכיונים, תשט"ו-1955(1), שהועברה אלי (2), ולאחר
התיעצות במועצת הארכיונים העליונה אני מתקין תקנות אלה:

טור ב'

טור א'

בתוספת הראשונה לתקנות הארכיונים (ביעור
חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות
המקומיות), תשי"ז-1957(3).

חיקון פרט 25 1. בפרט 25 (תעודות שגרתיות בעניני
עובדים) במקום פסקאות 1 עד 21
יבוא:

"(1) חיק אישי של עובד קבוע המנוהל
בהנהלת המשרד, בהנהלת יחידת סמך,
בנציבות שרות המדינה, בהנהלת
רשות מקומית או בהנהלת מוסד,
המכיל מסמכים הנוגעים למעמדו
האישי ולחנאי שרותו של העובד
וההתכתבות הקשורה בהם, לרבות
תעודות שיש בהן המלצה או אישור
לשינוי חנאי עבודה.

100 שנה לאחר לידתו של האדם
אליו מתייחס החיק.

לעובד שהוא או שאיריו מקבלים
גימלה מהגוף או מהמוסד המעסיק.

10 שנים לאחר הפסקת עבודתו או
70 שנה לאחר לידתו, לפי המאוח

לעובד שאינו מקבל גימלה כנ"ל.

7 שנים לאחר הפסקת עבודתו.

(2) חיק אישי של עובד ארעי - יומי
או חדשי, או עובד המועסק
על פי חוזה מיוחד, או עובד אחר
שאינו נזכר בפסקה (1), לרבות
כרטיס עבודה או יומן עבודה.

כתקופת שמירת החיק האישי אליו
מתייחס הכרטיס

(3) כרטיס העדרויות.

טור א'

(4) בקשה, הצהרה, אישור ודיווח
בקשר להעדרות מהעבודה מסיבה
כלשהי שאין בה המלצה או אישור
לשינוי תנאי עבודה.

(5) רישום נוכחות העובדים - טפסי
חתימה, סיכומים ודיווח.

(6) רשימות תקן תפקידים ורשימות
תקן שמיות.

(7) תכתובת שגרתית בלתי עקרונית,
לכגון: פניות וחשובות למידע,
המלצות ובקשות, הזמנות לפגישות
ובחינות, טפסים לעדכון פרטים
במחשב כשקיימת אסמכתא.

(8) דינים וחשבוניות סטטיסטיות
וחקופתיים בענייני מנגנון
העובדים.

(9) חיקי מכרזים על משרות פנויות -
למעט תעודות מקוריות המוגשות
על ידי המועמדים בתנאי שנוהל
רישום על הישגי הנבחנים שהשתתפו
בבחינות ובמבחנים.

(10) רשומות בענייני עובדים המנוהלות
ביחידת משנה מינהלית ולגביהן
קיים חיק אישי מקביל בהנהלת
יחידת סמך, כרשות מקומית או
במוסד.

טור ב'

אם נרשמו בכרטיס ונמסר עליהם
מאזן-שנה
אם לא נרשמו או לא נמסר מאזן
כתקופת שמירת התיק האישי אלי
מתייחסים

2 שנים

במשרד או ביחידת סמך - 5 שני
בנציבות שרות המדינה בהנהלת
רשות מקומית או בהנהלת מוסד
10 שנים

2 שנים

3 שנים

3 שנים

במוסדות המדינה - 7 שנים לאחר
פרישת העובד מהיחידה, ברשויות
מקומיות - יועברו להנהלת הרשו
המקומית עם פרישת העובד

טור א'

טור ב'

(11) טופס הערכת עובד.

7 שנים

(12) טופס הצהרת רכוש.

7 שנים לאחר הפסקת שירותו של
העובד

(13) שאלונים וטפסים של מועמד
לעבודה שלא התחיל בעבודה.

שנה אחת

(14) רשומות הקשורות בהזמנת עובדים
ובאיוש משרות.

2 שנים

(15) כרטיס אישי - כרטיס בו רשומים
פרטים אישיים של עובד או
גימלאי, פרטים על שירותו
ופרטים הקשורים למתן גימלאות
לעובד ולשאיריו.

בחקופת שמירת התיק האישי

(16) מאזן חופשה - טופס המכיל
פרטים על ניצול ימי חופשת
מנוחה וחופשת מחלה והימים
העומדים לזכות העובד.

עד לעריכת המאזן העוקב

(17) דו"ח פעולות לחישוב שכר עדוד.

שנה אחת; ואם לא שימש כסיס
לחישוב השכר - 6 חדשים.

תיקון פרט 30, 2. בפרט 30 (תעודות שגרתיות ברשות אגף
מס הכנסה) במקום פיסקה 4 יבוא:

"(4) תיק פרט של מעביד

במקום פיסקה 12 יבוא:

"(12) הודעת זיכוי

5 שנים

תיקון פרט 50, 3. בפרט 50 (תעודות שגרתיות ברשות
אגף מס הכנסה, פקידי השומה) אחרי
פיסקה (3) יבוא:

אגף מס הכנסה, פקידי השומה) אחרי

פיסקה (3) יבוא:

טור ב'

טור א'

- "(4) טופסים המשמשים בסיס לקביעת שיעור הניכוי במקור לפי הסעיפים 161, 164, או 170 לפקודת מס הכנסה. 5 שנים
- (5) דו"ח על תשלום הכנסה החייבת בניכוי במקור ותשלום הניכויים לפי הסעיפים 161, 164, או 170 לפקודת מס הכנסה, ומסמכי חשבונות הקשורים בכך. 5 שנים
- (6) הודעות זיכוי. 5 שנים
- (7) דו"ח - מסמכי חיוב/זיכוי 5 שנים
- (8) דו"ח שנתי על מקבלי תשלומים החייבים בניכוי במקור ועל הניכויים, לפי הסעיפים 161, 164, או 170 לפקודת מס הכנסה. 10 שנים
- (9) טפסים כספיים ברשות מחלקת הגביה, מחלקת תפעול שומה, ומחלקת החשבונות המיועדים לקליטה במחשב והמהווים אסמכתא. 5 שנים
- (10) העתקי הצהרות הון ומעקב אחר קבלת דו"ח על הון והנכסים והאישור. 7 שנים
- (11) הודעה על כיטול קבלה. 5 שנים
- (12) בקשות לכיטול קנס/ריבית - ניכויים. 2 שנים
- (13) פקודה לקופה - תשלום חריג - מס הכנסה עצמאיים. 5 שנים

טור ב'

טור א'

- (14) דו"ח בקורת ניכויים, כולל הסברים וקביעת עובדות נספח לדו"ח. טופסי 0121 א/0121.
- 7 שנים
- (15) דו"ח על בקורת ניכויים במקור מרבית, משכר סופרים, עמלות ביטוח, אמנים, בוחנים, ושכר מעניקי שרותי משרד, עבודות הלבשה, מתכת, חשמל, אלקטרוניקה, הובלה, עבודות בניה/שרותים או נכסים, עיבוד יהלומים, עבודה חקלאית וחוצרת חקלאית, סופס ב/0121.
- (16) דו"ח על ניכויים ממשכורת ומשכר עבודה. טופס מס' 0102.
- 5 שנים
- כולל דין וחשבון עובדים יומיים.
- (17) דין וחשבון על עובדים שהועסקו, תשלומים וניכויים לשנת המס - טופס 0126.
- 10 שנים
- (18) תעודה רפואית - תביעת זיכוי מהמס לפי סעיף 44 או 45 לפקודת מס הכנסה. או לצורך תביעת פטור לפי סעיף 9 (5) לפקודת מס הכנסה.
- 5 שנים
- (19) דו"ח לפי תקנות מס ערך מוסף, חשל"ו-1976 ותקנות מס ערך מוסף - (מוסדות כספיים ומוסדות ללא כוונת רווח). חשל"ו - 1976.
- 7 שנים
- (20) חיק פרט של מעביד.

טור א'

טור ב'

- חיקון פרט 60. 4. בפרט 60 (תעודות שגרתיות ברשות
משרד הפנים) במקום פסקה 3 יבוא:
- "(3) בקשה לאיתור מען
במקום פסקה 16 יבוא:
- "(16) טופסי בקשות לתעודות לידה
או פטירה או חמצית ממרשם
האוכלוסין
פסקה (17) - בטלה.
- במקום פסקה 23 יבוא:
- "(23) (א) טופס בקשה להוצאת דרכון
או להוספת שמות ילדים
בדרכון.
- (ב) החתכות, טפסים ורשומות
בקשר להארכת דרכון וכן
בקשר לשינוי והוספה בדרכון
או להוצאת תעודת מעבר.
- (ג) טופס בקשה להכלל במסמך
נסיעה קבוצתי וכן החתיכות
מטעם מארגן נסיעה.
- במקום פסקה 27 יבוא:
- "(27) העתקי תעודות חיים הנמסרים עבור
מוסדות בחו"ל.
- אחרי פסקה (43) יבוא:
- "(44) חיק פרט בדבר חופי רחצה של
רשות מקומית.
- (45) העתק מתעודה שניתנה על שינוי
שם או בחירת שם

3 חודשים"

3 חודשים".

3 שנים

3 חודשים

3 חודשים"

3 חודשים"

5 שנים

3 חודשים

טור א'	טור ב'
(46) הודעת התאלמנות למעט הודעה על פטירה בחו"ל	3 חודשים
(47) העתק מתמצית מהרישום במרשם האוכלוסין.	3 חודשים
(48) העתק מבקשה להתאזרחות המצוי כלשכות מינהל האוכלוסין	3 חודשים לאחר הצהרת האמונים
(49) דרכון ישראלי תקף או דרכון הניתן להארכה שנשלח לבעליו והוחזר, נשלח בשנית והוחזר ולא נדרש ע"י בעליו.	שנה מיום הוצאת הדרכון או מיום הארכתו האחרון".
תיקון פרט 64. 5. כפרט 64 (תעודות שגרתיות ברשות משרד השיכון) במקום פיסקה 6 יבוא:	3 שנים לאחר סיום הטיפול במחוז
"(6) תיק פרט של מבקש סיוע לשכון במחוז שבקשתו נדחתה ותיקי זכאים שלא ממשו זכאותם תוך שנה וחוקף זכאותם פג.	
תיקון פרט 109. 6. כפרט 109 (משרד האוצר, נציבות מס הכנסה ומס רכוש) אחרי פיסקה (15) יבוא:	
"(16) טפסים הקשורים להוספה או לגריעה של תיקי מדגם ובקרת מקוצרת.	2 שנים
(17) הזמנת תיקים וטפסים מהמיגנזה	2 שנים
(18) טופסי תקצור תיקי ניסומים המשמשים לעיבוד ממוכן.	2 שנים
(19) דו"ח חודשי שעות מושקעות - חשולם פרמיה לעובדי האגף. כולל דו"ח חיסוב יעילות. תקנה (20) 25.	3 שנים

טור ב'

טור א'

(20) דין וחשבון על הכנסה לשנת מס
על פי סעיף 131 לפקודת מס
הכנסה.
(טופס מס' 1301/ג).

(21) דו"ח בדבר פרטים אישיים והצהרה
על מקורות הכנסה על פי סעיף
135 לפקודת מס הכנסה.
(טופס 5329).

(1) ס"ח תשט"ו, עמ' 14, חשכ"ד, עמ' 144.

(2) י"פ תשט"ו, עמ' 639.

(3) ק"ת תשי"ז, עמ' 1794; תשי"ח, עמ' 1576; תשי"ט, עמ' 128 רעמ' 1470; חשכ"א, עמ' 1994;
חשכ"ב, עמ' 1822; חשכ"ג, עמ' 2106; חשכ"ה, עמ' 41; חשכ"ח, עמ' 572; חשכ"ט,
עמ' 1736; חשכ"א, עמ' 1034; חשכ"ב, עמ' 1680; חשכ"ג, עמ' 582; חשכ"ד, עמ' 1924;
חשכ"ו, עמ' 102; חשכ"ז, עמ' 246; חשכ"ח, עמ' 132; חשכ"ט, עמ' 560; חשכ"ס,
עמ' 1898; חשכ"א, עמ' 1988; חשכ"ב, עמ' 1070; חשכ"ג, עמ' 1926.

נספח ה'

ה ש ל מ ו ת

לקובץ ההנחיות 'להחזקת חומר ארכיוני

10.25	פרק 10	הנחיות להחזקת חומר ארכיוני
25. אגף מס הכנסה ומס רכוש - חשב (גזברות)		

טור ב'

טור א'

5 שנים

92. הודעת זיכוי

10.57(15-50)	פרק 10	הנחיות להחזקת חומר ארכיוני
57. אגף מס הכנסה ומס רכוש - פקידי שומה		

טור ב'

טור א'

5 שנים

(15) דו"ח על ניכויים ממשכורת ומשכר עבודה.
טופס מס' 0102. תקנה (16) 5.50

10 שנים

(16) דין וחשבון על עובדים שהועסקו, תשלומים וניכויים לשנת המס.
טופס מס' 0126. תקנה (17) 5.50

5 שנים

(17) העודה רפואית - תביעת זיכוי מהמס לפי סעיף 44 או 45 לפקודת מס הכנסה. או לצורך תביעת פטור לפי סעיף 5)9 לפקודת מס הכנסה.
טופס מס' 0127. תקנה (18) 5.50

5 שנים.

(18) 1. הודעת העובד/בעל קיצבה על משרה חלקית/קבלת קיצבה.

2. הודעת המעביד על תשלום משכורת כעד עבודה חלקית/קיצבה לפי תקנות מס הכנסה בדבר ניכוי ממשכורת.
טופס מס' 0130. תקנה (4) 5.50

5 שנים

(19) הצהרת העובד/מקבל קיצבה בדבר זכאות לפטור.

1. בגלל נכות של 100% או בגלל הוצאות לימודים.

2. עובד שלא מלאו לו 18 שנים שהצהיר על הוצאות לימודים.

טופס מס' 0131. תקנה (4) 5.50

טור ב'

טור א'

- (20) הצהרת העובד/מקבל קיצבה בדבר זכאות לנקודות זיכוי
שלא נוצלו עקב חוסר עבודה או של נקודות זיכוי
נוספות בחור עולה חדש.
טופס מס' 0132 תקנה (4) 5.50
- (21) הצהרת העובד/מקבל קיצבה בדבר זכאות לנקודות זיכוי
נוספות בגלל העדר הכנסה לבעל, תשלום כלכלה במקרים
מסוימים, או תשלום מזונות, או זכאות להנחה בגלל
מגורים בישוב מסויים.
טופס מס' 0133 תקנה (4) 5.50
- (22) העברת תשלומים - שנים שמחוץ למחשב - ניכויים
טופס מס' א/0150 תקנה (5) 5.50
- (23) העברת תשלום מתיק לחיק - ניכויים.
טופס מס' 0150 תקנה (5) 5.50
- (24) פקודה לקופה תשלום חריג ניכויים.
טופס 0152 תקנה (5) 5.50
- (25) פקודת יומן לתיקון הנה"ח - חיובים ניכויים
טופס מס' 0153 תקנה (5) 5.50
- (26) תעודת משלוח ניכויים (שע"מ).
טופס מס' מ/0155 תקנה (5) 5.50
- (27) הודעת מעביד על תשלום מענק עקב פרישה או מות
טופס מס' 0161 תקנה (5) 5.50
- (28) שינוי תשלום ניכויים.
טופס מס' 0162 תקנה (5) 5.50
- (29) הודעה על אי העסקת עובדים/ אינו חייב כדו"ח
ניכויים.
טופס מס' 0164 תקנה (5) 5.50

טור ב'

טור א'

- (30) אישור לצורך פטור מניכוי מס/קביעת שיעור הניכוי מתשלומים החייבים בניכוי מס במקור.
טופס מס' 0168.
תקנה (4) 5.50
- 5 שנים
- (31) 1. אישור על ניהול פנקסי חשבוניות ורשומות.
2. אישור לצורך ניכוי מס.
טופס מס' 0170.
תקנה (4) 5.50
- 5 שנים
- (32) ארכה להגשת דו"ח, טופס מס' 0171 (שע"מ)
תקנה (5) 5.50
- 5 שנים
- (33) תקציב שומות ניכויים, טופס 176, 176א'
תקנה (5) 5.50
- 5 שנים
- (34) דו"ח על תשלום דיבידנד/ריבית על אגרות חוב וניכויי המס, עפ"י סעיף 161 לפקודת מס הכנסה.
טופס מס' 0804.
תקנה (5) 5.50
- 5 שנים
- (35) נספח לדו"ח על ניכויים מדיבידנד/מריבית על אג"ח מיום _____
טופס מס' א/0804.
תקנה (5) 5.50
- 5 שנים
- (36) בקשה לאי-ניכוי מס או לחאום ניכויי מס עפ"י תקנות מס הכנסה.
טופס מס' 0815.
תקנה (4) 5.50
- 5 שנים
- (37) בקשה למתן פטור על ניירות ערך לפי סעיף 3(ח) לפקודת מס הכנסה
טופס מס' 0815ב'
תקנה (4) 5.50
- 5 שנים
- (38) 1. אישור על פי סעיף 161 ב' או על פי סעיף 170(א) לפקודת מס הכנסה - על פי תקנות מס הכנסה (ניכוי מריבית והפרשי ההצמדה).
חש"ז - 1977.
2. אישור מריבית/על אגרות חוב/מדיבידנד/מהכנסה לחושב חוץ, המשתלם לה:
טופס מס' 0816.
תקנה (4) 5.50
- 5 שנים

טור א'	טור ב'
(39) ריכוז שנתי של מקבלי ריבית, לשנת מס _____ טופס מס' 0826. תקנה (8) 5.50	10 שנים
(40) קביעת שיעור הניכוי מתשלום _____ סוג - התשלום. טופס מס' 0834. תקנה (4) 5.50	5 שנים
(41) ריכוז שנתי של מקבלי שכר סופרים, שכר אמנים, שכר בוחנים, שכר מרצים, שכר מעניקי שירותי משרד. טופס מס' 0836. תקנה (8) 5.50	10 שנים
(42) ריכוז שנתי של מקבלי עמלת ביטוח. טופס מס' 0846. תקנה (8) 5.50	10 שנים
(43) ריכוז שנתי של מקבלי תשלומים בעד שירותים או נכסים/תשלומים בעד עבודות בניה והובלה/ תשלומי עבודות הלבשה, מתכת, חשמל ואלקטרוניקה ועבודות הובלה/תשלומים בעד עיבוד יהלומים/ תשלומים בעד עבודה חקלאית או תוצרת חקלאית. עפ"י תקנה 5 ו-6 לתקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלומים). טופס מס' 0856. תקנה (8) 5.50	10 שנים
(44) הודעת זיכוי - דין וחשבון על תשלומים החייבים בניכוי במקור, ניכויים, מסים ומקדמות לפי תקנות: 1. ניכוי מריבית והפרשי הצמדה, ניכוי מעמלת ביטוח. 2. ניכוי משכר סופרים, ניכוי משכר אמנים, שכר בוחנים, שכר מרצים, ושכר מעניקי שירותי משרד. 3. ניכוי מתשלומים בעד עבודות בניה והובלה. 4. ניכוי מתשלומים בעד עבודות הלבשה. 5. עבודות חשמל ואלקטרוניקה ועבודות הובלה. 6. ניכוי בעד שירותים או נכסים. 7. ניכוי מתשלומים בעד עיבוד יהלומים. 8. ניכוי מתשלומים בעד עבודה חקלאית או תוצרת חקלאית. 9. תשלום מקדמה בשל הוצאות עורפות. מס' טפסים: 0802, 0832, 0842, 0852, 0872. טופס מס' 0856. תקנה (6) 5.50	5 שנים

טור ב'

טור א'

- (45) דו"ח לפי תקנות מס ערך מוסף, תשל"ו-1976
ותקנות מס ערך מוסף - (מוסדות כספיים ומלכ"רים*)
תשל"ו-1976.
טופס מס' 0103.
תקנה (19) 5.50
- 5 שנים
- (46) העתקי הצהרות הון
טופס מס' 1219.
תקנה (10) 5.50
- 7 שנים
- (47) מעקב אחר קבלת דו"ח על הון והנכסים והאישור.
טופס מס' 1253.
תקנה (10) 5.50
- 7 שנים
- (48) הודעה על ביטול קבלה - טופס מס' 1272.
תקנה (11) 5.50
- 5 שנים
- (49) בקשות לביטול קנס/ריבית וקנס ניכויים.
טפסים מס' א/2318, ב/2318, ג/2318.
תקנה (12) 5.50
- 2 שנים
- (50) פקודה לקופה - תשלום חריג - מס הכנסה
עצמאיים 4472.
תקנה (13) 5.50
- 5 שנים

*מוסד ללא כוונת רווחים

76. משרד הבינוי והשיכון, האגף לנכסים ודיוור

טור א'	טור ב'
1. <u>פרוגרמה של בניה למגורים ואיכלוס</u>	
- תכנית שנחית	לצמיתות
- תכנית רכ-שנחית	לצמיתות
2. <u>פרוגרמה לפי יעדים</u>	
- עולים	לצמיתות
- יהודה ושומרון	לצמיתות
- קריות דתיות	לצמיתות
- בנה ביתך (לפי מחוזות)	לצמיתות
- דיוור מוגן לקשישים (הוסטלים)	לצמיתות
- דיוור כתנאי שכירות	לצמיתות
3. <u>ניהול רכוש ואיכלוס</u>	
- סיכומים והחלטות כרמת הנהלת המשרד	לצמיתות
- ריכוז סיכומים והחלטות של מחוזות	לצמיתות קיים במחוז
- תקציב - התכתבות עם אגף הכספים	7 שנים
- עותקי הזמנות לחברות משכנות (ריכוז)	5 שנים קיים בתוך החוזה.
4. <u>חברות בונות</u>	
- מכירת דירות "רכוש מינהלית" שנכנו במסגרת הפרוגרמה במימון מלא (לפי חברות)	7 שנים
- רכישות מחברות הבונות במימון חלקי (לפי חברות)	7 שנים
- משרד הבטחון - הקצאת דירות ובניתן לצרכיו	7 שנים
- תיקון ליקויי בניה משנים קודמות, אישור עקרוני וכספי	10 שנים
- חידוש מלאי - שיפוץ יסודי של בתים ישנים למטרות איכלוס מחדש	10 שנים
- נכסי רכישה (נ"ר) - רכישת דירות בודדות לעולים ומשרד הבטחון	7 שנים

<u>טור ב'</u>	<u>טור א'</u>
	5. <u>חברות משכנות</u>
7 שנים	- עמיר
7 שנים	- עמיגור
7 שנים	- חברות עירוניות
	6. <u>תיקי מחוז</u>
לצמיתות	- פרוגרמה בניה ואיכלוס
לצמיתות	- ניהול רכוש ואיכלוס - כללי
7 שנים	- מוסדות ציבור - הקצאת דירות
7 שנים	- מכירת דירות "רכוש מינהלי"
	7. <u>כ ל ל י</u>
לצמיתות	חומר רקע, תזכירים, מידע, עדויות הנוגעים ישירות לתחומי פעילות האגף

77. משרד הבינוי והשיכון, המרכז למידע וניתוח כלכלי

טור א'	טור ב'
1. דו"ח התקדמות הבניה - פירוט לפי יחידות	5 שנים
2. דו"ח מכנים לפי חברה	5 שנים
3. דו"ח סטטיסטי חודשי	5 שנים
4. דו"ח מוסדות ציבור	5 שנים
5. דו"ח מכנים לפי ישוב	5 שנים
6. דו"ח חדשים ושינויים (פעולות חדשות)	5 שנים
7. דו"ח לפי הזמנת האגף לתכנון והנדסה לפי קבלנים או חברות או ישובים	5 שנים
8. דו"ח התחלות שבועיות	1 שנה
9. דו"ח מסכם שנתי על התחלות שבועיות וחודשים לפי פירוט תאריכים.	לצמיתות
10. דו"ח תלת חודשי של נפח הבניה ביחידות קונבנציונליות	לצמיתות
11. דו"ח סטטיסטי שנתי וחצי שנתי	לצמיתות
12. דו"חות התראה ודוחות מיוחדים יידונו בנפרד כל אחד לגופו ועניינו.	

78. משרד החוץ, יחידת הבטחון

טור א'	טור ב'
1. שעת חרום	2 שנים
2. מחלקת עובדים	2 שנים
3. אמצעים טכניים	2 שנים
4. נשק ומטווחים	2 שנים
5. חרגולים	2 שנים
6. דיווחים חודשיים	2 שנים
7. אבטחה מגורי עובדים ונציגויות	2 שנים
8. כניסה מבוקרת	2 שנים
9. אבטחת מידע, צופן ודואר דיפלומטי	2 שנים למעט פרשיות מודיעין
10. ביקורות בנציגות	2 שנים
11. נציגות חדשה	2 שנים
12. אבטחת בתי ספר	2 שנים
13. אבטחת משלחות ואישים	2 שנים
14. אבטחת גופים מאבטחים ומוסדות (משרד הבטחון, תעשיה אווירית)	2 שנים
15. אבטחת לשכות תיירות	2 שנים
16. אבטחת הסוכנות היהודית	2 שנים
17. בטחון קשרים עם שלטונות	2 שנים
18. מגעים	2 שנים
19. כוח אדם בנציגות	2 שנים

10.79 (1-7)

פרק 10

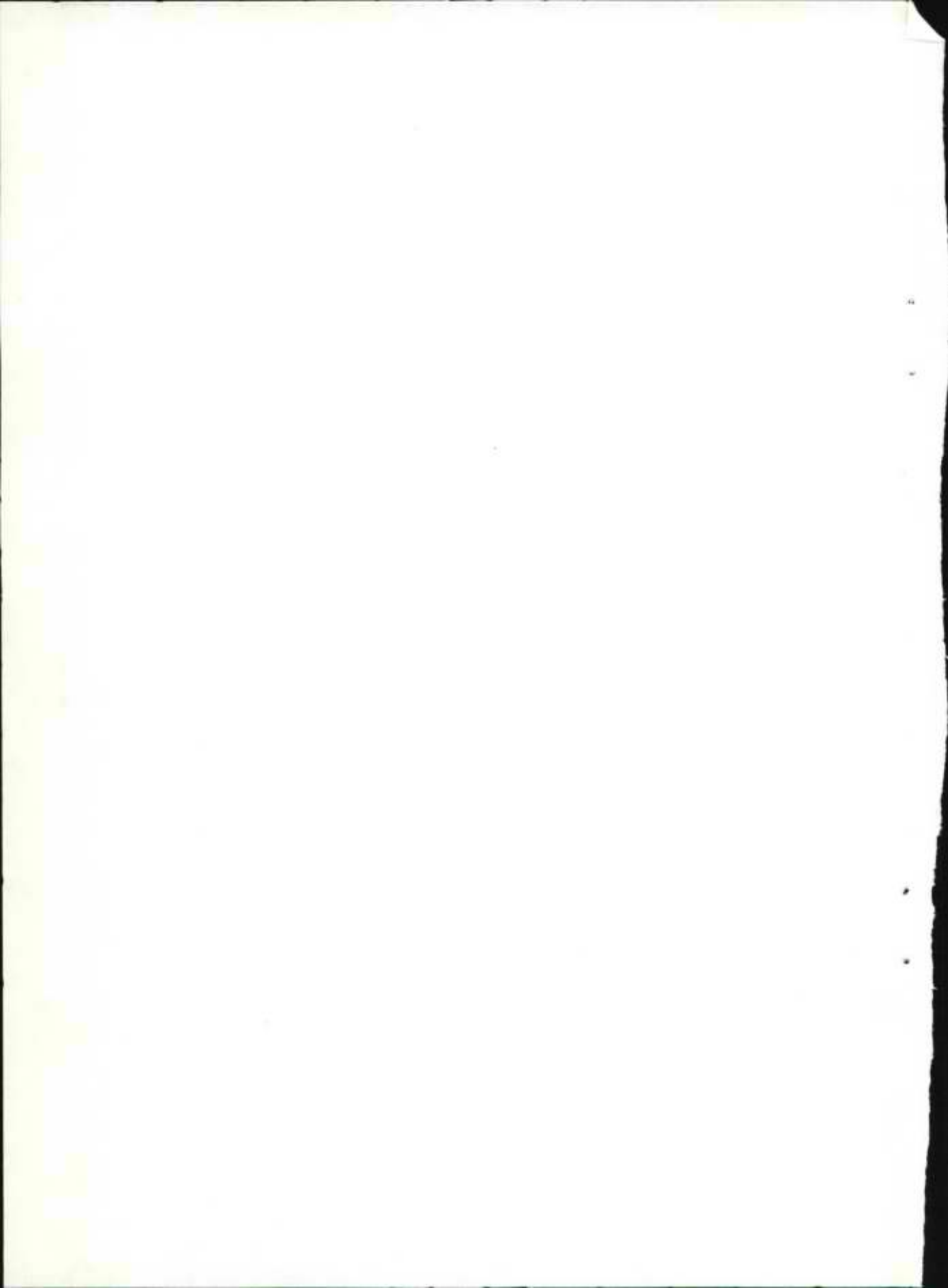
הנחיות להחזקת חומר ארכיוני

79. משרד התעשייה והמסחר, חטיבת הצרכנות והמחירים

טור א'	טור ב'
1. תיק פרט של מפעל בעניין העלאת מחירים	5 שנים
2. תיק יסוד המכיל קריטריונים להעלאת מחירים ופרוטוקולים של הועדה להעלאת מחירים.	לצמיתות
3. תיק פרשה בעניין חקירה ביחידה להגבלים עסקיים	לצמיתות
4. תיק בנושא שבו נקבע הגבל עיסקי או מונופול	לצמיתות
5. תיק תלונה על יבוא טובין בהיצף.	לצמיתות
6. תיקי בקשה להגנה על תוצרת הארץ	לצמיתות
7. תיק פרט של ספק שרות או ענף שרות כרי פיקוח ביחידת השרותים לצרכן. למעט צווים היתרים התחייבויות והסכמים.	10 שנים

80. משרד התעשייה והמסחר, היחידה לאזורי פיתוח

1. תיק פרט של שוכר מבנה לתעשייה ולמלאכה באזור פיתוח	10 שנים
2. תיק פרט בדבר הקצאת קרקע לצרכי תעשייה מסחר ומלאכה	10 שנים
3. תיקים עניינים של היחידה לאזורי פיתוח.	לצמיתות

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

תשרי התשמ"ה

ספטמבר - אוקטובר 1984

צבי שבר איננו

ביום כ"ד באב תשמ"ד, 22 באוגוסט 1984, נפטר צבי שבר, המנהל המדעי של בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק כצנלסון. במשך שנים רבות דאג לארכיון של בית לוחמי הגיטאות והיה אחד החוקרים הפוריים של תקופת השואה. היה חבר מועצת הארכיונים העליונה במשך שנים רבות וחבר נאמן לכל קהילת הארכיונאים בישראל.

רשומות כלשכות שרים

על פי הנוהל שאושר על-ידי הממשלה בינואר 1984 פנה הגנזך בחודש יולי אל לשכות השרים וביקש להכין רשימה של התיקים המנוהלים בכל לשכה על מנת לחסום את התיקים בתום תקופת הכהונה של הממשלה; כמו כן נערכו ביקורי הדרכה כלשכות השרים. עם כניסת שרי הממשלה החדשה לתפקידם פעל הגנזך לבצוע החסימה וההפקדה של התיקים שאינם חומר פרטי או מפלגתי ושאינם דרושים עוד לשמוש הלשכה. חומר אישי או מפלגתי של שרים שכיהנו בממשלה הקודמת נרשם בפנקס החומר הארכיוני ברשות בעלים פרטיים. כגנזך הופקד חומר של לשכת סגן-השר שילנסקי ושל השרה דורון; התיקים של לשכת השר בלי תיק שרון עומדים להיות מופקדים. במסגרת אותו מבצע הופקד כגנזך גם החומר של שר המשפטים לשעבר מר חיים צדוק. במספר משרדים הועבר החומר של לשכות השרים למגנזות המשרדיות לקראת הפקדתו כגנזך כמועד מאוחר יותר.

הקונגרס הבינלאומי העשירי לארכיונים

מ-16 עד 21 בספטמבר נתקיים בבון (גרמניה) הקונגרס הבינלאומי העשירי לארכיונים. בקונגרס השתתפו למעלה מ-1000 ארכיונאים מ-68 מדינות. הנושא המרכזי בקונגרס היה "האתגר של האחריות הארכיונאית הגדלה מול אמצעים מצומצמים". בכל ההרצאות והדיונים הועלה הצורך בחיזוק המינהל הארכיוני בנוסף להיבטים הארכיונים המקצועיים. הקונגרס נתן אפשרות למגעים אישיים רבים עם נציגי מדינות שאין לנו קשרים דיפלומטיים איתם, ולהחלפת דעות בלתי פורמלית. ד"ר א. אלסברג, גנז המדינה, ניהל את ישיבת המליאה ביום השני של הקונגרס. בקונגרס נבחרו ד"ר אריה ארד לחבר בוועדת המיכון הבינלאומית והגב' זהר אלופי לחברה בוועדה לארכיונים כלכליים.

ארכיון התאטרון הלאומי "הבימה" להפקדה

ארכיון התאטרון הלאומי "הבימה" יחולק ויופקד בחלקו בארכיון התאטרון באוניברסיטת תל-אביב ובחלקו במוזיאון התאטרון השייך למוזיאון הארץ. החלטה על כך קבלו מועצת נאמני התאטרון והנהלת "הבימה" על דעת ראש עיריית תל-אביב, רקטור אוניברסיטת תל-אביב ויו"ר הנהלת מוזיאון הארץ. לפי החלטה זו יופקד בארכיון התאטרון בהנהלת שמעון לב-ארי האוסף הארכיוני ואילו המוצגים המוזיאליים - רישומי תפאורה, תלבושות, מקטים, אביזרים וכו' - יופקדו במוזיאון התאטרון אשר בהנהלת מר יהודה גבאי. כל הגורמים הנ"ל תמכו ברעיון למזג את שני המוסדות ליחידה אחת שתהווה במשותף ארכיון ומוזיאון לתולדות התאטרון הישראלי.

המכון לחקר יהדות הגולה שבאוניברסיטת בר-אילן

המכון לחקר יהדות הגולה שבאוניברסיטת בר-אילן העוסק בחקר היהדות האורתודוקסית, עומד לפרסם בקרוב מדריך ארכיוני לכתבי היד בגרמנית של הרב שמשון רפאל הירש השמורים באוסף זנגר. מדריך זה בא כהשלמה למדריך כתבי היד בעברית שיצא לאור בהוצאת המכון. בנוסף לאוסף זנגר ואוספים קטנים אחרים אין המכון מתכוון לרכוש אוספים אחרים ולפעול כארכיון אלא כמכון מחקר המתבסס על חומר מצולם לצורך מחקרים ספציפיים.

הפקדות חדשות בגנזך בדבר אוצרות מים

בשבועות האחרונים הופקדו בגנזך המדינה פרוטוקולים של ההנהלה והועדות של חברת "מקורות" ותיקים ענייניים מהשנים 1937-1979. סה"כ כ- 20 מטר. כמו כן הופקד חומר של הרשות לתכנון כלכלי בדבר פרויקט תעלת הימים מהשנים 1975-1983. סה"כ כ- 3 מטר.

הרצאת אורח בבית הספר לספרנות ולארכיונאות באוניברסיטה העברית בירושלים

ביום 14 בנובמבר ירצה מר ווילאם בנדון, יועץ לניהול רשומות בחברת לוקהיד בארה"ב, על טכניקות חדשות בניהול רשומות. ההרצאה תתקיים בבית הספר לספרנות ולארכיונאות, אולם רוזוולט, בניין הספרייה הלאומית בשעה 12.30. ארכיונאים ומנהלי רשומות מוזמנים.

הכרה ברשות ניירות הערך כמוסד ממוסדות המדינה לפי חוק הארכיונים

רשות ניירות הערך פנתה אל גנז המדינה להכיר בה כמוסד ממוסדות המדינה לפי סעיף 1 לחוק הארכיונים, תשט"ו-1955. לאחר אישורה של הבקשה ע"י ועדת החינוך והתרבות של הכנסת ופירסום האישור ע"י ראש הממשלה יפקח הגנז על הניהול התקין של הרשומות ברשות, על ביעור החומר הארכיוני בהתאם לתקנות הביעור ועל הפקדת החומר הארכיוני בעל ערך מחקרי בגנזך המדינה.

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

אוגוסט 1984

אלול התשמ"ד

ארכיון לתולדות המדע מטעם האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

לציון כ"ה שנים להיווסדה החליטה האקדמיה הלאומית למדעים על פעולה למען הקמת ארכיון לתולדות המחקר והמדע בארץ. ועדה בראשות פרופ' נתן רוטנשטריך בודקת את האפשרויות המעשיות להקמת הארכיון. ארכיוני האוניברסיטאות ומוסדות המחקר נוגעים בחלקם לתולדות המחקר בארץ, אך לא כל האוניברסיטאות הקימו ארכיונים לקליטת התיעוד של הפקולטות; כן מאיימת סכנת כליה לארכיונים אישיים של אנשי מדע ולארכיונים של מוסדות קטנים. לשם כירור כל השאלות זימנה האקדמיה למדעים מפגש שיתקיים בסוף חודש אוקטובר בהשתתפות נציגי המוסדות להשכלה גבוהה, ארכיונים והספריה הלאומית.

בדיון מקדים שנתיקים בגנזך הציע הגנז לפעול למען ארגון הארכיונים המדעיים באוניברסיטאות, כולל במכון ויצמן למדע, תוך הנחה שארכיונים אישיים ירוכזו בבית הספרים הלאומי וה-אוניברסיטאי במחלקה לכתבי יד וארכיונים; מתפקידה של האקדמיה יהיה לקיים מרכז תיעוד לתולדות המדע שמבוסס על הריכוזים הארכיוניים במוסדות המדע השונים.

במקביל לרעיון להקמת ארכיון לתולדות המדע פעלה האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים גם להקמת מוזיאון למדעי-הטבע שיהיה מבוסס על האוספים שבאוניברסיטאות. בחסות האקדמיה הוקם "איגוד אוספים לאומיים במדעי הטבע". האיגוד יפעל לקראת הפיכתו ל"מוזיאון לאומי למדעי-הטבע". האוספים הלאומיים בביולוגיה, בבוטניקה ובזואולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת תל-אביב שיהוו בסיס למוזיאון כוללים: אוסף גיאולוגי מינראולוגי, אוסף לפאליאונטולוגיה, עשבייה לצמחים, אוסף עופות, אוסף יונקים, אוסף זוחלים ודו-חיים ואוסף דגים. איגוד האוספים הלאומיים מתכוון לפעול להרחבת מערכת זו כדי שתכלול בתוכה כל אוספים מדעיים אשר אינם נמצאים במסגרות אוניברסיטאיות או אוספים אזוריים ודידקטיים שרמתם טובה.

ארכיון ועד הקהילה העברית בירושלים לארכיון העיר

עם קום המדינה העביר ועד הקהילה בירושלים את ארכיונו לארכיון הציוני המרכזי למשמרת. החומר הארכיוני כולל גם את ארכיון ועד העיר שקדם לוועד הקהילה, החומר כולו מתחס לשנים 1918 - 1949.

עתה, עם ביסוס ארכיון העיר ירושלים, אישר הגנז שהתנאים מתאימים להעברת החומר הארכיוני הנ"ל לארכיון העיר. יש לציין בהוקרה את הטיפול ע"י הארכיון הציוני המרכזי ואת נכונותו להעברת התיקים החשובים לרשות ארכיון העיר.

ארכיון "משואה" בקיבוץ תל-יצחק

על-פי הדין וחשבון השנתי, שמור ב"משואה" החומר הארכיוני של "הנוער הציוני", העובד הציוני והמפלגה הפרוגרסיבית, וחומר רב על התנועה ו"עקיבא" בימי השואה, בעיקר בפולין ובבלגיה. ארכיונים אישיים, ביניהם ארכיוניהם של משה קול ושל אלף שברצבאום, משלימים את התעוד הרשמי. היקפו הכללי של החומר מגיע ל - 85 מ' בערך.

הארכיון מקיים קשר מתמיד עם המזכירות של "הנוער הציוני" והעובד הציוני, המעבירות באופן קבוע את רשומותיהן.

הארכיון מקיים תצוגת קבע של החומר על "דואר השואה"; חטיבה מיוחדת זו מבוססת על דברי דואר שנמצאו בארכיונו של שברצבאום. בגין סכנת דהייה של המקור (כתיב וחותמות) נעשים צילומי צבע לשם תצוגה וכן לשימוש לעיון וכו'. החומר נרשם בכרססת מיוחדת. ברישום ובצילום היה צורך להתמודד עם בעיות מיוחדות כאשר החומר שונה בטיבו ומהותו מכל חומר אחר המקובל בארכיון.

ארכיון העבודה נפתח שוב לקהל

ארכיון העבודה במכון ע"ש פנחס לבון נפתח שוב לקהל במעונו החדש ברחוב נהרדע 3, תל-אביב, (טל': 03-238122).

הארכיון פתוח בימים: א', ג', ה' בין השעות: 9.00 - 14.00, ביום ב', בין השעות: 12.30 - 17.30, ביום ד', בין השעות: 9.00 - 17.30, וביום ו', בין השעות: 9.00 - 12.30. הארכיון פתוח ליעוץ בחדר הקריאה בכל יום בין השעות 9.00 - 11.00.

אגרות לעיון ולהעתקה

בהתאם לעידכון החצי שנתי של גובה האגרות תתפרסם בשבועות אלה בקובץ התקנות הודעה על גובה האגרות שתכנס לתוקפה ב- 1 באוקטובר 1984 (לפי מדד יולי 1984);

אגרת עיון בחומר בעל ערך משפטי-מינהלי כמפורט בתקנות	80.- שקל
אגרת עיון בספר נפוס	650.- שקל
אגרת העתק צילומי	37.- שקל

פירסום תקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני

בעלון מחודש יולי נפלה טעות. ההשלמות והתיקונים לתקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני פורסמו בקובץ התקנות 4675 מיום 30 ביולי, ולא כפי שפורסם.

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

יולי 1984

אב התשמ"ד

הארכיון לתיאטרון בירושלים לאוניברסיטה העברית

עם פטירתו של ישראל גור ז"ל לפני שנתיים הופסקה למעשה פעילותו של הארכיון אותו ייסד בשנת 1973. עתה הודיעה האוניברסיטה העברית (ידיעות האוניברסיטה, כ"ה בסיון תשמ"ד) שנחתם הסכם בין עמותת הארכיון והמוזיאון בירושלים לבין האוניברסיטה העברית, שבו הוסכם על העברת הארכיון למשכן קבע בקריית האוניברסיטה העברית בהר הצופים.

הארכיון והמוזיאון לתיאטרון בירושלים הוקם בשנת 1973 על-ידי ישראל גור ז"ל, שהיה היוזם, המנהל והאוצר של הארכיון. גור הגה את רעיון הקמת הארכיון לאחר שהצטבר אצלו חומר ארכיוני רב ומגוון בנושאי תיאטרון בעקבות עריכת "כמה", הרבעון לענייני דרמה ותיאטרון שאותו יסד וערך משנת 1948 ועד לפטירתו בשנת 1982. היום יש בארכיון אוסף מקיף על התיאטרון בישראל, טקסטים של רוב המחזות שהועלו בתיאטרון הארץ מאז 1973, כרזות של הצגות תיאטרון מראשית התיאטרון העברי בארץ וחומר רב על שחקנים, במאים ואישיות הקשורים לתיאטרון בארץ. הספרייה בנושאי תיאטרון, ובעיקר בתולדות התיאטרון העברי, משמשת קהל רחב של סטודנטים וחוקרים. במשך השנים התעשר הארכיון באוספים פרטיים חשובים, דוגמת כל עזבונו של השחקן מאיר מרגלית, ארכיוניהם של השחקן יצחק נוז'יק מ"המטאטא", זאב ברבן ואברהם נחתומי מראשוני "האהל" ואחרים. אחד האוספים הגדולים והמיוחדים בארכיון הוא ארכיונו של זלמן זילברצוויג ז"ל מארה"ב, שהיה חוקר התיאטרון היידי ומחבר הלכסיקון הגדול לתיאטרון היידי. אוסף זה כולל מאות ספרים, תקליטים, תעודות, תצלומים ומכתבים הקשורים לתיאטרון היידי בעולם.

לאחר העברתו למשכנו החדש בהר הצופים, שתתחילם כצפוי בסתיו 1985, יפעל הארכיון והמוזיאון לתיאטרון ע"ש ישראל גור במסגרת האוניברסיטה ויבנה במשותף על-ידי האוניברסיטה העברית וההנהלה הציבורית של הארכיון. הארכיון ישמש לצרכי הוראה ומחקר של מורי החוג לתולדות התיאטרון שבפקולטה למדעי הרוח שבאוניברסיטה העברית ויהיה פתוח לכל המתעניין בנושא.

יש להצטרף שהמוסד ממשיך להשתמש במונח "מוזיאון" על אף שמדובר בארכיון ואין בו תצוגה מוזאליית מקיפה. הארכיון אינו מוכר כארכיון ציבורי לפי חוק הארכיונים.

תיקונים והשלמות לתקנות עפ"י "חוק הארכיונים"

תיקונים והשלמות לתקנות בדבר בעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות שאושרו ע"י מועצת הארכיונים העליונה במושב הכ"ט, פורסמו בקובץ התקנות 4669 מיום ה- 24 ביולי 1984. החידוש העקרי בתקנות אלה הן קביעת תקופות אחזקה חדשות לתעודות בענייני עובדים.

כמו כן פורסם תיקון לתקנות בדבר גובה הקנס למפרים את הוראות העיון בחומר הארכיוני המופקד בגנזך מ- 50 שקל ל- 40.000 שקל.

סמינר בנושא: מקורות לחקר מאה שנות התיישבות בגליל

מחלקת ההדרכה של הסתדרות העובדים האקדמאים (הסתדרות המח"ר) בשיתוף הועדה להכשרה מקצועית של האיגוד הארכיוני בישראל, עומדים לקיים סמינר מיוחד לארכיונאים בנושא מקורות לחקר מאה שנות התיישבות בגליל. הסמינר יתקיים בבית הארחה בכפר בלום בין התאריכים ח - יא' באלול, תשמ"ד 5 - 8 בספטמבר 1984. הסמינר יכלול יומיים של סיורים, הרצאות, ודיונים בנושאים הבאים: מקורות לחקר הישוב היהודי בצפת; תמורות כחי הישוב היהודי בטבריה; הישוב היהודי בגליל התחתון; המערכה על הגליל והגנת צפת במלחמת תש"ח; פיתוח ההתיישבות בגליל - מציאות ומיתוס. מידע מפורט יותר ושאלוני הרשמה לנרשמים ישלחו בקרוב למוסדות הארכיונים.

הכשרה במוזיאולוגיה

האגף לתרבות במשרד החינוך והתרבות בשיתוף בית הספר לחינוך באוניברסיטת תל-אביב עומדים לקיים בשנת הלימודים הקרובה קורס שנתי מיוחד במוזיאולוגיה. בעקבות המגמה המסתמנת לאחרונה בקרב ארכיונים רבים ובעיקר בקרב הארכיונים ברשויות המקומיות לפתח מוזיאון הסטורי לצד הארכיון המקומי, עשויה השתלמות זו לשמש הכשרה מתאימה גם לארכיונאים. בקשר לפרטים נוספים ולהרשמה יש לפנות אל: המרכז להדרכה והשתלמות ביה"ס לחינוך אוניברסיטת תל-אביב.

הפקדת תיקי הרבנות הראשית בגנזך המדינה

מועצת הרבנות הראשית הפקידה בגנזך המדינה את ארכיונה מהשנים 1922 - 1970 הכולל סדרות של תיקי פרט בענייני אישות, כשרות, שחיטה, שביעית ושמיטה, הסמכה לרבנים, מו"לים ושוחטים וכן תיקים ענייניים בנושאים הילכתיים כגון: שבת, גיור, מקומות קדושים, קבורה וכו'. מן הראוי לציין במיוחד את התיקים העוסקים בראשית פעילות הרבנות הראשית בשנות העשרים תקופת כהונתו של הרב קוק, ופעילותו של הרב הרצוג להצלת יהודי אירופה בתקופת השואה.

מדינת ישראל
משרד ראש הממשלה

מזכ"ל
מנהל
מזכ"ל
מנהל
מזכ"ל
מנהל
מזכ"ל
מנהל
מזכ"ל
מנהל

בברכה
מאת
גנז המדינה

משרד ראש הממשלה

ה ג נ ז

מועצת הארכיונים העליונה

פרוטוקול המושב העשרים ותשעה של המועצה
שהתקיים ביום ד', י"ד באייר התשמ"ד, 16 במאי 1984
באקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים

ירושלים, התשמ"ד 1984

תוכן הענינים

עמוד

פרוטוקול הדיונים

- 3 -סקירת הגנז
5 -סקירה על ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון
6 -דיון כללי ובעיות השמירה על חומר ארכיוני
בידי עובדי מדינה בכירים
15 -תקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני

נספחים

- 21 א. סקירת הגנז על הפעולות לביצוע חוק הארכיונים
בשנת 1983/84
46 ב. הנוהל שאושר ע"י הממשלה בינואר 1984 בדבר רשומות
המצויות כלשכות שרים וברשותם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר
50 ג. הצעת נוהל בדבר רשומות המצויות כלשכותיהם או
ברשותם של עובדי מדינה
53 ד. תקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה
וברשויות המקומיות (תיקונים וחוספות)
61 ה. הנחיות להחזקת חומר ארכיוני (תיקונים והשלמות)

השתתפו :

ד"ר א. אלסכרג, גנז המדינה (יו"ר)
גב' חנה אבן-טוב
גב' ז. אלופי, ארכיון העיר חיפה
מר מ. ארן, משרד ראש הממשלה
מר ד. בן-יעקב, "גנזים"
ד"ר א. ביין
מר ש. ברוך, מרכז השלטון המקומי
סנ"צ י. ברכה, משטרת ישראל
מר פ. גני, מכון ז'בוטינסקי
ד"ר מ. היימן, הארכיון הציוני המרכזי
גב' ח. וולובסקי, האיגוד הארכיוני בישראל
מר ר. ויזר, בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ד"ר ד. כהן, הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי
מר א. לוי, משרד הפנים
מר מ. לוי, ארכיון עיריית ירושלים
מר ש. פורת
מר ז. צור, ארכיון הקיבוץ המאוחד
גב' י. פסטובסקי, ארכיון עיריית תל-אביב
ד"ר ש. קרקובסקי, ארכיון יד ושם
ד"ר ש. רשף, ארכיון לתולדות החינוך היהודי
ד"ר א. שטרן, בית לוחמי הגיטאות
מר מ. שילוב
גב' נחמה שלום, גנזך ווייצמן
מר ח. שני, נציבות שירות המדינה
מר ח. שריד, ארכיון צה"ל
ד"ר א. ארד, גנזך המדינה
ד"ר מ. מוסק, גנזך המדינה
גב' כחיה ברקאי, גנזך המדינה
מר א. פואה, משרד מכקר המדינה

כאורחים השתתפו :

1. סקירת הגנז על הפעולות לביצוע חוק הארכיונים בשנת 1983.
2. חומר ארכיוני שבידי נכחרי ציבור ועובדי מדינה: כינוסו וחשיפתו לעיון ולשימוש - דיון בעקבות קבלת תקנון ע"י הממשלה בענין חומר ארכיוני בלשכות שרים.
3. הצעות לשינויים ולהשלמות בתקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות ובתנחיות להחזקת חומר ארכיוני.
4. שונות.

ד"ר אלסברג: אני מחבד לפתוח את המושב העשרים ותשעה של מועצת הארכיונים העליונה. לצערי עלי להתחיל את המושב בדברי אזכרה לשני חברים שהלכו מאיתנו במשך השנה האחרונה, ואבקשם לקום לזכרם של ד"ר אריה יודפת ויהודה בנארי. ד"ר אריה יודפת היה במשך שנים רבות מנהל ארכיון העיר תל-אביב-יפו, ובראשית דצמבר נתמנה למנהל ארכיון העבודה ושבו לאחר מכן נפטר מהתקף לב. מר יהודה בנארי היה שנים רבות חבר המועצה ומנהל מכון ז'בוטינסקי. מר בנארי פרש לפני מספר שנים מהנהלת המכון, אך המשיך עד יומו האחרון בעבודתו המדעית. יהא זכרם ברוך. תודה רבה לכם.

מדברי האזכרה ברצוני לעבור לברכה לחברה שהצטרפה אלינו כחברת המועצה - הגב' יהודית פסטובסקי, המנהלת החדשה של ארכיון העיר תל-אביב-יפו; כולנו מאחלים לה הצלחה בתפקידה החדש.

כידוע איננו רגילים לחזור בע"פ על דברים שנכתבו בסקירה אלא אתן בדברי המבוא לדיון רק השלמות אחדות לסקירה הכתובה. בדברים אלו ברצוני להזכיר קודם כל את תקנות העיון שפורסמו בשנה שעברה בעקבות הדיון שהיה במועצה. כפי שזכור לכם הציעו חברי המועצה לפני שנה שלא לפרסם את התקנות כנוסח שהוצע בזמנו אלא הוצע שינוי מרחיק לכת, שכל מוסד המפקיד חומר ארכיוני בגנזך יקבע אם המוסד יהיה מוכן לפתוח את החומר לעיון הקהל לפני חום תקופת שלושים השנה. בהתאם להצעה זו תוקנו התקנות, והדבר מחייב את הגנזך לשנות מבחינה מינהלית את סדרי ההפקדה. הנהגנו כתב הפקדה שכל מוסד המעביר אלינו חומר ארכיוני חותם עליו, ובאותו כתב הפקדה המוסד מסמן או מצהיר אם החומר סודי או לא סודי, אם החומר מוגן לפי חוק מסוים, ספציפי לאותו מוסד, והמוסד גם כותב אם הוא מסכים לפתיחה מוקדמת מ- 30 שנה ומה התאריך המוצע לפתיחה לעיון מחקרי בתיקים של המוסד. לעת עתה היו רק שני מקרים בהם הפעלנו את כתב ההפקדה, ויש עוד "מחלות ילדות", כי כל פעם מתעוררות בעיות חדשות; לעת עתה ממלא עובד הגנזך שאלון שהכין חברי ד"ר ארד לדיון עם המשרד, ועל סמך השאלון מכינים את כתבי ההפקדה. כתבי ההפקדה יהיו במשך הזמן לדבר סטנדרטי אבל כעת מנסחים כל כתב הפקדה במיוחד. הערה שניה: לגבי פרסום הכרך השני בסדרה של "תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל", כתבנו בדיון וחשבו שהכרך עומד להתפרסם. באופן רשמי הכרך יתפרסם ב- 29 לחודש, כאשר המשרד שלנו עומד לערוך מסיבת עיתונאים. למעשה הכרך כבר יצא לאור ואנחנו יכולים לברך על המוגמר. הכרך הבא נמצא בשלבי עריכה מתקדמים מאוד, ואני מקווה שבסוף השנה התקציבית הנוכחית הכרך יהיה מונח בפנינו.

ועתה שתי הערות על שני מוסדות ארכיוניים: ארכיון העבודה בתל-אביב וארכיון אבא חושי

כחיפה. על ארכיון העבודה כתל-אביב עוברים כרגע שינויים במעמדו ובמקום מגוריו; עברו מהבנין ברח' וויצמן לבנין חדש על יד בית הספר לפעילי ההסתדרות. הבנין נושא את השם "מכון לבון", ומר משל עומד על כך, ולפי דעתי בצדק, שהבנין ייקרא בבנין "המכון לחקר תנועת העבודה על שם פנחס לבון". המכון לחקר תנועת העבודה כולל בתוכו את הארכיון. שינו גם את שמו של הארכיון, ובזה אני פחות מאושר. הארכיון ייקרא "ארכיון העבודה והחלוץ". כנראה שינוי השם הוכתב על ידי התורמים, ואני משער שהשם של הארכיון יבטא גם שינוי מסויים. קיווינו כולנו שבעברו לבנין החדש יתרחב הארכיון וכרגע המצב בדיוק הפוך. יש קיצוצים; גם הספריה וגם הארכיון עוברים קיצוצים קיצוניים והמנכ"ל שנתמנה לאותו מוסד מחקר לפני פתיחתו כבר הפסיק לפעול וישמש רק, כפי ששמעתי, כיועץ ועומד להתמנות מנכ"ל חדש למוסד כולו. המצב כעת מעורפל ואוכל רק להביע תקווה שהמוסד יעלה על הפסים הנכונים במשך התקופה הקרובה. בודאי ידוע לחברים מתוך העתונות שמר משל, שסיים אתמול את תפקידו כמנכ"ל ההסתדרות, נכנס היום לתפקידו החדש כראש מכון המחקר; על כן נציג ארכיון העבודה אינו יאתנו היום, כי עסוקים במפגש ראשון עם ראש המכון מר ירוחם משל.

המוסד השני שעלי להזכיר הוא ארכיון אבא חושי באוניברסיטת חיפה. קראתם בעלון שלנו ואולי גם בעתונות שאותו מוסד נסגר כרגע לשימוש הקהל הרחב. על פי מידע אחרון שנמסר לי הסגירה מתיחסת רק לקליטת חומר חדש ולעיבוד חומר. מכל מקום ההסכם בין עיריית חיפה לבין ארכיון האוניברסיטה מוקפא כרגע, ואנחנו מצפים שהחומר העירוני שנמצא בארכיון אבא חושי יוחזר סוף סוף לעירייה. אם המוסד באוניברסיטה יפתח שוב לשימוש הקהל ואם ייפתח שוב לקליטת חומר, יש לקוות שיגדירו ביתר דיוק את תפקידיו של הארכיון כפי שדרשתי זאת במשך שנים רבות. ועכשיו שתי הערות השלמה לדו"ח. לא ראיתי אפשרות לכלול בדו"ח על פעולות הגנז דברי ההערכה לוועדה להשתלמות מקצועית של האיגוד הארכיוני בישראל. אנחנו חייבים תודה לוועדה, ליושבת ראש הוועדה לגב' שנקולבסקי ולכל חברי הוועדה על ריבוי פעולות ההשתלמות וימי עיון שנערכו במשך השנה. אני יודע שכימים הקרובים שוב יצאו הזמנות ליום עיון נוסף על תיעוד בנושא ארכיאולוגי, ואני בטוח שהחברים ימצאו שוב ענין רב ביום עיון זה, שיתקיים ביוני בירושלים.

אני גם רוצה לציין בהערכה את ההשתלמויות שנערכו על ידי ארגון ארכיונאי הקיבוצים. וגם אם אנחנו לפעמים ביקורתיים לגבי הרמה המקצועית הכללית של החברים בארכיוני הקיבוצים, אני רוצה להביע את הערכתי העמוקה למסירות לעבודה ולהיקף ההשתלמות שנערכה מטעם הארגון, ובראש ובראשונה לגב' קלרי קרני, המרכזת הכשרונית של הארגון. ועתה, לפרטים אחדים שכלולים בדיון וחשבון שלנו על ניהול רשומות במוסדות המדינה. אני מרגיש חובה לציין קודם כל שלגבי לשכת נשיא המדינה חלה התפתחות חיובית; הנשיא לשעבר פרופסור אפרים קציר הציע להעביר לגנזך לצרכי רישום את אוסף התצלומים שעוד ברשותו מתקופת כהונתו כנשיא; לאחר הרישום ישאיל הגנזך לפרופסור קציר את התצלומים לכל תקופה שהוא יהיה מעונין להחזיק את האוסף אצלו, ואחרי כן יחזור האוסף לגנזך. הצענו אותו הסדר למר נבון, שגם הוא מחזיק עוד בחומר מחקפות כהונתו, ואני מקווה שגם מר נבון יסכים לאותו הסדר. ארכיון "גנזים", שהוכר לאחרונה כארכיון ציבורי, שומר על חלק מארכיונו של מר שז"ר,

והוסכם שיעבירו לגנזך אותו חלק של הארכיון שנוגע לנשיאות. מספר משרדים ביקשו לחקן פרטים שהופיעו בדין וחשבון הגנז על ניהול רשומות. מיותר להזכיר כרגע את הפרטים ונתקן זאת בניסוח סופי של הדו"ח במידה והדברים משמעותיים. ראוי לציין שהדו"ח מעורר את הממונים על ניהול רשומות במוסדות המדינה ולא את האחראים הישירים. אני רואה בזה תרומה רצינית לקידום העבודה. בזה סיימתי את דברי ההשלמה לדין וחשבון, ואבקש מחברי חיים שריד להשלים את הסקירה על ידי סקירה קצרה על פעולות ארכיון צה"ל.

מר שריד: שנת 1983 עמדה בסימן השלמת כנייתו של המבנה החדש של הארכיון בתל-השומר. במתקן החדש 19 אולמות אחסון של כ- 240 מטר כל אחד. יש מיזוג אויר מלא לאולמות האחסון, אוויר מאולץ לחרי עבודה; מערכת כבוי-אש אוטומטית במתזי-מים; מערכת התראה אוטומטית נגד אש. לקראת הכניסה הורכבו קומפקטוסים בשני אולמות, ואצטבעות בעשרה אולמות. סה"כ 28,785 מטר מדף. כבוא העת, לאחר שיצויידו באצטבעות שישה אולמות הנוספים יתווספו לנו 12,280 מטר מדף. ס"ה הקבולת בת"ה תהיה 44,132 מטר מדף, בתפוסה של כ- 132,000 מיכלי קרגל. בשעתו כל החומר ביפו נארז ואוחסן בשקיות נייר מיוחדות שהכילו בממוצע 12 תיק בשקית. לקראת העברת החומר, כ- 1.5 מליון תיק נארזו בכ- 53,000 מיכלי קרגל שמוספרו וסומנו לפי 8 סדרות חומר. הוכן קלט מיוחד לתוכנית מחשב שכללה פרטי החומר, סוגיו ומיקומו ב- 12 המחסנים ביפו. הוכנה משאית עם דופן אחורי הידראולי, ו- 63 עגלות מותאמות לקליטת 24 מיכלים כ"א. קבולת המשאית 21 עגלות - 504 מיכלים.

הופעלו 3 צוותים בניהולו של הממונה על הגניזה: שני צוותים במחסנים ביפו וצוות אחד בתל-השומר. כל צוות ביפו היה מורכב מעובד גניזה אחד ושלושה סבלים (כולל מפעיל שואב אבק לניקוי המיכלים לפני הטענתם). הצוות בתל-השומר היה מורכב משני עובדי הארכיון ושלושה סבלים. נוסף לכך הופעלו לסירוגין שני עובדי ארכיון בלווי המשאית. ס"ה הועסקו 6 עובדי ארכיון ו- 9 סבלים. בעוד המשלוח הראשון נפרק בת"ה, חזרה המשאית ליפו ונטלה את המשלוח מס. 2 לתל-השומר החזירה ליפו את העגלות הריקות של משלוח מס. 1, נטלה את משלוח מס. 3 וחוזר חלילה. ההעברה החלה ב- 11.3.84 והסתיימה ב- 11.4.84. ס"ה בוצעו 117 משלוחים (כולל חומר לביעור) ב- 25 ימי הובלה. בממוצע הועברו כ- 2300 מיכלים ליום שסודרו מיד כ"א במקומו. בממוצע יום עבודה נמשך 11 שעות. יש לציין שבצוע העברה היה למופת ולמעשה באפס ליקויים. במשך כל ההעברה היה צורך להחליף כ- 50 קרגלים בגלל "טלטולי דרך". היקף החומר הארכיוני הגיע ל- 35 ק"מ בקירוב, כמחציתו במגנזה בתל-השומר. במשך השנה נתקבלו בארכיון 1200 רשימות מצאי, ועודכנו ונפתחו 10,635 כרטיסי יסוד ועזר. ברישום הסטורי נרשמו 1671 תיק ואוגדן, ונפתחו 4511 ערכים למפתח. נענו 1230 פניות של מעיינים. מהן 1080 לצרכים מנהליים, לימוד והפקה לקחים, ו- 150 לצרכי מחקר, מורשת ופרסום, תערוכות, תכניות רדיו. נתקבלו 25 פקדונות אישיים ו- 27 פקדונות מוסדיים. נמשך הטיפול בצלום, מיון, ארגון ורישום חומר של"ג. נתקבלו כ- 30,000 פרסומים (יחידות חומר) של צה"ל ומעה"כ. נתקבלו 1545 סלילים (2440 שעות שמיעה); נערכו שישה ראיונות יזומים; פוענחו 60 סלילים (360 שעות שמיעה); ניתן טיפול מונע (הרצה ואורור) ל- 1500 סלילים. סה"כ ברושתו

9930 סלילים וקסטות שהם 32,440 שעות שמיעה. לאוסף התיעודי על יהודים כצבאות אחרים נתקבל חומר על יהודים כצבאות אנגליה, ספרד, הולנד, ארה"ב, רודזיה, אוסטריה, רוסיה הצארית, ברית המועצות, צרפת, יוצאי הצבא הכריטי והבריגדה. בפעולת האיסוף נעזרה היחידה בקבוצת מתנדבים וקציני קישור בחו"ל.

בוערו כ- 53,000 תיקי פרט, לעומת 101,000 תיקים שנתקבלו. לא היה ביעור תיקים עניינים בגלל הקפאת פעולת הביעור. אושרו 72 בקשות בעור של יחידות צה"ל. אושרו 45 בקשות לביעור תעודות שגרתיות של גופי מערכת הבטחון; סה"כ 143,865 תיקים. נערכו 17 ביקורי פיקוח ביחידות צה"ל ויחידות הסמך של מ"ב בהם נבדקו 22 יחידות תיוק עצמאיות בנושא תיוק, רישום דואר, איתור חומר משנים קודמות וכו'. ניתנה הדרכה לנציגי יחידות צה"ל על הסבת רשימות המצאי למחשב. נבדקו 1201 רשימות מצאי המיועדות לגניזה כדי לוודא תקינותם. נערכו 24 ימי עיון לעובדי תיקונים בארכיון וביחידות צה"ל בהם השתתפו 929 איש.

בוצע פרויקט משותף של הארכיון לתולדות ההגנה ומוזיאון צה"ל של עדכון והשלמת תיעוד בנושא העפלה בשנים 1934-1948. נתקבלו מאות מכתבים ממעפלים. החומר מיון לפי ארץ העליה, שם האוניה, תאריך ההגעה ארצה וכתובתו העכשווית והטלפון של הכותב. נמשך המאמץ לאיתור וקבלת חומר ארכיוני של התקופה. בשנת העבודה פנו לארכיון 278 מעיינים ב- 508 ביקורים נוסף על כחות כתי-ספר המבקרות במוזיאון ההגנה. בין הפונים מורים, מדריכים, סטודנטים, מרצים, חוקרים, אנשי צבא, טלויזיה, רדיו, עתונות, ישובים לצורך תערוכות ומוזיאונים. נושאי התענינות עיקריים: העפלה ובריחה, תע"ש, יחסים בין המחנות, פלמ"ח, רכש, מלחמת העצמאות, המרד הערבי, מלחמת העולם השנייה. בשנה זו ביקרו מספר ניכר של חוקרים מטעם הפרויקט הבינאוניברסיטאי לחקר ההעפלה והבריחה.

ד"ר אלסברג: תודה למר שריר.

כדרכנו אנחנו קושרים בויכוח הכללי כבר את הנקודה הראשונה שעומדת בסדר היום. דברי המבוא שלי יהיו קצרים מאוד. מדובר בחומר ארכיוני שנמצא בלשכות שרים, שרים לשעבר, וגם בידי עובדי מדינה, כולל עובדי צה"ל, המשטרה וכו'. הממשלה אישרה בינואר השנה נוהל שיהיה חלק של תקנון הממשלה כעניין זה. הממשלה התייחסה להמלצות של מבקר המדינה ולהצעת התקנון שלנו ברצינות רבה, וועדת שרים דנה באותו תקנון לפי החלטת הממשלה ואישרה את הנוהל כפי שהוא מונח עכשיו בפניכם כמחייב לגבי שרים ושרים לשעבר; אותה החלטה אמרה שהגנז גם יציע הסדר דומה לגבי עובדי ציבור ועובדי מדינה בכירים. ההצעה שלנו לגבי חומר ארכיוני בידי עובדי מדינה טרם אושרה על ידי הממשלה אלא מדובר בהצעה שהגשנו כרגע לנציב שירות המדינה, ליועץ המשפטי לממשלה, לרמטכ"ל, למפכ"ל של המשטרה, למנכ"ל משרד הבטחון ולמנכ"ל משרד ראש הממשלה. אנחנו מקווים שנוכל להעביר את ההצעה עם הערות המכותבים הללו לדיון בממשלה או בוועדת שרים שתקבע ע"י הממשלה. אם זה יהיה לפני מועד הבחירות או אחרי מועד הבחירות אינני יכול כרגע להגיד, אבל בענייני מינהל אין לזה משמעות, ועל כן אנחנו פועלים ברציפות ואני מקווה שהנוהל המוצע בסופו של דבר יאושר.

מכל מקום, כרגע יש חשיבות מיוחדת להצעה זו, כי עובדי מדינה בכירים פורשים בימים אלה מתפקדיהם כדי להיות מועמדים לבחירות לכנסת, ואנחנו פונים אל אותם העובדים שהודיעו על פרישתם כדי לקבל מהם את ההצהרה המתאימה שחומר ארכיוני שנמצא כרגע ברשותם יועבר אלינו.

בזה אני פותח את הדיון הכללי ואני מאוד אשמח אם תתייחסו במיוחד גם לסעיף הראשון ונשמע את הערותיכם לנוהל שאושר על ידי הממשלה ולנוהל שהוצע על ידנו לגבי עובדי מדינה שהוא למעשה צילום הנוהל שאושר על ידי הממשלה בשינויים המתחייבים מהמעמד השונה ומהחומר השונה שנמצא בידי עובדי המדינה.

ד"ר ביין: אני רוצה קודם כל לברך. לפי הדיון וחשבון יש התקדמות בהרבה שטחים, וכמי שהתחיל בדבר יחד עם ד"ר אלסברג אני שמח על כל התפתחות. יש פה הרבה דברים שבעשרות בשנים השתדלנו לעורר ולארגן, כמו ארכיונים בישובים וכדומה. אני שמח לראות שיש התקדמות רצויה גם בקיבוצים; אני זוכר את מצב הארכיונים כשבאתי לארץ וביקרתי בקיבוצים, ראיתי בצריף הרעוע ביותר את החומר הארכיוני. אני מכרך את ארכיון צה"ל ואת מנהלו על ההישג הגדול ועל פעולת הארגון. אני יודע להעריך את זה מדברים דומים במידה קטנה יותר, ואני הייתי קודם כל מכש שיתנו לנו מידי פעם לראות דברים כאלה. הייתי מציע לגנז ולארכיון צה"ל שבמשך השנה יארגנו סיוורים, שנראה כמו עינינו מה התקדם ושאר ארכיונים אחרים יוכלו גם ללמוד מזה. אני מפתח למשל שיכול לקרות מה שקרה בהתחלה כשהנהגנו מיקרו פילם; מוסדות קונים מכשירים ולא יודעים כיצד להשתמש. רכשו מכשירים גדולים מדי או בלתי מתאימים, ולכן אני חושב שצריך לעשות דבר כדי שהדברים האלה יהיו יותר ממשיים בשביל האנשים. הייתי רוצה גם לדעת מה קורה בהכשרת ארכיונאים בבית ספר לספרנות ולארכיונאות. מדובר בדיון וחשבון על השתלמויות, אך היסוד הוא האם יש די אנשים בשביל התפקידים האחראיים בארכיונים.

הייתי רוצה לדעת אם מבקר המדינה ביקר דברים מסויימים. לעיתים קרובות היינו מעוניינים להצביע על דברים שהמבקר יבקר, כדי שנתקדם יותר בדרישתנו. בנוגע למתקן החדש של צה"ל אני שואל מה המצב בגנזך המדינה וסיכוי שיהיה בנין לגנזך. אינני יודע מה המצב עכשיו. האם לא רצוי להסתמך על החיסכון שהושג בסופו של דבר בארכיון צה"ל על ידי הריכוז? האם לא יהיה סיכוי להשיג גם דבר מה בשביל גנזך המדינה? אני רושם לפני שנעשה הכל כדי שלא יהיו מזיקים בארכיון צה"ל. תמיד יש סכנה. הייתי לפני חצי שנה בארכיון הממלכתי בטוקיו ביפן וראיתי שיש להם שכלולים גדולים מאוד בכל הנוגע לשמירה. יש להם מקום מיוחד שיכולים לראות מה המצב בכל המחסנים. מאוד התרשמתי מההתקדמות הזאת.

אשר לרשומות בידי עובדי המדינה אני מכרך; אני חושב שצריך לעשות מאמץ כדי שזה יעבור עוד לפני הבחירות דווקא, כדי למנוע ניצול לרעה בימי הבחירות ואני מניח שד"ר אלסברג עושה את הכל כדי שזה יהיה. בהזדמנות זאת אני מפנה את חשומת לבכם למאמר של ד"ר אלסברג בחוברת "יד לקורא", שלפי דעתי סוקר את המצב בעולם ובארץ בצורה מופתית, ואני למדתי הרבה ממנו. תודה.

ד"ר היימן: אני מצטרף לדברי הברכה של ד"ר ביין גם לגנזך גם למר שריד ולארכיון צה"ל. הייתה לי הזכות כבר לבקר במתקן של ארכיון צה"ל. אחד החברים שלי ביקר שם בתקופת ההעברה וראה את הסידורים וחזר מלא רשמים על כך. בנוגע למבנה החדש של הארכיון הציוני שעדיין לא

הוקם אנחנו כבר יודעים איך להעביר לשם את החומר לכשנגיע לכך, זאת אומרת יש לנו דוגמא מאוד טובה. ד"ר אלסברג יסלח לי אם לא אתייחס להצעות שלו. אני סומך על זה שהאנשים שמבינים בכך יעשו את הדברים הנכונים אלא יש לי שאלות קטנות לגבי מה שכתוב בדין וחשבון: בעמוד 16 הניסוח נראה לי קצת סתום. כתוב "אגף רישום והסדר המקרקעין-האגף הודיע לגנזך המדינה שבשל קשיים מנהליים אין ביכולתו לבער או לקבוע תקופות אחזקה". אני פשוט לא מבין מה פירוש הדבר. דבר שני: בעמוד 23, סעיף 8 "רישום חומר ארכיוני ברשות בעלים פרטיים". בארכיון הציוני נתקלנו בשנה האחרונה בתופעה של מכירות פומביות, שהיא כמובן אינה תופעה חדשה, אבל כיום המחירים הם כאלה שדי ברור לנו שהפריטים החשובים ביותר והיקרים ביותר יוצאים בסופו של דבר לחוץ לארץ, זאת אומרת נרכשים בשביל קונים בחוץ לארץ. יש לי הצעה שאני חושב שכבר פעם הבאתי בעל פה בפני ד"ר אלסברג שיופץ חוזר בין בעלי הפירמות האלה של מכירות פומביות שיפנה את תשומת לבם אל הסעיף בחוק לפיו מותר להוציא מן הארץ חומר ארכיוני רק אחרי שנתמלאו תנאים מסוימים הקבועים בחוק. אני מודע לכך שגם זה לא ימנע לגמרי את התופעות הלא-רצויות, אבל אולי בכל זאת יכול לעזור במקצת. תודה רבה.

ד"ר שטרן: אין זה מקרה שאני כנציג בית לוחמי הגיטאות נזקק פעם שניה או שלישית לענין האוסף המכונה "ארכיון שוולב". על הארכיון הזה חל סעיף שש מבין שבעת תפקידים העיקריים לגנז, ואני קורא "פיקוח על חומר ארכיוני ברשות הפרט, כולל מוסדות לא-ממשלתיים, שיש בו ענין לחקר העם, המדינה והחברה". האוסף בלי ספק כלול בסעיף הזה, לכן ד"ר אלסברג השתדל לפתוח אותו, ובמכתבו מ-30 באוקטובר 1981 אל ראש אגף חינוך ותרבות בהסתדרות הכללית של העובדים כותב ד"ר אלסברג: זה שנים רבות שומר ארכיון העבודה חומר ארכיוני שהופקד על ידי שליח החלוץ מר נתן שוולב שפעל כשם ההסתדרות בשוויץ במסגרת עזרה והצלה בתקופת השואה. למעשה מר דרור (שוולב) שומר לעצמו את הזכות לאשר או לדחות את רשות העיון בהתכתבות בינו כשליח החלוץ בשוויץ לבין אנשים כשטח האויב, כלומר מר שוולב נוהג באוסף זה המופקד בארכיון העבודה ככרכוש פרטי שלו (הנתון לשרירות לבו, זו פרשנות שלי), וכותב ד"ר אלסברג: בינתיים עברה חקופה שלמעלה מ-35 שנים ומתנהל מחקר מקיף. חוקרים רבים מעונינים לעיין בחומר ופונים באופן קבוע לארכיון העבודה ומקבלים תשובות שליליות בטענה שמדובר בפיקדון אישי. ומוסיף ד"ר אלסברג: לפני שנה וחצי סוכם על פי הסכמתו של מר דרור שארכיון העבודה יאשר את העיון, אם הבקשה-מלווה בהמלצתי כגנז המדינה-תובא לידיעתו של מר דרור. הסדר זה לא הופעל למעשה וממשיכים למנוע מקהילת החוקרים את העיון בהתכתבות של השליח בשוויץ עם הפעילים בארצות הכיבוש הנאצי; אחר כך באה דרישה שההסתדרות תכיר בבעלותה על האוסף ותפתח אותו כמו שארכיונים אחרים פתוחים לחוקרים. בהשפעה של מכתב זה שיצא באוקטובר 1981 כתב יו"ר המרכז לחינוך ותרבות נחום פסה אלי מכתב רשמי, ובו הבטחה שמינואר 1983 יועמד החומר בצורה מסודרת רממוינת לרשות החוקרים. שום דבר לא קוים, גם אין מועד אחר, אין עוד דחיה; הדחיה היא ללא סוף, ללא מועד, ללא התחייבות, ומתנהל שימוש שרירותי לחלוטין באוסף זה. נדמה לי שאין לדבר כזה תקדים. אנחנו שהצלחנו להגיע לארכיונים הנוגעים לשואה בפולין וארצות אחרות מנועים מלהגיע בתל-אביב לארכיון העבודה.

אין שום הסבר ראציונלי לדבר הזה, לכן המערכה היא לא קלה. אני מבקש שזה לא יוסר מסדר היום ולטקס עיצה אין להניע את ההסתדרות. אולי עכשיו שעת כושר עם חילופי הגברי להשפיע על מר שוולב שיפתח את האוסף הזה ושיעביר אותו לרשות הרבים. תודה.

גב' זהר אלופי: אני רוצה לחזור לענין של החומר שבידי עובדי מדינה. לפני זה אני מצטרפת להצעתו של ד"ר ביינ, שמר שריד יארגן לחברי המועצה ביקור מאורגן ומסודר במתקן החדש של ארכיון צה"ל, שאפשר יהיה ללמוד בצורה טובה.

לענין הרשומות בידי עובדי המדינה - אני מבקשת שיחד עם הגורמים המתאימים יוצע תקנון כזה גם לראשי רשויות מקומיות וסגניהם וחברי מועצה ופקידות בכירה ברשויות מקומיות כי הם לא כלולים בכל ההגדרות הללו וחשוב מאוד שיהיה כך. עומדים בפני שוקת שבורה. עלינו חלות חקנות העיון, חומר סגור, וכל פעם בא איזה משתמש אחר ואומר למה אתה לא נותן לי, הנה זה קיבל ממישהו והנה הוא פרסם ספר, והדברים ידועים. השאלה היא כיצד עלינו לנהוג. אולי ניתן להגביל את המשרדים במתן החומר למשתמשים לפני שהוא מגיע לארכיון.

ד"ר ארד: נבחרים ועובדים של רשויות מקומיות לא נכללו בנוהל המוצע בכוונה. זה בהכנה, כי הרשויות המקומיות כוללות גם עובדים וגם נבחרים ציבור שצריכים להכלל בנוהל מיוחד. אם תנסי לעשות אפליקציה תראי שככה זה לא הולך.

גב' אלופי: לא, זה ברור לי.

ד"ר ארד: לגבי חשיפה: עד כמה שאני יודע זאת היתה הכוונה של ד"ר אלסברג. יש למנוע חשיפה בלתי מוסמכת של חומר מידיים פרטיות כאשר עלינו חלות ההגבלות.

מר פורת: תרשו גם לי לברך את ארכיון צה"ל על הכנסו למחקר החדש. אני רוצה להוסיף שבשנה האחרונה הוקם עוד ארכיון - הוא כמובן הרבה יותר קטן - לפי דעתי ארכיון יפה מאוד, ארכיון לדוגמא; אני מתכוון לארכיון של השומר הצעיר בגבעת חביבה. אם יארגנו סיום אז אני מציע גם לבקר בגבעת חביבה כי יש מה לראות.

דבר שני: הוזכר כבר בדין וחשבון, ואני נתקל בזה בעבודתי בתור יועץ, מאוד מדאיג עד כמה שקיימת נסיגה בארץ בכל הנוגע לביעור חומר. יש לי הרגשה שאנשים מסרבים להחליט על ביעור חומר. התוצאה היא שהרבה חומר מצטבר; עם הצטברות החומר המיותר נשקפת סכנה פיזית לאותו חומר אשר צריך לשמור אותו תקופות ארוכות מאוד. כתנאים הפיזים הקיימים ספק רב אם בעוד שלושים או חמישים שנה החומר יישרד, ולכן עם כל הכבוד לפתרונות הטכנולוגים שבהחלט אינם זולים, כדאי לעורר את השאלה באיזה מידה אנחנו לא צריכים פעם לדון על נצול מירבי או אופטימלי של המשאבים הצנועים מאוד העומדים לרשותנו כדי באמת לשמר את אותו חלק של חומר שהוא בעל ערך היסטורי. זאת תהיה יותר מאשר בדיחה גרועה לשמור, כפי שאני ראיתי זאת בכמה מקומות, חומר שראוי לשמירה למשך שנים מעטות במיזוג אויר בעוד שחומר אחר, שצריך לשמור אותו לצמיתות, נשמר כתנאים שלא של מיזוג אויר. וקיים קשר הדוק בין הביעור מצד אחד ובין הזיהוי של החומר ההסטורי מצד שני כדי שנוכל לתת לו בשלב המוקדם ביותר את התנאים האופטימליים. כל מי שקרא את הספרות המקצועית שהתפרסמה בשנים האחרונות יודע שהבעיה איננה רק בעיה ישראלית; כנראה יש מחסור בכספים לא רק במדינת ישראל אלא גם

בגרמניה ובארצות הברית, ואם עוד נוסיף לכך שאצלנו בארץ החומרים שאנחנו משתמשים בהם, ותנאי האקלים ותנאי זיהום האויר בחופי הארץ, נבין שנתקלים בבעיה קיומית להישרדות הארכיונים ההיסטוריים. אם לא ניתן לזה את הדעת מבחינת הקצאת משאבים וקביעת מדיניות אני מאוד חושש שנאחר את הרכבת. תודה רבה.

ד"ר אלסברג: תרשו לי להתייחס קודם כל להערות שהושמעו עד עכשיו. ד"ר ביין שאל על לימודים בבית הספר לספרנות ולארכיונאות באוניברסיטה. השנה נפתח מחזור חדש ולומדים כרגע 12 תלמידים באותו מחזור. החברים בודאי יודעים שניתן להצטרף ללימודים לפי התכנית שעובדה על ידי בית הספר גם בשנת הביניים; כלומר הקורס נמשך שנתיים, אבל אפשר להצטרף גם כשומע חדש בשנה ב' ולא רק בשנה א'. התכנית מתחלקת בשביל אותו שומע בצורה קצת פחות הגיונית מבחינה דידקטית, אבל הוא שומע את הדברים בצורה מאורגנת ומסודרת ויכול להשתתף בכל השיעורים מבלי שדברים לא יהיו מובנים לו. השאלה השניה שד"ר ביין שאל התייחסה לביקורת שאולי קיימת מצד מבקר המדינה על הגנזך. לפי מיטב ידיעתי אין הגנזך כעת תחת זכוכית המגדלת, אבל נבדקת עתה רשות השידור, והצד הארכיוני שכרשות השידור, ולזה יש השפעה רבה מאוד גם לעבודה של הגנזך. הרי רשות השידור אחד ממוסדות המדינה שחייב להפקיד את החומר בהתאם לחוק בגנזך המדינה כאשר אין עוד צורך בחומר לעבודת המוסד; לעומת זאת חומר שהמוסד רוצה לבער הוא יכול לבער רק באישור הגנזך, וכאן הבעיה. כאשר מקליטים דבר או מצלמים דבר בוידאו טיפ שאיננו ראוי לשמירה לפי דעת אנשי רשות השידור הם רואים בה מעין טיוטה שהם יכולים למחוק כאשר אין להם ענין בזה. הדיעה שלנו לעומת זאת שהם רק יכולים לראות טיוטה באותם החלקים שלא נכללו בכלל בשידור, אבל אם זה שודר זה נהפך לחומר ארכיוני לכל דבר. אני יודע יפה מאוד שהרבה פעמים אותו חומר שלא שודר הוא לא פחות חשוב - אולי אפילו יותר חשוב - מהחומר ששודר, אלא מבחינה משפטית אנחנו עומדים בפני בעיה רצינית מאוד. הענינים נמצאים עוד בבדיקה אצלנו, אבל הכוונה של רשות השידור לא לבער חומר בעל ערך שלא שודר מפני שהיתה התנגדות לשידורו ברגע מסוים, אלא לדברים שצולמו או הוקלטו לצרכי תכנית מסויימת והתכנית היתה בהיקף מסוים, וכמובן צילמו או הקליטו הרבה יותר. יש גם בעיה תקציבית רצינית, כי אי-אפשר לשמר או לשמור את הכל. אני חוזר בזה לדבריו של מר פורת לסוף הדיון, שאי אפשר לשמור את הכל אלא נחוץ לשים את הדגש על אותם החלקים שראוי לשומרם. אינני יכול לענות כרגע, אבל הענין נמצא בדיון ואני משער שבמועצה בעוד שנה אנחנו נצטרך לדווח ארוכות על הבעיות הללו.

ד"ר היימן שאל על דבר שהיה סתום בדו"ח על אי-ביעור חומר בטאבו (במרשם המקרקעין במשרד המשפטים); יש הרבה מאוד עיסקות שמבחינה משפטית רק חלק של הדוקומנטאציה בתיק ראוי לשמירה וחלק עיקרי של הניירת איננו ראוי לשמירה, ויש חילוקי דיעות בין העובדים של המוסד לגבי האפשרויות של הפרדה או אי-הפרדה בתיקים, ושל יצירת תיקים לסוג מסוים של עיסקות שאין להם השלכות משפטיות. השאלה לגבי חומר שבמכירות פומביות; אני מצטרף לדאגה של ד"ר היימן. אני סומך בדרך כלל על שני מוסדות המשתפים פעולה איתנו ואני מזמין אותם לשתף עוד יותר פעולה - הספריה הלאומית, המחלקה לכתבי יד, מתענינת בכל המכירות של כתבי יד ומספר פעמים הסכו את תשומת לבנו לכך לפנות אל המוסד או אל הגוף המחזיק בתעודות ומוכר אותם, וד"ר היימן בארכיון הציוני. פנינו מספר פעמים אל המוכרים. איני יודע מה נוכל לעשות יותר; לי בגנזך קשה מאוד

לעקוב אחרי הדברים אלא בשיתוף עם המוסדות שהם המעוניינים העיקרים, והם חייבים להשתמש בשירותי הגנז כדי להסב את תשומת לב המוכרים לחקיקה.

אני חייב להתייחס להערה של ד"ר שטרן על ארכיון שוולב. מר שוולב, כפי שאני מבין, ישמש כיועץ למר משל באותו מוסד שנקרא עכשיו "ארכיון העבודה והחלוץ". אינני חושב שזה לטובת העניין שנודיע למוסד שאנחנו נביא בפני המועצה המלצה לשלול את ההכרה בו כארכיון ציבורי לאור ההפרה הגסה בכללים לפיהם מנוהל ארכיון ציבורי. עם כל הצער שבדבר נחכה, אני מציע, עד לפתיחה הרשמית של המוסד לאחר הבחירות. הדבר כואב כפליים כי קראתם בימים אלה על התעמולה האנטי ציונית הפרועה של אגודת ישראל שמאשימה במחדלים את המוסדות של הישוב, ובעיקר מסתמכת על דברים שלא נעשו על ידי מר נתן שוולב כשליח שפעל בז'נבה. אני מודאג, ואני חושב שאותם המוסדות שמרגישים את עצמם מותקפים על ידי אותה התקפה פרועה בפרסומים של אגודת ישראל צריכים להפעיל את הלחץ הציבורי הפוליטי על ארכיון העבודה והחלוץ לפתוח את החומר כדי שהחוקרים יוכלו להוכיח שהדברים אינם נכונים, בהנחה שכמובן הדברים באמת מוצאים את ביטויים בארכיון שנמצא בארכיון העבודה והחלוץ.

אני אומר את הדברים בצער רב, ואני חושב שהדבר היחיד שאפשר לעשותו; לעורר את המימסד הפוליטי שחייב לפעול כאן. זה מעבר לסמכויות הגנז. אז אני מציע לנו כרגע לרשום בפנינו את ההצהרה של ד"ר שטרן, ואפנה מכתב מתאים ברוח התשובה שלי לראשי ההסתדרות ומפלגת העבודה. לגבי התקנון לעובדי מדינה ושרים, שאינו מתייחס בשלב זה לראשי רשויות מקומיות ולעובדי רשויות מקומיות, כבר השיב חברי ד"ר ארד; אנחנו מתכננים לבוא בדברים עם מרכז השלטון המקומי בעניין זה, ולפי דעתי בעיקר מרכז השלטון המקומי צריך להיות יחד עם משרד הפנים היוזם להוראה מתאימה. העניין טרם טופל, ואני חושב אם יש לנו נוהל מחייב לגבי השרים, ועוד מעט - אני מקווה - יהיה נוהל לגבי עובדי מדינה, קשה להניח שבמגזר של השלטון המקומי העניין לא יבוצע כאשר אותם הגורמים יפנו אל המוסדות המתאימים.

ועוד הערה: עם כל הברכות שהשמעתם לחברי חיים שריד על הפתיחה של המתקן ועל ההעברה המוצלחת, אני רוצה להביע כאן את הערכתי הגדולה לחברינו משה שילו, שפעל להקמת אותו בנין שהוא היום המשכן של המכון על שם פנחס לכוך. בזמנו תוכנן הבנין עבור ארכיון העבודה בלבד. מר שילו היה גם הבונה של הבנין של ארכיון צה"ל בגבעתיים, ואת הזכויות של מר שילו לגבי הבניה הארכיונית אני רוצה עוד פעם להעריך פה.

לפני שנעבור לסעיף הבא בסדר היום הייתי רוצה להעיר עוד מספר הערות לגבי מוסדות ארכיוניים. שאלה ישירה אל ד"ר רשף שבפעם הראשונה משתתף במועצה והאחראי מבחינה אקדמית לארכיון החינוך של אוניברסיטת תל-אביב: באיזו מידה המוסד ממשיך את פעולתו של ארכיון הסתדרות המורים? מה נשאר בהסתדרות המורים? מה התחזית של התפתחות המוסד? אני יודע שעובדת הארכיון בוגרת מצויינת ומצטיינת של בית הספר שלנו. והשאלה השניה אל חברינו מר וויזר מבית הספרים הלאומי על הפעילות הארכיונית של המחלקה לכתבי יד וארכיונים. לא קיבלנו שום דיווח השנה; הם לא מחוייבים לפי החוק, כי אינם ארכיון ציבורי מוכר, אבל היה כל השנים הסדר ג'נטלמני ביננו שהגנז מקבל דיווח וכולל תמצית בדיווח למועצה או שולח העתק לכל חברי המועצה כמו לגבי ארכיונים ציבוריים. אולי קודם כל ד"ר רשף.

ד"ר רשף: לצערי איני יכול לאמר מה נשאר בהסדרות המורים. למעשה העברנו את כל הארכיון. ההסכם היה על העברת החומר עד להקמת מדינת ישראל, פחות או יותר, אבל בסופו של דבר העברנו את הארכיון כולו. לא העברנו את התיקים שעוסקים במוסדות, בפרטי-כל של מוסדות הסתדרות המורים בשנים האחרונות; את הראשונות העברנו. בשנת העבודה הראשונה של הארכיון אצלנו השתמשו בו 164 חוקרים, כיניהם סטודנטים שכתבו עבודות גמר, מורים וחוקרים מאוניברסיטאות שונות, ומבחינה זאת זה עולה על כל מה שציפינו. אנחנו אוספים חומר תעודי מבתי ספר ומאישים שונים וכדי להרחיב את מה שיש בארכיון באנו בדברים עם קהילות יהודיות בתפוצה משום שהארכיון ביסודו של דבר נועד לעסוק גם בחינוך היהודי כגולה. נכתבו ונמצאים בהכנה עבודות מחקר, בעיקר על ידי סטודנטים, שתי עבודות לדוגמא שהוגשו רק כעת ואחת מהן אפילו זכתה לקבל תואר שני בהצטיינות מבוססות כולן על השימוש בארכיון עצמו, והוא משרת את בתי הספר לחינוך והמחלקות להיסטוריה גם באוניברסיטאות אחרות, בעיקר אנשי אוניברסיטת בר-אילן משתמשים בו באופן ממוסד על ידי הבאת הסטודנטים אל הארכיון ולימוד לעשות שימוש בארכיון לצורך המחקר ההיסטורי. אנחנו ממשיכים להוציא לאור את כתב העת שהוציא הארכיון בשעתו ונקרא "דור לדור" אלא שהשינוי העיקרי שזה נעשה בשיתוף פעולה בינאוניברסיטאי, כלומר כל בתי ספר לחינוך באוניברסיטאות השונות מוציאים לאור את כתב העת הזה. עכשיו נמצא בדפוס הקובץ השני, ויש בו קבוצת מאמרים מחקריים, שעיקר השימוש בהכנתם נעשה בארכיון עצמו.

ד"ר אלסברג: יש כאן שאלה פורמלית. הארכיון של הסתדרות המורים היה מוכר כארכיון ציבורי. האם הארכיון באוניברסיטה זהה לארכיון הסתדרות המורים, ובאופן אוטומטי היינו צריכים להעביר את ההכרה בארכיון הסתדרות המורים לארכיון שנמצא היום ברשות האוניברסיטה, או זה מוסד שונה. כי שיניתי את השם של המוסד ל "ארכיון לחינוך" באוניברסיטת תל-אביב.

ד"ר רשף: ד"ר אלסברג, אתה יודע שאני מתקשה כשמגיעים לצד הליגליסטי של מעמד הארכיון הזה, או שתודיע לי מראש ואני אחמש את עצמי בכל מיני טיעונים. אני אומר בפשטות: לא שינינו דבר. קראו לזה "הארכיון על שם אביעזר ילין לחינוך יהודי" ואנחנו קוראים לזה "הארכיון לתולדות החינוך היהודי בישראל והגולה על שם אביעזר ילין" ובאותיות קטנות יותר "מיסודה של הסתדרות המורים". אנחנו מקיימים שני מוסדות - האחד הוא ועד מנהל על בסיס פריטטי עם הסתדרות המורים שיושבי הראש של המוסד הזה הם ראש בית הספר לחינוך, ונשיא הסתדרות המורים (לא מזכ"ל הסתדרות המורים) ואנחנו מקיימים ועדה מדעית בה יושבים שישה אנשים, מתוכם ארבעה אנשי אוניברסיטת תל-אביב (לא רק בית הספר לחינוך, גם בית הספר למדעי היהדות); במקרה זה עומד בראש הוועדה שוב ראש בית הספר לחינוך, לא ex officio אלא רק מתוך העניין שיש לו בנושא הזה, ושני נציגים של הסתדרות המורים. מבחינה קונסטיטוציונית, אם אפשר לומר, לא עשינו שום שינוי בהתאם לעצה שלך אלא שפשוט הרחבנו את הפעילות ולא ראינו שיש רע בדבר.

ד"ר אלסברג: אני מבין, איפוא, שההכרה כארכיון ציבורי מועברת לפי זה אוטומטית למוסד שהועבר מבנין הסתדרות המורים לבנין באוניברסיטה. נשאל את היועץ המשפטי שיושב עמנו.

מר ארן: הכרה מעצם טיבה יכולה להתייחס רק לגופים ולא לדברים שאינם קיימים כמו מכוניות שהם למעשה רק זרועות של גופים אחרים. כשאומרים אני מכיר בארכיון ציבורי, אז אני בעצם

אומר אני מכיר בבעליו של אותו ארכיון ציבורי. אם הבעלים נשאר אותם בעלים אז אין בעיה, אם הבעלים השתנו צריכים לדאוג לאישור הכרה חדש.

ד"ר אלסברג: נכנסו לשותפות עם בעל אחר; האם השותפות זהה לבעל שהיה מקודם?

מר ארן: לא

ד"ר אלסברג: אז אנחנו מוכרחים לתקן את הדבר לפי כל הסימנים.

ד"ר דניאל כהן: הייתי רוצה להגיב רק על דבר אחד בהגדרת תחומי הפעולה של המוסד הזה, כי לתמהוני שמעתי שכלול גם החינוך בגולה, והיות ובדרך כלל בתי ספר יהודיים הם חלק אינטגרלי של הקהילות, וארכיוני הקהילות בדרך כלל בתחום פעולתו של הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, אני מתקשה להבין את העניין הזה והייתי רוצה שהדבר יהיה ברור שלא תהיה פה תחרות וחפיפה.

ד"ר רשף: אני חושב שאתה צודק בקביעה תזאת לגבי חלקם הגדול של רוב הקהילות. אם הארכיון לתולדות העם היהודי מצליח להשיג את החומר, אז אני חושב שתבוא עליו הברכה ואנחנו נהיה מוכנים להסתייע כחומר שמצוי ברשותו. איננו מתכוונים לאסוף כל מה שנעשה בתחום החינוך היהודי, משום שמתקן חדש לארכיון לתולדות החינוך היהודי במסגרת האוניברסיטה זה חלום שאין להעלותו על הדעת. התכוונו לדברים שהם בעלי ערך ייחודי להתפתחותן של מערכות חינוך במשטרים חברתיים מגוונים, ובמקרים רבים כשנענים לנו אנחנו מסתפקים אפילו בצילום החומר שיכול לסייע לחלמידים שלנו בכתיבת תולדות החינוך היהודי, לדוגמא, אדם שרוצה לכתוב עבודת דוקטור בתולדות החינוך היהודי בארגנטינה, ביקשנו לצלם דברים מסוימים, כמו פרוטוקולים של ועד החינוך למשל, אבל אין לנו כל כוונה לאסוף חומר שלארכיון לתולדות העם היהודי יש בו ענין. אני בספק אם לארכיון יש ענין למשל בדברים שמתרחשים בתוך בית הספר, בעיקר מתוך ההיבט הפדגוגי, דבר שלנו יש ענין בו. מכל מקום אין כל כוונה, ההיפך הוא הנכון, לערוך תחרות בין שני הארכיונים.

ד"ר ביין: אני רוצה להשלים דבר מה. העברנו הרבה ארכיוני קהילות מגרמניה. אני נולדתי ככפר בגרמניה ואבי היה מורה בבית ספר יהודי, יש הרבה חומר בחינוך ובבתי ספר כפריים למשל בגרמניה שהועברו לארץ. אני חושב שאתם צריכים לבוא לשיתוף פעולה ברישום שיהיו העתקים של רישום אצלכם. זה הולך עד לפרטים ופרטי פרטים, פרוטוקולים של בתי ספר וכדומה, את זה העברנו בשנות החמישים מגרמניה לארץ ואני הייתי אז היוזם והמארגן של הדבר הזה. כרגע זה אני משתמש קצת בזה לצורך זכרונות.

ד"ר אלסברג, לא קיבלתי תשובה לשאלתי מה הסיכוי לבנין של גנזך המדינה, כלומר של בנין שירכז את הארכיונים, והייתי רוצה להפנות גם אותה שאלה לד"ר כהן בנוגע לארכיון. אני שואל, אם כי אני חושש שאני מקבל תשובה שלילית, אבל אני חושב שאנחנו צריכים לשאול את השאלה תמיד מחדש, ולרשום תשובות בפרוטוקול ולמחות שלא ייעשה אם לא ייעשה.

ד"ר אלסברג: ד"ר ביין אני קודם כל רוצה להשיב לשאלה שלך לפני שד"ר רשף ממשיך את התשובה לשאלה לגבי בתי ספר. בגנזך קיימנו רק לפני ימים אחדים מפגש עם סגן המנהל הכללי החדש של המשרד והעלינו מחדש את הדרישה לבנין. הסיכוי היום כמובן קלוש מאוד לאור המצב הכלכלי, אבל אנחנו שגיבו יודעים ד"ר ביין שדווקא במצב כזה העניין גם יכול להתהפך מהר מאוד, שדווקא

מוסדות הציבור מעונינים בבניני ציבור מסויימים שממילא נחוץ לכנות אותם ואני מקווה שאז נהיה בתור. צדקה בהחלט, השאלה הועלתה שוב. בנין משותף לארכיונים כפי שחכננו לפני עשרים שנה בדיוק - הדבר הזה לפי דעתי ולצערי הרב ירד מהפרק.

ד"ר רשף: הייתי רק רוצה להשיב תשובה בענין הארכיון לתולדות העם היהודי. העיסוק שלנו בחינוך יהודי בתפוצות עד לרגע זה הוא זהיר בהשוואה לשאר הדברים שמצויים בארכיון. יש לנו קושי שאולי אתם יכולים לעזור בו. אין לנו ענין לאסוף כל מה שניתן, אבל אנחנו מתקשים בדבר מסוים שדוחף אותנו להביא לתוך כתלי הארכיון הזה חומר. אם אנחנו שולחים תלמידים ברמה של תואר ראשון לעשות עבודות סימניריות חלק גדול מן הארכיונים (אינני יכול לומר אם זה כולל גם את הארכיון לתולדות העם היהודי) לא מספקים להם שירותים; הנוסח הוא פחות או יותר "תגדלו, תעשו עבודת מאסטר, אז נעזור לכם". בארכיונים מסויימים, ובארכיון גדול מאוד שמוצג כאן, תלמידים ברמה של תואר ראשון כמעט ואינם יכולים לקבל סיוע, בעיקר כשידוע שהכוונה לכתיבת עבודה סימנירית. במקרה כזה אנחנו איננו מוכנים לוותר, כי תהליך ההכשרה של האדם הוא מן התואר הראשון.

ד"ר אלסברג: הערה לגבי תלמידים שאינם מקבלים שירות לגבי עבודות סימניריות היתה מכוונת, אני משער, אל הגנזך.

ד"ר רשף: לא. עם הגנזך דווקא הגענו להכנה.

ד"ר אלסברג: אז אני כבר שקט יותר, אם כי אני מוכן תמיד גם להגן על זה שתלמיד שבא כדי להשתמש בחומר ארכיוני הוא צריך קודם כל לקרוא את הספרות הקיימת ולדעת מה לחפש וכיצד לחפש. אם המדריך שלו מדריך אותו בצורה נכונה הוא יקבל גם את השירות.

מר לוי: האם הגעתם לתיאום פעולות עם ארכיונים ברשויות מקומיות? לפי דעתי הטיפול בארכיוני בתי ספר הוא ענין בלעדי של ארכיון רשות מקומית במידה והוא קיים. אני חושש שאם הפעילות המקבילה של ארכיון החינוך באוניברסיטת תל-אביב, מתעוררת בעייה חמורה של תחרות עם רשויות מקומיות, רציתי לשמוע מפי ד"ר רשף האם הגיעו לתיאום ולהסדר עם רשויות מקומיות לגבי חומר של בתי ספר שנמצא בתחומי השיפוט שלהם.

ד"ר רשף: אני מוכרח לומר שאני קצת מתפלא. אני אמנם די חדש בתחום הזה, ותחום הארכיונאות הוא לא התחום שלי. המציאות שאני נתקל בה שבאים אלינו מרשויות מקומיות ואומרים "גוולט" קחו את החומר ועשו איתו מה שאתם רוצים, רק עשו קצת סדר בענין". בתי ספר ראשוניים שקבעו את דפוסי החינוך בארץ העמידו לרשות הרשויות המקומיות ארכיונים שערכם לא יסולה בפז. כשאני שולח את התלמיד הראשון שלי לכתוב על בית החנוך הראשון בגבעתיים, למשל, אומרים: אם התלמיד יעשה סדר שם בארכיון הוא יוכל גם להשתמש. התלמיד הראשון לא רוצה להיות עובד העירייה והוא לא יעשה סדר. אחרי שנתיים אני שולח את התלמיד השני, אז אומרים ששרפו את הארכיון כי לא היה איפה להחזיק אותו.

עד היום לא נתקלנו בתופעה שכזאת. התופעה היא הפוכה: מרשויות באים אלינו, ואומרים אנחנו לא צריכים. עלוני תלמידים ולא רוצים פרוטוקולים של בתי ספר ואפילו בהרבה מקרים מוכנים לוותר

על פרוטוקולים של מחלקת החינוך של הרשות, ובלבד שאנחנו ניקח את זה. איננו רוצים ליצור כפילות עם רשות מקומית. במקרים שיש לה ארכיון מסודר הדבר הנוח והקל מבחינתנו זה להפנות את החוקר או התלמיד לשם. זה הרבה יותר נוח לנו. אבל כשבאה רשות מקומית ומתנהגת עם הארכיונים - עם כל הידידות והכבוד שיש לי כלפי הסתדרות המורים - כפי שהסתדרות המורים במשך כל שנותיה התנהגה עם הארכיון שלה (הוא נגנב והושחת; שם היתה רטיבות שאי אפשר היה להלך בחדר) אנחנו רוצים להציל את הדבר הזה ואנחנו רוצים שאנשים שלנו או אנשים מאוניברסיטאות אחרות יחקרו את הנושא, אין שום כפילות ואין שום התנגשות. אנחנו בכל מקרה של אי-בהירות אנחנו מוכנים לוותר למען הפרטנר, הוא הדין לגבי הארכיון לתולדות העם היהודי והוא הדין לגבי רשות מקומית.

מר לויין: האם אתם ערוכים למתן אישורים לתלמידים מהלימודים בבית ספר?

ד"ר רשף: לא. חס וחלילה. אנחנו לא ערוכים לזה, כי אין לנו מספיק חומר בעניין.

ד"ר ארד: אני מציע שהמועצה תבקש את הגנז לכנס את ועדת התיאום בנושא זה, מפני שהנושא שייך לוועדת התיאום ולא למועצה.

ד"ר אלסברג: ד"ר ארד צדק. ועדת התיאום באמת כאן הפורום המתאים, אבל כדי לעורר את השאלום שאלתי את ד"ר רשף את השאלה, והיות והמוסד לפי דעתי כרגע לא מוכר כארכיון ציבורי איננו שייך לוועדת התיאום לארכיונים הציבוריים העליתי אז את הנקודות בכוונה בפני המועצה.

מר וויזר: אני מבקש להתנצל בפני ד"ר אלסברג ובפני חברי המועצה. עד כמה שאני זוכר, ונדמה לי שאני זוכר היטב, לא נתקבלה השנה בקשה להגיש את דו"ח, ולא באתי מוכן כי לא ידעתי שאתבקש למסור דין וחשבון.

ד"ר אלסברג: אתה לא צריך.

מר וויזר: אגיש אותו תוך ימים ספורים לד"ר אלסברג ותוכל להפיץ אותו לחברי המועצה כשתשלח את הפרוטוקולים הללו.

ד"ר אלסברג: יש פה אי הבנה. הכוונה שלי היתה לפניה שלנו שיצאה במאי לפני שנה, כלומר 1983. הפניה שלנו של מאי 1984 תצא רק בימים אלו אל המוסדות.

מר וויזר: אני אגיש לך דו"ח רטרואקטיבי. אני רוצה להבהיר יש לנו למעשה דו"ח מפורט מאוד כתוב, כי אנחנו מגישים מידי שנה דו"ח להנהלת הספרייה והאוניברסיטה, כך שלא היתה שום כוונה לחרוג מן השגרה המבורכת הזאת.

ד"ר אלסברג: תודה רבה, עכשיו אנחנו עוברים ברשותכם לנקודות שלוש וארבע בסדר היום. שלוש - הצעות לשינויים ולהשלמות בתקנות בדבר ביעור חומר ארכיוני. הדבר העיקרי שמופיע בתקנות אלו זה תיקון פרט 25 בענייני עובדים. אני רוצה להביע את הערכתי לנציג נציבות שירות המדינה מר שני וגם לעובד הגנזך חברי יגאל רפאלי שעבדו על אותה רשימה שכאה במקום כל הרשימה שהיתה בתקנות הקיימות. אם המועצה תאשר את ההצעה הזאת נחליף את כל הסעיף הזה בתקנות הקיימות. השינוי מתבטא לפעמים כשמירה לתקופה ארוכה יותר. למשל, תיק של עובד: במקום שמונים שנה ,

מאה שנה: עד שיגיע העובד לגיל של מאה שנה, לגבי תעודות אחרות יש קיצור ניכר בתקופות.

מר שני: אני מוכן לחת הסבר קצר למה אנחנו הגדלנו את תקופת האחזקה של תיק של עובד מדינה עד מאה שנה. למעשה זה נראה אולי קצת מופרז. אבל זה רק למראית עין, כי כאן דובר רק על פנסיונרים, אנשים שפרשו. לפעמים קורה שיוורש עוד פונה אלינו, אפילו אם עובד המדינה שפרש לפני הרבה שנים, אבל הוא עוד זכאי לקבל פנסיה עקב היות ההורה או האשה או הבעל של עובד מדינה לשעבר. לפעמים יש פניות שהעובד אפילו לא חי ויש עוד פניות ביחס לזכאותו, בעיקר בנושא גימלאות.

ד"ר היימן: ראשית כל העניין של מאה שנה לאחר לידתו של אדם כלל לא נראה לי מופרז, אם עושים חשבונות מסוימים. יש לי רק שאלה אחת: האם אין כוונה של שמירה לצמיתות של התיקים האישיים של עובדים בדרג הבכיר ביותר.

ד"ר אלסברג: כן, יש כוונה לשמור לצמיתות תיקים של עובדים בכירים ביותר. אנחנו לא קבענו זאת עדיין, כי עוד לא הגענו כאן בכלל לביעור. מעשית הדבר יתבטא לפי הדרגה של העובד, ואנחנו עוד לא קבענו מהן הדרגות לפי השנים, כי אסור לנו כאן ללכת לפי הדרגות של שנת 1984 אלא אנחנו מוכרחים להביא בחשבון את הדברים לגבי כל תקופה ותקופה, אבל הכוונה בהחלט לשמור לצמיתות את התיקים של הסגל הבכיר.

גב' אלופי: יש לי כאן כמה הערות לגבי הפרטים. האמת היא שקיבלתי לחוות דיעה על הבקשה ושלחתי את חוות הדעת שלנו בתיאום עם היועצת המשפטית של אגף כח אדם בעיריית חיפה. אני שמחה להגיד שכמה מההערות שלנו באמת התקבלו וחוקנו ודברנו שונו ונוספו עוד פריטים לביעור. אבל יש דבר אחד או שניים שלא שונו ואני הייתי מבקשת לשנותם. בסעיף 25 (3) יש כרטיס העדרויות. אני מבינה שזה נוסח של טופס שנמצא בשירות המדינה. ברשויות המקומיות, ואני מניחה שגם בתאגידים ממלכתיים, הנוסח הזה לא תמיד קיים. לכן הצענו נוסח אחר כ "כרטיס אישי בו רשומות העדרויות", כי בדרך כלל ברשויות המקומיות ובמיוחד בקטנות שבהן נהוג יותר הכרטיס האישי ששם רושמים את כל הדברים האלה ולא כרטיס העדרויות.

דבר שני - לגבי הסעיף הראשון היועצת המשפטית שלנו ביקשה לא למאה שנה אלא שבע שנים לאחר פטירת העובד או פטירת שאריו כיוון שהיא טוענת שיש מקרים לא מעטים שהשארים עדיין מקבלים פנסיה לאחר שהעובד הגיע לגיל מאה. הנכון הוא שאפשר גם לא לבער כשמגיע לגיל מאה. למען מתן יתר תוקף אנחנו מציעים בכל זאת את הנוסח של שבע שנים לאחר פטירת העובד או לאחר פטירת שאריו לפי המאוחר. כמו כן בסעיף מספר 2 נראה לה שזה קצר מדי להחזיק את התיק שבע שנים כיוון שיש כאן עניין של שמירת רציפות זכויות. עכשיו עוד שינוי בנוסח בסעיף 7 יש כאן פניות וחגובות וחשובות לאינפורמציה, המלצות ובקשות ונראה לנו שכדאי היה קודם כל לנסח בעברית, יש מילה עברית לאינפורמציה "מידע", ולפרט יותר מה הכוונה בעניין של מידע, 25(7) כי כאן לפעמים מתעוררות אצלנו בעיות שאנחנו לא יודעים בדיוק למה מתכוונים והפרשנות יכולה להיות רחבה לפה ולשם. אז אם אתה מדבר לגבי אחראי לרשומות או מנהל ארכיון ברשות מקומית או בתאגיד ממלכתי שהוא ארכיונאי מוסמך והוא מכיר את החוק ויודע לפרטי פרטים אתה יכול להשאיר את זה,

אבל קח בחשבון שכרוב המקרים מי שמטפל בדברים האלה זה עובד שלא בקיא בכל הפילפולציה הזאת וצריך להגדיר לו את הדברים הרבה יותר ברור ממה שזה מוגדר כאן. מה שחסר לי בכל התקנות האלה, אם כי אולי זה מתכסה על ידי סעיף 10, אלה הן הרשומות שנוגעות לענייני הדרכה.

ד"ר אלסברג: בודאי שזה לא מתייחס אלא אם מדובר ביחידות מנגנון.

גב' אלופי: לא. הכוונה שלי לכקשת העובד שהוא מגיש לענייני הדרכה והשתלמויות שמאשרים לעובד.

ד"ר אלסברג: בודאי זה נכלל.

מר שני: ביחס ל- (1)25 על מאה שנה. היה ויכוח גדול אצלנו. לצורך פישוט ביעור החומר בבוא הזמן הוחלט על מאה שנה. גם אנחנו חשבנו על איזה סידור איקס שנים לאחר פטירה; מר רפאלי הסביר לנו שבלתי אפשרי לארגן את זה מבחינה טכנית. הגענו למסקנה שיותר פשוט לכתוב מאה שנה, כך שהקרגלים יסודרו בצורה כרונולוגית, יבדקו מתי האיש נולד, ובבוא הזמן יהיה אפשר לבער את החומר. בקשר לשבע שנים, אני לא כל כך הבנתי, כי אם מדובר בעובד ארעי הוא איננו קבוע ברגע שהוא נחק את הקשר עם המדינה, אז אין צורך בתיק אישי. אם זה עובד ארעי שעשה הסכם לשמירת רציפות? אין דבר כזה. רק עובד קבוע יכול לעשות הסכם לשמירת רציפות, ובנוסף לזה עובדים אצלנו כרגע על מחשב של הנציבות שכל ההסכמים לשמירת רציפות וזכויות יוכנסו לזכרון של מחשב הנציבות כי פה זה בעייה כללית, ללא קשר עם ביעור חומר. חוק הגימלאות מאפשר לעשות הסכם לשמירת רציפות של כל עובדי ציבור. עובד עבר 10 שנים בשירות המדינה, עבר לרשות מקומית, עבר לאוניברסיטה, עבר להסתדרות, הוא עושה הסכם לשמירת רציפות וזכויות. בבוא הזמן בגיל 65 הוא פורש לפנסיה הוא יקבל את הזכויות מאחד המוסדות האלה. באיזה מקום המידע יישמר, כי לא תמיד בנייר זה נשמר. זה בנוסף לתיק האישי, זה גם בזכרון של מחשב הנציבות ובנוסף לזה יש את התיק האישי. לגבי עובד ארעי זה בכלל לא רלוונטי. בקשר לניסוח סעיף 7, אדבר עם יגאל רפאלי הוא המומחה לזה.

גב' אלופי: גם סעיף 3, גם כרטיס העדרויות זה ניסוח שלכם.

מר שני: נדבר עם יגאל. הוא ימצא את הסידור הטכני.

ד"ר אלסברג: בחקנות איננו יכולים להביא את הדברים לניסוח שהוא מתאים להוראות נוהל פנימיות של גוף אחר. כל מוסד מוזמן להוציא בהתאם לתקנות את ההוראות הפנימיות עם הניסוח המקובל באותו מוסד. הגנזך עומד לרשותכם בניסוח הדברים, אבל זה קורה לנו בכל התקנות הכלליות ורק תקנות של גוף מסויים מנוסחות באמת לפי צרכי אותו גוף. החלטנו לא לקבל את ההסתייגות הזאת. אני מקווה שגם לגבי הענין של גימלאים ברשויות מקומיות כשהבר שונה לחלוטין מאשר גימלאים בשירות המדינה, תמצאו את הדרך להוציא הנחיות על סמך התקנות הללו. הניסוח הפשוט עדיף אם הוא חופס לגבי שירות המדינה מאשר ניסוח מסורבל יותר שהוא טוב לגבי רשות או רשויות מקומיות מסוימות. אם יהיה צורך בחקנה מיוחדת נהיה מוכנים לשלב אותה בפרט 19 בקובץ חוק הארכיונים המתייחס במיוחד לרשויות מקומיות. פתרון זה עדיף על ניסוח יותר מורכב.

יש לי עוד הערה לגבי אותו מסמך, תיקון פרט 60. כתוב: "במקום פסקה 16 יבוא" יש להוסיף לאחר טפסי בקשות לתעודות לידה או פטירה "תמצית ממרשם האוכלוסין". פסקה זו הוצאה מהתקנות בטעות.

בסעיפים 20 ו- 23 כחוב "טופס בקשה להוצאת דרכון" שנה אחת". המשטרה התנגדה לקיצור התקופה והתקופה תשאר שלוש שנים. אני מבין שנציג משרד הפנים מבקש להוסיף הערה.

מר לוי: אנחנו רוצים בימים הקרובים לקיים ישיבה עם משטרת ישראל לדון בנושא זה ולא רציתי שנושא זה ישאר פתוח עד למועצה בשנה הבאה. לכן אם אפשר לקבל כאן "החלטה על תנאי": אם נגיע לידי הסדר עם המשטרה זה יהיה לשנה, לא נגיע לידי הסדר עם המשטרה זה יהיה שלוש שנים.

ד"ר אלסברג: אני בטוח שחברי המועצה מסכימים לתנאי הזה המקובל עלינו. נביא את הדברים לאישור ראש הממשלה לאחר קיום הישיבה, כלומר אם אתם תסדירו את הענין תוך שבועיים הענין מקובל עלי. לא נחכה יותר זמן כי אני מעונין שהחקנות יפורסמו בקובץ התקנות. באותו דף בסוף יש שני סעיפים 45 ו-46; מוצע לאחר את שני הסעיפים "העתקים מתעודה שניתנה על שינוי שם או בחירת שם" שלושה חודשים". טופס הבקשה החתום על ידי האיש עצמו שמבקש את השינוי נשמר בחיק האישי, כך שמבחינה משפטית אין הסתייגות. באותו סעיף 60 הפרט הראשון 47 ברשימה "הודעת התאלמנות" שלושה חודשים" כתוב, יש לתקן זאת לאור הסבר ששמעתי ולהוסיף "למעט הודעה על פטירה בחוץ לארץ". הנוסח שיפורסם יהיה "הודעת התאלמנות למעט הודעה על פטירה בחוץ"ל" שלושה חודשים". אנחנו מבקשים את אישור המועצה כדי שאוכל להודיע לראש הממשלה שהשינויים הם על דעת חברי המועצה. אין הסתייגויות. תודה.

עכשיו אנחנו עוברים לסעיף הבא שהוא מתייחס להשלמות לקובץ ההנחיות. האם יש הסתייגות לחברים לפריט מהפרטים שמפורטים? אתם זוכרים את ההבדל בין תקנות לכין הנחיות. בהנחיות יש אפשרות לקבוע שחומר יישמר לצמיתות, הפרוצדורה של ביעור אמנם קצת יותר מסובכת כי מוסד אינו יכול לבער אחרי מסירת ההודעה ואישור הגנז שקיבל את ההודעה אלא הגנז צריך לאשר ממש את הביעור, והגנז יעשה זאת רק לאחר שהודיע לכל חברי המועצה שמוסד מסויים ביקש לבער לפי ההנחיות חומר מסויים שבדרך כלל מתואר בקיצור בהודעה אליכם. ההנחיות הללו בעינינו היום כלי הביעור העיקרי. אנחנו מאוד מעודדים לסמן תמיד את החומר שהוא ראוי לשמירה. מאידך אנחנו רוצים גם תקנות כדי להיות בטוחים יותר כלפי הקהל, כי הדברים שפורסמו בחתימת ראש הממשלה בקובץ התקנות בכל זאת מחייבים יותר.

גב' אלופי: יש לי שאלה. בעמוד 7 בחומר של משרד השיכון; יש כאן חברות משכנות עם שם של שתי חברות ואחר כך "חברות עירוניות". מה מכילים התיקים?

ד"ר אלסברג: נחוץ תמיד להסתכל על ראש הפרק. מדובר באגף לנכסים ודיר; זאת אומרת אין מדובר באגף לתכנון או באגף הפרוגרמה.

גב' אלופי: לא ברור לי מה מכילים התיקים האלה; האם הם דנים ברכוש של החברות ומה היחס שלהם למשרד השיכון? אולי יש כאן חומר של משרד השיכון. אינני יודעת למה 7 שנים, כי איני יכולה להבין מתוך השמות האלה מה זה כולל. לגבי שאר התיקים ולגבי ביעור כל החומר האחר אין שאלות.

ד"ר אלסברג: אני מציע שאקבל את האישור שלך או הסתייגות מנומקת אחרי שתבואי בדברים עם האחראית לרשומות במשרד השיכון ותבררי את השאלות הללו, כי אני מבין מתוך התיאור שמדובר באגף לנכסים ודיר והתכתבות עם החברות הללו שהן פועלות בשם משרד השיכון.

לסיום הישיבה יש לי עוד בקשה. אני מבקש שהמועצה תמליץ בפני ראש הממשלה על צירוף מוסד, שלפי דעתי ראוי שיהיה מיוצג במועצה, וזאת רשות השידור. שנית אני מבקש שהמועצה תאשר שוב פעם לצרף את חברינו משה שילו למועצה כמומחה. מר שילו היה חבר המועצה כמומחה לפי מינוי עוד מתקופת כהונתה של גולדה מאיר כראש ממשלה. אחר כך מר שילו נתמנה למנהל ארכיון העבודה ובמינוי שפורסם בתקופת כהונתו של ראש הממשלה מר בגין, מופיע מר שילו כנציג ארכיון העבודה. עם פרישתו לגימלאות באופן סופי אנחנו מבקשים עוד פעם שיתמנה כחבר המועצה כמומחה. אני מבין שיש הסכמה כללית, אם שתי הבקשות הללו מקובלות על חברי המועצה אני מודה לכם על השתתפותכם ועל הדיון שערכנו. הישיבה ננעלה. תודה.

סקירה הגנז' על הפעולות
לביצוע חוק הארכיונים בשנת 1983/84

התוכן

22	1. גנזך המדינה ואוספיו
22	א. הפקדות חדשות
23	ב. רישום וקיטלוג חומר ארכיוני
25	ג. ספריית הגנזך
25	ד. אוסף הפרסומים הרשמיים
25	ה. אוסף הסרטים
25	ו. אוסף התצלומים
26	ז. המעבדה לשיקום
26	ח. צילום מזוער
26	ט. יחידת המחשב
27	2. שימוש באוספי הגנזך
29	3. פרסום תעודות המדינה
30	4. פיקוח על ניהול רשומות במוסדות המדינה וברשויות המקומיות
30	א. ביעור חומר ארכיוני
31	ב. ניהול רשומות במוסדות המדינה
41	ג. תאגידים ממלכתיים
42	5. ארכיונים ומגנזות ברשויות המקומיות
43	6. שלוחות הגנזך
43	7. פיקוח על ארכיונים ציבוריים
44	8. רישום חומר ארכיוני ברשות הפרט
44	9. הכשרה מקצועית
45	10. קשרים בינלאומיים

סקירת הגנז על הפעולות לביצוע חוק הארכיונים

אפריל 1983 עד מרס 1984

=====

שבעה תפקידים עיקריים לגנז:

- כינוס החומר הארכיוני של מוסדות המדינה ושמירתו לדורות, במידה וערכו המשפטי, המינהלי, או המחקרי מצדיק זאת;
 - פתיחת החומר הארכיוני השמור בגנזך לעיון ולמחקר ע"י קיטלוגו ופירסומו;
 - פיקוח על המוסדות הארכיוניים הנחשבים מבחינה חוקית כשלוחות של הגנזך ועל הארכיונים ההיסטוריים ברשויות המקומיות;
 - פיקוח על פעולות התיקונים והמגנזות בכל מוסדות המדינה ורשויות המקומיות ועל אחזקה נאותה ויעילה של הרשומות בהם;
 - ביעור חומר ארכיוני בכל מוסדות המדינה וברשויות המקומיות כהתאם לחקנות;
 - פיקוח על חומר ארכיוני ברשות הפרט, כולל מוסדות לא-ממשלתיים, שיש בו ענין לחקר העם, המדינה והחברה.
 - פיקוח על המוסדות הארכיוניים שאושרו ע"י הממשלה כארכיונים ציבוריים.
- פעולות הגנז מבוצעות באמצעות הגנזך ובהתאם לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 והחקנות שהוקתנו על פיו.

1. גנזך המדינה ואוספיו

א. הפקדות חדשות

במשך שנת התקציב 1983/84 נוסף לגנזך כ-1.5 קילומטר חומר ארכיוני ותייעודי והיקף האוספים של חומר זה (למעט הספריה, אוסף פרסומי הממשלה ואוסף העתונות) מגיע ל-26.5 קילומטר מדף.

בין החומר שהופקד בגנזך יצויין החומר הבא:

מזכירות הממשלה - תיקים של ועדות שרים, סטנוגרמות ופרוטוקולים, 1963-1978; לשכת נשיא המדינה - תיקים וקטעי עתונות מתקופת כהונתו של הנשיא יצחק נבון, 1978-1983;

משרד ראש הממשלה - תיקים של לשכת היועץ לענייני ערבים, 1967 - 1981;

משרד הבריאות - תיקי ההנהלה, 1963 - 1973;

משרד החוץ - תיקים של מר אבא אבן, 1948 - 1969; תיקים של מר שבתאי רוזן, 1943 - 1982; תיקים של מחלקת התייעוד וחומר של לשכותיהם של משה שרת, גולדה מאיר, וולטר איתן, וכן תיעוד בנושאי טירור ובנושאים מדיניים אחרים;

משרד החקלאות - תיקים של מחלקת סקר ומיפוי לייצור מחקופת המנדט וראשית המדינה, וכן תיקים של רשות החולה;

משרד המשפטים - תיקים של לשכת השר, 1967 - 1981; תיקים של האפוסטרופוס הכללי בדבר פשיטות רגל ופירוק חברות, 1928 - 1968;

משרד הפנים - תיקי אגף התכנון ושל ועדות תכנון מחוזיות, 1950 - 1979; תיקים של אגף לשלטון מקומי, 1981; וצילום בדפי זיכרון של רישומי לידות, 1918 - 1948; משרד הפנים, המטה הארצי ומשטרת ישראל - תיקים של המטה הארצי ושל יחידות המשטרה, 1967 - 1975;

משרד התחבורה - תיקי המפקח על התעבורה (שעת חירום), 1960 - 1981;

בנק ישראל - תיקי הפיקוח על מטבע חוץ, 1970 - 1975;

המכון למחקרי נפט וגיאופיזיקה - חומר מגנטי-סיסמי, מקידוחים סיסמיים, 1964 - 1981;

חברת הנפט הלאומית, נפטון - תיקים וסרטים מגנטיים, 1969 - 1980;

המכון לתרגום ספרות עברית - תיקי ההנהלה וכתבי יד שטרם פורסמו, 1962 - 1978;

כמו כן הופקד בגנזך חומר של לשכת השר מרדכי בן-פורת, הכולל חומר בדבר טיפולו בעניין פליטים, יהדות אתיופיה ויהדות המצוקה; וכן ארכיון תחנת השידור של צרפת החופשית בימי מלחמת העולם השנייה (אוקטובר 1940 - 1941) שנמסר ע"י מר פרנסואה קולט.

הופקדו בגנזך ארכיונים אישיים של יעקב צור, לשעבר שגריר ישראל בארגנטינה ובצרפת, של ד"ר פליקס שנער, ראש משלחת הקניות ושגרירה של ישראל בגרמניה ושל עו"ד יעקב סלומון ז"ל מחיפה, ששימש עורך דין במשפטים פוליטיים בתקופת המנדט ולאחר קום המדינה.

מלבד אלה הופקד חומר ארכיוני רב של מערכת בתי המשפט, כולל חומר של בית המשפט העליון, 1976 - 1979; של בתי דין רבניים, ושל בית הדין הארצי לעבודה בעניין סכסוכי עבודה בשנים 1969 - 1975.

ב. רישום וקטלוג חומר ארכיוני

בשנה שחלפה המשיך הגנזך הן ברישום וסידור ידני והן בעיבוד ממוכן של חומר ארכיוני. ברישום ידני נערכו בדרך כלל רשימות הפקדה מסודרות של תיקים, אשר הועברו לגנזך עם רשימות לקריות ביוזם או ללא רשימות כלל. לרשימות ההפקדה האלה לא נערכו מפתחות אלפביתיים. לעומת זאת כולל העיבוד הממוכן בדרך כלל עריכה מסוימת של רשימות הפקדה וכן מפתוח אוטומטי של הרשימה על-פי העריכה המוקדמת.

היועץ המשפטי לממשלה א"י (חטיבה 3) - תיקי ה Attorney General נרשמו בגנזך לפני עשרים שנה כרישום ראשוני ע"י עובד טכני. בשנה שחלפה נערכה כרססת זו לקראת קליטתה במערכת הממוכנת. החומר נרשם באנגלית כמחשב ועובדה רשימה בצירוף מפתח אלפביתי. הפרוייקט, הכולל ס"ה כ-2,000 תיקים (22 מטר), נמצא בשלבי סיום.

משרד ראש הממשלה (חטיבה 43) - נמשך סידור ורישום תיקי המשרד כצורה ידנית. באופן מקביל עבדו על תיקי המשרד מהשנים 1948 - 1961, על תיקים מלשכתה של בולדה מאיר כראש ממשלה (1969 - 1973) ועל סדרת התיקים של פניות הציבור מהשנים 1961 - 1973; רוב התיקים של פניות הציבור בוערו בהעדר ענין ציבורי, ותיקים בהיקף של 4 מטר כלבו (כ-15%) נבחרו לשמירה. עד עתה נרשמו מסדרה זו 586 תיקים המכילים מכתבים או התיחסות של ראשי הממשלה.

לשכת סגן ראש הממשלה (חטיבה 6-43) - תיקים בהיקף של 5 מטר מלשכתו של סגן ראש הממשלה יגאל ידין מויינו, סודרו ונרשמו באופן ידני כצורת רשימת הפקדה. עיקר החומר מתייחס לשיקום השכונות ולהתישבות, למעמד האישה ולשאלות מדיניות, 1977 - 1981.

משרד התעשייה והמסחר (חטיבה 48) - תיקים של הנהלת המשרד מהשנים 1948 - 1966 בהיקף של 10 מטר, אשר הועברו בזמנו לגנזך ללא רישום, סודרו ונרשמו ידנית, לאחר שבוער חומר חסר ערך. החומר שנרשם כולל גם תיקים של מרכז התיירות ותיקים של משרד האספקה והקיצוב.

פנקסים עותמאניים (חטיבה 83) - מחוך ס"ה 240 הפנקסים בעיקר של הטאפו נרשמו באנגלית לקראת צילום עכור החברה הבינאלוגית ב-Utah 136 פנקסים מהשנים 1876 - 1916 בעניני הלוואות לחקלאים. עבודת התרגום של התעודות התורכיות הופסקה מסיבות תקציביות.

משרד החקלאות (חטיבה 97) - הוערך, סודר ונרשם ידנית חומר בהיקף של 34 מטר מהשנים 1948 - 1974, לרבות תיקי לשכת השר, לשכות היועץ המשפטי והיועץ הכלכלי ויחידות ההנהלה בתל-אביב ובירושלים.

משרד הדתות (חטיבה 98) - בתוספת לחומר שעובד בשנים קודמות נרשמו בשנה שחלפה תיקים מלשכת שר הדתות מהשנים 1948 - 1969; החומר כלל גם תיעוד מהשנים שלפני קום המדינה (1930 - 1948). ס"ה נרשמו בשנה זו 5 מטר תיקים.

ג. ספרי הגנזך

לפי פקודת העתונות הגיעו לגנזך 1195 ספרים; מהם הועברו 843 ספרים (ספרות יפה, ספרי לימוד וספרים במדעים שאין לגנזך ענין בהם) לספריה העירונית בבאר-שבע; ספרי אמנות הועברו בפקדון למוזיאון ישראל. כמו כן נרכשו או נתקבלו מחליפין 130 ספרים, סה"כ נוספו לספריה הגנזך 472 ספרים.

ד. אוסף הפרסומים הרשמיים

בשנת 1983 התקבלו וקוטלגו 531 פרסומים חד-פעמיים של משרדי הממשלה, מוסדות מדינה, רשויות מקומיות ותאגידים ממשלתיים. נתקבלו כסדרם 321 תקופונים, בהם 47 תקופונים חדשים.

רשימת פרסומי הממשלה לשנת 1982 עובדה במחשב והוכנו במחשב דפי הזיעור של הביבליוגרפיה; המפתח לרשימה הביבליוגרפית נמצא ברפוס. העיכוב בהדפסת המפתח ובהפצת החוברת נגרם ע"י עיכובים באישור התקציב. פרסומי הממשלה לשנת 1983 נרשמו ועובדו במחשב והוחל ברישום הפרסומים של 1984.

ה. אוסף הסרטים

במשך השנה נסתים מבצע האוורור של אוסף הסרטים של נתן אקסלרוד. הושלם המשא ומתן על רכישת הזכויות, והזכויות נרכשו ע"י גנזך המדינה. עתה יש לגייס את התקציב הדרוש להעקת הסרטים.

ו. אוסף התצלומים

הגנזך קלט בשנה שחלפה את אוסף התצלומים של משרד החוץ שהיה שמור במגנזת המשרד. האוסף כולל את האלבומים שנוהלו בעשרים השנים הראשונות למדינה במחלקת התעוד של משרד החוץ על פעולותיהן של הנציגויות בחו"ל ועל קשרים עם מדינות העולם, כולל ביקורים ממלכתיים וביקורי משלחות.

מר יעקב צור מסר לגנזך תצלומים מפעילותו בארגנטינה ובצרפת.

בשיתוף עם ארכיון צה"ל טיפל הגנזך ברכישת אוסף התצלומים של העתונאי יהודה אייזנשטרך, הכולל תצלומים מימי מלחמת העולם השנייה על היחידות היהודיות בצבא הבריטי ועל תקופת מלחמת הקוממיות בירושלים. הדפסות של התצלומים הופקדו כגנזך, וכל אוסף הנגטיבים הועבר לשמירה בארכיון צה"ל.

ז. מעבדה לשיקום

בשנה התקציב האחרונה שוקמו 31 ספרי גפוס (כולל כריכה וכן דאצידיפיקציה ולמינציה של 2495 דפים). כמו כן נשטפו ונארזו מחדש 350 סרטי קולנוע; מעבדות השיקום טיפלה ביומני קולנוע מאוספי הגנזך ולא בסרטי אקסטרוד.

ח. צילום במיקרופילם

צולמו 50 סרטי מיקרופילם (כ-108000 מסגרות). הושלם מבצע הצילום של תיקי הקונסוליות הגרמניות מהשנים 1842 - 1939, וכן צולם חומר של ארכיון אנטוניוס, של משרד החוץ (לשכות שרים, מגכ"לים ועוד) וספרי פרוטוקולים של עיריית חדרה מלפני קום המדינה.

ט. יחידת המחשב

נקלט בגנזך מחשב PDP 11/24 בעל קיבול של 67MB, נפרשה רשת מסופים והותקן חדר מחשב. במסגרת ההעברה הוסבו ונכתבו מחדש 100 חכניות וכן הועברו 87 קובצי נתונים מהמיקרו מחשב למחשב החדש כאשר ברוב ההעברות היה צורך בשינוי מבנה הקבצים.

כרגע מתבצעות במחשב הגנזך הפעולות הבאות:

מיפתוח חומר ארכיוני בעברית ובאנגלית; מיפתוח של חטיבות בארכיונים הציבוריים, בשלב זה בעברית בלבד ובמסגרת זו מוכנסת עתה למחשב רשימת חטיבות הגנזך כצעד ראשון להכנת מדריך כולל לארכיונים הציבוריים בישראל.

הנחל בקליטת ספר הנכנסות של הגנזך, כדי ליצור קובץ מרכזי, שממנו זוכנו ספר נכנסות, ספר חטיבות וספרי מחסן. מתבצע באופן שוטף קליטת רשומות של רשימת פרסומי הממשלה, שעיבודן הסופי נעשה בחברת "מחשב 72". נקלטה מערכת עיבוד תמלילים חדשה "תמליל" ועבודות עיבוד התמלילים מתבצעות במערכת זו. בנוסף לאמור לעיל נמשכה העבודה השוטפת של יחידת המיחשוב ונעשו העבודות הבאות:

א. הוצאו 25 רשימות ואינדקסים;

ב. הוכנסו כ-1500 שורות פרסומי ממשלה עברית ו-500 שורות פרסומי הממשלה באנגלית, שה"כ כ-2000 שורות.

כמו כן הוצאו 76 הודעות ביעור ב-50 עותקים כל אחת, נעשו 53 עיבודי תמלילים שונים והוצאו 201 מערכות של מדבקות.

2. שימוש באוספי הגנזך

במשך השנה גבר באופן ניכר השימוש באוספי הגנזך, במיוחד לצרכי מחקר. תיקון לחקנות הארכיונים בדבר עיון בחומר המופקד בגנזך פורסם בק"ח 4578 ביום י"ג בשבט התשמ"ד (17 בינואר 1984). על פי התיקון נקבעה תקופת חיסוי כללית של 30 שנה (במקום ההבחנה הקודמת בין חומר מקצועי-מינהלי לבין חומר בענייני חוץ ובטחון) תוך אפשרות שהמשרד המפקיד יקבע תקופת חיסוי קצרה יותר לחומר המופקד על-ידו כולו או חלקו. בתקופה הנסקרת ביקרו בגנזך 233 חוקרים, שערכו סה"כ 1954 ביקורים, כלומר בממוצע כ-8.4 ביקורים לחוקר, והזמינו 5749 תיקים או סרטי זיעור, כלומר בממוצע 24.6 תיקים לכל מעיין. העליה במספר המעיינים נמשכת, ובשלושת החודשים האחרונים (ינואר-מרס 1984) בלבד היו באולם הקריאה 758 ביקורים; התפוסה היומית הגיעה עד ל-21 מעיינים, ואולם הקריאה על 10 מקומות הישיבה והמנגנון המצומצם של הגנזך לא היה מסוגל, לעתים, לשרת כדבעי. מרבית החוקרים עיינו במקורות ארכיוניים בקשר לעבודותיהם לשם השגת חומר אקדמי, מהם 15 לתואר שלישי.

כולטת העליה בביקוש לתיקי משרד החוץ מהשנים הראשונות למדינה.

בין נושאי המחקר ראוי לציון את המחקרים דלהלן:

פעילות גרמנית-קאתולית בארץ ישראל במאה הי"ט;

הכישופות האנגליקנית בירושלים;

הרפואה בארץ-ישראל בתקופה העות'ומאנית;

סג'ק ירושלים בתקופת החנזימה;

הקמת הסכניון בראי מדיניות החוץ הגרמנית;

הבית הלאומי בחשיבה ובעשייה המדינית הבריטית, 1917-1923;

פרשת יעקב דה-האן;

ועדת פיל, 1936;

ועדת סנט ג'יימס, 1939;

מחנות עבודה ועלייה בלתי ליגאלית, 1940-1945;

גולי אריתראה, 1944-1948;

תפרוץ האוכלוסיה בתקופת המנדט;

הרכוס סמואל;

אדריכלים אנגליים בא"י בתקופת ממשלת המנדט;

מתן רשיונות רפואיים למהגרים יהודיים בתקופת ממשלת המנדט;

פעילותו של המילטון סטוקס למען עליה יהודית לארץ ישראל;

מעורבותה של חברת האשלג בהתיישבות באזור ים המלח בתקופת המנדט;

ספנות בים המלח;

מדיניות השימור הבריטית בירושלים בתקופת המנדט;

מכנים גרמניים בירושלים ובבית לחם;

חנועת הפועלים בחיפה, 1920-1933;

המפלגה הקומוניסטית בא"י בשנות העשרים;

- ייבוש הביצות בארץ ישראל;
בית צפפא - חמורות בכפר הערבי בתקופת המנדט;
לוד בתקופת המנדט;
יפו בתקופת המנדט;
בידול סנק בכפר כיסרא בתקופת המנדט;
הסדרי קרקעות בארץ ישראל, 1930-1936;
ההשפעות הגאוגרפיות במושבה כפר סבא עקב מאבק פועלים-איכרים;
השתנות דגמי בעלות על הקרקע בשדון לפני קום המדינה;
ההנהלה הציונית והמלך עבדאללה;
ההסכם בין הסוכנות היהודית והפטריארך המרוני, 1946;
גנרל ברקר;
האיטלקים והיהודים בשואה;
תגובת יהדות ארה"ב לשואה;
ראול וולנברג;
מעמדו ופועלו של הראי"ה קוק בשנים תרע"ט-תרצ"ד;
עמדת העיתונות הערבית-פלסטינית כלפי איטליה הפשיסטית;

אחמד אלשקרי, כירורגיה פוליטית;
המועצה המוסלמית העליונה;
ארגונים ערביים סרום-צבאיים בארץ ישראל, 1945-1947;
יהודי עיראק, 1942-1951;
הבהאים;
סוציאל דמוקרטים יהודים גרמנים וישראל אחרי 1945 (עד שנות ה-60);
חטיפת משפחת לייזרוביץ והרצחה ב-1948;
נשות האסירים בתקופת האצ"ל;
מגעים דיפלומטים עם המלך עבדאללה לאחר 1948;
התייחסות הבריטים לירדן כיישות עצמאית;
מדיניות החוץ הישראלית כלפי בריטניה, 1947-1952;
מדיניות מפא"י בשאלת העצמאות המדינית, 1945-1948;
יחסי ישראל - ותיקן;
אמריקה הלטינית ותוכנית החלוקה של א"י;
מדיניות ארה"ב ביחס לשאלת ארץ ישראל ב-1948;
יחסי קנדה - ישראל, 1948-1956;
יחסי ישראל - לבנון, 1948-1953;
יחסי ישראל - אוסטרליה, 1948-1953;
החינוך הממלכתי בארץ-ישראל;
המעברות בשנות החמישים;
מדיניות הצנע, 1949-1952;

מחתרת ברית הקנאים בראשית שנות החמישים;

תולדות בית שאן;

תולדות בית חולים רמב"ם;

מורשת משמר הגבול;

מרחב שלמה והנדואים כסיני;

השתנות גבולות מונוציפליים של כפר ערבי לעומת מועצה מקומית;

מדיניות מעשית של זלמן ארן כביצוע הרפורמה בחינוך;

מכינות קדם-אקדמיות;

מזוג בנק הפועלים עם קופת מלווה עובדים;

התפתחות ענף הזית והתעשיות הנלוות;

העשיית השמן בישראל;

מפלגת ד"ש - עלייתה והתפתחותה;

העדה הספרדית בירושלים;

ביוגרפיה של מנחם בגין;

לוי אשכול;

סמלי דת אזורית בהתפתחותם;

האחים המוסלמים בגדה המערבית בחקופת שלטון ירדן;

מפלגות בגדה המערבית, 1949-1967;

נמשך השימוש הרגיל גם לצרכים משפטיים ומינהליים. במשך השנה הושאלו לשימוש מינהלי 4958 תיקים. רוב החומר שבשימוש המינהלי הוא ממערכת בתי המשפט וממשרדי רישום המקרקעין (4290 תיקים). מלבד אלה הוגשו במשך השנה 214 בקשות לאישורי לידה מספרי מפקד התושבים מהחקופה העותומאנית. מתוכם אותרו בתי אב של 111 מבקשים. השימוש בגנזך הסתכם איפוא ב- 10921 תיקים, פנקסים וסרטי זיעור, מלבד השימוש בספריה, באוספי פירסומי הממשלה, בסרטים, תמונות והקלטות.

3. פרסום תעודות המדינה

הכרך השני, המכסה את שלהי מלחמת העצמאות מאוקטובר 1948 ועד אפריל 1949, הופיע בראשית מאיר 1984. הכרך השלישי הופיע באפריל 1983. הכרך הרביעי, המתניחם לחקופה ממאי 1949 עד דצמבר 1949 נמצא בשלבי עריכה מתקדמים ויחמסר לדפוס במשך שנת 1984. נמשכת עבודת המבחר הראשוני של התעודות לכרכים החמישי והששי המוקדשים לשנים 1950 - 1951. החלטת הגנזך לרכז בעצמו את מכירת הכרכים והפצתם בחו"ל הביאה לשיפור במכירה, אם כי תפוצת הפרסום טרם הגיעה למימדים הרצויים. עם הופעת כרך 4 בסוף 1985 מתוכנן מכצע הפצה נרחב לכרכים אלה, יחד עם הכרך המקדים מדצמבר 1947 - 14 במאי 1948, המהווים סדרה המקיפה את שנותיה הראשונות של המדינה.

4. פיקוח על ניהול רשומות במוסדות המדינה וברשויות המקומיות

א. ביעור חומר ארכיוני

במשך שנת 1983 נתקבלו בגנזך המדינה 372 בקשות או הודעות לביעור חומר ארכיוני. על פי הדיווחים שנמסרו לגנזך בוערה כמות של סה"כ 35,031 מטר; לפי 350 הודעות על ביעור תעודות שיגרתיות בוערה כמות של 34,590 מטר, ולפי 22 בקשות חד-פעמיות לביעור בוערה כמות של 441 מטר. מספרים אלה אינם כוללים בעור שגרתי ביחידות המשטרה. לעומת זאת נכלל דווח של משרד התקשורת, המעסיק כ-20% מכלל עובדי המדינה, על ביעור של 18,750 מטר (1); יש להניח שכמות זאת, המהווה כ-55% מכל החומר שעל ביעור דווח, כוללת גם "חומר שאין לו ערך של מקור", כגון טפסים ופרסומים. מספר הבקשות לביעור או ההודעות לביעור תעודות שגרתיים ירד ב-6% לעומת השנה שעברה; עם זאת גדלה ב-30% כמות החומר שדווח על ביעורו כתעודות שגרתיים. אין שינוי ניכר לגבי פעולות הביעור ברשויות המקומיות לעומת שנת 1982, אם כי כמות החומר המבוער ירדה ב-20%. הרשויות המקומיות הגישו במשך השנה 81 בקשות או הודעות, וביעור כמות של 1,725 מטר. בחברות הממשלתיות היחה עליה מסויימת בפעולות הביעור ובמשך שנת 1983 נתקבלו בגנזך 41 בקשות או הודעות ובערה כמות כוללת של 1600 מטר לעומת 690 מטר בשנת 1982 ו-1700 מטר בשנת 1981 ו-4000 מטר בשנת 1980. לא היו פעולות ביעור במשרד האנרגיה, במשרד הקליטה ובמשרד מבקר המדינה. משרד גדול כמו משרד התחבורה ביער חומר ארכיוני בהיקף של מטר אחד (!) בלבד. מספרים אלה מלמדים שבארכעת המשרדים הנ"ל אין ניהול תקין של הרשומות.

ב. ניהול רשומות במוסדות המדינה

לשכת נשיא המדינה

החומר הארכיוני מתקופת כהונתו של הנשיא יצחק נבון הועבר להפקדה בגנזך המדינה. החומר כולל תיקי התכתבות, קטעי עתונות הקשורים לנשיא וללשכתו וקססות המכילות הקלטות מאירועים שנערכו בבית הנשיא. טרם הופקדו בגנזך תצלומים מאירועים שהתקיימו בבית הנשיא או בהשתתפות הנשיא והם שמורים עדיין בלשכתו של מר נבון. גנז המדינה פנה למנהל לשכת נשיא המדינה והעמידו על כך כי התצלומים שעבורם שולם מקופת המדינה או שנמסרו לנשיא עקב תפקידו הינם חומר ארכיוני לכל דבר ובהתאם לחוק יש להעבירם להפקדה בגנזך המדינה כאשר אינם נחוצים עוד לשימוש. על מנת שלא לפגוע בחוק ובתעוד ההסטורי מחד ובצרכי הנשיא מאידך, המליץ הגנז להזמין להכא שני עותקים מאותם צילומים החשובים לנשיא אישית. באותו ענין פנה הגנז למנהל לשכת הנשיא בבקשה להעביר לרשות גנזך המדינה את כל אוסף התצלומים מתקופת כהונתו של פרופ' אפרים קציר כנשיא המדינה הנשמר עדיין ברשותו בביתו שבמכון ויצמן. למרות פניות מנהל הלשכה טרם הועברו התצלומים לא של מר נבון ולא של פרופ' קציר לגנזך המדינה.

הכנסת

בכנסת פועלת אחראית לרשומות. בשנה האחרונה הוחל בהכנסת כרטסת החוקים אל מחשב הכנסת. עד כה הוכנסו כ-4000 רשומות. הופרדו להפקדה בגנזך תיקי פניות הצבור ללשכת יו"ר הכנסת והועדה לפניות הציבור מהכנסת החמישית עד השמינית. הכנסת ביערה חומר ארכיוני בהיקף של 31 מטר.

משרד ראש הממשלה

אין אחראי לרשומות במשרד ראש הממשלה, ולפי שעה ממלאת את התפקיד באופן חלקי אחת העובדות של הגנזך. לא היתה שום התקדמות בהקמת המגנזה המשרדית שתשרת את התיקונים המבוזרים של יחידות המשרד בבנין הראשי.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה טרם פועל אחראי לרשומות, למרות ההמלצות של הגנזך. עם זאת הסילה הנהלת הלשכה לפני מספר חודשים על סגן מנהל מחלקת המפקדים לבחון את אופן הספול, השמירה והביעור של החומר הארכיוני ביחידות הלשכה ובמחסניה במגמה להגיש המלצות לשיפורים. עד כה לא דווח לנו על כל פעולה משמעותית שנעשתה בנדון. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ביערה בשנה החולפת 133 מטר חומר ארכיוני.

משרד האוצר

עובד המחלקה לארגון ולתכנון אחראי גם לנושאי רשומות במשרד האוצר, לרבות נציבות שירות המדינה ולמעט אגפי המסים.

במגנזה המרכזית בירושלים הסתיים מבצע לארגון החומר באחריות הממונה על תיקיוני האוצר בירושלים, אשר מונה כאחראי למגנזה לאחר שמאז הקמתה פעלה המגנזה ללא עובד שירכז בידיה את האחריות לתיפקודה.

תיקיון מינהל הכנסות המדינה פורק, חלק מהחומר הועבר לתיקיון ההנהלה וחלקו הושאר בידי הרפרנטים. בעקבות סקר כח אדם ותהליכי עבודה בתיקיוני האוצר שערך האחראי לניהול רשומות נערך דיון שבו הומלץ על נקיטת צעדים שיביאו לשיפור הרמה המקצועית של העוסקים בניהול רשומות ולשיפור התנאים הפיזיים ותהליכי העבודה בתיקיונים ובמגנזות.

נערך יום עיון לאמרכלים ולמנהלי תיקיונים שבו הושם דגש על סילוק רשומות ושילוב המיכון במערכת ניהול הרשומות.

בוער חומר ארכיוני בהיקף 266 מטר.

נציבות שירות המדינה

בתיקיון המרכזי הופעלה מערכת רישום ממוכנת של תיקים באמצעות מסוף המקושר למחשב המרכזי של נציבות שירות המדינה. המערכת מחליפה כרססת ידנית מסורבלת ובלתי אמינה ותשמש בעתיד לאיתור תיקים בלתי פעילים לבנייה ולביעור תיקים שעברה עליהם תקופת ההחזקה. ועדת קבע לתיפעול תיקין של התיקיון המרכזי והמגנזה, אשר מינה סגן נציב שירות המדינה, קיימה מספר ישיבות. פעילות הועדה, שכראשה עומד מנהל היחידה לטיפול בפרט, הביאה לשיפור יחסי העבודה בין התיקיון ובין הרפרנטים מקבלי השירות.

הוחל ביישום חלק מהמלצות הועדה לענין ארגון וצמצום רשומות בתיקי פרט בראשות מנהל היחידה לטיפול בפרט:

הוכנס מסוף מחשב למחלקה לטיפול בפרט, המאפשר קבלת פרטים עדכניים על כל עובד באופן מיידי. כתוצאה מכך צומצם בצורה משמעותית היקף הרשומות המתויקות בתיקי העובדים בנציבות; כמו כן חלה ירידה בהיקף התיקים המועברים לרפרנט שבמשרד.

נערכו דיונים בהצעת הועדה לשינויים בתקופות החזקה של תעודות בעניני עובדים. הוכנסו מספר תיקונים משמעותיים וההצעה המתוקנת מוגשת למועצת הארכיונים העליונה לשם אישורה כתקנות. נציבות השירות בודקת כעת את נושא ארגון המגנזות בגבעת שאול ובבית ספר שמידס בהן שמור חומר החל מהשנים הראשונות למדינה; לאחר סיום הבדיקה אמורה הנציבות להחליט על הגשת בקשות לביעור חומר שאין עוד צורך בשמירתו.

בנציבות טרם בוער חומר ארכיוני.

אגף המכס ומע"מ

עובד יחידת החשבות משמש גם כאחראי לניהול רשומות.

במגנזה האגפית המרכזית, שבה מועסקים 12 עובדים, הפעיל הממונה שיטת ביקורים תקופתיים על ידי מספר עובדים מהמגנזה ביחידות המכס ומע"מ ברחבי הארץ. כל עובד מבקר ביחידות שבחומר שלהן הוא מטפל, בביקורים מטופלות בעיות באופן בלתי אמצעי ובכך יש תרומה לרמת

השרות שנוחנת המגנזה ולשיפור הדימוי העצמי של עובדי המגנזה. ועדת הנהלים של האגף החליטה להגדיר רשימות עוסקים, מצבי חשבון, מיקרופיש ופלט ממשל כחומר מסווג. פירושה של ההחלטה הוא שניתן לבקר חומר מסווג זה רק בפיקוח ועדת ביעור אגפית. בהנהלת האגף התקבלה החלטה עקרונית המחייבת מיכון המעקב אחרי חנועת רשמוני יבוא במגנזה המרכזית. בבית המכס בחיפה נועד חומר ארכיוני בלתי פעיל בהיקף ניכר במסגרת מבצע חד פעמי. הוחל בחיפוש מבנה מתאים למגנזה שיפתור את בעיות הבנייה של חומר שאין נוהגים להעבירו למגנזה הארצית. הוחל בסקר לבדיקת אפשרות להפעלת מפתח תיורק אחיד בכל יחידות המכס ולקביעת תקופות החזקה לתיקים עניינים. במשך השנה נועד באגף חומר בהיקף של 2753 מטר.

אגף מס הכנסה ומס רכוש

אחריות המטה לניהול רשומות באגף היא בידי מנהל המחלקה לארגון; מפקח ארצי לענייני בנייה מטפל בסילוק רשומות ובקביעת תקופות החזקה. עד עתה הופעלו בהצלחה בששה משרדי שומה ברחבי הארץ חוליות מרכזיות. חוליה מרכזית משלבת ביצוע פעולות טכניות וניהול חיקיון מרכזי. יש כוונה להרחיב את השיטה למשרדים נוספים. גם במשרדי מס רכוש הוחל בהפעלת חוליה מרכזית המחליפה חיקיונים הצמודים לחוליות השונות. הוכן נוהל מתאים. בהעדר חלוקת סמכויות ברורה טרם הוחל בטיפול בחומר ארכיוני גנוז של הנהלת האגף. קיימת אי בהירות גם לגבי אחריות בנושאי סילוק רשומות במשרדי מס רכוש, ויעוד חומר ארכיוני שאיננו חיקי נישומים אצל פקידי השומה. במסגרת קורסים שעורכת מחלקת ההדרכה באגף נערך קורס בן 5 ימים לפקידיו עזר בחוליה במשרדי פקידי השומה. בקורס נכללו גם הרצאות בנושאי ניהול רשומות פעילות. הוכנה הצעה לחיקיון תקופות החזקה לרשומות בהנהלת האגף ואצל פקידי השומה. ההצעות המפורטות נכללות במסגרת ההנחיות ואילו במסגרת התקנות ניתן תיאור יותר כוללני של הרשומות. נועד חומר ארכיוני בהיקף של 1494 מטר.

משרד האנרגיה

במשרד אין אחראי לרשומות, אם כי מנהל מחלקת העובדים ממלא פורמאלית את התפקיד. בעקבות פעילותו החלו כאירגון המגנזה במשרד הראשי. חומר בלתי פעיל מועבר מיחידות המשרד למגנזה, ומאורגן שם על ידי עובד מיוחד. לא היה פעילות לביעור חומר ארכיוני.

משרד הכנוי והשכון

במשרד פועלת אחראית לרשומות מוסמכת הפועלת במסגרת יחידת האו"ש. בחיקיון החורים בגזברות המשרד שונתה שיטת ההחזקה של התיקים.

נמשכת עבודת זיכרון התוכנית של מחוזות המשרד. השנה זיכרון את התכנית של מחוזות הגליל, חיפה ומחצית מחוז הנגב.

לאור קשיים שהתעוררו באיתור תוכניות בנינים במע"צ שזוהו במסר פרדיקס העוסק בשפור שיטות ההחזקה והאיתור לידי חברה פרטית שזכתה במכרז. במשך השנה התמסדה פעולת המבנה וחומר רב הועבר אליה מהיחידות לאחר שעבר מיון קפדני ובדיקה באם אכן החומר כולו ראוי להפקדה. במחוז המרכז הוקמה מבנה חדשה לחומר ארכיוני של היחידה לאיכילוס. בועדה לביעור חומר ארכיוני אושרו הנחיות לביעור של אגף נכסים ודיוור והמרכז למידע ונתוח כלכלי. ההנחיות מוגשות לאישור מועצת הארכיונים העליונה. 23 מטר של חומר ארכיוני הופקדו בגנזך המדינה. רובו של החומר שייך לאזורים שפנו בעקבות הסכם השלום עם מצרים וחומר ארכיוני מיהודה ושומרון. במשך השנה ביער המשרד חומר ארכיוני בהיקף של 350 מטר.

משרד הבריאות

מפקח מגנז המדינה משמש בחלק ממשרתו כאחראי לרשומות המשרד. בשנה האחרונה נבדקו בבתי חולים הלל יפה, שער מנשה, רמב"ם, איכילוב, אשקלון ובאר-יעקב תיקונים של חולים מאושפדים ותיקונים מרפאות החוץ וכן התיקונים המינהליים של בתי החולים. בעקבות בדיקות אלו נחתו המלצות הקשורות לסדור החומר וביעורו. בלשכות הבריאות במחוזות תל-אביב, המרכז וחיפה עודכנו מפתחות התיק ושופרו דרכי הבניה והביעור של חומר בלתי פעיל. ועדה לבדיקת רשומות רפואיות, שמונתה בפברואר 1983 על ידי המנהל הכללי, החלה בפעולתה ואין לציין לפי שעה התקדמות. בתחום פעולתה נכללת מערכת הרשומות בכל מערכת הבריאות, כולל בתי חולים שאינם ממשלתיים והחייבים לנהוג בכל הנוגע לשמירת רשומות רפואיות לפי פקודת בריאות העם - 1940. הועדה מונתה לקביעת דרכי שמירת החומר, כגון צילומי רנטגן וצילום מזוער, ותקופות ההחזקה. משרד הבריאות ביער 158 מטר של חומר ארכיוני, מלבד 816 מטר בבתי החולים הממשלתיים.

משרד הדתות

במשרד הדתות עדיין לא מונה אחראי לרשומות למרות פניות חוזרות ונשנות של הגנז בדבר נחיצות המינוי. בחודש יוני 1983 פרצה שריפה בתיקון המרכזי של המשרד בשל קצר במאוורר החשמלי שהושאר בפעולה לאחר שעות העבודה. כתוצאה מכך נגרם נזק רב לתיקים, הן מהאש והן מהמים שהותזו במקום ע"י מכבי האש. נפגעו בעיקר תיקי מקורות ותיקים של היועץ המשפטי. תיקי המקורות בוערו ותיקי היועץ המשפטי הפגומים הועברו לגנזך לצילום במיקרופילם. החומר הארכיוני עצמו יבוער לאחר הצילום. בביקור של אנשי הגנז בתיקון לאחר השריפה נחגלו ליקויים חמורים בסדרי הבטיחות במקום. החרענו על כך בפניה לסמנכ"ל המשרד אולם עד כה לא דווח לנו על כל פעולה שנעשתה לשפור המצב. גם בשנה זו לא נתקבלה בגנזך שום תגובה בדבר הדין וחשבון

משנת 1979 בו צוין מצבו הגרוע של התיקיון במחוז חיפה.
משרד הדתות ביער חומר ארכיוני בהיקף של 7 מטר.

בתי הדין הרבניים

סגן מנהל בתי הדין הרבניים מטפל בכל הקשור בניהול הרשומות.
בבית הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו בוערו 6 מטר חומר ארכיוני, ועתה עוסקים
במיון חומר ארכיוני מהשנים 1949 - 1960.
בבית הדין הרבני האזורי בחיפה בוערו כ- 20 מטר חומר ארכיוני והופקדו בגנזך
20 מטר של תיקים מהשנים 1951 - 1955 בעיניי ירושות, גרות, ביטול נישואין
והיתרי נישואין, סירובי גט, אישורי גירושין ועוד, וכן תיקים בודדים ודוגמאות
החל משנת 1921.

בתי הדין הרבניים בפתח-תקה, באר-שבע, רחובות וצפת עוסקים במיון תיקים שחלקם
יבוערו וחלקם יופקדו בגנזך המדינה. מצבו הפיזי של התיקיון בבית הדין הרבני בירושלי
גרוע ביותר ומעולם לא בוערו תיקים ולא הופקדו חומר ארכיוני בגנזך המדינה.
בבית הדין מצויים תיקים משנות ה-20. סוכס כי גנזך המדינה יקלוט חומר ארכיוני של
בית הדין עד שנת 1950 ימיינו ויסדרו על חשבון משרד הדתות.

משרד החוץ

במשרד החוץ פועל אחראי לרשומות הכפוף באופן מינהלי לסמנכ"ל אגף הרשומות.
בעקבות המלצת ועדה לביזור התיקיונים במשרד הושלמה פעולת ביזור הארכיב המדיני
למספר תיקיונים יחידתיים. במיגנזות המשרד נערכו שיפוצים ונוסף שטח איחסון לתיקים.
התיקיונים של מחלקת משפט, אורחים, לשכת השר, סגן השר, המנכ"ל, חפוצות וטקס סודרו
ואורגנו וחולט בהן פיגור בתיוק של מספר שנים.

במשרד בארץ ובמציגות בחו"ל נערכת חסימה תקופתית של התיקים לשנים 1980/81.
בגנזך המדינה הופקדו 28 מטר של חומר ארכיוני של אבא אבן, הכולל חומר מתקופות
פעילות שונות כשגריר בארה"ב, כנשיא מכון ויצמן, כסגן ראש הממשלה וכשר החוץ.
כמו כן הופקדו בגנזך חומר ארכיוני של שרי החוץ גולדה מאיר, יגאל אלון, משה דיין
ושל עובדים בכירים במשרד. הופקדו בגנזך 6 מטר חומר ארכיוני הכולל אלבומי תצלומים
ממציגות ישראל בחו"ל. 100 מטר חומר ארכיוני של מחלקת התעוד מהשנים 1968-1980
הכולל גם שתי כרטסות עזר הועברו להפקדה בגנזך המדינה. החומר הועבר ללא רשימות
הפקדה והוא יסודר וירשם ע"י עובד הגנזך.

משרד החוץ אירגן לשישה מעובדיו המשמשים כאחראים לתיקיונים קורס בנושא רשומות
רמה ג'. כמו כן הורחבו מאוד שעות הלימוד בנושא רשומות לצוערים ולקציבי מינהלה.
המשרד ביער חומר ארכיוני בהיקף של 140 מטר.

משרד החנוך והתרבות

במשרד החנוך והתרבות פועל מנהל התיקיון המרכזי כאחראי לרשומות למרות שלא מונה
לתפקיד זה באופן רשמי.

בכל המחוזות במשרד מארגנים את התיקונים ותוך כדי כך מפרידים בין חומר ארכיוני פעיל לבין חומר ארכיוני שיבוער או שיופקד במיגנזה המרכזית. בתום פעולת הארגון ישנה כוונה להכין מפתח תיוק אחיד לכל המחוזות במשרד. בתיקון המרכזי נעשה חסימה תקופתית של כל סדרת התיקים הענייניים. למגנזה החדשה בירושלים הועבר חומר ארכיוני מיחידות רבות במשרד. בשנה החולפת נערכו ימי עיון לעובדי התיקונים במשרד. יחידת הפקודת של בגנזך המדינה לקחה חלק פעיל בארגון ובהדרכה. תיקון המורים של המשרד הועבר מהמשרד הראשי למקום דיור אחר. במסגרת ההעברה הופרדו התיקים הבלתי פעילים והועברו למיגנזה. בתיקון האגף לחנוך ותרבות לערבים נערך מבצע של ביזור התיקים למחוזות השונים של המשרד. עד כה רוכזו כל התיקים באגף בירושלים. משרד החנוך ותרבות ביער בשנה החולפת 150 מטר חומר ארכיוני.

משרד החקלאות

עובדת חדשה במחלקת אידגון ושיטות ממלאת בפועל את התפקיד של אחראית לרשומות. בדיקת החומר של הרשות לפיתוח החולה נסתיימה ו-10 מיכלים הופקדו בגנזך לאחר ביעור של כ-30 מטר של רשומות בעלות אופי שגרתי. על ידי הגנזך נערכה בדיקת רשומות באגף להגנת הצומח ונחנכו המלצות לביעור חלק גדול מהחומר הארכיוני הבלתי פעיל. במחלקת הקידוחים שבנציבות המים הומלץ, בעקבות בדיקה של הגנזך, להפקיד בגנזך המדינה חומר הקשור לקידוחים של מאגרי מים. בעקבות בדיקת הרשומות של קצין מטה חקלאות עזה הופקדו בגנזך 13 מיכלים הראויים להפקדה ובווער חומר חסר ערך. במשרד החקלאות בווער 280 מטר של חומר ארכיוני. כקמ"ס עזה בלבד בווער 65 מטר של חומר ארכיוני.

משרד הכלכלה והתיאום הבינמשרדי

בהעדר עובד מתאים מרכז הסמנכ"ל למינהל ביזיו את האחרייות לניהול הרשומות במשרד. במשך השנה נערכו שתי פגישות עבודה עם נציג הגנזך. לא נמסר על כל פעילות לרבות כצו המלצות וסיכומים. זו השנה השניה שהמשרד לא שלח דיווח שנתי. המשרד לא ביער השנה חומר ארכיוני.

משרד מבקר המדינה

במשרד פועל אחראי לרשומות. טרם הופקדו בגנזך רשומות לשכת המבקר מתקופת כהונתו של ד"ר מוזס המבקר הראשון, שעל הפקדתו בגנזך סוכם עוד באפריל 1981. נמשכות הפעולות של בדיקת החומר במשרד המבקר לקביעת יעודו. הוחל בכצו סקר תיקונים ובבדיקת מפתח התיוק המשרדי. בווער חומר ארכיוני חסר ערך של מקור. לא דווח על התקדמות בספול בחומר הארכיוני השמור בעלית גג כלשכה בחל-אניב.

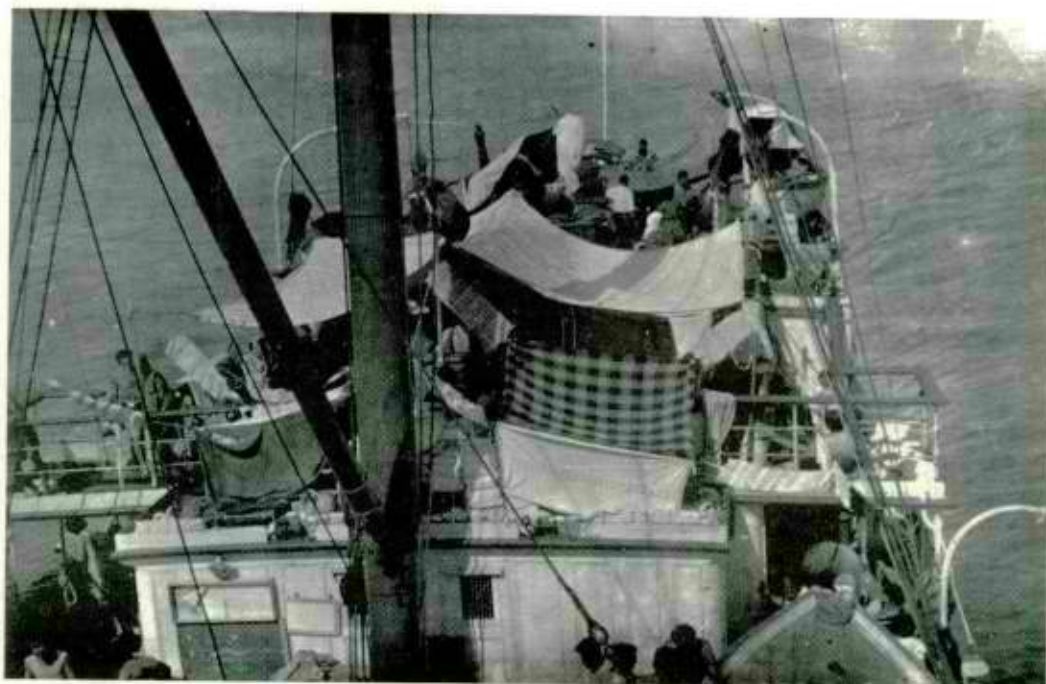

במחסני ארכיון צה"ל ביפו לפני פינויים, מרס 1984

ארכיון צה"ל בתל-השומר

תמונות מתוך אוסף יהודה איזנשטרק

אונית המעפילים "טייגר היל", ספטמבר 1939

"בווינגרד", סגירת רח' יפו ע"י הבריטים, 1947

"שוטרים" לפני צאתם לתפקידי שמירה באוניברסיטה ובהדסה על הר הצופים, 1949

מארכיון לשכת נשיא המדינה

הנשיא זלמן שז"ר ליד הכותל המערבי, יוני 1967

לא דווח לגנזך על ביעור של חומר ארכיוני.

משרד המשפטים

במשרד המשפטים פועל אחראי לניהול רשומות מטעם המשרד. בגנזך המדינה הופקדו תיקים של לשכת שר המשפטים מחקופת השר שמואל תמיר והשר יעקב שמשון שפירא ותיקים של השר משה נסים מחקופת כהנחתו כשר ללא תיק. תיקי ייעוץ וחקיקה מהשנים 1948 - 1967 נרשמו ואורגנו להפקדה. ההפקדה מעוכבת ע"י משרד המשפטים. התיקים אינם נשמרים במשרד כתנאים הולמים. ארכיון מרכזי לספרי נוטריון - משרד המשפטים טרם הקים את הארכיון המרכזי כמתחייב מחוק הנוטריונים. גנזך המדינה התריע בעבר על הנזק שעלול להגרם לצבור כתוצאה מהזנחה זאת. לאחרונה התקיימו מספר דיונים בנושא ועל משרד המשפטים להגיש לאוצר הערכה תקציבית מעודכנת לגבי רישום ממוכן של תעודות נוטריוניות לקראת הקמת הארכיון ע"י משרד המשפטים.

אגף רשם החברות והפטנטים - הפעולות להכשרת שתי מגבזות כבנין "כלל" נמשכות למעלה משנה. לאחרונה הודיע המשרד שהפעולות הן על סף סיום. מיגבזות רשם החברות משרתת את צבור הפרטים ישירות. בכיקור שנערך לאחרונה התריע מפקח של גנזך המדינה על אי-הסדר וחוסר הנקיון ששרדו במגבזה.

אגף רישום והסדר המקרקעין - האגף הודיע לגנזך המדינה שבשל קשיים מינהליים אין ביכולתו לבער ו/או לקבוע תקופות החזקה לגבי תיקי פעולה ורשומות שערס אינו מצדיק שמירתם לצמיתות. המשרד ממשיך להפקיד חומר זה בגנזך המדינה. הסתיים מבצע הפקדה של 630 ספרי רישום ישנים של בתים משותפים מלשכת רישום המקרקעין בפתח תקוה. בלשכה מנהלים את ספרי הרישום במחשב. הלשכה כפתח תקוה מתכננת הפקדה של 350 ספרי רישום ישנים של חלקות. נחתם כתב הפקדה של משרד המשפטים עם גנזך המדינה לגבי תיקי פשיטות רגל ופרוק חברות של לשכת כונס הנכסים הרשמי בחיפה מהשנים 1941 - 1967. בהתאם לנאמר בכתב ההפקדה החומר פתוח כבר עכשיו לעיון קהל. בוער חומר ארכיוני בהיקף של 161 מטר.

מערכת בתי המשפט

הממונה על ארגון שיטות ומיכון משמש גם כאחראי לניהול רשומות. כמיגבזות בתי המשפט בירושלים (בבעת שאול) סודר החומר הארכיוני והוכן חומר משפטי מנדטורי להפקדה. עם זאת לא הושלמו כל הסידורים הבטיחותיים והפיסיים הדרושים לתפעול יעיל של המגבזה. מספר הפקדות של בתי משפט לא נעשו לפי הנוהל של בתי המשפט; החומר הבלתי מסודר שהופקד בגנזך סודר ואורגן ע"י עובדי בתי המשפט או עובדים זמניים שהעסיק הגנזך ששכרם שולם ע"י הנהלת בתי המשפט. בעקבות דיון שנערך בחודש ינואר בין גנזך המדינה והנהלת בתי המשפט בנושאים הבאים: פניה ליועץ המשפטי לממשלה בדבר עדכון תקופות החזקה של תיקים משפטיים, עריכת סקר רשומות בבתי המשפט ועריכת כתב הפקדה לתיקי אימוץ, העביר גנזך המדינה להנהלת בתי המשפט את הצעותיו לטיפול בנושאים אלה. טרם התקבלה תשובה להצעות הגנזך.

כחלק מתכנון הדרכה פנימית בבתי המשפט נערך בבית משפט השלום בטבריה יום עיון למזכירים ראשיים במחוז הצפון; הושם דגש על נושאי סילוק רשומות והקשר עם גנזך המדינה. נמשכים שיפוצים במחסן גניזה בהנהלת המשרד במגמה להתאים אותו ליעודו. במקביל ממשיכים בארגון חומר גנוז שחלקו בעל ערך לשמירה לצמיתות. בתי המשפט המחוזיים של חיפה ותל-אביב ממשיכים להפקיד חומר רב בגנזך המדינה. כן הופקד חומר של בית המשפט העליון. בתקופת הדו"ח בוערו 1260 מטר חומר ארכיוני.

משרד העבודה והרווחה

במשרד פועלת אחראית לרשומות מוסמכת. התיקון המרכזי במשרד הראשי בוטל ומשמש כחנות דואר ובמקומו הוקמו תיקונים יחידתיים. מפתחות החיוק בכמה יחידות עודכנו והודפסו מחדש. פעולות שוטפות בטפול בחומר הכוללות חסימה, גניזה, ביעור והפקדה נמשכות לפי הנהלים המקובלים. המשרד ביער במשך השנה 400 מטר של חומר ארכיוני על פי 24 הודעות על ביעור חומר ארכיוני.

משרד העבודה והרווחה (סעד)

במשרד פועלת אחראית לרשומות שסיימה את הקורס האוניברסיטאי לארכיונאות. השנה הופצו במשרד ובכל יחידותיו הנחיות מעודכנות לביעור חומר ארכיוני. כמו כן הופצו הנחיות לחיוק מסמכים המופקים במעבד חמלילים והנחיות לשמירת חומר מגנטי של מחשב ומיקרופישים. נערך במשרד סקר תיקונים בעקבותיו הוחלט להעביר את רוב התיקים מהיחידות לתיקון המרכזי ולהשאיר תיקונים יחידתיים במספר יחידות בלבד. הוחל בכצו תכנון מערך תיקון ושיטות החזקה בהנהלת השירות למפגר ובשירות מבחן לנוער במחוז ירושלים שעומדים לעבור למקום דיור חדש. בוצעה חסימה תקופתית של תיקים בתיקונים המרכזיים בירושלים, תל-אביב וחיפה ובמספר תיקונים יחידתיים בהם שובו מפתחות החיוק. נערך מבצע ארצי לאיתור חומר ארכיוני בלתי פעיל ובעקבותיו הועבר חומר לגניזה. במגנזה במשרד הראשי הוכנו מפתחות עזר נוספים לאיתור החומר הארכיוני. במשך השנה החולפת נתנה האחראית לרשומות הדרכה למספר רב של יחידות במשרד בעיקר בנושאים הבאים: שירותי התיקון, ביעור וגניזה ושילוב פלטי מחשב בחיוק קונבנציונלי. במשך תקופת הדו"ח ביער המשרד 83 מטר חומר ארכיוני.

משרד הפנים

במשרד פועלת אחראית לרשומות הנמנית על מנגנון גנזך המדינה; פעולתה בהיקף של יום בשבוע. מאחר וכל מירשם התושבים ממוחשב צויידו השנה על הלשכות למינהל אוכלוסין במסופים ומדפסות על מנת לשפר את מתן השירותים הניתנים לקהל. המשרד מתכוון להעברתם ולריכוזם של כל תיקי הפרט בלשכות מינהל האוכלוסין למיגנזה מרכזית אחת בירושלים וזאת מכיון שהשמוש בתיקים, לשם מתן שירותים לקהל - הולך ופוחת בעקבות המיחשוב של המערכת. גנזך המדינה החל השנה במבצע לצילום הפנקסים של רישומי לידות ופטירות בארץ-ישראל

מהשנים 1918 - 1948 הנמצאים במגנזת אגף מרשם האוכלוסין של משרד הפנים, רזאת לשם הבטחת שמירתם. עד כה צולמו הפנקסים לרישום לידות של צפת, טבריה, עכו ויפו. הפנקסים צולמו בשיטה של כרטיסי זיכרון, והעתקים מהם יעמדו לרשות לשכות מירשם התושבים של משרד הפנים לייעול השירות לקהל.

במגנזת המרכזית של המשרד בירושלים הועסק פנסיונר שטיפל בביעור חומר וכן בהפקת חומר בגנזך. במגנזת עדיין מצוי חומר עד 1970 שערכו מצדיק את הפקדתו בגנזך, כגון חומר של הנהלת מינהל האוכלוסין.

השנה הופקדו בגנזך 231 מיכלים מהמינהל לשלטון מקומי וממינהל התכנון, וכן מלשכת התכנון מרמלה.

משרד הפנים ביער בשנת 1983 חומר ארכיוני בהיקף של 160 מטר.

משטרת ישראל

במטה הארצי של המשטרה מועסק אחראי לרשומות מוסמך המפקח על נושא הרשומות בכל יחידות המשטרה.

המטה הארצי של המשטרה ביער בשנה החולפת 172 מטר חומר ארכיוני ובכל יחידות המשטרה בוער חומר בהיקף של 1250 מטר. הופקדו בגנזך 51 מטר של חומר ארכיוני.

משרד הקליטה

האחראי על אירגון ושיטות משמש כאחראי לניהול רשומות.

הבעיה העיקרית היא אחסון תיקי העולים. נשקלות דרכים שונות למציאת פתרון, ביניהן קביעת תקופות החזקה או/ו צילום מזוער. עדיין לא נפלה שום החלטה בנושא זה. אין אפשרות לקבל בשלב זה מקום נוסף לאחסון התיקים, ולכן הוחלט להעביר מהמגנזת המרכזית בתל-אביב חלק מהתיקים לגנזך המדינה. בשלב ראשון יועברו כ- 1000 מיכלים של תיקי עולים עד לשנת 1970 למגנזת בגנזך המדינה תמורת תשלום שנתי.

בוצעו פעולות של ביעור חומר חסר ערך של מקור.

משרד התחבורה

במשרד פועל אחראי לרשומות הממלא גם תפקיד של אחראי לנכסים ולדיוור.

הוכן מפתח תיוק לתיקיון המשרת את המשנה למנהל הכללי.

שיטת אחסון הרשומות באגף הרכב שונתה במגמה לייעל את האיתור של התיקים.

באגף הרישוי נמשכות הפעולות של זיכרון החומר הארכיוני.

חסימה בוצעה בתיקיון המשרת את המשנה למנהל הכללי. בוער חומר ביחידה לשעת חירום שגם הפקידה חומר בעל ערך בגנזך המדינה.

ברשות שדות התעופה טרם נסתיימו ההליכים לאירגון המגנזת החדשה. העוכב בקביעת יעודו של חדרון הצמוד למגנזת גורם לאי סדר באיתוסון הרשומות. חסרוננו של עובד מגנזת פוגע בקליטה הנאותה של החומר המועבר אליה. הוכנה הצעת נוהל לטיפול ברשומות.

בשנה האחרונה בוער חומר בלתי פעיל בנושאי מינהל, כספים ומבצעים ו- 11 מיכלים בנושאי אלה הופקדו בגנזך המדינה.

משרד התיירות

סגן מנהל מדור כח אדם מונה כאחראי בפועל לניהול רשומות. סיכום סקר שערך יועץ פרטי בנושא סדרי יצירת התיירות, תיוקת וגניזתה באגף שירותי התיירות ובגזברות הוגש למשרד. עיקר ההמלצות: הקדמת חסימת תיקים בתיקוני היחידות, שלוב מחשב כעבודת ניהול הרשומות, קביעת תקופות החזקה לרשומות המשרד ואירגון מבנה משרדית. באגף שירותי תיירות בישראל שבו הוחל ביישום מסקנות הסקר גובשו הצעות לתקופות החזקה לחלק מסדרות התיקים. במחשב שנרכש על ידי המשרד הוכן קובץ לניהול כח אדם ולמעקב אחרי פעולות שעד עתה בוצעו באופן ידני. סוכים עם משרד התעשייה והמסחר על הפרדת המגזרים ועל הקצאת השטחים הדרושים למגזרים שני המשרדים. המשרד לא ביער השנה חומר ארכיוני, ולא נשלח דיווח שנתי כנדרש.

משרד התעשייה והמסחר

הממונה על ארגון חכנון והדרכה מונה גם כאחראי בפועל לניהול רשומות. מנהל המשרד מינה ועדה שתפקידה לערוך ביקורת בחודרי העובדים במשרד, לאתר ולהעריך את החומר המצוי בהם. הועדה שבראשה עומד האחראי בפועל לניהול רשומות קיימה מספר ביקורים בעקבותיהם פונה חומר למגזרה המשרדית המרכזית ובעד חומר בהיקף ניכר. הוכנו הצעות לתקופות החזקה לחסיבת הצרכנות והמחירים וליחידה לאזורי פיתוח. ניתנה תשומת לב מיוחדת לחומר שערכו מצדיק שמירתו לצמיתות. בחסיבת הצרכנות והמחירים קיים קושי בניהול מסודר של הרשומות בהעדר מנהל לתיקון. בעקבות פרוק חסיבת תעשיות קלות והעברת היחידות לחסיבות אחרות במשרד הועבר החומר הפעיל מהתיקון שבוטל ליחידות החדשות. האחראי לתיאום תיקונים משמש גם כממונה על המגזרה המרכזית ומתדרך את יחידות המשרד בנושאי סילוק רשומות. במשך השנה בוער חומר ארכיוני בהיקף של 441 מטר שוטף.

משרד התקשורת

בלשכת הסמנכ"ל למינהל פועל אחראי בפועל לניהול רשומות האחראי על ניהול הרשומות במשרד, למעט בנק הדואר, שבו משמש האחראי להדרכה ולנהלים גם כאחראי בפועל לניהול רשומות. האחראי לניהול רשומות פעל במקביל במשרד התקשורת וב"בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ. בחברה הוקם תיקון חדש המשרת את יחידות ההנהלה. הורחב השימוש במסופים ובפלטת מחשב בשירותי ההנדסה והטלפון. קיימת אי-בהירות בענין כפיפות האחראי לניהול רשומות, מסגרת עבודתו והעברת חומר ארכיוני ממשרד התקשורת ל"בזק" החברה הישראלית לתקשורת. במשך השנה בוער במשרד, לרבות בנק הדואר, חומר ארכיוני בהיקף של 18,750 מטר.

ג. תאגידים ממשלתיים

בנק הדואר

ועדה לטיפול בזיעור מסמכים ושמירת רשומות (פלטי מחשב) שמונחה על ידי מנהל בנק הדואר הגישה את מסקנותיה. בין השאר ממליצה הועדה לרכוש מכונות צילום וזיעור מסמכים אשר יאפשרו חיסכון בהוצאות הטיפול בתמציות חשבון ובצ'קים על גבי נייר. בנק הדואר בוחן את ההשלכות המשפטיות לענין תקנות העדות (העתקים צילומיים) התש"ל-1969 שיהיו להחזרת צ'קים ללקוחות. כמו כן נבדקת אמינות הצילום המזוער במגמה לבער את הרשומות על גבי נייר. בבנק הדואר נפתחו במשך השנה 5000 תיקי לקוחות לעובדי המינהל האזרחי ביהודה ושומרון, וחברת ה"בזק" צורפה לחוג לקוחותיו. כדי להקל על עובדי הרשומות בבנק הועבר הטיפול במיגנוט הצ'קים לקבלן פרטי. במגמה למנוע מקרי זיוף צ'קים הוקם קובץ מיוחד במחשב המכיל את פרטי הזיהוי של לקוחות הבנק.

מכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה

במכון עובד בשנה האחרונה מנהל תיקיון שהעניק תנופה רבה לניהול הרשומות. בשנה האחרונה נעשו פעולות רבות בארגון התיקיון המקצועי והתיקיון המינהלי. החומר נרשם וסודר בצורה מאורגנת בעזרת עזרי איתור והתמצאות. בוער חומר שגרתי. חלק מהחומר הארכיוני נגנז במגנזת הגנזך תמורת תשלום שנתי. מגנזת הגנזך קלטה גם חומר מקצועי של סרטים מגנטיים שאוחסנו בתנאים מיוחדים. בוערו 4 מטר של חומר ארכיוני.

מכון לפיריון העבודה והיצור

במכון פועל אחראי לרשומות כלתי מוסמך המשמש גם כאחראי על המגנזה. בשנה האחרונה בוצעו פעולות הקשורות בארגון החומר במגנזה. המגנזה סודרה והחומר הארכיוני נרשם. מרחיבים את שטח המגנזה ובכך יובטח שטח אחסון גדול וסדור יעיל של החומר.

רשות השידור

הטלוויזיה הישראלית המשיכה השנה בהפקה שיטתית של רשומות ההנהלה ומחלקות ההפקה משנות הששים והשבעים בגנזך המדינה. בבדיקה שנערכה בסרטית הטלוויזיה התברר שאין לטלוויזיה הישראלית מדיניות מגובשת ונהלים קבועים לגבי מחיקת סרטי וידאו של תוכניות ואין כל רישום ומיקוח של מחיקת סרטים. בעקבות פניית הגנז למנכ"ל רשות השידור בענין זה הקימה הטלוויזיה ועדה הבודקת את הנושא והמכינה המלצות לגבי מדיניות המחיקה ונוהלי הפקת עליה.

מינהל מקרקעי ישראל

במשרד פועל העוזר הראשי לאמרכלות גם כאחראי לרשומות. השנה פורסם נוהל לתפעול מערך התיקיונים היחידתיים. הנוהל מכסה את נושא שמירת הרשומות והבטחון, תנועת תיקים והחזרתם לתיקיון. תיקיון מחוז חיפה מוכן ובכך הושלמה פעולת המיכון של כל תיקיוני מינהל מקרקעי ישראל, להוציא את הלשכה הראשית. הוחל בהרחבת תיקיון העסקות במחוז הדרום ובתכנון להרחיב גם את מחוז תל-אביב. לא דווח על ביעור חומר.

ארכיונים ומגנזות ברשויות המקומיות

5.

במסגרת פעולות הפיקוח וההדרכה ברשויות המקומיות התרכזה גם השנה עבודת הגנזך בקידום נושא ההקמה והשיפור של מגנזות וארכיונים היסטוריים מקומיים.

פעולות אלו לוו הן על ידי ביקורים והדרכה במקום והן ע"י קיום השתלמויות ארציות לעובדי הרשויות המקומיות בנושא "ניהול מגנזה וארכיון היסטורי של הרשות המקומית". במשך השנה נערכו 48 בקורי הדרכה ב-33 ארכיונים ומגנזות של רשויות מקומיות.

בישובים רבים הוכשרו מבנים ישנים והותאמו לשמש ארכיונים ומוזיאונים לתולדות הישובים. מן הראוי לציון במיוחד את הארכיונים בראשון לציון, בכפר תבור, בטבריה, ברמת-גן, בחולון, בזכרון יעקב, בגדרה, ביסוד המעלה ובמטולה. בארכיון ובמוזיאון לתולדות ראשון לציון, המקיים פעילות מוזיאולית וחינוכית עניפה מזה חמש שנים, נחנכו שני אגפים חדשים: האגף לתולדות אספקת המים שהוקם במיתחם הבאר הראשונה שסיפקה את מרבית כמות המים לשתיה ולהשקיה במושבה. האגף החדש כולל את הבאר בצורתה האוטנטית, מכונת השאיבה המקורית, מכשירי קדיחה ושאיבה ואוסף חעודות ותצלומים המספרים את סיפור אספקת המים למושבה במאה השנים האחרונות. האגף השני משמש אכסניה לתצוגת כלי בית, חרושת, מלאכה וחקלאות.

בכפר תבור נחנך המוזיאון והארכיון לתולדות כפר תבור. במתחם המוזיאון עוצבו חדר מגורים, בית מלאכה וחצר משק עם ריהוט, כלי בית וכלי עבודה מהשנים הראשונות של המושבה. כמו כן נחנך הארכיון וחדר העיון שישרת את המשתמשים בחומר הארכיוני. בטבריה נחנך מרכז התרבות העירוני "יד שטרית", בו ישוכן גם הארכיון ההיסטורי העירוני, כחלק מ"המכון לחקר טבריה". הארכיון יכלול הן את החומר הארכיוני בעל הערך ההיסטורי שנוצר במינהל העיריה והן קבוצה מגוונת של אוספים פרטיים של מוסדות ואישים שפעלו בטבריה ובגליל.

ברמת גן נחנך "בית קרינצי" שישמש כמרכז ללמודי ארץ ישראל ובו ספריה עשירה בנושא זה, חדר עיון, אולם לתצוגות מתחלפות של חעודות ותצלומים לתולדות רמת גן ואגף מיוחד שישמש ארכיון היסטורי עירוני. בשנים האחרונות עסק צוות כמיון, סידור ורישום החומר הארכיוני בעל הערך ההסטורי של העיריה שיועבר בקרוב ל"בית קרינצי".

בחולון הוכשר ביתו של אברהם הרצפלד שנתרם לעיריה לשמש כארכיון ומוזיאון היסטורי מקומי.

זכרון יעקב מייעדת את בית פקידות הברון, בנין רחב מימדים, לשמש כמוזיאון וארכיון היסטורי. קומת המרתף שופצה והותאמה כאכסניה זמנית לארכיון.

בגדרה, ביסוד המעלה ובמטולה שופצו מבנים ישנים מראשית המושבה לשכן בהם בקרוב את הארכיון והמוזיאון ההסטורי המקומי.

בשלוש הערים הגדולות - ירושלים, חיפה ותל-אביב - פועלים הארכיונים כסדרם. בעירית תל-אביב מונחה הגב' יהודית פסטובסקי, בוגרת בית הספר לספרנות ולארכיונאות של האוניברסיטה העברית, כמנהלת הארכיון במקומו של ד"ר אריה יודפת, שפרש מן העיריה בקיץ 1983.

6. שלוחות הגנזך

מלבד ארכיוני הרשומות המקומיות נחשבים לפי התפיסה החוקית גם ארכיון צה"ל ומערכת הכטחון, ארכיון בן גוריון בשדה בוקר, וארכיון הביטוח הלאומי במרכז התייעוד על שם גיורא לוטן כחלק של "הגנזך", כמוגדר בחוק הארכיונים תשט"ו/1955.

ארכיון צה"ל השלים את בניית מתקנו החדש בתל-השומר, ובימים אלה מסתיימת העברת החומר הארכיוני ממחסני החוץ של הארכיון כיפו למתקן החדש. דו"ח מפורט על פעולות הארכיון יוגש בנפרד.

בשדה בוקר נחנך בראשית דצמבר 1983 ארכיון בן גוריון וגנזך הנגב הפועל במסגרת המכון למורשת בן גוריון של אוניברסיטת באר-שבע. בארכיון הביטוח הלאומי נקלט חומר בהיקף של 7 מטר מלשכתו של מנכ"ל המוסד לשעבר מר רפי רוטר.

7. פיקוח על ארכיונים ציבוריים

במסגרת הרווח על רכישות חדשות בארכיונים הציבוריים דווחו המוסדות בפעם הראשונה את הפרטים על גבי טפסים מיוחדים, כדי לאפשר את קליטת המידע במערכת הממוכנת של הגנזך.

התנועות הקיבוציות, שכל אחת מהן מקיימת ארכיון ציבורי מוכר, פועלות במשותף במסגרת ברית התנועה הקיבוצית למען הכשרת ארכיונאי הקיבוצים. כשנתיים האחרונות התקיים קורס של כ-120 שעות לימוד ב-30 פגישות שבועיות. בקורס השתתפו כ-60 ארכיונאים.

ארכיון העבודה עבר בחילת שנת 1984 למשכנו החדש בבנין של המכון ע"ש לבון, סמוך לבנין בית הספר לפעילי ההסתדרות. לאחר פטירתו הפתאומית של ד"ר אריה יודפת בראשית דצמבר 1983 לא נחמנה מנהל לארכיון. מעמדו של הארכיון במסגרתו החדשה של מכון לבון עוד מעורפל, והארכיון בבנינו החדש טרם נפתח לעיון הקהל.

כיולי 1983 הוכר ארכיון מפלגת העבודה בבית ברל כארכיון ציבורי.

ארכיון "גנזים", המכון הבי-ביבליוגרפי של אגודת הסופרים העברית במדינת ישראל הגיש בחודש מרס בקשה להכרה כארכיון ציבורי, ועל פי המלצת הגנז אישר ראש הממשלה את "גנזים" כארכיון ציבורי בהודעה מיום 30 במרס 1984.

בגבעת חביבה נחנך בקיץ 1983 הבנין החדש של מרכז תיעוד וחקר של השומר הצעיר, הכולל את ארכיון החנועה שהועבר ממרחביה, וכן את ארכיון מורשת ע"ש מרכזי אנילביץ, ומכון למחקר היסטורי העוסק בעדות בעל-פה. בבנין חדרי קריאה, ספריה, אולמי איחסון גדולים ומוזיאון - נאה.

8. רישום חומר ארכיוני ברשות בעלים פרטיים

פעולת הרישום של חומר ארכיוני ברשות בעלים פרטיים שנועדה להערך ברשויות מקומיות באמצעות מתנדבים לא הניבה את הפירות המצופים. הנסיון של השנה האחרונה מלמד שרק במקומות ישוב עם ארכיון היסטורי מבוסס יש סיכוי להצלחה ברישום ע"י מתנדבים. ארכיון עירית חיפה התחיל להפעיל מתנדבים ברישום חומר ארכיוני בחיפה ובאיזור הקריות. מאידך, יש מגמה טבעית להפוך את פעולת הרישום לפעולת רכש והפקדה מטעם הארכיון המקומי, ואם כי הפעולה ברוכה יש רתיעה טבעית של הארכיון המקומי לרשום את החומר כמוחזק ברשות בעלים פרטיים ולהנציח בכך מצב שאינו רצוי לארכיון. טרם הצלחנו לגשר בין המגמות המנוגדות לכאורה. במקרים לא מעטים יש גם חוסר נכונות של ותיקי המקום לשתוף פעולה עם ארכיון הרשות המקומית, וזאת על רקע ניגודים בעבר.

9. הכשרה מקצועית

השתלמות לעובדי מגזרות וארכיונים היסטוריים ברשויות המקומיות

במסגרת פעולות ההדרכה לעובדי הרשויות המקומיות, המנוהלות על ידי מחלקת ההדרכה במשרד הפנים בשיתוף גנזך המדינה, התקיים השנה המחזור הרביעי של השתלמות בנושא: ניהול מגזרות וארכיונים היסטוריים ברשויות המקומיות. תכנית הלימודים כללה 10 פגישות שבועיות והתרכזה בעיקר בלימוד מקצועות היסוד בניהול מגזרות ברשויות המקומיות. הכוונה לפצל את ההשתלמות לשני שלבים: שלב א' הכולל 10 פגישות והמיועד בעיקר לניהול מגזרה ברשות מקומית, ושלב ב' ובו ישתתפו רק חלק מבוגרי שלב א', יכשיר את העובדים לנהל באופן עצמאי ארכיון ומוזיאון היסטורי מקומי. עד כה סיימו את שלב א' 86 עובדים מ-72 רשויות מקומיות בארבעה מחזורים שנתיים. במרבית הישובים שמהם השתתפו עובדים בהשתלמות הוקמו מגזרות מקומיות המהוות תשתית לארכיון היסטורי. מן הראוי לציין את המגזרות ברמת השרון, בחולון, בפתח-תקוה, בזכרון יעקב, בקרית גת, בכפר סבא, בגבעתיים, ברמת גן, כנצרת עילית ובמועצות האזוריות ברנר, דרום השרון ובית שאן.

השתלמות ארצית בניהול רשויות לעובדי משרד החינוך והתרבות

מחלקת ההדרכה במשרד החינוך והתרבות, בשיתוף גנזך המדינה, ערכו בראשית אוקטובר השתלמות ארצית לעובדי הרשויות של המשרד. בסמינר, שנמשך שלושה ימים, נלמדו מקצועות היסוד בניהול רשויות, הוקרנו מספר סרטים תעודיים שהמחישו את נושאי הלימוד, ונערכו דיונים וסדנאות לימוד. במסגרת ההשתלמות נערך סיור למודי בכוכן

ווינגייט שבו הוצגה למשתתפים מערכת רשומות ממוחשבת ועבודת ארכיון היסטורי, המשלכ את הרשומות המינהליות של המכון יחד עם חומר תעודי ומוזיאלי בנושאי ספורט וחינוך גופני בארץ ובעולם היהודי. בהשתלמות השתתפו 24 עובדים.

בית הספר למקצועות מינהל שליד נציבות שירות המדינה

במסגרת בית הספר התקיימו ארבעה מחזורי השתלמות במסגרת מסלולי הקידום של עובדים ומנהלים בתיקונים ובמגנזות; בקורסים אלה השתתפו 59 עובדים. בתכנית הלימודים למנהלים זוטרים בתיקונים ובמגנזות (רמה ב') שולב השנה לראשונה נושא המחשב ככלי עזר בניהול רשומות בתיקון ובמגנזה. בועדה המקצועית לניהול רשומות הוחלט לשנות את מתכונת ההשתלמות בניהול רשומות. הלימודים יתקיימו יום או יומיים בשבוע ולא כתנאי פנימיה. מטרת השינוי להקל על המשרדים מבחינה כספית; למנוע פגיעה בעבודה השוטפת; ולהביא להשתתפות מירבית של עובדים שלא יכלו לעמוד בהעדרות ממושכת כתנאי פנימיה.

10. קשרים בינלאומיים

בועידת שולחן עגול לארכיונים שנתיימה בימים 16-20 באוקטובר בבראטיסלבה השתתפו גנז המדינה, וכנציג האיגוד הארכיוני בישראל ד"ר מיכאל היימן. דיוני הועידה היו מוקדשים לנושא "הארכיונאי והאינפלציה ברשומות כנות זמננו". מר חיים שריד, מנהל ארכיון צה"ל, המשמש כחבר בועדה לרפרוגרפיה של הארגון הבינלאומי לארכיונים, השתתף בכנוס הועדה שהתקיים בחודש ספטמבר במדיד. הועדה דנה בהכנת מדריך ותוכנית הדרכה לרפרוגרפיה ארכיונית ובהספקת מידע ויעוץ מקצועי למדינות החברות בארגון.

בימים 19-23 בספטמבר התקיימה בטוקהולם הישיבה השנתית של הועדה למיכון של הארגון הבינלאומי לארכיונים. בועדה השתתף כחבר קבוע ד"ר אריה ארד. דיוני הועידה הוקדשו בעיקר לקליטת חומר ממוחשב בארכיונים, ולשימורו של חומר מגנטי.

בפינלנד נחנסה בראשית ספטמבר הועדה לארכיונים עסקיים של הארגון הבינלאומי לארכיונים. חברי הועדה שמעו הרצאות על ארכיונים עסקיים בפינלנד, איטליה וספרד ועל שיטות טכנולוגיות חדשות בניהול רשומות של חברות ועסקים. הגב' זהר אלופי, מנהלת ארכיון העיר חיפה, יצגה את ישראל בועדה.

ד"ר משה מוסק, הממונה על ניהול רשומות בגנז המדינה, השתתף בחודש ספטמבר 1983 בסמינר בינלאומי לניהול רשומות שהתקיים באוקספורד. הסמינר שאורגן ע"י המועצה הבריטית בשיתוף הארגון הבינלאומי לארכיונים נועד להכשיר את המשתתפים בניהול עצמאי של מוסדות ארכיוניים ציבוריים, מקומיים וממלכתיים.

שומות המצויות כלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

נ ו ה ל

הגדרות

בנוהל זה -

- שר : - לרבות שר לשעבר, סגן שר וסגן-שר לשעבר.
- חדל לכהן בתפקידו : - בין אם סיים את תפקידו ובין אם עבר לכהן בתפקיד אחר בממשלה.
- חומר ארכיוני : - כמשמעו בסעיף 1 בחוק הארכיונים תשס"ו-1955
- חסימה : - סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם
- מחזור תיקים חסום : - קבוצה מסודרת של תיקים אשר היתה פעילה ונחסמה, להבדיל ממחזור פעיל שהיא קבוצה מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש שוטף ושותיוק בהם נמשך.
- ביעור : - כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים תשס"ו-1955.
- הפקדה : - כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.
- משמרת שאינה לצמיתות : - כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כ ל י

- א. מסמכים וחומר אחר (כגון: חצולומים, הקלטות, סרטים וכו') אשר הוחזקו בלשכתו של שר (להלן - הלשכה) אשר חדל לכהן בתפקידו והקשורים במישרין או בעקיפין לפעולותיו כשר - שייכים למדינה. הוא הדין במסמכים ובחומר אחר שבמהלך עבודתו נטל עמו שר לביתו או למקום אחר ולא הוחזרו ללשכה. בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים בלשכתו של שר, חייבים להשאר בלשכה וכל חומר ומסמכים המצויים בביתו של שר או במקום אחר - יש להחזירם ללשכה.
- ב. מחמת החשיבות של החומר הנ"ל - הרי שכל החומר המצוי בלשכתו של שר או במקום אחר, מהווה לכאורה חומר ארכיוני ממלכתי גם כשהשר חדל לכהן בתפקידו.

ג. בידי השר ואנשי לשכתו עשויים להמצא בנוסף למסמכים בדבר פעילותו הממלכתית מסמכים על פעילותו האישית והמפלגתית אשר הוחזקו בלשכתו לנוחיותו, אף-על-פי שאין הם קשורים לפעילותו הממלכתית. חומר ארכיוני כזה ניתן להעבירו לרשות הפרט, אם הגנז יחליט לאחר בדיקת מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים תסס"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) ירשום הגנז חומר זה כ"מנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

הגנז רשאי להעתיק כל חומר אישי שהוא נאומים ודברי השר, גזרי עתונות, תצלומים וכיוצא באלה מן החומר המפורט בסעיף 3א ו-ב להלן.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים בזה הנהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני שבלשכות שרים או ברשות שרים.

הוראות הנהל: -

א. מנהל לשכת השר יהיה אחראי לביצוע הסדיר של הוראות נוהל זה.

בלשכות השרים תהיה הפרדה בתיוקן ובארגונן של החומר הארכיוני כלהלן: -

1. ענינים ממלכתיים

- (א) מינהל הלשכה
- (ב) ממסלה, ועדות שרים והכנסת
- (ג) עניני המשרד
- (ד) נאומים ודברי השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן.

2. ענינים ציבוריים

פעילות ציבורית של השר

3. חומר אישי ומפלגתי

א. נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים של השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן).

ב. גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר, למעט צילומים שהם רכוש המדינה.

ג. חומר אישי

ד. חומר מפלגתי

התיקים הסודיים יהיו חלק מתיקיון השר ולשכתו וינהלו לפי המפתח הנ"ל ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנוהלי אבטחת רשומות (נוהלי ש.ב.כ.).

כלשכה תנהל רשימה של כל התיקים המצויים בה, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם.

ב. עם סיום כהונתו של שר או בתום תקופת כהונה של ממשלה, יש לפעול כלהלן:

1. תיקי לשכת השר ייחסמו וייפתחו מחזור תיקים חדש. בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהלשכה יוחזר אליה, וישולב במחזור התיקים החסום. ברשימת התיקים החסומים יצויין תאריך החסימה.

2. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח שפורט בסעיף א' לעיל. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.

3. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מתויק חומר על ענינים שהטיפול בהם סדס הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת הלשכה או השר - ראוי מנהל הלשכה שלא לחסמם ולשלכם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצויין הדבר ברשימת התיקים החסומים.

4. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזך המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לבערו - תגיש הלשכה עכורו בקשה ביעור בהתאם לסעיף 12 לחוק.

ג. בנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של שר מתפקידו, תינקטנה הפעולות הבאות:

1. השר יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ ללשכה - אל הלשכה.

2. הלשכה תודיע' לגנז על מהות החומר הארכיוני האישי והמפלגתי של השר וכמותו, בהתאם לסעיף 9' לחוק הארכיונים; וכאשר ייקבע, בהתאם לסעיף 8' לחוק, כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" ירשום הגנז חומר זה בפנקס, בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים והשר יוכל השר לקחת חומר זה עמו.

3. השר יוכל להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזך המדינה כפקדון אישי סגור ב"משמרת שאינה לצמיתות" בחנאים שייקבעו בהסכם שבין השר לגנז (בהתאם לחקנות בדבר מטרת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ח 802, א' בתמוז תשי"ח - 19.6.58). בהסכם כזה, יוכל שתיקבענה הגבלות שימוש בחומר וגישה אליו - לפי תנאי ההסכם הנ"ל.

ד. 1. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר, בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו - יוכל לעשות כן בכל עת, למעט שימוש בחומר שהוא מסווג מטעמי כסחון או מטעמים אחרים בעת הפקדתו. השימוש בחומר מסווג, כאמור יותר אך ורק באישור בכתב מאת ראש הממשלה.

2. א. שר הרוצה לעיין בחומר בענינים ציבוריים, לאחר סיום תפקידו כשר - יוכל לעשות כן לפי דרישתו.

ב. השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר כנ"ל ובלבד שתשמרנה ההוראות לאבטחת רשומות לגבי הצלומים של רשומות מסווגות.

ה. לשכת שר ללא תיק או לשכת שר במשרד שבוטל, ומשום כך היא נסגרת - השר, בתיאום מזכיר הממשלה והגנז, יחליטו איזה חומר יש להעביר לגנזך המדינה ואיזה חומר יש להעביר למזכירות הממשלה או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שחומר נוגע להם.

ו. עם חום חקופת כהונתה של ממשלה או בעת ששר מסיים את תפקידו, וכן עם כניסתו של שר לתפקיד - יודיע מזכיר הממשלה לשר על נוהל זה.

העתקי ההודעות הנ"ל יועברו לגנז.

ז. בכל הנוגע ללשכת שר הבסחון - יקויים ההסדר הנוכחי של העברת החומר הארכיוני לארכיון צה"ל ומערכת הבסחון, זאת מצלי לחרוג מכללי נוהל זה.

ח. הגנז ייעץ וידריך את השרים ולשכותיהם בכל הנוגע לביצוע נוהל זה.

רשומות המצויות בלשכותיהם או כרשומם
של עובדי מדינה
(נוהל)

טיוטא

הגדרות

בנוהל זה -

עובד מדינה -

עובד מדינה כמוגדר בתקנון שירות המדינה (תקשי"ר)
חלק 0 פרק 02 לרבות עובד על-פי הרשאה להעסקה לשעה,
עובד על-פי כתב מינוי, עובד על-פי חוזה מיוחד, עובד
ארעי, עובד ישראלי המועסק בחו"ל כמעמד של עובד מקומי
וכל עובד המועסק בשירות המדינה בין אם נתקבל לעבודה
בהתאם לתקשי"ר ובין אם נתמנה לתפקיד על-פי חוק או
תקנה או החלטה של הממשלה, של שר או של מי שמוסמך לקבל
החלטה כזאת, ולרבות חיילי צה"ל, משטרת ישראל ועובדי
כוחות הבטחון.

חדל לכהן בתפקידו -

בין אם סיים את תפקידו או פרש ובין אם עבר לכהן בתפקיד
אחר בשירות המדינה.

חומר ארכיוני -

כמשמעו בסעיף 1 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955.

הגנז -

הגנז, בהתאם לסעיף 1 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955, ולגבי
חיילי צה"ל ועובדי כוחות הבטחון - מנהל ארכיון צה"ל או
מי שהוסמך לכך ע"י הגנז בהתאם לסעיף הנ"ל בחוק.

הגנזך -

גנזך המדינה לרבות ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון ושלוחות הגנזך.

חסימה -

סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם.

מחזור תיקים חסום -

קבוצה מסודרת של תיקים אשר היתה פעילה ונחסמה, להבדיל
ממחזור פעיל, שהיא קבוצה מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש
שוטף ושהתיוק בהם נמשך.

ביעור -

כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים תשט"ו-1955.

הפקדה -

כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.

משמרת שאינה לצמיחות -

כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כללי

א. מסמכים וחומר ארכיוני אחר (כגון: תצלומים, הקלטות, סרטים וכו') אשר הוחזקו
בלשכתו או במשרדו של עובד מדינה (להלן - המשרד), אשר חדל לכהן בתפקידו והקשורים
במישרין או בעקיפין לפעולותיו או לתפקידו כעובד-מדינה, שייכים למדינה. הוא הדיון

במסמכים ובחומר אחר שכמהלך עבודתו נטל עמו עובד מדינה לביטוח או במקום אחר ולא הוחזרו למשרד. בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים אצל עובד מדינה חייבים להשאר במשרד וכל חומר ומסמכים המצויים בביטוח של עובד מדינה או במקום אחר - יש להחזירם למשרד.

ב. בידי עובד מדינה או עוזריו בעבודה עשויים להמצא, בנוסף למסמכים הנוגעים למילוי תפקידו, מסמכים על פעילותו האישית אשר הוחזקו לנזירותו במשרד, אף-על-פי שאין הם קשורים לתפקידו. חומר ארכיוני כזה, אם הגנז יחליט לאחר בדיקת מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי - ניתן להעבירו לרשות הפרט. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) רשאי הגנז לרשום חומר זה כ"פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים כזה הנהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני של עובדי מדינה:

הוראות הנוהל:

א. תהיה הפרדה בתיוקו ובארגונו של חומר פרטי מחומר רשמי.

ב. חומר ארכיוני ינוהל בהתאם לכללים לניהול רשומות החלים על משרדי הממשלה.

ג. התיקים הסודיים יהיו חלק מתיקיון המשרד וינהלו לפי מפתח התיוק של המשרד ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנוהלי אכטחת רשומות (נוהלי ש.ב.כ.).

במשרד תנוהל רשימה של כל התיקים המצויים בו, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם, כולל התיקים בהם תיוקו תעודות בעלות אופי אישי.

ד. עם סיום שירותו של עובד מדינה יש לפעול כלהלן:

1. כל חומר ארכיוני שלא היה מתיוק או משולב בסדרות הקיימות במשרד ישולב ויאורגן בהתאם לכללי ניהול הרשומות של המשרד.

2. התיקים שבאחריותו הישירה של עובד מדינה ייחסמו וייפתחו מחזור תיקים חדש.

בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהמשרד יוחזר אליו, וישולב במחזור התיקים החסום. ברשימת התיקים החסומים יצויין תאריך החסימה.

3. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח התיוק הנהוג במשרד. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.

4. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מתיוק חומר על ענינים שהטיפול בהם טרם הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת המשרד - רשאי עובד המשרד, בתיאום עם האחראי לרשומות, שלא לחסמם ולשלבם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצויין הדבר ברשימת התיקים החסומים.

5. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזך המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לכערו - יגיש האחראי לרשומות של המשרד עכורו בקשת ביעור בהתאם לסעיף

12 לחוק.

ה. בנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של עובד מדינה מתפקידו, תינקטנה הפעולות הבאות:

1. העובד יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ למשרד - אל המשרד.
2. העובד יודיע לגנז על מהות החומר הפרטי שנמצא במשרד וכמותו, ואם יאשר הגנז כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" והגנז רשם אותו בפנקס - יוכל העובד לקחת חומר זה עמו.
3. הגנז רשאי לאשר לעובד להמשיך ולהחזיק ברשותו העתקים של חומר משרדי ובלבד שהעתקים אלו הינם "חומר שאין לו ערך של מקור" כמשמעו בסעיף 1(1) לחוק הארכיונים, וכן שתקוימנה הוראות הבטחון ולא יוחזק חומר מסווג אלא בתנאי שמירה מתאימים ובאישור גורמי הבטחון המוסמכים.
4. העובד יכול להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזך המדינה כפקדון אישי סגור ב"משמרת שאינה לצמיתות" בתנאים שייקבעו בהסכם שבין המפקיד לגנז (בהתאם לתקנות בדבר מסירת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ת 802, א' בתמוז תשי"ח - 19.6.58).

ו. חומר ארכיוני שהיה ברשות עובד שנפטר - חלות על יורשיו, לגבי חומר זה, כל הוראות נוהל זה.

האחראי לרשומות של המשרד יבוא בדברים עם יורשיו של עובד שנפטר ויהיה אחראי לביצוע כל ההוראות שבנוהל זה.

ז. בוטלה יחידה במשרד - האחראי לרשומות, בתיאום עם הגנז, יחליטו איזה חומר יש להפקיד בגנזך המדינה, איזה חומר יבוער, ואיזה חומר יועבר ליחידה אחרת במשרד, או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שהחומר נוגע להם.

חוק הארכיונים תשט"ו - 1955

חקנות בדבר כיעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות

בחוק סמכותי לפי סעיף 18 לחוק הארכיונים, תשט"ו-1955(1), שהועברה אלי (2), ולאחר התיעצות במועצת הארכיונים העליונה אני מחקין תקנות אלה:

טור ב'

טור א'

בתוספת הראשונה לתקנות הארכיונים (כיעור חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות), תשי"ז-1957(3).

חיקון פרט 25 1. בפרט 25 (תעודות שגרתיות בענייני עובדים) במקום פיסקות 1 עד 21 יבוא:

"(1) חיק אישי של עובד קבוע המנוהל בהנהלת המשרד, בהנהלת יחידת סמך, בנציבות שרות המדינה, בהנהלת רשות מקומית או בהנהלת מוסד, המכיל מסמכים הנוגעים למעמדו האישי ולתנאי שרותו של העובד והתכתבות הקשורה בהם, לרבות תעודות שיש בהן המלצה או אישור לשינוי תנאי עבודה.

100 שנה לאחר לידתו של האדם אליו מתייחס התיק.

10 שנים לאחר הפסקת עבודתו או 70 שנה לאחר לידתו, לפי המאוחר.

7 שנים לאחר הפסקת עבודתו.

לעובד שהוא או שאיריו מקבלים גימלה מהגוף או מהמוסד המעסיק. לעובד שאינו מקבל גימלה כנ"ל.

(2) חיק אישי של עובד ארעי - יומי או חדשי, או עובד המועסק על פי חוזה מיוחד, או עובד אחר שאינו נזכר בפסקה (1), לרבות כרטיס עבודה או יומן עבודה.

כתקופת שמירת התיק האישי אליו מתייחס הכרטיס

(3) כרטיס העדרויות.

טור א'

טור ב'

- (4) בקשה, הצהרה, אישור ודיווח
בקשר להעדרות מהעבודה מסיבה
כלשהי שאין בה המלצה או אישור
לשינוי תנאי עבודה.
- (5) רישום נוכחות העובדים - טפסי
חתימה, סיכומים ודיווח.
- (6) רשימות תקן תפקידים ורשימות
תקן שמיות.
- (7) תכתובת שגרתית כלתי עקרונית,
לכגון: פניות וחשובות למידע,
המלצות ובקשות, הזמנות לפגישות
ובחינות, טפסים לעדכון פרטים
במחשב כשקיימת אסמכתא.
- (8) דינים וחשבונות סטטיסטיים
ותקופתיים בעניני מנגנון
העובדים.
- (9) חיקי מכרזים על משרות פנויות -
למעט תעודות מקוריות המוגשות
על ידי המועמדים כתנאי שנוהל
רישום על הישגי הנבחנים שהשתתפו
בבחינות ובמבחנים.
- (10) רשומות בעניני עובדים המנוהלות
ביחירת משנה מינהלית ולגביהן
קיים חיק אישי מקביל בהנהלת
יחידת סמך, ברשות מקומית או
במוסד.
- אם נרשמו בכרטיס ונמסר עליהם
מאזן-שנה
אם לא נרשמו או לא נמסר מאזן
כתקופת שמירת החיק האישי אלי
מתייחסים
- 2 שנים
- במשרד או ביחידת סמך - 5 שנים
בנציבות שרות המדינה בהנהלת
רשות מקומית או בהנהלת מוסד
10 שנים
- 2 שנים
- 3 שנים
- 3 שנים
- במוסדות המדינה - 7 שנים לאחר
פרישת העובד מהיחידה, ברשויות
מקומיות - יועברו להנהלת הרשו-
המקומית עם פרישת העובד

טור ב'

טור א'

7 שנים	(11) טופס הערכת עובד.
7 שנים לאחר הפסקת שירותו של העובד	(12) טופס הצהרת רכוש.
שנה אחת	(13) שאלונים וטפסים של מועמד לעבודה שלא התחיל בעבודה.
2 שנים	(14) רשומות הקשורות בהזמנת עובדים ובאיוש משרות.
כתקופת שמירת התיק האישי	(15) כרטיס אישי - כרטיס בו רשומים פרטים אישיים של עובד או גימלאי, פרטים על שירותו ופרטים הקשורים למתן גימלאות לעובד ולשאייריו.
עד לעריכת המאזן העוקב	(16) מאזן חופשה - טופס המכיל פרטים על ניצול ימי חופשת מנוחה וחופשת מחלה והימים העומדים לזכות העובד.
שנה אחת; ואם לא שימש כסיס לחישוב השכר - 6 חרשים.	(17) דו"ח פעולות לחישוב שכר עדוד.
7 שנים מחום שנת המס אליה מתייחס החומר הארכיוני	תיקון פרט 30. 2. בפרט 30 (תעודות שגרתיות ברשות אגף מס הכנסה) במקום פיסקה 4 יבוא:
" (4) תיק פרט של מעביד
במקום פיסקה 12 יבוא:
" (12) הודעת זיכוי
5 שנים	תיקון פרט 50. 3. בפרט 50 (תעודות שגרתיות ברשות אגף מס הכנסה, פקידי השומה) אחרי פיסקה (3) יבוא:

טור א'

טור ב'

- "(4) טופסים המשמשים בסיס לקביעת שיעור הניכוי במקור לפי הסעיפים 161, 164, או 170 לפקודת מס הכנסה.
- (5) דו"ח על תשלום הכנסה החייבת בניכוי במקור ותשלום הניכויים לפי הסעיפים 161, 164, או 170 לפקודת מס הכנסה, ומסמכי חשבונות הקשורים בכך.
- (6) הודעות זיכוי.
- (7) דו"ח - מסמכי חיוב/זיכוי
- (8) דו"ח שנתי על מקבלי תשלומים החייבים בניכוי במקור ועל הניכויים, לפי הסעיפים 161, 164, או 170 לפקודת מס הכנסה.
- (9) טפסים כספיים ברשות מחלקת הגביה, מחלקת תפעול שומה, ומחלקת החשבונות המיועדים לקליטה במחשב והמהווים אסמכתא.
- (10) העתקי הצהרות הון ומעקב אחר קבלת דו"ח על הון והנכסים והאישור.
- (11) הודעה על ביטול קבלה.
- (12) בקשות לביטול קנס/ריבית - ניכויים.
- (13) פקודה לקופה - תשלום חריג - מס הכנסה עצמאיים.

טור ב'

טור א'

- (14) דו"ח בקורת ניכויים, כולל
הסברים וקביעת עובדות נספח לדו"ח.
טופס 0121 א/0121.
- 7 שנים
- (15) דו"ח על בקורת ניכויים במקור
מרבית, משכר סופרים, עמלות כיטוח,
אמנים, בוחנים, ושכר מעניקי
שרותי משרד, עבודות הלכשה,
מתכת, חשמל, אלקטרוניקה, הובלה,
עבודות בניה/שרותים או נכסים,
עיבוד יהלומים, עבודה חקלאית
וחוצרת חקלאית,
טופס ב/0121.
- 5 שנים
- (16) דו"ח על ניכויים ממשכורת ומשכר
עבודה. טופס מס' 0102.
כולל דין וחשבון עובדים יומיים.
- 10 שנים
- (17) דין וחשבון על עובדים שהועסקו,
תשלומים וניכויים לשנת המס -
טופס 0126.
- 5 שנים
- (18) תעודה רפואית - תביעת זיכוי
מהמס לפי סעיף 44 או 45 לפקודת
מס הכנסה. או לצורך תביעת פטור
לפי סעיף 9 (5) לפקודת מס הכנסה.
- 5 שנים
- (19) דו"ח לפי חקנות מס ערך מוסף,
חש"ו-1976 וחקנות מס ערך מוסף -
(מוסדות כספיים ומוסדות ללא כוונה רווח).
חש"ו - 1976.
- 7 שנים
- (20) תיק פרט של מעביד.

טור א'

טור ב'

- חיקון פרט 60. 4. כפרט 60 (תעודות שגרתיות ברשות
משרד הפנים) במקום פסקה 3 יבוא:
- 3 חודשים" (3) בקשה לאיתור מען
במקום פסקה 16 יבוא:
- 3 חודשים" (16) טופסי בקשות לתעודות לידה
או פטירה או חמצית ממרשם
האוכלוסין
פסקה (17) - בטלה.
במקום פסקה 23 יבוא:
- 3 שנים" (23) (א) טופס בקשה להוצאת דרכון
או להוספת שמות ילדים
בדרכון.
- 3 חודשים (ב) התכתבות, טפסים ורשומות
בקשר להארכת דרכון וכן
בקשר לשינוי והוספה בדרכון
או להוצאת תעודת מעבר.
- 3 חודשים" (ג) טופס בקשה להכלל במסמך
נסיעה קבוצתי וכן התחייבות
מטעם מארגן נסיעה.
במקום פסקה 27 יבוא:
- 3 חודשים" (27) העתקי תעודות חיים הנמסרים עבור
מוסדות בחו"ל.
אחרי פסקה (43) יבוא:
- 5 שנים" (44) תיק פרט בדבר חופי רחצה של
רשות מקומית.
- 3 חודשים" (45) העתק מתעודה שניתנה על שינוי
שם או בחירת שם

טור א'	טור ב'
(46) הודעה התאלמנות למעט הודעה על פטירה בחו"ל	3 חודשים
(47) העתק מתמצית מהרישום במרשם האוכלוסין.	3 חודשים
(48) העתק מבקשה להתאזרחות המצוי בלשכות מינהל האוכלוסין	3 חודשים לאחר הצהרת האמונים
(49) דרכון ישראלי תקף או דרכון הניתן להארכה שנשלח לבעליו והוחזר, נשלח בשנית והוחזר ולא נדרש ע"י בעליו.	שנה מיום הוצאת הדרכון או מיום הארכתו האחרון".
5. תיקון פרט 64. כפרט 64 (תעודות שגרתיות כרשות משרד השיכון) במקום פיסקה 6 יבוא:	3 שנים לאחר סיום הטיפול במחוז'
"(6) תיק פרט של מכשק סיוע לשכון במחוז שבקשתו נדחתה ותיקי זכאים שלא ממשו זכאותם תוך שנה וחוקף זכאותם פג.	
6. תיקון פרט 109. כפרט 109 (משרד האוצר, נציבות מס הכנסה ומס רכוש) אחרי פיסקה (15) יבוא:	
"(16) טפסים הקשורים להוספה או לגריעה של תיקי מדגם ובקרת מקוצרת.	2 שנים
(17) הזמנת תיקים וטפסים מהמיגנזה	2 שנים
(18) טופסי תקצור תיקי נישומים המשמשים לעיבוד ממוכן.	2 שנים
(19) דו"ח חודשי שעות מושקעות - תשלום פרמיה לעובדי האגף. כולל דו"ח חישוב יעילות. תקנה (20) 25.	3 שנים

טור ב'

טור א'

(20) דין וחשבון על הכנסה לשנה מס
על פי סעיף 131 לפקודת מס
הכנסה.
(טופס מס' 1301/ג).

(21) דו"ח בדבר פרטים אישיים והצהרה 5 שנים.
על מקורות הכנסה על פי סעיף
135 לפקודת מס הכנסה.
(טופס 5329).

(1) ס"ח תשט"ו, עמ' 14, תשכ"ד, עמ' 144.

(2) י"פ תשט"ו, עמ' 639.

(3) ק"ח תשי"ז, עמ' 1794; תשי"ח, עמ' 1576; תש"ך, עמ' 128 רעמ' 1470; תשכ"א, עמ' 1994;
תשכ"ב, עמ' 1822; תשכ"ג, עמ' 2106; תשכ"ה, עמ' 41; תשכ"ח, עמ' 572; תשכ"ט,
עמ' 1736; תשל"א, עמ' 1034; תשל"ב, עמ' 1680; תשל"ג, עמ' 582; תשל"ד, עמ' 1924;
תשל"ו, עמ' 102; תשל"ז, עמ' 246; תשל"ח, עמ' 132; תשל"ט, עמ' 560; תש"ס,
עמ' 1898; תשמ"א, עמ' 1988; תשמ"ב, עמ' 1070; תשמ"ג, עמ' 1926.

נספח ה'

ה ש ל מ ו ת

לקובץ ההנחיות להחזקת חומר ארכיוני

10.25	פרק 10	הנחיות להחזקת חומר ארכיוני
25. אגף מס הכנסה ומס רכוש - חשב (גזברות)		

טור א'	טור ב'
92. הודעת זיכוי	5 שנים

10.57(15-50)	פרק 10	הנחיות להחזקת חומר ארכיוני
57. אגף מס הכנסה ומס רכוש - פקדי שומה		

טור א'	טור ב'
(15) דו"ח על ניכויים ממשכורת ומשכר עבודה. טופס מס' 0102. תקנה (16) 5.50	5 שנים
(16) דין וחשבון על עובדים שהועסקו, תשלומים וניכויים לשנת המס. טופס מס' 0126. תקנה (17) 5.50	10 שנים
(17) תעודה רפואית - תביעת זיכוי מהמס לפי סעיף 44 או 45 לפקודת מס הכנסה. או לצורך תביעת פטור לפי סעיף 9(5) לפקודת מס הכנסה. טופס מס' 0127. תקנה (18) 5.50	5 שנים
(18) 1. הודעת העובד/בעל קיצבה על משרה חלקית/קבלת קיצבה. 2. הודעת המעביד על תשלום משכורת כער עבודה חלקית/קיצבה לפי תקנות מס הכנסה בדבר ניכוי ממשכורת. טופס מס' 0130. תקנה (4) 5.50	5 שנים
(19) הצהרת העובד/מקבל קיצבה בדבר זכאות לפטור. 1. בגלל נכות של 100% או בגלל הוצאות לימודים. 2. עובד שלא מלאו לו 18 שנים שהצהיר על הוצאות לימודים. טופס מס' 0131. תקנה (4) 5.50	5 שנים

טור ב'

טור א'

- (20) הצהרת העובד/מקבל קיצבה בדבר זכאות לנקודות זיכוי
שלא נוצלו עקב חוסר עבודה או של נקודות זיכוי
נוספות בחור עולה חדש.
טופס מס' 0132 תקנה (4) 5.50
- (21) הצהרת העובד/מקבל קיצבה בדבר זכאות לנקודות זיכוי
נוספות בגלל העדר הכנסה לבעל, תשלום כלכלה במקרים
מסויימים, או תשלום מזונות, או זכאות להנחה בגלל
מגורים בישוב מסויים.
טופס מס' 0133 תקנה (4) 5.50
- (22) העברת תשלומים - שנים שמחוץ למחשב - ניכויים
טופס מס' א/0150 תקנה (5) 5.50
- (23) העברת תשלום מתיק לחיק - ניכויים.
טופס מס' 0150 תקנה (5) 5.50
- (24) פקודה לקופה תשלום חריג ניכויים.
טופס 0152 תקנה (5) 5.50
- (25) פקודת יומן לתיקון הנה"ח - חיובים ניכויים
טופס מס' 0153 תקנה (5) 5.50
- (26) תעודת משלוח ניכויים (שע"מ).
טופס מס' מ/0155 תקנה (5) 5.50
- (27) הודעת מעביד על תשלום מענק עקב פרישה או מות
טופס מס' 0161 תקנה (5) 5.50
- (28) שינוי תשלום ניכויים.
טופס מס' 0162 תקנה (5) 5.50
- (29) הודעה על אי העסקת עובדים/ אינו חייב בדו"ח
ניכויים.
טופס מס' 0164 תקנה (5) 5.50

טור ב'

טור א'

- 5 שנים (30) אישור לצורך פטור מניכוי מס/קביעת שיעור הניכוי מתשלומים החייבים בניכוי מס במקור.
טופס מס' 0168, תקנה (4) 5.50
- 5 שנים (31) 1. אישור על ביהול פנקסי חשבוניות ורשומות.
2. אישור לצורך ניכוי מס.
טופס מס' 0170, תקנה (4) 5.50
- 5 שנים (32) ארכה להגשת דו"ח, טופס מס' 0171 (שע"מ)
תקנה (5) 5.50
- 5 שנים (33) חקציב שומות ניכויים, טופס 176, 176א'
תקנה (5) 5.50
- 5 שנים (34) דו"ח על תשלום דיבידנד/ריבית על אגרות חוב וניכויי המס. עפ"י סעיף 161 לפקודת מס הכנסה.
טופס מס' 0804, תקנה (5) 5.50
- 5 שנים (35) נספח לדו"ח על ניכויים מדיבידנד/מריבית על אג"ח מיום _____
טופס מס' א/0804, תקנה (5) 5.50
- 5 שנים (36) בקשה לאי-ניכוי מס או לתאום ניכויי מס עפ"י תקנות מס הכנסה.
טופס מס' 0815, תקנה (4) 5.50
- 5 שנים (37) בקשה למחן פטור על ניירות ערך לפי סעיף 3(ח) לפקודת מס הכנסה
טופס מס' 0815ב', תקנה (4) 5.50
- 5 שנים (38) 1. אישור על פי סעיף 161 ב' או על פי סעיף 170(א) לפקודת מס הכנסה - על פי תקנות מס הכנסה (ניכוי מריבית והפרשי ההצמדה).
חש"ז - 1977.
2. אישור מריבית/על אגרות חוב/מדיבידנד/מהכנסה לתושב חוץ, המשתלם לה:
טופס מס' 0816, תקנה (4) 5.50

טור ב'

טור א'

- (39) ריכוז שנתי של מקבלי ריבית, לשנת מס _____
טופס מס' 0826, תקנה (8) 5.50
- (40) קביעת שיעור הניכוי מתשלום _____ סוג - התשלום.
טופס מס' 0834, תקנה (4) 5.50
- (41) ריכוז שנתי של מקבלי שכר סופרים, שכר אמנים,
שכר בוחנים, שכר מרצים, שכר מעניקי שרותי משרד.
טופס מס' 0836, תקנה (8) 5.50
- (42) ריכוז שנתי של מקבלי עמלת ביטוח.
טופס מס' 0846, תקנה (8) 5.50
- (43) ריכוז שנתי של מקבלי תשלומים בעד שירותים
או נכסים/תשלומים בעד עבודות בניה והובלה/
תשלומי עבודות הלכשה, מתכת, חשמל ואלקטרוניקה
ועבודות הובלה/תשלומים בעד עיבוד יהלומים/
תשלומים בעד עבודה חקלאית או תוצרת חקלאית.
עפ"י תקנה 5 ו-6 לחקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלומים).
טופס מס' 0856, תקנה (8) 5.50
- (44) הודעת ניכוי - דין וחשבון על תשלומים החייבים
בניכוי במקור, ניכויים, מסים ומקדמות לפי
תקנות:
1. ניכוי מריבית והפרשי הצמדה, ניכוי מעמלת
ביטוח.
2. ניכוי משכר סופרים, ניכוי משכר אמנים,
שכר בוחנים, שכר מרצים, ושכר מעניקי שירותי
משרד.
3. ניכוי מתשלומים בעד עבודות בניה והובלה.
4. ניכוי מתשלומים בעד עבודות הלכשה.
5. עבודות חשמל ואלקטרוניקה ועבודות הובלה.
6. ניכוי בעד שירותים או נכסים.
7. ניכוי מתשלומים בעד עיבוד יהלומים.
8. ניכוי מתשלומים בעד עבודה חקלאית או תוצרת חקלאית.
9. תשלום מקדמה בשל הוצאות עודפות.
מס' טפסים: 0802, 0832, 0842, 0852, 0872.
תקנה (6) 5.50

טור א'	טור ב'
(45)	דו"ח לפי תקנות מס ערך מוסף, תשל"ו-1976 ותקנות מס ערך מוסף - (מוסדות כספיים ומלכ"רים*) תשל"ו-1976. טופס מס' 0103. תקנה (19) 5.50
(46)	העמקי הצהרות הון טופס מס' 1219. תקנה (10) 5.50
(47)	מעקב אחר קבלת דו"ח על הון והנכסים והאישור. טופס מס' 1253. תקנה (10) 5.50
(48)	הודעה על ביטול קבלה - טופס מס' 1272. תקנה (11) 5.50
(49)	בקשות לביטול קנס/ריבית וקנס ניכויים. טפסים מס' א/2318, ב/2318, ג/2318. תקנה (12) 5.50
(50)	פקודה לקופה - תשלום חריג - מס הכנסה עצמאיים 4472. תקנה (13) 5.50

*מוסד ללא כוונת רווחים

76. משרד הבינוי והשיכון, האגף לנכסים ודיוור

טור א'	טור ב'
1. <u>פרוגרמה של בניה למגורים ואיכלוס</u>	
- תכנית שנתית	לצמיתות
- תכנית רב-שנתית	לצמיתות
2. <u>פרוגרמה לפי יעדים</u>	
- עולים	לצמיתות
- יהודה ושומרון	לצמיתות
- קריות דתיות	לצמיתות
- בנה ביתך (לפי מחוזות)	לצמיתות
- דיוור מוגן לקשישים (הוסטלים)	לצמיתות
- דיוור בתנאי שכירות	לצמיתות
3. <u>ניהול רכוש ואיכלוס</u>	
- סיכומים והחלטות ברמת הנהלת המשרד	לצמיתות
- ריכוז סיכומים והחלטות של מחוזות	לצמיתות קיים במחוז
- תקציב - התכתכות עם אגף הכספים	7 שנים
- עותקי הזמנות לחברות משכנות (ריכוז)	5 שנים קיים בתוך החוזה.
4. <u>חברות בונות</u>	
- מכירת דירות "רכוש מינהלית" שנבנו במסגרת הפרוגרמה במימון מלא (לפי חברות)	7 שנים
- רכישות מחברות הבונות במימון חלקי (לפי חברות)	7 שנים
- משרד הבטחון - הקצאת דירות ובניתן לצרכיו	7 שנים
- תיקון ליקויי בניה משנים קודמות, אישור עקרוני וכספי	10 שנים
- חידוש מלאי - שיפוץ יסודי של בתים ישנים למטרות איכלוס מחדש	10 שנים
- נכסי רכישה (נ"ר) - רכישת דירות בודדות לעולים ומשרד הבטחון	7 שנים

<u>טור ב'</u>	<u>טור א'</u>
	5. <u>חברות משכנות</u>
7 שנים	- עמידר
7 שנים	- עמיגור
7 שנים	- חברות עירוניות
	6. <u>תיקי מחוז</u>
לצמיתות	- פרוגרמה בניה ואיכלוס
לצמיתות	- ניהול רכוש ואיכלוס - כללי
7 שנים	- מוסדות ציבור - הקצאת דירות
7 שנים	- מכירת דירות "רכוש מינהלי"
	7. <u>כ ל י</u>
לצמיתות	חומר רקע, תזכירים, מידע, עדויות הנוגעים ישירות לחחומי פעילות האגף

77. משרד הבינוי והשיכון, המרכז למידע וניהוח כלכלי

טור א'	טור ב'
1. דו"ח התקדמות הבניה - פירוט לפי יחידות	5 שנים
2. דו"ח מבנים לפי חברה	5 שנים
3. דו"ח סטטיסטי חודשי	5 שנים
4. דו"ח מוסדות ציבור	5 שנים
5. דו"ח מבנים לפי ישוב	5 שנים
6. דו"ח חדשים ושינויים (פעולות חדשות)	5 שנים
7. דו"ח לפי הזמנת האגף לתכנון והנדסה לפי קבלנים או חברות או ישובים	5 שנים
8. דו"ח התחלות שבועיות	1 שנה
9. דו"ח מסכם שנתי על התחלות שבועיות וחודשים לפי פירוט תאריכים.	לצמיתות
10. דו"ח תלת חודשי של נפח הבניה ביחידות קונבנציונליות	לצמיתות
11. דו"ח סטטיסטי שנתי וחצי שנתי	לצמיתות
12. דו"חות התראה ודוחות"ת מיוחדים יידונו בנפרד כל אחד לגופו ועניינו.	

78. משרד החוץ, יחידת הכטחון

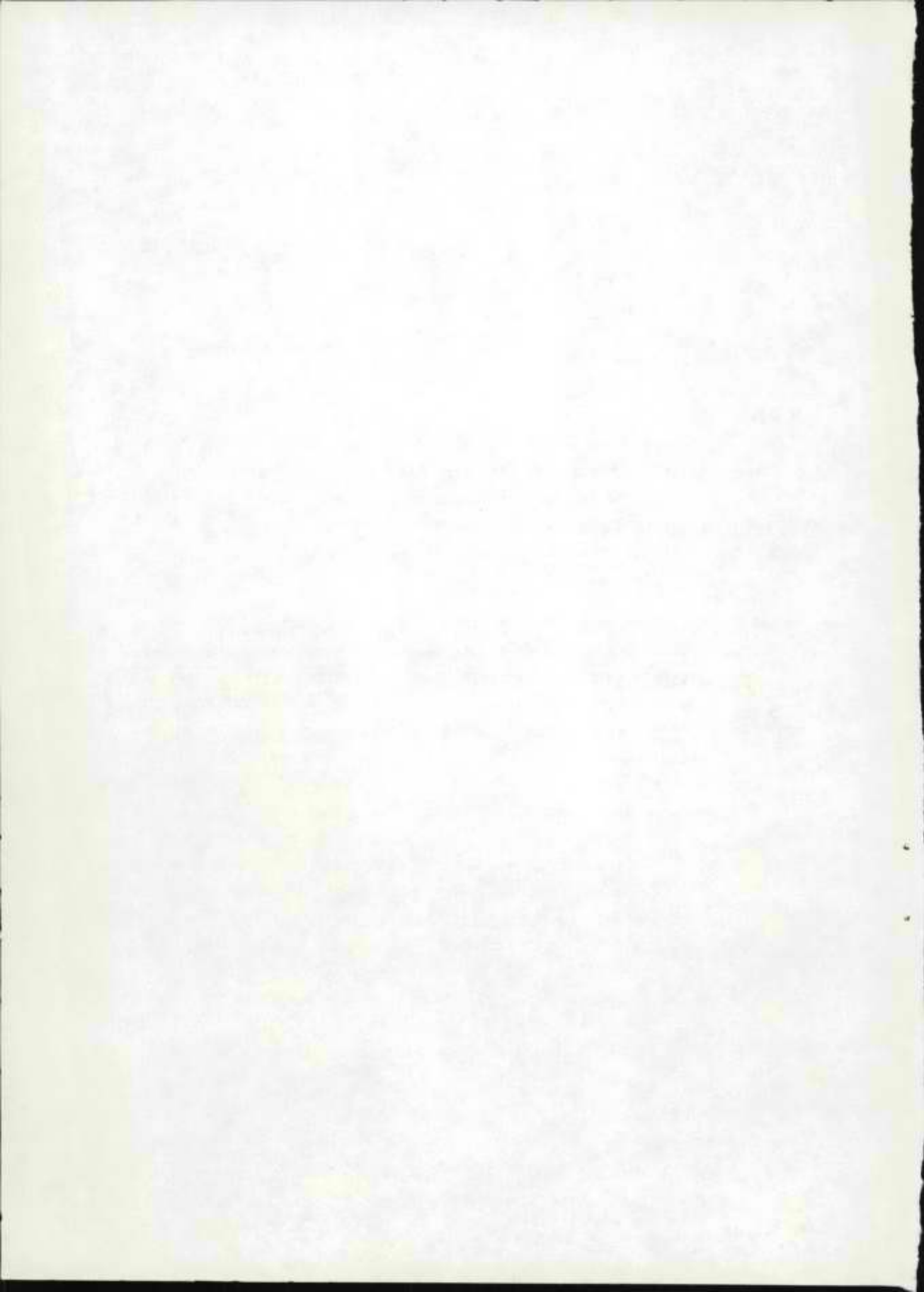
טור א'	טור ב'
1. שעת חרום	2 שנים
2. מחלקת עובדים	2 שנים
3. אמצעים טכניים	2 שנים
4. נשק ומטווחים	2 שנים
5. תרגולים	2 שנים
6. דיווחים חודשיים	2 שנים
7. אבטחת מגורי עובדים ונציגויות	2 שנים
8. כניסה מבוקרת	2 שנים
9. אבטחת מידע, צופן ודואר דיפלומטי	2 שנים למעט פרשיות מודיעין
10. ביקורות בנציגות	2 שנים
11. נציגות חדשה	2 שנים
12. אבטחת כתי ספר	2 שנים
13. אבטחת משלחות ואישים	2 שנים
14. אבטחת גופים מאבטחים ומוסדות (משרד הכטחון, תעשיה אווירית)	2 שנים
15. אבטחת לשכות תיירות	2 שנים
16. אבטחת הסוכנות היהודית	2 שנים
17. כטחון קשרים עם שלטונות	2 שנים
18. מגעים	2 שנים
19. כוח אדם בנציגות	2 שנים

79. משרד התעשייה והמסחר, חטיבת הצרכנות והמחירים

טור א'	טור ב'
1. תיק פרט של מפעל בעניין העלאת מחירים	5 שנים
2. תיק יסוד המכיל קריטריונים להעלאת מחירים ופרוטוקולים של הועדה להעלאת מחירים.	לצמיתות
3. תיק פרשה בעניין חקירה ביחידה להגבלים עסקיים	לצמיתות
4. תיק בנושא שבו נקבע הגבל עיסקי או מונופול	לצמיתות
5. תיק תלונה על יכוא טובין בהיצף.	לצמיתות
6. תיקי בקשה להגנה על תוצרת הארץ	לצמיתות
7. תיק פרט של ספק שרות או ענף שרות ברי פיקוח ביחידת השרותים לצרכן. למעט צווים היתרים התחייבויות והסכמים.	10 שנים

80. משרד התעשייה והמסחר, היחידה לאזורי פיתוח

1. תיק פרט של שוכר מבנה לתעשייה ולמלאכה באזור פיתוח	10 שנים
2. תיק פרט בדבר הקצאת קרקע לצרכי תעשייה מסחר ומלאכה	10 שנים
3. תיקים עניינים של היחידה לאזורי פיתוח.	לצמיתות

מחן אלון העיני

מדינת ישראל
משרד ראש הממשלה

רשם איך שלום

רשם אלון העיני

שלום רב
אלון העיני

בברכה

מאת

גנז המדינה

הקריה, ניסן תשמ"ד
18 אפריל 1984

שר הבטחון

3684 /ק

לכבוד
ד"ר א. אלסברג
גנז המדינה
י ר ו ש ל י ם

שלום רב,

אני מאשר קבלת מכתבך מיום 29.3.84.
מאחר שהאלוף א' טמיר השתחרר בינתיים
מצה"ל הועבר מכתבך אליו למעונו הפרטי.

בברכת חג שמח,

משה ארנס
שר הבטחון

מדינת ישראל			
הגנזך			
12-04-1984			
310.5			
רמ"ק			

*על

מדינת ישראל
משרד ראש הממשלה

קבלה
אלן המנינה

א. נחמק ענר

בברכה
מאת
גנז המדינה

ירושלים, כ"ה באדר ב' תשמ"ד
29 במרס 1984

אל: שר הבטחון

אדוני השר,

בעקבות ידיעות שהופיעו בעתונות פניתי אל האלוף אברהם טמיר לפי העתק המצורף.
אודה לך אם תורה להעביר את מכתבי לידי האלוף טמיר.

מברכה
א. אלסברג
גנז המדינה

ירושלים, כ"ה באדר ב' תשמ"ד
29 במרס 1984

לכבוד
האלוף אברהם סמיר

הנדון: חומר ארכיוני

כפי שנודע לי הנך מחזיק בחומר ארכיוני שנוצר במערכת שהיתה בפיקודך בתקופת שירותך הצבאי, וכן חומר מתקופת היינותך ראש היחידה לבטחון לאומי במשרד הבטחון. על פי חוק הארכיונים תשט"ו - 1955 (סעיף 4) הנני מבקש להפקיד את החומר הנ"ל בגנזך המדינה או בארכיון צה"ל, המהורה שלוחה של הגנזך, אם אמנם נכונות הידיעות במידה ומדובר ברשומות אישיות אודה לך אם תמסור לי פרטים לגבי תוכנו ותקופתו של החומר כדי לאפשר את רישומו בפנקס^ה הארכיוני ברשות בעלים פרטיים לפי סעיף 8 לחוק הארכיונים.

נכונה
א. אלסמרג
גנז המדינה

העחק: שר הבטחון

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

פברואר 1984

אדר א' התשמ"ד

רכישת אוסף התצלומים של העיתונאי יהודה אייזנשטרק

מר יהודה אייזנשטרק העביר לידי הגנזך את אוסף התצלומים שצילם החל מעלייתו בארץ "טייגר היל" ב-1939. מר אייזנשטרק נסע ב-1939 כעיתונאי בארץ המעפילים "טייגר היל" כדי לפרסם רפורטז'ה על העליה הבלתי לגאלית; ע"י פרוץ המלחמה נמנע ממנו לחזור לפולניה. האוסף מכיל בעיקר תצלומים מתקופת מלחמת העולם השנייה, כאשר התגייס במסגרת היחידות היהודיות לצבא הבריטי. סדרות חשובות ביותר צולמו כיוון ובמדבר המערבי. מתקופת המאבק ומלחמת הקוממיות צילם מר אייזנשטרק בעיקר בירושלים. האוסף מכיל סה"כ כ-11,500 נגטיבים, שישמרו, בהתאם לנושא העיקרי, בארכיון צה"ל ומערכת הבטחון.

ארכיון עו"ד יעקב סלומון ז"ל

אלמנתו של עו"ד יעקב סלומון מחיפה הפקידה בגנזך חלק מארכיונו האישי. התיקים שהועברו לגנזך מתייחסים בחלקם לפעילותו הציבורית של עו"ד סלומון ובעיקר למשפטים פוליטיים ולמשפטים בענייני קרקעות בהם ייצג עו"ד סלומון, לפני קום המדינה, את המוסדות הלאומיים ואח פיק"א. בין המשפטים הפוליטיים ראויים לציון התיקים בעניין ההגנה על איסור בארי בעקבות ההליכים לטיהור שמו של טובינסקי, את התיקים בענייני סילבסטר וד"ר קורט סיטה ועוד.

ארכיון יעקב צור לגנזך המדינה ולארכיון הציוני המרכזי

מר יעקב צור הפקיד בארכיון הציוני המרכזי במשך החודשים האחרונים את החומר הארכיוני הקשור בפעולתו הציונית הענפה, במשך שנים רבות. לגנזך המדינה מעביר מר צור עתה תיקים וחומר תיעודי אחר מפעילותו כשגריר ישראל בארגנטינה ובצרפת וכמנכ"ל משרד החוץ. חלק חשוב ביותר מהוריס תצלומים מפעילותו הממלכתית והציבורית.

המרכז ע"ש משה דיין באוניברסיטת תל-אביב

מנהל ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון מינה לאחר התייעצויות עם גנז המדינה ועל דעתו את אלוף משנה (מיל.) אורי אלגום, לשעבר ראש מחלקת היסטוריה במטכ"ל, לאחראי על החומר הארכיוני של משה דיין שירוכז בהעתק או במקור במרכז דיין באוניברסיטת תל-אביב.

ארכיון אבא חושי באוניברסיטת חיפה

עיריית חיפה והאוניברסיטה בחיפה הגיעו, על דעת הגנז, להסדר לגבי שמירה של חומר ארכיוני בארכיון אבא חושי ועל מדיניות האיסוף בעתיד. ארכיון אבא חושי יהיה אחראי לתיעוד בעל פה בקשר לפרויקטים מחקריים קונקרטיים; קביעת המרואיינים תיעשה בשיתוף עם ארכיון העיר. ארכיון העיר ישתתף בפענוח ובהדפסות ויחזיק ברשותו עותק חתום של הראיון. האיסוף של חומר ארכיוני ממקורות פרטיים יתואם בין שני הארכיונים. חומר תיעודי מהתקופה העותמאנית יישמר בארכיון האוניברסיטה. חומר ארכיוני של בתי ספר יימסר לארכיון האוניברסיטה למשמרת שאינה לצמיתות מטעם העירייה. גנז המדינה התנגד לכלול בהסדר זה של מסירה למשמרת חומר ארכיוני של ועדים מקומיים ושכונות העיר.

מחשב PDF 11/24 בגנזך המדינה

הגנזך קלט בשבועות האחרונים מחשב PDF 11/24 ועוסקים עתה בהעברת נתונים שעובדו בשנים האחרונות במיקרו מחשב על גבי דיסקטות לדיסק של המחשב הגדול יותר. עם הפעלה סדירה של המחשב הוחל גם בעבודות ההכנה להקמת בנק נתונים על חומר ארכיוני במערכת הארכיונים במדינת ישראל.

תקנות לעיון בחומר ארכיוני

בעלון המידע מחודש ינואר הודענו על חתימת התקנות לעיון בחומר ארכיוני. התקנות פורסמו בקובץ התקנות 4578 ביום י"ג בשבט התשמ"ד (17 בינואר 1984), ונכנסות בזה לתוקפן.

סמינר בינלאומי בירושלים על גנאלוגיה יהודית

החברה לגנאלוגיה יהודית ברושינגטון (ארה"ב) עומדת לערוך סמינר בינלאומי בירושלים בימים 29 באפריל - 13 במאי 1984. לפי הצפוי ישתתפו כ- 200 חוקרים ועוסקים בגנאלוגיה.

חוברת הדרכה של הגנזך "אחזקת חומר ארכיוני - כיצד?"

הופיעה מהדורה חדשה של פרסום ההדרכה של הגנזך. במהדורה חדשה זו נכללו פרקים המתייחסים לחומר ארכיוני בסרטי קול ובסרטי וידאו וחומר מגנטי של מחשב.

ארכיון העבודה למשכנו החדש

ארכיון העבודה עבר בימים אלה למשכנו החדש במכון לכוון, רח' נהרדעא 3 בתל-אביב, סמוך לבית הספר לפעילי ההסתדרות. לרגל העברה נסגר הארכיון לשירותי הקהל.

יום עיון על ארכיונים עסקיים

האיגוד הארכיוני בישראל יערוך ביום א', ל' באדר א' תשמ"ד (4 במארס 1984) יום עיון על בעיות השמירה והאיסוף של ארכיונים עסקיים. ירצו פרופ' נחום גרוס על חשיבותם של ארכיונים עסקיים למחקר ההסטורי; הגב' זהר אלופי מארכיון העיר חיפה על אירגון ארכיונים עסקיים; הגב' מיכאלה וינברג על המרכז לתיעוד תולדות העסקים בישראל שליד המחלקה למינהל עסקים באוניברסיטת תל-אביב; ומר בני הספל על הארכיון ההיסטורי של קואופרטיב אגד, כולל סיור מודרך בתצוגת הארכיון בתוך אוטובוס של אגד. יום העיון יפתח בשעה 9.00 באולם הישיבות בבנין ע"ש עליזה ומנחם בגין, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן.

תעודות מלשכתו של סגן ראש הממשלה המנוח שמחה ארליך ז"ל לגנזך המדינה

הגב' צילה ארליך, אלמנתו של סגן ראש הממשלה ושר החקלאות המנוח, העבירה לגנזך המדינה צרור תעודות שהיה מצוי בביתו הפרטי. אין בחומר זה שום רישום של השיחה הסודית עם השגריר האמריקאי שנתקיימה לכאורה בשנת 1982 ועליה דווח עתונאי לפני מספר שבועות.

מועצת הארכיונים העליונה

מועצת הארכיונים העליונה תתכנס ביום י"ד באייר תשמ"ד, 16 במאי 1984, למרשב ה-29. הכינוס יתקיים באקדמיה הלאומית למדעים.

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

ינואר 1984

שבט תשמ"ד

החלטת ממשלה בדבר רשומות ברשות לשכות שרים ואצל שרים לשעבר

- ביום י"ט בטבת התשמ"ד (25 בדצמבר 1983) אישרה הממשלה נוהל מחייב לטיפול ברשומות המצויות ברשות לשכות שרים ושרים לשעבר. בעקבות הביקורת של מבקר המדינה הבישו מזכירות הממשלה ובגנז המדינה הצעת נוהל בענין זה. הנוהל נוסח סופית ע"י ועדה שרים מיוחדת כראשותו של שר המשפטים, ובכנס לחוקפו ביום 9 בינואר 1984. ההוראות העיקריות בנוהל הנ"ל הן:
1. הנוהל מתייחס לחומר ארכיוני של שרים ושרים לשעבר, סגני שרים וסגני שרים לשעבר.
 2. כל חומר ארכיוני כנ"ל שייך למדינה, לרבות חומר שנטל השר או סגן השר עמו לכיתור.
 3. חדל השר או סגן השר לכהן בתפקידו יופקד כל החומר הארכיוני בגנז המדינה.
 4. חובת ההפקדה אינה חלה על חומר אישי ומפלגתי, כגון נאומים ודברי השר; אך יראו כחומר ממלכתי, המחייב הפקדה, נאומים ודברים בממשלה, ברעדה שרים וברעדות שהממשלה מינתה את השר או את סגן השר להיות חבר בהן. חובת ההפקדה אינה חלה על גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר, אך יש חובה להפקיד בגנז צילומים עבורם שולם מקופת המדינה והם רכוש המדינה.
 5. חומר אישי ומפלגתי שאין חובה הפקדה חלה עליו ירשם ע"י הגנז כפנקס החומר הארכיוני ברשות בעלים פרטיים. חומר זה רשאי הגנז לקבל להפקדה או למשמרת שאינה לצמיתות אם השר או השר לשעבר חתם חוזה בענין זה עם הגנז.
 6. שר או סגן שר לשעבר יכולים לעיין בגנז בחומר מלשכתם ולהעתיקו, ואולם חומר המסור מטעמי בטחון או מטעמים אחרים לא ימסר לעיון או להעתקה אלא באישור ראש הממשלה. ועדה השרים הטילה על הגנז לדאוג לנהלים דומים לגבי חומר ארכיוני ברשות נבחר ציבור אחרים ועובדי מדינה בכירים.

תיקון התקנות לעיון בחומר ארכיוני

ראש הממשלה חתם על הנוסח המתוקן של התקנות בדבר עיון בחומר המופקד בגנז המדינה. על פי התיקון תהיה תקופת החיסוי הכללית 30 שנה, אך משרד ממשלתי יכול בשעת ההפקדה של רשומותיו לקבוע תקופת חיסוי קצרה יותר. חומר ארכיוני של משרד הבטחון וצה"ל חסוי לתקופה של 50 שנה, חומר ארכיוני של רשות מקומית 20 שנה, וחיק פרט של אדם ומסמכים אישיים 50 שנה. הממשלה מינתה ביום י"ט בטבת התשמ"ד (25 בדצמבר 1983) ועדה שרים שתפקידה, לפי התיקון בחוק הארכיונים משנת 1981, לאשר חומר ארכיוני כ "סודי" מטעמי בטחון המדינה וכ "חשאי" מטעמים של פגיעה בצנעת הפרט מעבר לתקופות החיסוי הנ"ל. כיו"ר הוועדה יכהן שר המשפטים.

משרד החוץ הפקיד בגנזך המדינה "ארכיונים פרטיים" וחלומים

משרד החוץ העביר לגנזך המדינה חומר ארכיוני מלשכותיהם של אבא אבן, יגאל אלון, ליאו כהן, אהוד אבראל, גדעון רפאל, מרדכי גזית ואחרים. כמו כן הפקיד משרד החוץ את האלבומים של חלומים שנוהלו בעשרים השנים הראשונות למדינה במחלקת החינוך של משרד החוץ על פעולותיהם של הנציגות בחו"ל ועל קשרים עם מדינות העולם, כולל ביקורים ממלכתיים וביקורי משלחות.

ארכיון יד בן צבי

ארכיון יד בן צבי הגיש לגנז רשימה ראשונה של החטיבות הארכיוניות שברשותו. החטיבה הראשית היא הארכיון האישי של יצחק בן צבי הכולל - בנוסף לחומר ביוגרפי מגוון - יומנים, מכתבים, זכרונות, חלומים, כתבים וחידושים מחקרי מקיף על עדות ישראל ותולדות הישוב, שנאסף על ידי בן צבי. החטיבה השנייה בחשיבותה היא של רעיית הנשיא המנוח רחל ינאית בן צבי. ארכיונה כולל בין השאר חידושים חשובים על ארגוני השומר וההגנה. באוסף הארכיונים האישיים מן הראוי לציין במיוחד את ארכיונהם של מרדכי איש-שלום; איחמר בן אבי; פרופ' א.ל. סוקניק; פרופ' בנימין מזר; אהרון ראובני; כחיה ליסנסקי; נטע הרפז; צבי נדב; דב יוסף; דוד בנבנשתי וזאב וילנאי. כמו כן מצויים בארכיון אוסף מפות וחלומים אויר שנערכו במלחמת חש"ח וארכיון המושבה האמריקאית בירושלים מהשנים 1923-1914.

ארכיון איגוד התעשייה הקיבוצית

ארכיון איחוד הקבוצות והקיבוצים בחולדה דיווח שאיגוד התעשייה הקיבוצית, השייך לברית התנועה הקיבוצית בה מאוגדות ארבע התנועות הקיבוציות, החליט להפקיד בארכיון חולדה את חיקי איגוד התעשייה הקיבוצית מהשנים 1970-1980. החומר בהיקף של למעלה מ-30 מטר סודר ונרשם בארכיון איחוד הקבוצות והקיבוצים.

שבוע הארכיונים הבינלאומי

לפי החלטת האיגוד הבינלאומי לארכיונים ייערך בסוף שנת 1984 בכל הארצות המיוצגות בארגון שבוע הארכיונים הבינלאומי. כוונת הארגון לעורר בדרך זו את דעת הקהל ולהביא את המוסדות הארכיוניים למודעות ציבורית רחבה מעבר לחוגי החוקרים האקדמיים. הארכיונים בישראל החליטו בישיבה שנתקיימה ביום 4 בינואר 1984 לערוך בסוף חודש דצמבר תצוגות בארכיונים ובמוזיאונים ההיסטוריים, לפתוח את המוסדות לביקורי חלמידים ולהרצאות לקראת המבצע יפורסם עלון-מידע משותף של כל הארכיונים והמוזיאונים ההיסטוריים בישראל על תוכניות השבוע ומידע תמציתי על האוצרות הארכיוניים והתצוגות במוסדות בישראל. ועדה בראשותה של הגב' נארה אייזן מארכיון לתולדות החינוך מאוניברסיטת תל אביב תכדוק את הקשרים עם מפיקי סרטים ואת הדרכים לפרסום בעתונות, ברדיו ובטלוויזיה.

16.1.84

היום נפגשתי בסינימטק עם גב' ליה ון ליר וגב' אורלי ידין - עופרת בקשר להענקת סרטי כרמל ע"י מוזיאון המלחמה האימפריאלי בלונדון. גב' ידין שהגיעה זה עתה מלונדון מסרה לי שמכתבנו אליהם מ- 29.11.83 התקבל בחיוב והם מוכנים להעניק עבורנו את הארכיון בתנאים הבאים:

- א. החומר יועבר ללונדון וישלח אלינו חזרה על חשבוננו.
- ב. הארכיון יוענק בשלמותו על דיוף 35 מ"מ כמסטר.
- ג. נוכל לקבל הענק מסטר או הענקים רגילים במחירי השוק.
- ד. הזכויות לשמוש ע"י חברות בולטות בלבד ימסרו למוזיאון המלחמה. הזכויות לחברות ממדינות אחרות ישארו בידנו.

ה. במידה ונרצה לזרז את פעולות הענקת ע"י עבודה בשעות נוספות ובסופי שבוע נצטרך לשלם את ההפרש שבין חשולם עבור עבודה בשעות אלו לחשולם של עבודה רגילה.

ו. בשלב ראשון נעביר ללונדון 100 קופסאות שהם כ- 100,000 רגל לכך ידרשו כ- \$ 30,000 שימומנו מחצית הסכום על ידי הגנזך ומחצית הסכום ע"י פיקר כפי שסוכם אחר. בסכום זה נקבל הענק מסטר עבור הגנזך.

מסרתי לגב' ידין שאנחנו מסכימים עקרונית לעסקה אך נרצה לדעת בצורה יותר מדויקת כמה תעלה לנו העבודה, הענק מסטר והענק רגיל כ- 35 מ"מ ורק אחר כך נוכל להתייחס בצורה קונקרטית להצעה.

old ref
משה מוסק

הענק: ✓ מר מ. שמואלביץ, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

מר נתן אקסלרוד, סרטי כרמל

גב' ליה ון ליר, מנהלת הסינימטק הישראלי

מזכירות הממשלה

ירושלים, ז' בשבט התשמ"ד
11 בינואר 1984

ש מ ר

(29)

*אשרי חיי
אלהינו*

אל : חברי הממשלה

סגני-השרים

גנז המדינה

מאת : מזכיר הממשלה

רבותי,

הנדון: נוהל טיפול ברשומות המצויות בלשכות
השרים וברשותם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים-לשעבר

מצורף בזה נוהל טיפול ברשומות המצויות
בלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול בחומר
פרטי של שרים ושרים-לשעבר, כפי שהוחלט עליו,
על-דעת הממשלה, בוועדת שרים מיוחדת לענין ראשות
שר המשפטים, וזאת בהתאם להחלטה מס. 237 של הממשלה
מיום י"ט בטבת התשמ"ד (25.12.1983).

נוהל זה קיבל תוקף ביום ה' בשבט התשמ"ד
(9.1.1984) - ((החלטת-הממשלה מס. 285 (רש/2) .))

ב כ ר כ ה

ב/דן מרידור

העתק : מנהלי לשכות השרים

ינואר 1984

רשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

נ ו ה ל

הגדרות

בנוהל זה -

שר : - לרבות שר לשעבר, סגן שר וסגן-שר לשעבר.

חדל לכהן בתפקידו: - בין אם סיים את תפקידו ובין אם עבר לכהן בתפקיד אחר בממשלה.

חומר ארכיוני: - כמשמעו בסעיף 1 בחוק הארכיונים תשס"ו-1955

חסימה: - סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם

מחזור תיקים חסום: - קבוצה מסודרת של תיקים אשר היתה פעילה ונחסמה, להבדיל ממחזור פעיל שהיא קבוצה מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש שוטף ושהתיוק בהם נמשך.

ביעור: - כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים תשס"ו-1955.

הפקדה: - כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.

משמרת שאינה לצמיתות: - כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כ ל ל י

א. מסמכים וחומר אחר (כגון: תצלומים, הקלטות, טרטים וכו') אשר הוחזקו בלשכתו של שר (להלן - הלשכה) אשר חדל לכהן בתפקידו והקשורים במישרין או בעקיפין לפעולותיו כשר - שייכים למדינה. הוא הדין במסמכים וחומר אחר שבמהלך עבודתו נטל עמו שר לביתו או למקום אחר ולא הוחזרו ללשכה. בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים בלשכתו של שר, חייבים להשאר בלשכה וכל חומר ומסמכים המצויים בביתו של שר או במקום אחר - יש להחזירם ללשכה.

ב. מחמת החשיבות של החומר הנ"ל - הרי שכל החומר המצוי בלשכתו של שר או במקום אחר, מהווה לכאורה חומר ארכיוני ממלכתי גם כשהשר חדל לכהן בתפקידו.

ג. בידי השר ואנשי לשכתו עשויים להמצא בנוסף למסמכים בדבר פעילותו הממלכתית מסמכים על פעילותו האישית והמפלגתית אשר הוחזקו בלשכתו לנוחיותו, אף-על-פי שאין הם קשורים לפעילותו הממלכתית. חומר ארכיוני כזה ניתן להעבירו לרשות הפרט, אם הגנז יחליט לאחר בדיקת מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) ירשום הגנז חומר זה ב"פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

הגנז רשאי להעתיק כל חומר אישי שהוא נאומים ודברי השר, גזרי עתונות, תצלומים וכיוצא באלה מן החומר המפורס בסעיף 3א ו-ב להלן.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים בזה הנהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני שבלשכות שרים או ברשות שרים.

הוראות הנוהל: -

א. מנהל לשכת השר יהיה אחראי לביצוע הסדיר של הוראות נוהל זה.

בלשכות השרים תהיה הפרדה בתיוקו ובארגונו של החומר הארכיוני כלהלן: -

1. ענינים ממלכתיים

- (א) מינהל הלשכה
- (ב) ממשלה, ועדות שרים והכנסת
- (ג) עניני המשרד
- (ד) נאומים ודברי השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן.

2. ענינים ציבוריים

פעילות ציבורית של השר

3. חומר אישי ומפלגתי

א. נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים של השר בממשלה, בועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן).

ב. גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר, למעט צילומים שהם רכוש המדינה.

ג. חומר אישי

ד. חומר מפלגתי

התיקים הסודיים יהיו חלק מתיקיון השר ולשכתו וינהלו לפי המפתח הנ"ל ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנוהלי אבטחת רשומות (נוהלי ש.ב.כ.).

בלשכה תנוהל רשימה של כל התיקים המצויים בה, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם.

ב. עם סיום כהונתו של שר או בתום תקופת כהונה של ממשלה, יש לפעול כלהלן:

1. תיקי לשכת השר ייחסמו וייפתחו מחזור תיקים חדש. בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהלשכה יוחזר אליה, וישולב במחזור התיקים החסום. ברשימת התיקים החסומים יצויין תאריך החסימה.

2. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח שפורט בסעיף א' לעיל. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.

3. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מתויק חומר על ענינים שהטיפול בהם סרט הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת הלשכה או השר - רשאי מנהל הלשכה שלא לחסמם ולשלבם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצויין הדבר ברשימת התיקים החסומים.

4. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזך המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לבערו - תגיש הלשכה עבירו בקשת ביעור בהתאם לסעיף 12 לחוק.

ג. בנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של שר מתפקידו, תינקסנה הפעולות הבאות:

1. השר יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ ללשכה - אל הלשכה.

2. הלשכה תודיע לגנז על מהות החומר הארכיוני האישי והמפלגתי של השר וכמותו, בהתאם לסעיף 9א' לחוק הארכיונים; וכאשר ייקבע, בהתאם לסעיף 8ב' לחוק כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" ירשום הגנז חומר זה בפנקס, בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים והשר יוכל השר לקחת חומר זה עמו.

3. השר יכול להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזן המדינה כפקדון אישי סגור ב"משמרת שאינה לצמיתות" בתנאים שייקבעו בהסכם שבין השר לגנז (בהתאם לחקנות בדבר מסירת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ת 802, א' בתמוז תשי"ח - 19.6.58). בהסכם כזה, יוכל שתיקבענה הגבלות שימוש בחומר וגישה אליו - לפי תנאי ההסכם הנ"ל.

ד. 1. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר, בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו - יוכל לעשות כן בכל עת, למעט שימוש בחומר שהוא מסווג מסעמי בסחון או מסעמים אחרים בעת הפקדתו. השימוש בחומר מסווג, כאמור יותר אך ורק באישור בכתב מאת ראש הממשלה.

2. א. שר הרוצה לעיין בחומר בענינים ציבוריים, לאחר סיום תפקידו כשר - יוכל לעשות כן לפי דרישתו.

ב. השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר כנ"ל ובלבד שתשמרנה ההוראות לאבסחת רשומות לגבי תצלומים של רשומות מסווגות.

ה. לשכת שר ללא תיק או לשכת שר במשרד שבוסל, ומשום כך היא נסגרת - השר, בתיאום מזכיר הממשלה והגנז, יחליטו איזה חומר יש להעביר לגנזן המדינה ואיזה חומר יש להעביר למזכירות הממשלה או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שחומר נוגע להם.

ו. עם תום תקופת כהונתה של ממשלה או בעת ששר מסיים את תפקידו, וכן עם כניסתו של שר לתפקיד - יודיע מזכיר הממשלה לשר על נוהל זה.

העתקי ההודעות הנ"ל יועברו לגנז.

ז. בכל הנוגע ללשכת שר הבסחון - יקויים ההסדר הנוכחי של העברת החומר הארכיוני לארכיון צה"ל ומערכת הבסחון, זאת מבלי לחרוג מכללי נוהל זה.

ח. הגנז ייעץ וידריך את השרים ולשכותיהם בכל הנוגע לביצוע נוהל זה.

מזכירות הממשלה

אשרת
אלג

פרוטוקול
ישיבת ועדת שרים לענין הנוהל לטיפול ברשומות
המצויות בלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול בחומר
פרטי של שרים ושרים לשעבר

ה' בשבט התשמ"ד - 9.1.84

נכחו חברי ועדת השרים : מ. נסים-יו"ר

נעדרו חברי ועדת השרים: י. בורג, י. מרידור

א. אלסברג - גנז המדינה
א. ארד - גנז המדינה
אהרן ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום :

רש/2. נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם
של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

רש/2.

נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

מ ח ל י ט י ם :

א. מכח החלטה מס. 237 של הממשלה, מיום י"ט בטבת התשמ"ד (25.12.83), לאשר את הנוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר, אשר צורף להחלטת הממשלה הנ"ל - בתיקונים כדלקמן, ולהפיץ את הנוסח המלא, בהקדם, בין חברי הממשלה:

1. במקום ההגדרה המוצעת ל"שר", יבוא: "שר: - לרבות: שר לשעבר, סגן שר וסגן שר לשעבר";

2. כסיפא של סעיף ג' בפרק ה"כללי" של הנוהל המוצע, יווסף: -

"הגנז רשאי להעתיק כל חומר אישי שהוא נאומים ודברי השר, גזרי עתונות, תצלומים וכיוצא באלה מן החומר המפורט בסעיף 3א ו-ב' להלן"

3. במקום המיון המוצע בסעיפים א1 עד 3 של פרק "הוראות הנוהל", יבוא: -

1. ענינים ממלכתיים

- (א) מינהל הלשכה
- (ב) ממשלה, ועדות שרים והכנסת
- (ג) עניני המשרד
- (ד) נאומים ודברי השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן.

2. ענינים ציבוריים

פעילות ציבוריות של השר.

3. חומר אישי ומפלגתי

- (א) נאומים ודברי השר, למעט נאומים ודברים של השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן.
- (ב) גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר, למעט צילומים שהם רכוש המדינה.
- (ג) חומר אישי
- (ד) חומר מפלגתי

4. בסעיף ד' המוצע של פרק "הוראות הנוהל": -

- (א) בסיפא של סעיף קטן 1, במקום המלים: "באישור בכתב מאת ראש הממשלה", יבוא:
"... בכל עת, למעט שימוש בחומר שהיה מסווג מטעמי בטחון או מטעמים אחרים, בעת הפקדתו. השימוש בחומר מסווג כאמור, יותר אך ורק באישור בכתב מאת ראש הממשלה".
 - סעיף קטן 2 יהיה סעיף 2א. וסעיף קטן 3 יהיה סעיף 2ב.
 - ב. כאמור, הנוסח המתוקן של הנוהל, כמאושר על-ידי ועדת השרים בסמכות הממשלה - יופץ בהקדם לחברי הממשלה.
 - ג. בהמשך לנ"ל, הגנז יציע נוהל באותו ענין שיחול על עובדי המדינה, לרבות צה"ל וכוחות הבטחון.
- (מצ"ב הנוהל המעודכן שתוקן בהתאם להחלטות לעיל)

ינואר 1984

רשומות המצויות בלשכות השרים ובשרותם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

נ ו ה ל

הגדרות

בנוהל זה -

- שר : - לרבות שר לשעבר, סגן שר וסגן-שר לשעבר.
- חדל לכהן בתפקידו: - בין אם סיים את תפקידו ובין אם עבר לכהן בתפקיד אחר בממשלה.
- חומר ארכיוני: - כמשמעו בסעיף 1 בחוק הארכיונים תשס"ו-1955
- חסימה: - סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם
- מחזור תיקים חסום: - קבוצה מסודרת של תיקים אשר היתה פעילה ונחסמה, להבדיל ממחזור פעיל שהיא קבוצה מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש שוטף ושהתיוק בהם נמשך.
- ביעור: - כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים תשס"ו-1955.
- הפקדה: - כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.
- משמרת שאינה לצמיתות: - כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כ ל ל י

- א. מסמכים וחומר אחר (כגון: תצלומים, הקלטות, סרטים וכו') אשר הוחזקו בלשכתו של שר (להלן - הלשכה) אשר חדל לכהן בתפקידו והקשורים במשרתו או בעקיפין לפעולותיו כשר - שייכים למדינה. הוא הדין במסמכים וחומר אחר שבמהלך עבודתו נטל עמו שר לביתו או למקום אחר ולא הוחזרו ללשכה. בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים בלשכתו של שר, חייבים להשאר בלשכה וכל חומר ומסמכים המצויים בביתו של שר או במקום אחר - יש להחזירם ללשכה.
- ב. מחמת החשיבות של החומר הנ"ל - הרי שכל החומר המצוי בלשכתו של שר או במקום אחר, מהווה לכאורה חומר ארכיוני ממלכתי גם כשהשר חדל לכהן בתפקידו.

ג. בידי השר ואנשי לשכתו עשויים להמצא בנוסף למסמכים בדבר פעילותו הממלכתית מסמכים על פעילותו האישית והמפלגתית אשר הוחזקו בלשכתו לנוחיותו, אף-על-פי שאין הם קשורים לפעילותו הממלכתית. חומר ארכיוני כזה ניתן להעבירו לרשות הפרס, אם הגנז יחליט לאחר בדיקת מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים תשס"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) ירשום הגנז חומר זה ב"פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

הגנז רשאי להעתיק כל חומר אישי שהוא נאומים ודברי השר, גזרי עתונות, תצלומים וכיוצא באלה מן החומר המפורט בסעיף 3א ו-ב להלן.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים כזה הנהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני שבלשכות שרים או ברשות שרים.

הוראות הנוהל: -

א. מנהל לשכת השר יהיה אחראי לביצוע הסדיר של הוראות נוהל זה.

בלשכות השרים תהיה הפרדה בתיוקו ובארגונו של החומר הארכיוני כלהלן: -

1. ענינים ממלכתיים

- (א) מינהל הלשכה
- (ב) ממשלה, ועדות שרים והכנסת
- (ג) עניני המשרד
- (ד) נאומים ודברי השר בממשלה, בוועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן.

2. ענינים ציבוריים

פעילות ציבורית של השר

3. חומר אישי ומפלגתי

א. נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים של השר בממשלה, בועדות שרים ובוועדות אחרות שהממשלה מינתה את השר להיות חבר בהן).

ב. גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר, למעט צילומים שהם רכוש המדינה.

ג. חומר אישי

ד. חומר מפלגתי

התיקים הסודיים יהיו חלק מתיקיון השר ולשכתו וינהלו לפי המפתח הנ"ל ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנוהלי אבטחת רשומות (נוהלי ש.ב.כ.).

כלשכה תנוהל רשימה של כל התיקים המצויים בה, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם.

ב. עם סיום כהונתו של שר או בתום תקופת כהונה של ממשלה, יש לפעול כלהלן:

1. תיקי לשכת השר ייחסמו וייפתחו מחזור תיקים חדש. בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהלשכה יוחזר אליה, וישולב במחזור התיקים החסום. ברשימת התיקים החסומים יצויין תאריך החסימה.

2. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח שפורט בסעיף א' לעיל. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.

3. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מתויק חומר על עניינים שהטיפול בהם סרם הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת הלשכה או השר - רשאי מנהל הלשכה שלא לחסמם ולשלבם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצויין הדבר ברשימת התיקים החסומים.

4. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזך המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לבערו - תגיש הלשכה עכורו בקשת ביעור בהתאם לסעיף 12 לחוק.

ג. בנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של שר מתפקידו, תינקטנה הפעולות הבאות:

1. השר יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ ללשכה - אל הלשכה.

2. הלשכה תודיע לגנז על מהות החומר הארכיוני האישי והמפלגתי של השר וכמותו, בהתאם לסעיף 9א' לחוק הארכיונים; וכאשר ייקבע, בהתאם לסעיף 8ב' לחוק כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" ירשום הגנז חומר זה בפנקס, בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים והשר יוכל השר לקחת חומר זה עמו.

3. השר יכול להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזך המדינה כפקדון אישי סגור ב"משמרת שאינה לצמיתות" בתנאים שייקבעו בהסכם שבין השר לגנז (בהתאם לתקנות בדבר מסירת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ת 802, א' בתמוז תשי"ח - 19.6.58). בהסכם כזה, יוכל שתיקבענה הגבלות שימוש בחומר וגישה אליו - לפי תנאי ההסכם הנ"ל.

ד. 1. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר, בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו - יוכל לעשות כן בכל עת, למעט שימוש בחומר שהוא מסווג מסעמי בסחון או מסעמים אחרים בעת הפקדתו. השימוש בחומר מסווג, כאמור יותר אך ורק באישור בכתב מאת ראש הממשלה.

2. א. שר הרוצה לעיין בחומר בענינים ציבוריים, לאחר סיום תפקידו כשר - יוכל לעשות כן לפי דרישתו.

ב. השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר כנ"ל ובלבד שתשמרנה ההוראות לאבסחת רשומות לגבי תצלומים של רשומות מסווגות.

ה. לשכת שר ללא תיק או לשכת שר במשרד שבוטל, ומשום כך היא נסגרת - השר, בתיאום מזכיר הממשלה והגנז, יחליטו איזה חומר יש להעביר לגנזך המדינה ואיזה חומר יש להעביר למזכירות הממשלה או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שחומר נוגע להם.

ו. עם תום תקופת כהונתה של ממשלה או בעת ששר מסיים את תפקידו, וכן עם כניסתו של שר לתפקיד - יודיע מזכיר הממשלה לשר על נוהל זה.

העתקי ההודעות הנ"ל יועברו לגנז.

ז. בכל הנוגע ללשכת שר הבטחון - יקויים ההסדר הנוכחי של העברת החומר הארכיוני לארכיון צה"ל ומערכת הבטחון, זאת מבלי לחרוג מכללי נוהל זה.

ח. הגנז ייעץ וידריך את השרים ולשכותיהם בכל הנוגע לביצוע נוהל זה.

מוזכירות הממשלה

ש מ ו ר

אשרי רנד
אלק

ס ד ר ה י ו ם
לענין קביעת הנוהל לטיפול ברשומות
יום ב', ה' בשבט התשמ"ד - 9.1.84
(בשעה 18.30, בכנסת)

נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים
וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים
ושרים לשעבר

למסכת השחי' אלמג

מזכירות הממשלה

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבה כא/התשמ"ד של הממשלה
יום א', י"ט בטבת התשמ"ד - 25.12.83
(בשעה 09:00)

נכחו השרים : י. שמיר - יו"ר, א. אוזן, מ. ארנס,
י. בורג, מ. בן-פורת, ש. דורון,
י. כהן-אורגד, ד. לוי, י. מודעי,
י. מרידור, י. נאמן, מ. נסים, ג. פת,
מ. צפורי, ח. קורפו, א. שוסטק,
א. שריר.

נעדרו השרים: ז. המר (חולה), א. שרון.

י. זמיר - היועץ המשפטי לממשלה
דן מרידור - מזכיר הממשלה

סדר היום :

235. סקירה מדינית

236. ענינים בטחוניים
(הממשלה בשבתה כוועדת שרים לעניני בטחון)

237. נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם
של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים-לשעבר

./מינוי

בפרוטוקול זה 9 דפים.

238. מינוי ועדת שרים לפי סעיף 10(ג) לחוק הארכיונים,
התשט"ו-1955
239. הצעת-חוק לתיקון פקודת הרופאים (נוסח חדש),
התשמ"ד-1983
240. החלפת יושב-ראש הדירקטוריון של "חברת החשמל
לישראל בע"מ" - המשך הדיון

235. סקירה מדינית

ראש-הממשלה מוסר סקירה.

בדיון משתתפים השרים : מ. בן-פורת, י. נאמן,
י. בורג, מ. נסים, א. שריר, מ. צפורי, ח. קורפו,
י. מודעי, ד. לוי ומ. ארנס.

ראש-הממשלה מסכם.

236. ענינים בטחוניים
(הממשלה כשבתה כוועדת שרים לעניני בטחון)

שר הבטחון פותח.

בדיון משתתפים השרים : ד. לוי, מ. ארנס,
מ. בן-פורת, י. בורג, י. מודעי, מ. צפורי,
י. נאמן, מ. נסים וח. קורפו.

שר הבטחון משיב.

ראש-הממשלה מסכם.

הסיכום שמור במזכירות הממשלה.

237. נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם
של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים-לשעבר

שר המשפטים פותח.

בדיון משתתפים : השרים י. בורג, מ. צפורי,
ח. קורפו, י. מודעי, א. שוסטק ומ. נסים;
ופרופ' י. זמיר.

ראש-הממשלה מסכם.

מ ח ל י ט י ם : לאשר את הנוהל המצורף בזה
(דפים 9 - 6), לטיפול ברשומות המצויות בלשכות
השרים וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים
ושרים-לשעבר, כפוף למיון מחודש של החומר הארכיוני
הציבורי שיעשה על-ידי ועדת השרים שמונתה לענין
זה.

238. מינוי ועדת שרים לפי סעיף 10(ג) לחוק הארכיונים,
התשט"ו-1955

ראש-הממשלה פותח.

השר י. נאמן שואל. ראש-הממשלה משיב.

מ ח ל י ט י ם : על-פי סעיף 10(ג)
לחוק הארכיונים, התשט"ו-1955, לקבוע ועדה של שלושה
שרים לענין סעיף 10(ב) לחוק האמור, לשם אישור חומר
ארכיוני כ"סודי" מטעמים של פגיעה בבטחון המדינה או
ביחסי החוץ של המדינה, וכ"חשאי" מטעמים של פגיעה
בצנעת הפרט.

הרכב הוועדה : שר המשפטים - יושב-ראש
שר הבטחון
השר מ. בן-פורת

239. הצעת-חוק לתיקון פקודת הרופאים (נוסח חדש),
התשמ"ד-1983

שר המשפטים פותח.

בדיון משתתפים : השרים ש. דורון, א. שוסטק,
י. נאמן, מ. נסים ורה"מ י. שמיר.

מ ח ל י ט י ם : להחזיר את הנושא
לדיון ולהחליטה בוועדת השרים לעניני חקיקה.

240. החלפת יושב-ראש הדירקטוריון של "חברת החשמל
לישראל בע"מ" - המשך הדיון

שר האנרגיה-והתשתית פותח.

בדיון משתתפים : סגן רה"מ ד. לוי; פרופ' י. זמיר;
והשרים י. כהן-אורגד, י. מודעי; רה"מ י. שמיר;
והשרים י. בורג ופ. גרופר.

שר האנרגיה-והתשתית מציע לדחות את המשך הדיון
לשבוע הבא.

המשך הדיון נדחה לשבוע הבא.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

(בשעה 14:15)

נובמבר 1983

רשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

נ ו ה להגדרות

בנוהל זה -

שר : - לרבות שר לשעבר וסגן שר

חדל לכהן בתפקידו : - בין אם סיים את תפקידו ובין אם עבר לכהן בתפקיד אחר בממשלה.

חומר ארכיוני : - כמשמעו בסעיף 1 בחוק הארכיונים תשט"ו-1955

חסימה : - סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם

מחזור תיקים חסום : - קבוצה מסודרת של תיקים אשר היתה פעילה ונחסמה, להבדיל ממחזור פעיל שהיא קבוצה מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש שוטף ושותיוק בהם נמשך.

ביעור : - כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים תשט"ו-1955.

הפקדה : - כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.

משמרת שאינה לצמיתות : - כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כ ל ל י

א. מסמכים וחומר אחר (כגון: תצלומים, הקלטות, סרטים וכו') אשר הוחזקו בלשכתו של שר (להלן - הלשכה) אשר חדל לכהן בתפקידו והקשורים במישרין או בעקיפין לפעולותיו כשר - שייכים למדינה. הוא הדין במסמכים ובחומר אחר שבמהלך עבודתו נטל עמו שר לביתו או למקום אחר ולא הוחזרו ללשכה. בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים בלשכתו של שר, חייבים להשאר בלשכה וכל חומר ומסמכים המצויים בביתו של שר או במקום אחר - יש להחזירם ללשכה.

ב. מחמת החשיבות של החומר הנ"ל - הרי שכל החומר המצוי בלשכתו של שר או במקום אחר, מהווה לכאורה חומר ארכיוני ממלכתי גם כשהשר חדל לכהן בתפקידו.

ג. בידי השר ואנשי לשכתו עשויים להמצא בנוסף למסמכים בדבר פעילותו הממלכתית מסמכים על פעילותו האישית והמפלגתית אשר הוחזקו בלשכתו לנוחיותו, אף-על-פי שאין הם קשורים לפעילותו הממלכתית. חומר ארכיוני כזה ניתן להעבירו לרשות הפרט, אם הגנז יחליט לאחר בדיקת מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים תשט"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) ירשום הגנז חומר זה ב"פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים בזה הנהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני שבלשכות שרים או ברשות שרים.

הוראות הנוהל: -

א. מנהל לשכת השר יהיה אחראי לביצוע הסדיר של הוראות נוהל זה.

בלשכות השרים תהיה הפרדה בתיוקו ובארגונו של החומר הארכיוני כלהלן: -

1. ענינים ממלכתיים

- (א) מינהל הלשכה
- (ב) ממשלה, ועדות שרים והכנסת
- (ג) עניני המשרד

2. ענינים ציבוריים

- (א) פעילות ציבורית של השר
- (ב) נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים בכנסת ובממשלה)
- (ג) גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר

3. חומר אישי ומפלגתי

- (א) חומר אישי
- (ב) חומר מפלגתי

התיקים הסודיים יהיו חלק מתיקיון השר ולשכתו וינהלו לפי המפתח הנ"ל ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנוהלי אכסוח רשומות (נוהלי ש.ב.כ.).

בלשכה תנוהל רשימה של כל התיקים המצויים בה, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם.

ב. עם סיום כהונתו של שר או בתום תקופת כהונה של ממשלה, יש לפעול כלהלן:

1. תיקי לשכת השר ייחסמו וייפתחו מחזור תיקים חדש. בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהלשכה יוחזר אליה, וישולב במחזור התיקים החסום. ברשימת התיקים החסומים יצויין תאריך החסימה.
2. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח שפורט בסעיף א' לעיל. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.
3. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מתויק חומר על עניינים שהטיפול בהם סרט הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת הלשכה או השר - רשאי מנהל הלשכה שלא לחסום ולשלבם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצויין הדבר ברשימת התיקים החסומים.
4. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזך המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לבערו - תגיש הלשכה עבורו בקשת ביעור בהתאם לסעיף 12 לחוק.

ג. בנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של שר מתפקידו, תינקטנה הפעולות הבאות:

1. השר יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ ללשכה - אל הלשכה.
2. הלשכה תודיע לגנז על מהות החומר הארכיוני האישי והמפלגתי של השר וכמותו, בהתאם לסעיף 9א' לחוק הארכיונים; וכאשר ייקבע, בהתאם לסעיף 8ב' לחוק כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" ירשום הגנז חומר זה בפנקס, בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים והשר יוכל השר לקחת חומר זה עמו.
3. השר יכול להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזך המדינה כפקדון אישי סגור ב"משמרת שאינה לצמיתות" בתנאים שייקבעו בהסכם שבין השר לגנז (בהתאם לתקנות בדבר מסירת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ת 802, א' בתמוז תשי"ח - 19.6.58). בהסכם כזה, יוכל שתיקבענה הגבלות שימוש בחומר וגישה אליו - לפי תנאי ההסכם הנ"ל.

ד. 1. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר, בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו - יוכל לעשות כן באישור בכתב מאת ראש הממשלה.

2. שר הרוצה לעיין בחומר בעניינים ציבוריים, לאחר סיום תפקידו כשר - יוכל לעשות כן לפי דרישתו.
3. השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר כנ"ל ובלבד שתשמרנה ההוראות לאבטחת רשומות לגבי תצלומים של רשומות מסווגות.

ה. לשכת שר ללא תיק או לשכת שר במשרד שבוטל, ומשום כך היא נסגרת - השר, בתיאום מזכיר הממשלה והגנז, יחליטו איזה חומר יש להעביר לגנזך המדינה ואיזה חומר יש להעביר למזכירות הממשלה או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שחומר נוגע להם.

ו. עם תום תקופת כהונתה של ממשלה או בעת ששר מסיים את תפקידו, וכן עם כניסתו של שר לתפקיד - יודיע מזכיר הממשלה לשר על נוהל זה.

העתקי ההודעות הנ"ל יועברו לגנז.

ז. בכל הנוגע ללשכת שר הבסחון - יקויים ההסדר הנוכחי של העברת החומר הארכיוני לארכיון צה"ל ומערכת הבסחון, זאת מבלי לחרוג מכללי נוהל זה.

ח. הגנז ייעץ וידריך את השרים ולשכותיהם בכל הנוגע לביצוע נוהל זה.

מזכירות הממשלה

אשר
ש
מ
ר

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת ועדת השרים לעניין קביעת הנוהל
לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של
שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר
(אשר הוקמה על-פי החלטה מס. 1661 של הממשלה
מיום ז' באב התשמ"ג - 17.7.83)

יום כ', כ"ב בכסלו התשמ"ד - 21.11.83

נכח חבר ועדת השרים: מ. נסים - יו"ר

נעדרו חברי ועדת השרים: י. בורג, י. מרידור

א. אלסברג - גנז המדינה
ט. בלובשטיין - לשכת שר המשפטים

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים
וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של
שרים ושרים לשעבר

סדר היום:

./נוהל

בפרוטוקול זה 7 דפים.

נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים
וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של
שרים ושרים לשעבר

יו"ר ועדת השרים פותח.

בדיון משתתפים: השר מ. נסים; ה"ה א. אלסברג
וא. ליסנסקי.

מ ח ל י ט י ס :

א. סעיף א' בפרק "הוראת הנוהל", יפוצל ויוגדר כדלקמן:

(1) ענינים ממלכתיים

(1) מינהל הלשכה

(2) ממשלה, ועדות שרים והכנסת

(3) עניני המשרד

(2) ענינים ציבוריים

(4) פעילות ציבורית של השר, שאינה קשורה למהות
תפקידו כשר או כחבר ממשלה;

(5) נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים
בכנסת ובממשלה);

(6) גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר;

(3) חומר אישי ומפלגתי

(7) חומר אישי;

(8) חומר מפלגתי;

ב. סעיף ג'2 של הצעת-הנוהל ינוסח כדלקמן:-

"הלשכה תודיע לגנז על מהות החומר הארכיוני האישי
והמפלגתי של השר וכמותו - בהתאם לסעיף 9-א' לחוק
הארכיונים; וכאשר ייקבע, בהתאם לסעיף 8-ב' לחוק,
כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" -
ירשום הגנז חומר זה בפנקס, בהתאם לסעיף 8 לחוק
הארכיונים, והשר יוכל לקחת חומר זה עמו.

./בסיפא

- ג. בסיפא של סעיף ג' 3 בהצעת-הנוהל, יוסף:-
בהסכם כזה, יכול שתיקבענה הגבלות שימוש בחומר
וגישה אליו - לפי תנאי ההסכם הנ"ל.
- ד. המבנה והנוסח של סעיף ד' בהצעת-הנוהל יהיה כדלקמן:
"ד. 1. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר,
בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו -
יוכל לעשות כן באישור בכתב מאת ראש-
הממשלה;
2. שר הרוצה לעיין בחומר, בענינים ציבוריים
לאחר סיום תפקידו כשר - יוכל לעשות כן
לפי דרישתו;
3. השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר
כנ"ל, ובלבד, שתישמרנה ההוראות לאבטחת
רשומות - לגבי תצלומים של רשומות
מסווגות."
- ה. בהסתמך על החלטות הממשלה מס. 1661 מיום ז' באב
התשמ"ג (17.7.83) ומס. 1699 מיום י"ד באב התשמ"ג
(24.7.83):-
1) לאשר בכפוף לעיל את הנוהל המצורף בזה לטיפול
ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של
שרים, והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים
לשעבר;
2) בהמשך לנ"ל - להסמיך את שר המשפטים, לאשר על
דעת ועדת השרים את הנוסח המלא של הנוהל.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מאי 1983

רשומות המצויות בלשכות השרים ובדשוחם של שרים והטיפול
בחומר פרטי של שרים ושרים לשעבר

הגדרות

בנוהל זה -

שר : - לרבות שר לשעבר וסגן שר

חזל לכהן בתפקידו : - בין אם סיים את תפקידו ובין אם עבר לכהן
בתפקיד אחר בממשלה.

חומר ארכיוני : - כמשמעו בסעיף 1 בחוק הארכיונים תשט"ו-1955

חסימה : - סגירת תיקים והפסקת התיוק בהם

מחזור תיקים חסום : - קבוצה מסודרת של תיקים אשר היחה פעילה
ונחסמה, להבדיל ממחזור פעיל שהיא קבוצה
מסודרת של תיקים הנמצאים בשימוש שוטף ושהתיק
בהם נמשך.

כיעור : - כמשמעותו בסעיף 12 של חוק הארכיונים
תשט"ו-1955.

הפקדה : - כמשמעותה בסעיף 4 לחוק הנ"ל.

משמרת שאינה
לצמיתות : - כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הנ"ל.

כללי

א. מסמכים וחומר אחר (כגון: תצלומים, הקלטות, סרטים וכו')
אשר הוחזקו בלשכתו של שר (להלן - הלשכה) אשר חזל לכהן
בתפקידו והקשורים במישוריו או בעקיפין לפעולותיו כשר -
שייכים למדינה. הוא הדין במסמכים ובחומר אחר שבמהלך
עבודתו נטל עמו שר לביתו או למקום אחר ולא הוחזרו ללשכה.
בהתאם לכך, כל מסמך וחומר אחר המצויים בלשכתו של שר,
חייבים להשאר בלשכה וכל חומר ומסמכים המצויים בביתו של שר
או במקום אחר - יש להחזירם ללשכה.

ב. מחמת החשיבות של החומר הנ"ל - הרי שכל החומר המצוי בלשכתו
של שר או במקום אחר, מהווה לכאורה חומר ארכיוני ממלכתי
גם כשהשר חזל לכהן בתפקידו.

ג. בידי השר ואנשי לשכתו עשויים להמצא בנוסף למסמכים בדבר פעילותו הממלכתית מסמכים על פעילותו האישית והמפלגתית אשר הוחזקו בלשכתו לנוחיו, אף-על-פי שאין הם קשורים לפעילותו הממלכתית. חומר ארכיוני כזה ניתן להעבירו לרשות הפרט, אם הגנז יחליט לאחר בדיקה מהותו, שהוא יחשב כחומר ארכיוני פרטי. אולם בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים חשט"ו-1955 (להלן חוק הארכיונים) ירשום הגנז חומר זה ב"פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים".

הגנז רשאי גם לקבל חומר ארכיוני כאמור, "למשמרת שאינה לצמיתות" בהתאם לסעיף 5 לחוק הארכיונים.

בהתאם לאמור לעיל, נקבעים כזה הנהלים הבאים לגבי החומר הארכיוני שבלשכות שרים או ברשות שרים.

הוראות הנוהל: -

א. מנהל לשכת השר יהיה אחראי לביצוע הסדור של הוראות נוהל זה.

בלשכות השרים תהיה הפרדה בתיוקו ובארגונו של החומר הארכיוני כלהלן: -

1. מינהל הלשכה
2. ממשלה, ועדות שרים והכנסת
3. ענייני המשרד
4. פעילות ציבורית של השר
5. נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים בכנסת ובממשלה)
6. גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר
7. חומר מפלגתי
8. חומר אישי.

התיקים הסודיים יהיו חלק מתיקיון השר ולשכתו וינוהלו לפי המפתח הנ"ל ורק יוחזקו בנפרד - בהתאם לנוהלי אבטחת רשומות (נוהלי ש.ב.כ.).

בלשכה חנוהל רשימה של כל התיקים המצויים בה, שמותיהם ותאריכי פתיחתם וסגירתם.

ב. עם סיום כהונתו של שר או בתום תקופת כהונה של ממשלה, יש לפעול כלהלן:

1. תיקי לשכת השר ייחסמו וייפתחו מחזור תיקים חדש. בעת ביצוע החסימה יש לדאוג לכך שכל חומר שהוצא מהלשכה יוחזר אליה, וישולב במחזור התיקים החסום. בושימת התיקים החסומים יצויין תאריך החסימה.

2. ייפתחו תיקים חדשים בהתאם למפתח שפורט בסעיף אי לעיל. התיקים יירשמו ברשימת תיקים פעילים.
 3. לגבי תיקים הנחוצים לשימוש יום-יומי ואשר בהם מתויק חומר על ענינים שהטיפול בהם טרם הסתיים ואשר סגירתם תגרום להפרעה בפעולת הלשכה או השר - רשאי מנהל הלשכה שלא לחסמם ולשלכם במחזור החדש של התיקים. במקרה זה יצויין הדבר ברשימת התיקים החסומים.
 4. מחזורי תיקים חסומים קודמים יופקדו בגנזך המדינה בהתאם לסעיף 4 לחוק הארכיונים וחומר שניתן לבערו - חגיש הלשכה עבורו בקשת כיעור בהתאם לסעיף 12 לחוק.
- ג. בנוסף לאמור לעיל, עם פרישתו של שר מתפקידו, תינקטה הפעולות הבאות:
1. השר יחזיר כל חומר המצוי ברשותו מחוץ ללשכה - אל הלשכה.
 2. הלשכה תודיע לגנז על מהות החומר הלא-ממלכתי של השר וכמותו, ואם יאשר הגנז כי אמנם מדובר ב"חומר שבושות בעלים פרטיים" והגנז רשם אותו בפנקס - יוכל השר לקחת חומר זה עמו.
 3. השר יכול להפקיד חומר כאמור בסעיף 2 לעיל, בגנזך המדינה כפקדון אישי סגור ב"משמרת שאינה לצמיתות" בתנאים שייקבעו בהסכם שבין השר לגנז (בהתאם לתקנות בדבר מסירת חומר ארכיוני למשמרת - ק"ת 802, אי בתמוז תשי"ח - 19.6.58).
- ד. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר, בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו - יוכל לעשות כן באישור בכתב מאת ראש הממשלה.
- השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר כגיל ובלבד שחשמרנה ההוראות לאבטחת רשומות לגבי תצלומים של רשומות מסווגות.
- ה. לשכת שר ללא תיק או לשכת שר במשרד שבוטל, ומשום כך היא נסגרת - השר, בתיאום מזכיר הממשלה והגנז, יחליטו איזה חומר יש להעביר לגנז המדינה ואיזה חומר יש להעביר למזכירות הממשלה או למשרד אחר, לשם המשך הפעילות הסדירה בנושאים שחומר נוגע להם.

ו. עם תום חקופת כהונתה של ממשלה או בעת ששר מסיים את תפקידו, וכן עם כניסתו של שר לתפקיד - יודיע מזכיר הממשלה לשר על נוהל זה.

העתיקי ההודעות הנ"ל יועברו לגנז.

ז. בכל הנוגע ללשכת שר הבטחון - יקויים ההסדר הנוכחי של העברת החומר הארכיוני לארכיון צה"ל ומערכת הבטחון, זאת מבלי לחרוג מכללי נוהל זה.

ח. הגנז ייעץ ויודריך את השרים ולשכותיהם בכל הנוגע לביצוע נוהל זה.

מוכירות הממשלה

ש מ ר

פרוטוקול החלטות ממשלה
(החלטות מצורפות)
אשר קיבלו תוקף ביום ה', ט' בטבת התשמ"ד - 15.12.1983

201(מס/1). דין-וחשבון של הועדה המייעצת בתחומי
מדעי הטבע והסכנולוגיה:- סיכום הדיון

202. נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים
וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים
ושרים-לשעבר

./החלטה

החלטת ועדת השרים לעניני מדע וטכנולוגיה מיום י' בכסלו התשמ"ד
(16.11.1983), אשר קיבלה תוקף ביום ט' בסבת התשמ"ד
(15.12.1983)

201(מס/1). דין-וחשבון של הועדה המייעצת בתחומי מדעי הטבע
והטכנולוגיה :- סיכום הדיון

מ ח ל י ט י מ :

א. ועדת השרים רושמת לפניה את הודעתו של שר החינוך והתרבות כי מקובלות עליו המלצותיה של הועדה המייעצת בתחומי מדעי הטבע והטכנולוגיה (להלן - הועדה).

ב. בהמשך לעיל להקים ועדה בינמשרדית אשר תלווה ביצוע המלצות של הועדה אשר אושרו על-ידי שר החינוך והתרבות:- על-ידי גיוס מודעות ושיתוף פעולה של גורמים ומוסדות ממשלתיים, ממלכתיים, ציבוריים, תעשייתיים ומדעיים, בכל הנוגע למימוש המלצות כאמור.

החלטת ועדת השרים לענין קביעת הנוהל לטיפול ברשומות המצויות
בלשכות השרים וברשותם של שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים
ושרים-לשעבר, מיום כ"ב בכסלו התשמ"ד (21.11.1983), אשר
תוקף ביום ט' בסבת התשמ"ד (15.12.1983)

202. נוהל לטיפול ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של
שרים והטיפול בחומר פרטי של שרים ושרים-לשעבר

מ ח ל י ט י מ :

א. סעיף א' בפרק "הוראת הנוהל", יפוצל ויוגדר כדלקמן:

(1) ענינים ממלכתיים

(1) מינהל הלשכה

(2) ממשלה, ועדות שרים והכנסת

(3) עניני המשרד

./ענינים

(2) ענינים ציבוריים

(4) פעילות ציבורית של השר, שאינה קשורה למהות תפקידו כשר או כחבר ממשלה;

(5) נאומים ודברי השר (למעט נאומים ודברים בכנסת ובממשלה);

(6) גזרי עתונות, צילומים ופרסומים על השר;

(3) חומר אישי ומפלגתי

(7) חומר אישי;

(8) חומר מפלגתי;

ב. סעיף ג' 2 של הצעת-הנוהל ינוסח כדלקמן:-

"הלשכה תודיע לגנז על מהות החומר הארכיוני האישי והמפלגתי של השר וכמותו - בהתאם לסעיף 9-א' לחוק הארכיונים; וכאשר ייקבע, בהתאם לסעיף 8-ב' לחוק, כי אמנם מדובר ב"חומר שברשות בעלים פרטיים" - ירשום הגנז חומר זה בפנקס, בהתאם לסעיף 8 לחוק הארכיונים, והשר יוכל לקחת חומר זה עמו.

ג. בסיפא של סעיף ג' 3 בהצעת-הנוהל, יווסף:-

בהסכם כזה, יכול שתיקבענה הגבלות שימוש בחומר וגישה אליו - לפי תנאי ההסכם הנ"ל.

ד. המבנה והנוסח של סעיף ד' בהצעת-הנוהל יהיה כדלקמן:

"ד. 1. שר הרוצה להשתמש, לאחר סיום תפקידו כשר, בחומר ממלכתי שהיה ברשותו בעת כהונתו - יוכל לעשות כן באישור בכתב מאת ראש-הממשלה;

2. שר הרוצה לעיין בחומר, בענינים ציבוריים לאחר סיום תפקידו כשר - יוכל לעשות כן לפי דרישתו;

3. השר יוכל לקבל העתקים בצילום של חומר כנ"ל, ובלבד, שתישמרנה ההוראות לאבטחת רשומות - לגבי תצלומים של רשומות מסווגות."

./בהסתמך

ה. בהסתמך על החלטות הממשלה מס. 1661 מיום ז' באב
התשמ"ג (17.7.83) ומס. 1699 מיום י"ד באב התשמ"ג
(24.7.83) -:

(1) לאשר, בכפוף לעיל, את הנוהל לטיפול
ברשומות המצויות בלשכות השרים וברשותם של
שרים, והטיפול בחומר פרטי של שרים
ושרים-לשעבר;

(2) בהמשך לנ"ל - להסמיך את שר המשפטים, לאשר על
דעת ועדת השרים את הנוסח המלא של הנוהל.

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

דצמבר 1983

טבת תשמ"ד

ד"ר אריה יודפת איכנר

ביום א' בטבת תשמ"ד (7 בדצמבר 1983) נפטר באופן פתאומי בגיל 59 ד"ר אריה יודפת, מבחירי הארכיונאים וחוקר בעל שם בנושא בריח-המועצות והמזרח התיכון. ד"ר יודפת כיהן במשך 20 שנה כארכיונאי העיר חל-אכיב-יפו ופרש לפני שבעה מספר משירותו בעירייה. עם פרישתו של מר משה שילר מהנהלת ארכיון העבודה ב-30 בנובמבר השנה קיבל ד"ר יודפת על עצמו את הנהלת הארכיון, שיפעל מעתה כמסגרת המכון ע"ש לבון. רק ימים ספורים כיהן בתפקידו החדש עד שאושפז בגלל החקף לכ. ד"ר יודפת עלה ארצה בין ניצולי השואה, נמנה על צווח העובדים הראשונים ב"יד-רש"י, ובסוף שנות החמישים שהה בארצות-הברית ולמד את מקצוע הארכיונאות אצל פרופ' ארנסט פוזנר. עם שובו ארצה בשנת 1963 נתמנה לארכיונאי העיר חל-אכיב-יפו והקים את המגנזה העירונית ואת הארכיון ההסטורי.

נחנך ארכיון בן-גוריון וגנזך הנגב בשדה-בוקר

במעמד נשיא אוניברסיטת בן-גוריון והרקטור, גנז המדינה ועשרות ארכיונאים ואורחים, נחנך ביום א' טבת תשמ"ד (7.12.1983) ארכיון בן-גוריון וגנזך הנגב. ד"ר גבריאל שפר הרצה על שימוש בארכיונים כחקר תולדות ארץ ישראל. קדם לחנוכת הארכיון טקס חנוכת מרכז לרישום ממוכן של התעודות בארכיון בן-גוריון. מר גד כוכנא, מנהל המרכז, הרצה על שיטות ומדיניות הרישום הממוכן בארכיון.

תיקי לשכת שר המשפטים לגנזך-המדינה

שר המשפטים העביר להפקדה בגנזך חיקים מחקופת כהונתו של קודמו בתפקיד, השר שמואל חפיר, מהשנים 1977 - 1980 (4 מסד); ומחקופת כהונתו של השר נסים כשר בלי חיק, מהשנים 1977 - 1980 (מסד אחד). החומר כולל חיקים בעניינים של ועדות שרים קבועות ומיוחדות, ניהול בתי-המשפט ומינהל שופטים, כניעת התיישנות פשעי הנאצים, ועדות חקירה, גאומים של השר, החנוכה הדמוקרטית לשינוי - ד"ש, קטעי עיתונות וסדרה של חיקים בעניינים משפטיים-מדיניים, שה"כ 5 מסד.

The first part of the paper is devoted to a discussion of the
 various methods which have been proposed for the determination of
 the rate of reaction between a solid and a liquid. It is shown that
 the most reliable method is that of measuring the change in weight
 of the solid as the reaction proceeds. This method is applicable to
 all cases in which the solid is insoluble in the liquid. It is
 also applicable to cases in which the solid is soluble in the liquid,
 provided that the solid is of a known weight and that the liquid
 is of a known volume. The method of measuring the change in weight
 of the solid is described in detail. It is shown that the method is
 applicable to all cases in which the solid is insoluble in the liquid.
 It is also applicable to cases in which the solid is soluble in the liquid,
 provided that the solid is of a known weight and that the liquid
 is of a known volume. The method of measuring the change in weight
 of the solid is described in detail. It is shown that the method is
 applicable to all cases in which the solid is insoluble in the liquid.
 It is also applicable to cases in which the solid is soluble in the liquid,
 provided that the solid is of a known weight and that the liquid
 is of a known volume.

The second part of the paper is devoted to a discussion of the
 various methods which have been proposed for the determination of
 the rate of reaction between a solid and a liquid. It is shown that
 the most reliable method is that of measuring the change in weight
 of the solid as the reaction proceeds. This method is applicable to
 all cases in which the solid is insoluble in the liquid. It is
 also applicable to cases in which the solid is soluble in the liquid,
 provided that the solid is of a known weight and that the liquid
 is of a known volume. The method of measuring the change in weight
 of the solid is described in detail. It is shown that the method is
 applicable to all cases in which the solid is insoluble in the liquid.
 It is also applicable to cases in which the solid is soluble in the liquid,
 provided that the solid is of a known weight and that the liquid
 is of a known volume.

The third part of the paper is devoted to a discussion of the
 various methods which have been proposed for the determination of
 the rate of reaction between a solid and a liquid. It is shown that
 the most reliable method is that of measuring the change in weight
 of the solid as the reaction proceeds. This method is applicable to
 all cases in which the solid is insoluble in the liquid. It is
 also applicable to cases in which the solid is soluble in the liquid,
 provided that the solid is of a known weight and that the liquid
 is of a known volume. The method of measuring the change in weight
 of the solid is described in detail. It is shown that the method is
 applicable to all cases in which the solid is insoluble in the liquid.
 It is also applicable to cases in which the solid is soluble in the liquid,
 provided that the solid is of a known weight and that the liquid
 is of a known volume.

חיקי בית הדין הארצי לעבודה בגנזך-המדינה

בית הדין הארצי לעבודה הפקיד עתה בגנזך חיקים מהשנים 1969 - 1975 בעניינים עקרוניים ושל משפטים בעלי ענין מיוחד הקשורים בסכסוכי עבודה, הלנה שכר, ביטוח לאומי ופיצויי פיטורין, סה"כ 25 מטר.

סמינר לארכיונאים בארכיון למורשת בן-גוריון

הועדה להכשרה מקצועית של האיגוד הארכיוני בישראל בשיתוף הסתדרות המח"ר ערכו סמינר בנושא: עיבוד חומר ארכיוני ושירות לחוקרים בארכיון מורשת בן-גוריון. בסמינר, שנמשך יומיים (7-8 בדצמבר 1983), הרצו ד"ר מאיר אביזהר, מנהל מכון למורשת בן-גוריון, על פעילות הארכיון ותרומתו למחקר ההסטורי; טוביה פרייליג, מנהל הארכיון, על שיטות הסידור, הרישום והעיון בחומר ארכיוני; ומר גד כוכבא, מנהל המרכז לרישום ממכון, על שיטות המפתוח והעיבוד הממוכן של החומר הארכיוני. ביום השני של הסמינר נערכו סיורים מודרכים בעתיקות עובדת ובמכון לחקר המדבר בשדה-בוקר. השתתפו בסמינר כ-40 עובדי ארכיונים.

הדרכה לעובדי רשומות במשרדי הממשלה

במסגרת המגמה לניהול רשומות בבית-הספר למקצועות המינהל שליד נציבות שירות המדינה נערכה השתלמות (רמה ב') לעובדי חיקיונים ומגנזות במשרדי הממשלה. ההשתלמות, שניחנה בעיקר ע"י עובדי יחידת ההדרכה והפיקוח בגנזך המדינה, התרכזת ביישום המעשי של הנראשים שנלמדו ברמה א' ובהכנה לקראת המשך ההשתלמות המקיפה יותר (5 שבועות הדרכה) ברמה ג'.

השתלמות לעובדי מגנזות וארכיונים הסטוריים ברשויות המקומיות

במסגרת פעולות ההדרכה לעובדי הרשומות ברשויות המקומיות, המנוהלת על-ידי מחלקת ההדרכה במשרד הפנים בשיתוף גנזך-המדינה, נפתח החודש המחזור הרכיעי של ההשתלמות כנרשא: ניהול מגנזות וארכיונים הסטוריים ברשויות המקומיות. חכנית הלימודים כוללת 10 פגישות שבועיות וחתרכז בעיקר בלימוד מקצועות היסוד בניהול מגנזות ברשויות המקומיות. חלק מכוברי השתלמות זו יצטרפו למספר מוגבל של כוגרי ההשתלמויות הקודמות להשתלמות מחקדמת יותר כנרשא ניהול ארכיון הסטורי. הכוונה להכשיר את כוגרי שלב ב' לניהול עצמאי של ארכיונים הסטוריים ברשויות המקומיות. בהשתלמות משתתפים 20 עובדי רשויות מקומיות מרחבי הארץ ממעלה-יזרף בגליל העליון ועד מצפה-דמון.

יום עיון לזכרו של ד"ר ג. הרליץ ז"ל

ביום כ"ט בטבת התשמ"ד (4 בינואר 1984) יקיים האיגוד הארכיוני בישראל בבית בני-בריה בירושלים, רח' קרן היסוד 5, בשעה 10.30, יום עיון לזכרו של ד"ר ג. הרליץ, אבי הארכיונאות הציונית ומנהלו הראשון של הארכיון הציוני המרכזי. חרצה הגב' אמירה שטרן על הנרשא: "הארכיון שהוטמן בכד - שרידי ארכיונו של יאיר - בעיות ברישום ובהכנה לפרסום".

כרכות לחברנו משה שילר לרגל פרישתו מניהול ארכיון העבודה בגיל 81, ואיחולים לכריאות טובה והמשך פוריות ויצירה.

1. The first part of the paper discusses the importance of the study and the objectives of the research. It also mentions the scope of the study and the limitations.

2. The second part of the paper discusses the methodology used in the study. It includes a description of the sample, the data collection methods, and the statistical analysis used.

3. The third part of the paper discusses the results of the study. It includes a description of the findings and a discussion of their implications.

4. The fourth part of the paper discusses the conclusions of the study. It includes a summary of the findings and a discussion of the implications for future research.

5. The fifth part of the paper discusses the limitations of the study. It includes a discussion of the strengths and weaknesses of the study and a discussion of the implications for future research.

האיגוד הארכיוני בישראל

THE ISRAEL ARCHIVES ASSOCIATION

היכל

ירושלים, ג' בטבת תשמ"ד

9 בדצמבר 1983

ח.נ.

הננו להזמין

ליום עיון לזכרו של ד"ר ג.י. הרליץ ז"ל

שהתקיים ביום רביעי, כ"ט בטבת תשמ"ד (4 בינואר 1984)
בבית בני ברית, רח' קרן היסוד 5 (מול בנין טרה סנסה).

התכנסות 10.00

הרצאת הגב' אמירה שטרן 10.30

הארכיון שהוטמן בכד

שרידי ארכיונו של יאיר - בעיות ברישום ובהכנה לפירסום.

דיון 11.30

הננו מקווים לראותך בין החברים המשתתפים ביום העיון.

בבוכה,
א. אלסברג
יר"ר

ארכיוני ישראל

מידע לחברי מועצת הארכיונים העליונה

נובמבר - 1983

כסלו - תשמ"ד

ארכיון תחנת השידור "צרפת החופשית" בחיפה הופקד בגנזך המדינה

מר פרנסואה קולה שהגיע לארץ כאורח משרד החוץ מסר לבגנזך המדינה את החומר הארכיוני של תחנת השידור בחיפה אשר פעלה מסעם "צרפת החופשית" מאוקטובר 1940 עד אפריל 1941. החומר מכיל את כתבי היד של השידורים, חדשות ופושנות כפי שהוקראו ע"י מר קולה. מר קולה כיהן מאוחר יותר כמנהל לשכתו של הגנרל דה-גול ושימש כשגריר צרפת ביוגוסלביה, באירן ובפינלנד.

תצלומים נזירים לארכיון עיריית ירושלים

הסרוטס האנגליקני לישראל מסר לארכיון העיר ירושלים את אוסף הנגטיבים של הצלם ד.א. הורנשטיין מהשנים 1900 - 1914, המשקפים את חיי המושבה האנגליקנית בארץ ישראל וכן תצלומי נוף ואחרים מירושלים ומקומות שונים בארץ. כמו כן נתרם אוסף של שיקופיות שהיו מירעדות להוראה לימודי התנ"ך והברית החדשה בבית הספר האנגליקני לפני 70 שנה.

חנוכת ארכיון בן גוריון וגנזך הנגב בשדה בוקר

ביום א' בטבת תשמ"ד (7.12.1983) עומד להערך טכס חנוכת הארכיון בשדה בוקר שיכלול את הארכיון של דוד בן-גוריון ואת שלוחת הגנזך לאזור הנגב. לפי קווי המדיניות שהוטבם עליהם בין הגנז לבין "יד בן-גוריון" יפקיד הגנזך בשלוחה בשדה בוקר: חיקים של מוסדות מקומיים ואזוריים שפעלו לפיתוח הנגב ואוצרותיו, וחקוד על חיי התושבים וההתיישבות בנגב. שילוב זה יבטיח בסיס רחב והמשכיות לארכיון שבמרכזו ארכיונו האישי של דוד בן-גוריון.

צילום של פנקסי רישום לידות מחקופה המנדט

בגנזך המדינה התחיל במבצע לצילום הפנקסים של רישומי לידות ופטירות בארץ-ישראל מהשנים 1918-1948. עד כה צולמו הפנקסים לרישום לידות של צפת והמחוז, של טבריה והמחוז ושל מחוז עכו, (פנקסי הרישום של העיר עכו נשרפו בעת המאורעות ולא נשתמרו). עתה הוחל בצילום רישומי הלידות ביפו. עד כה צולמו למעלה מ- 18,500 צילומים בשיטה של כרטיסי זיכרון. העתקים של כרטיסי הזיכרון יעמדו לרשות לשכות מושם התושבים של משרד הפנים לייצור השירות לקהל.

ערב עיון לזכרו של ד"ר גדליה יוגב ז"ל

כיום 10 בנובמבר נערך ערב עיון במוסד ון-ליר לזכרו של ד"ר גדליה יוגב, בו הרצה ד"ר אורי ביאלר על פירסום תעודות דיפלומטיות ע"י ממשלת בריטניה לתקופה שבין שתי מלחמות העולם. בערב העיון נכחו כ- 80 משתתפים.

מרכז לתעוד על המפעל ההתישבותי בארץ

המרכז לחקר התישבות כפרית ועירונית ברחובות, העוסק בחקר ובהכשרת מחנכים עירוניים וכפריים מהארץ ומארצות חוץ, יוזם הקמת מרכז תעודי בשיתוף עם הארכיונים ההסטוריים בישראל, לשם ריכוז נתונים על מפעל ההתישבות בארץ. לפי כוונת היוזמים ירכזו במרכז החדש פרסומים והעתיקים של חומר ארכיוני הקשורים לנושא ההתישבות על מנת לעבד את החומר ברישום ממכון. לשם בדיקה הנושא עומד המרכז לחקר התישבות כפרית ועירונית לכנס ועדה של נציגי הארכיונים הנוגעים בדבר.

סמינר בינלאומי בניהול ארכיונים באוקספורד

ד"ר משה מוסק, הממונה על ניהול רשומות בגנזך המדינה, השתתף בחודש ספטמבר בסמינר בינלאומי לניהול רשומות שהתקיים באוקספורד. בסמינר שאורגן ע"י המועצה הבריטית בשיתוף הארגון הבינלאומי לארכיונים השתתפו 26 מנהלים ועובדי ארכיונים מ- 21 ארצות. ההשתלמות נועדה להכשיר את המשתתפים בניהול עצמאי של מוסדות ארכיוניים צבוריים, מקומיים וממלכתיים. בנוסף להרצאות ולדיונים התקיימו בסמינר סדנאות לימוד בקבוצות ומספר רב של סיורים בארכיונים ומוסדות מחקר שונים. ד"ר מוסק העביר למשתתפים במסגרת הסמינר מידע על המדיניות והנסיון הישראלי בתחומי המינהל והתחיקה הארכיונית ועל פעילות המערכת הארכיונית בארץ בכללותה. מספר רב של משתתפים, בעיקר מארצות אפריקה ואסיה גילו עניין רב בנסיון הישראלי בניהול ארכיונים והביעו נכונות לבוא ולהשתלם בארץ בנושאים אלה.

השתלמות ארצית בניהול רשומות לעובדי משרד החינוך והתרבות

מחלקת ההדרכה במשרד החינוך והתרבות, בשיתוף גנזך המדינה, ערכו בראשית אוקטובר בביתן אהרון השתלמות ארצית לעובדי הרשומות של המשרד. בסמינר, שנמשך שלשה ימים, נלמדו מקצועות היסוד בניהול רשומות, הוקרנו מספר סרטים תעודיים שהמתישו את נושאי הלימוד, ונערכו דיונים וסדנאות לימוד. במסגרת ההשתלמות נערך סיור לימודי במכון ווינגייט שבו הוצגה למשתתפים מערכת רשומות ממוחשבת ועבודת ארכיון היסטורי, המשלב את הרשומות המינהליות של המכון יחד עם חומר תעודי ומוזיאלי בנושאי ספורט וחינוך גופני בארץ ובעולם היהודי. בהשתלמות השתתפו 24 עובדים.

ננוזר המדינה
הספריה
רשימת ספרים חדשים בספריה
אוקטובר 1983

אבנרי, אריה

המהלומה : כ חיל האויר במלחמת שלום הגליל [נבעת'ים; רב'כים, 1983, 222 ע.

א2-5-82

א1

איתא, יוסף

ילדי וילה אמה

933

תל-אביב: מורשת, תשמ"ג 1983, 336 ע.

א109

אלטמן, אלכסנדר

בנים של יהדות: מסות נבחרות

296

תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 296 ע.

א16

אליאב, יעקב

מבוקש

956.951

ירושלים: במחמרת, תשמ"ג 1983, 381 ע.

א

אנציקלופדיה לאמנות הציור והפיסול

עורך ראשי: דיויד פייכר

709

ירושלים: כתר, 1983.

א3

אנשי הגות: שיחות עם יוצרים בפ'לוסופיה בת זמננו

190

תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 348 ע.

א1

אפרת, אלישע

גיאוגרפיה של רווחה, פער ואי שוויון

301

תל-אביב: אחיאסף, תשמ"ג 1983, 239 ע.

א8

ביגד, גרעון

מושב בתר או בית לאומי: השכעת השלטון הבריטי
 על ארץ ישראל 1917-1930: בחינה גיאוגרפית-היסטורית
 ירושלים: יד יצחק בן-צבי, תשמ"ג 1983.

A2-5-17/29

12

בעקבות ראשונים תרצי"ג-תרצ"ט; 1933 - 1939, קובץ.

נגבה, תשי"ד, 789.

נגבה - י"א

"במלאת יובל שנים לעליה ארצה של ראשונים קיבוץ נגבה".

11

בר ניר, דב

מז'בוטינסקי עד בנין: דיוקנה של תנועה
 תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1982, 115 ע.

329

35

ברית הבריונים, לדמותה ולרעיונותיה.

933

ירושלים: ההסתדרות הציונית העולמית, תשמ"ב, 43 ע.

392

ברלין, ישעיהו

רשמים אישיים

תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 239 ע.

920

312

ברמן, אדולף-אברהם

מימי המחמרת

תל-אביב, המנוחה, תש"א, 240 ע.

933

393

בנז, דוד

ספר צמח דוד לרבי דוד גאנז

ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, תשמ"ג 1983

933

145

דורות, אליעזר

ערבים: לכסיקון לציונות וישראל

ירושלים: ד.מס, תשמ"ג 1983, 251 ע.

933

730

דמשק, אליהו

אותיות בעופרת: במלחמת העולם השנייה לפני המלחמה ואחריה

תל-אביב: בית לוחמי הג'טאות, תשמ"ג 1983, 186 ע.

933

731

הדר, פנחס

קיצה של מהפכה, ראשיתה של מהפכה

תל-אביב: הוצאת יאיר, תשמ"ג 1980, 174 ע.

933

738

הרמתי, שלמה

החינוך העברי במשנת ז'בוטינסקי: לאור המחקר והמעשה

החינוכי בתפוצות

ירושלים: ההסתדרות הציונית העולמית, תשמ"א, 100 ע.

370

75

הרניק, רעיה

שירים לנוני

תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, תשמ"ג 1983, 30 ע.

892.4

73

ז'בוטינסקי, ז'

המכתא העברי.

ירושלים: ההסתדרות הציונית העולמית, תשמ"א, 38 ע.

492.414

7

50 לעליה לארץ 1933 - 1983: שיח ותיקים במלאות יובל שנים

לעליה ארצה של ראשוני קבוץ נובה. תרצי"ג - תרמ"ג,

ארביון קבוץ נובה, תשמ"ג, 84 ע.

נובה-א1

71

יזהר, אור"

תנועת העבודה משקיעה לתקווה

תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 204 ע.
329
12

יעקב, גר

קריאת ביוון

תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 125 ע.
330
5

יפה, בנימין

דיוקנה של ארץ-ישראל 1840-1914

ירושלים: דביר, תשמ"ג 1983, 352 ע.
A2-4
2

כהן, נאולה

סיפורת של לוחמת

תל-אביב: המדרשה הראומית והוצאת יאיר, תשמ"ג 1983, 5,310 ע.
92
3

מלחמת לבנון: בין מחאה להסכמה

תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, תשמ"ג 1983, 177 ע.
A2-5-82
02

סלע, אברהם

אחדות בתור כרוד במערכת הבין-ערבית: ועידות הכסגה
הערביות 1964-1982

ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, תשמ"ג 1982, 272 ע.
327
022

עוז, עמוס

בה ושם בארץ-ישראל בסתיו 1982

תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 191 ע.
A2-3-82
01

פטיש, דב

קריה בצל אלונים: מולדות קרית מבעוז
תל-אביב: צ'דיקובר, 1983, 290 ע.

01
01

פינגרט, עודד
"ובי של ארץ"

א3-8
32

תל-אביב: ספרית מעריב, 1983, 125 ע.

פעמי מערב: מחקרים על יהדות צפון-אפריקה
בעריכת יצחק בצלאל
ירושלים: מכון בן צבי, תשמ"ג 1983.

933
354

פרידמן, טוביא
השמדת 30 אלף יהודי קילש על ידי הגרמנים הנאצים ועוזריהם
חיפה: המכון לדוקומנטציה, תשמ"ג.

933
355

צה"ל בחילו: אינצ'יקלופדיה לצבא ובטחון כרך 13
חמ"ד, רביבים, 1983, 181 ע.

355
צ1

קדם, מנחם

חיים וייצמו במלחמת העולם השנייה
תל-אביב: ספרית מעריב, 1983, 280 ע.

92
צ"1

קפלן, יונתן

2000 ספר וספר: רשימת ספרים נבחרת בתולדות עם ישראל
ובמחשבת ישראל

016
א13

ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, תשמ"ג 1983.

קרסל, איזה

ספרי עם עובד: קטלוג כללי תשי"א-תשמ"ב, 1941-1982
תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 287 ע.

016
ק7

הרסל, גרעון

"---לכל אחד לפי צרכיו": ריבוד מול שיוויין בקיבוץ

תל-אביב: צ'ריקובר, 1983, 248 ע.

334.9

ק7

קתדרה לתולדות ארץ ישראל ויישובה

ירושלים: יד בן צבי, תמוז תשמ"ג, חוב' 28, 196 ע.

א2-5

ק5

קתדרה לתולדות ארץ ישראל ויישובה

ירושלים: יד יצחק בן-צבי, תשרי תשמ"ד, חוב' 29, 220 ע.

א2-5

ק5

רבי, יצחק

המלחמה בלבנון

עם-עובד-תרבות וחינוך, תשמ"ג 1983, 73 ע.

א2-5-82

ק1

השבוע בשער העמקים: אהרון כהן

שער העמקים, תשמ"א, 32 ע.

92

כהן

שביט, יעקב

מרחב למדינה, התנועה הרביזיוניסטית: התכנית ההתיישבותית

והרעיון החברתי 1925-1935.

תל-אביב: הדר, 1983, 340 ע.

933.654

ש

שור, נתן

תולדות צפת

עם עובד, תשמ"ג 1983, 320 ע.

צפת-א1

ש1

שטל, אברהם

הדור השני: דפוסי גידול בנים במשפחות צעירות ממוצא

מזרחי ושורשיהם בתרבות העבר

תל-אביב: עם עובד, תשמ"ג 1983, 250 ע.

א3-4

ש20

H3

HOOVER SUNG, CAROLYN

ARCHIVES & MANUSCRIPTS; REPROGRAPHY.

CHICAGO, SOCIETY OF AMERICAN ARCHIVISTS, 1982. 68 P.

026.192

H3

ISAAC, RAE JEAN

THE AMERICANIZATION OF "PEACE NOW".

NEW YORK, AMERICANS FOR A SAFE ISRAEL, 1980. 12 P.

329

A10

THE JERUSALEM QUARTERLY NO.28.

JERUSALEM, THE MIDDLE EAST INSTITUTE, 1983. 144 P.

A2-5

J5

MATTAR, PHILIP

THE ROLE OF THE MUFTI OF JERUSALEM IN THE POLITICAL
STRUGGLE OVER THE WESTERN WALL, 1928-29.A REPRINT FROM THE MIDDLE EASTERN STUDIES, VOL.19
NO.1 JAN. 1983, 104 P.

92

HUS

STUDIES IN ZIONISM;

AN INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL, POLITICAL AND
INTELLECTUAL HISTORY. NO.7.TEL AVIV UNIVERSITY, INSTITUTE FOR ZIONIST RESEARCH,
1983, 167 P.

933

Z14

TZAMERET, TZVI

LOHAME HERUT ISRAEL (LEHI).

JERUSALEM, WORLD ZIONIST ORGANIZATION, 1983. 72 P.

956.951

Z

VASHITZ, JOSEPH

JEWISH-ARAB RELATIONS AT HAIFA UNDER THE
BRITISH MANDATE.

GIVAT HAVIVA, INSTITUTE FOR ARAB STUDIES, 1973. 30.

A1-HAIFA

12

ISRAEL STATE ARCHIVES
THE LIBRARY
LIST OF NEW BOOKS
OCTOBER 1983

- ARCHIVES OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
OPENING OF THE HISTORICAL ARCHIVES
OF THE EUROPEAN COMMUNITIES TO THE PUBLIC.
GERMANY, 1983. 119 P. 026.09
A
- BENAUDIS, JACQUES
LE DICTIONNAIRE ESSENTIEL FRANCAIS- HEBREU.
HA-MILONE HA-YESODI TSARFATI-IVRI.
JERUSALEM, ORIENT MARKETING, 1982. 356 P. 443.924
B1
- BRITISH RECORDS ASSOCIATION
REPORT TO COUNCIL OF THE WORKING PARTY
ON AUDIO-VISUAL ARCHIVES.
LEWES, SUSSEX, W.E. BAXTER, 1983. 24 P. 026.5
B4
- CAPLAN, NEIL
FUTILE DIPLOMACY.
LONDON, FRANK CASS, 1983.
VOL. I: EARLY ARAB-ZIONIST NEGOTIATION ATTEMPTS 1913-1931 A2-5
C7
- CASTERLINE, GAILFARR
ARCHIVES & MANUSCRIPTS: EXHIBITS.
CHICAGO, SOCIETY OF AMERICAN ARCHIVISTS, 1980. 70 P. 026.5
C5
- DUGDALE, BLANCH E.C.
ARTHUR JAMES BALFOUR. 1848-1905, 1906-1930.
LONDON, HUTCHINSON, 1939. 92
BLF
- EHRENBERG, RALPH E.
ARCHIVES & MANUSCRIPTS: MAPS AND ARCHITECTURAL
DRAWINGS.
CHICAGO, SOCIETY OF AMERICAN ARCHIVISTS, 1982. 64 P. 026.5
A16
- GENIZI, HAIM
AMERICAN APATHY; THE PLIGHT OF CHRISTIAN REFUGEES
FROM NAZISM.
RAMAT-GAN, BAR-ILAN UNIVERSITY PRESS, 1983. 411 P. 973
G2
- HICKERSON, THOMAS H.
ARCHIVES AND MANUSCRIPTS: AN INTRODUCTION
TO AUTOMATED ACCESS. CHICAGO, SOCIETY OF AMERICAN
ARCHIVISTS, 1981. 60 P. 029.7